

549 KK Coll. 539: 1 D1: 329–
360.
550 Sic!

**Vocabularia et
commentaria Kalevalae**

[*Vocabularia Kalevalae*]⁵⁴⁹

[*Names and Places*]

A.

Ahti.

13: 396–97. I[bidem] 399–407

beskrifver hans boning och utseende Här tages han för s[am]-
ma person som Kaukomieli och Lemminkäinen. Han bodde
”sarella⁵⁵⁰, Kaukoniemen kainalossa”. Om hans utseende sä-
ges: ”silmä karsas, leuka pitkä, suu wähitän wäärä, nenä ny-
kerä”. Kan alltså icke v[ara] Lemmink[äinen] som k[al]l[a]s
lieto och i allm[änhet] skildras sås[om] skön och intagande.
<-> äfventyr under flykten.

17: 1

”Ahti sarella asuvi

Kauko niemen kainalossa”.

Den sednare uppgiften torde v[ara] den rätta, ty i v[ers] 5 he-
ter det, att han bodde ”nenässä utuisen niemen”. Dets[amma]
säges i 21: 259 [et cete]ra

29: 13–15.

H[är]af synes, att Ahti ej är s[am]ma person, som Lem-
mink, ~~Wäin~~ utan en hafs-Gud, ty Wäin[nämöinens] Orden
lyda: (Kantelo on kaonnut kalasehen kartanohon, Lohisehen
louhikkohon)

”Ahin hauin haltioille

Wellamon ikiwäelle

Harwon Ahti antanewi

Kun on kerran keksinynnä”.

Dets. säger: 21: 289 *etc.*

18:354.

Ahti = Lemminkäinen

– 359 D[en] o[vannämnda] = Kauko.

Meren Ahti waahtowaippa anropas vid fiskafänge. Kant[ele] 4⁵⁵¹ p. 25.

I Mehiläinen⁵⁵² finns för februari 1sta årg[ån]gen en saga, en-
l[igt] h[vil]ken Ahti är en hafs-Gud.

Suulla Pohjolan weräjän

Ahin ajan kääntimessä

17: 209

n[ota] b[ene] 23: 400–408.

Ahin lapset.

Ahto

23: 183.

HafsGud

23: 301.

Ahto aaltojen kuningas

Ween Ukko ruohoparta [et cete]ra

Ahto. T[opelius'] R[unor]⁵⁵³. 2 p. 27

Ahon ainonen emäntä

Ahon wippo walkoparta. Kant[ele] 2⁵⁵⁴: 30. SkogsGudinna

Apuwuori, Apumäki

Kant[ele] 4⁵⁵⁵ p. 8.

var[ianter] Kipuwuori, mäki

Annikki, se Tapio

Arpa

Var[iant]⁵⁵⁶ 22: 46

Antoluoja.

7: 275 se Metsola.

Aluenjärwi 26.

551 Lönnrot 1831.

552 A journal published by Elias Lönnrot from 1836 to 1840. The tale headed “Paimen ja Ahti” that Castrén refers to is published in *Mehiläinen* [1836] 1990: 28.

553 Zachris Topelius [the Elder]: *Suomen Kansan Vanhoja Runoja, ynnä myös Nykyisempiä Lauluja* 1823.

554 Lönnrot 1829.

555 Lönnrot 1831.

556 Variants added to and published in Lönnrot’s *Kalewala* 1835.

557 Lönnrot 1828.
558 Sic!

Annikki

Ilmarinens syster XI: 27, 231

Hon k[al]l[a]r Ilmar[inen] ”Weli seppo ilm., Lankoni Emoni lapsi” XI: 164.

E

Etelätär, luonnon Eukko, se Suwetar.

Einetten emät IV: 353

Eewa, se Tapio

Ewestin linna.

Kant[ele] 1557 p. 21. [et cete]ra beskrifning öfver de 3 skogsslotten.

H

Hiisi.

Hiien linna = Tanikan linna (VII: 451.<->).

Ruuna, Af dess tagel (hivuksiästä) gör Wäinäm[öinen]s fiende – Lappen – bågsträngar (1: 169); Wäin[ämöinen] begagnar dem till strängar på kannteles⁵⁵⁸ (22: 131 & 32). *Hiien ruskia hewonen* = *wahtileuka warsa* = *suuri ruuna* (VII: 496–99), k[al]l[a]s äfven *hywä hevonen*, *pyhä laukki*, *pyhä ori* (VII: 538 [et cete]ra). Hästen beskrifves i 7: 520 [et cete]ra sålunda:

”Senp’ on tukka tulta tuiski

Harja suihkivi sawua”.

Hiien hirwi.

VII:12. Ett af Lemminks storverk var, att han fångade den

= kameli varsa (7: 484) = jalopeura (VII: 33) = poropetra (7: 48).

Hiisi gjorde detta djur på följ[ande] sätt:

”Pään mäkäsi mättähästä,

Sääret ajan seipähistä,

Selän ajan ajaksesta

Korwat lammin lumpehiästä

Ketun kuusen koskuesta
Muun lihan lahošta puušta
Silmät kuukkunan kivestä”.

VII:34–41

Hiien pellot.

VII: 13; 7: 490 Hiisis åker k[al][l[a]s pyhä pelto, wihana wainio; Hiien nurmet. 507.

I trollsånger före[ommer] Hiisi ofta. Det onda manas att af Hiisi taga skidor, och med dem skynda sig bort (X: 298) likasom hans snabba häst (X: 304 etc.). Den beskrifves äfven sål[unda]

Hiissä on hywä hevonen
Punatukka tunturissa
Jonka tukka tulta tuiski
nenä warsin walkiata

Joll on rautaset kapiot, jfr. 7: 499

Teräksiset temmottimet [et cete]ra X: 306 [et cete]ra

Äfven i beskrifning om Hiisis boning före[ommer] berg. Hiisis boning är till o[ch] m[ed] n[å]g[o]n g[ån]g synon[onym] m[e]d wuori (X: 351), och i det ofvanst[ående] tunturi.

Hiisi f[ramtr]äder ofta synonymt med Lempo. 7: 136; 10: 298; 1: 169

Hiien poika pikkarainen. Han synes haft befattning med hästar, och anropas af Lemm[inkäinen] i såd[ana] afs[igter] 7: 426.

Hiisi = Jumala. 7: 31.

Kölden manas

”Hiien hilien sekahan
Lemmon liesikiukkahalle”

I Var[iant] till R[unan] 1: 169 omtalas Hiien impi samt att Lappen af hennes hår gör bågsträngen. En annan var[iant] lyder sål[unda]: ”Hännästä ujon upehen, Hapsista halukapehen”.

Hiiet

var[iant] 7: 30, 32 parall[el] Juuttahat.

- 559 Topelius 1823.
 560 Topelius 1822.
 561 Topelius 1823.
 562 Topelius 1823.
 563 Topelius 1823.
 564 Topelius 1823.
 565 Topelius 1823.
 566 Topelius 1823.
 567 Topelius 1831.
 568 Topelius 1831.
 569 Lönnrot 1828.
 570 Lönnrot 1831.
 571 Schröter 1834. The page
 number in this edition
 is 16, not 14.
 572 Topelius 1829.

Hiitola

Var[iant] 17: 207.

Hiien immen hivuksilla piilit sulatahan. TR. 2⁵⁵⁹ p. 4. – Jännitti
 tulisen jousen Hiuksilla Hiien immen TR. 1.⁵⁶⁰ p. 25 (Lappen).

Hiitolan kivimäki TR. 2.⁵⁶¹ p. 4.

”Kutsu Hiien Hiitolašta
 Jumaloista Jukko-selän
 Syömähän tätä paho
Luonnotarta loppamahan”
 TR. 2.⁵⁶² p 4.

”*Hiitolan koirat* haukkumahan
Ilman lukku luksuttamaan”.
 TR. 2.⁵⁶³ p. 9.

Hiien härkä satasarwi. TR. 2.⁵⁶⁴ p. 7.

Hiitolan joki. TR. 2.⁵⁶⁵ p. 10. (n[ota] b[ene] Hiitola synes i TR. 2.
 p. 6 [et cete]ra vara en var[iant] för Pohjola).

Hiitolan tyttö TR. 2.⁵⁶⁶ p. 11. anm.

Hiien hiilet. TR. 5.⁵⁶⁷ p. 31.

Hiito. TR. 5.⁵⁶⁸ p. 33

Hiien poika pikkarainen. Kant[ele]⁵⁶⁹ 1. p. 16.

Hiien hilli, Hiien halli, Hiien harma hawukka, Hiien koira
 koukkuleuka. Kant[ele] 4⁵⁷⁰ p. 21

Hiien hiili-kankahat VIII: 112

Hommalainen Schr.⁵⁷¹ p. 14.

Hawon (kiskottawan Hawun) Akka, raiwokerta kal[evala] VII:
 223.

Hilli Ukko halliparta TR. 4⁵⁷² p. 7

Hongatar

Kuippanu metsän kuningas,
 Hongatar salon emäntä
 19: 351

*I. J.**Ilmarinen.*

Stående epith[eter] äro: Seppo; Takoja iän ikunen; taitava takoja

Jok' on taiwoa takonnut
Ilman kantta kalkutellut,
Ej tunnu wasaran jälki
Eikä pihtien pitämä.

5: 185; 5: 220

Han k[al]l[a]s äfven Takoja alinomanen och säger sig vara så kunnig ~~eföre att han~~ af följ[ande] orsak:

Kauan katsoin luojan suuhun
Partahan jalon jumalan
Ennen taivoja takoissa
ilman kantta kalkuttaissa.

27: 200. jfr. var[iant] i TR. 5⁵⁷³ p. 10 & 11.

Hans boning var:

”Nenäsä utuisen niemen
Päässä saaren terhenisen”.

11: 25.

Om Ilm[arinen]s boning se Wäin[ämöinen]. Att han icke bodde på⁵⁷⁴

Bland märkwärdigheter han smidde anm[ärker] vi Sampo och Wäin[ämöinen]s klinga. Hans äfventyr skildras i 13de sången.

Ðå Wäin I 14: 267 säger Ilm[arinen].

Me yhen emosen lapset
Yhen kantamat kaposen
Yhen peipposen pesemmät
Yhen sotkan suorittamat

och i 287.

Sinä synnyit yötä ennen
minä päiweä jälestä.

- 573 Topelius 1831.
574 This sentence is incomplete.

575 Topelius 1823.
 576 Sic!
 577 Should be 362.
 578 Topelius 1823.
 579 Topelius 1826.
 580 Lönnrot 1828.
 581 Topelius 1822.

Ilmarinen

Ilmarinen ilo lintu
 Lennä tuonne, kunne käsken

Puhalla iloinen ilma
 Minulle myötäinen myry.
 TR. 2.⁵⁷⁵ p. 26.

n[ota] b[ene]. Ilmarinen är mäktigare än Hiisi 12: 16, 17
 verdens⁵⁷⁶ skapare. Kal[evala] 27: 202–204.

Jumala.

Joku Jumala 10: 230, i parall[el]. ”tuhatkunta perkeleitä” (i
 trolls[ång].).

Jumala

4: 84. Joutu Jumala tielle. *Ilmoinen!* (Waljastele warsojasi – Aja
 läpi luun [et cete]ra i trolls[ång]. 4: 358⁵⁷⁷)

Jumaloista turva tulko 4: 352

18: 456 k[al]l[a]s Lemmink[äinen] Jumala.

Jumala = Luoja. 28: 158.

”*Paha* pääty kuulomasta
Jumala tähytämästä: TR. 2.⁵⁷⁸: p. 3

Yläsillä Jumalilla
 Alasilla maan Emoilla T. R. 3.⁵⁷⁹ p 19
 Ilmonen Jumala. Kant[ele] 1.⁵⁸⁰ p. 26.

Ilman impi, se Kuutar

Ilman ukko, var[iant] 3: 376 se Päiwilä.

Ilman rannat 23: 179.

Yheksäs ilma 27: 5 *Keskiilma*.

Immen tuli se kapo.

Joukahainen, Joukamoinen (TR 1.⁵⁸¹ p. 21).

Ilman lukku se Hiitolan koirat.

Imantola = Pohjola. var[iant] 11: 147.

K

Kalewa.

k[al]l[a]s Wipunen, neml[igen] wanha Kalewa. 10: 13. Se Lemminkäinen.

Vatsasta wanhan Kalewan; Var[iant] Vironi wanhan 10: 39.

Kalewan walkia, kornblix Åbo län

Kalewala se Wäinölä

Kosken tyttö Var[iant] 22:12

Kauppi

Kaunis kauppi köyrytyinen var[iant] 7:4

~~var badets Gud~~

sykyset lylyä wuoli

Kalma

Lapin kalman Var[iant] 9:82 p. 172 var. 14

Kalman kattila Kal[evala]. 6:49.

Kawe.

Ukko, Pohjan herra 1: 20, 39

Kave äiti 7: 613. Lemminkäinens moder förvandlar sig i en fågel. 8: 33.

Kave Eukko luonnon tytti

Kave kultanen korea II:223 anropas vid trollsånger

Kave Eukko Luonnotar 25:83 äldst bland qvinnor. Anropas vid barns börd.

~~kape~~ kaarella makas

Kawe, ilman kaunis impi, Var[iant] 11: 27.

Karwasta emon kapehe Var[iant]. TR. 5⁵⁸² p. 34.

Kave Eukko Luonnotar

Kave kultanen korea

Kant[ele] 2⁵⁸³ p. 12

synes v[ara] en skogsgudinna

Kant[ele] 3,⁵⁸⁴ p. 19

582 Topelius 1831.

583 Lönnrot 1829.

584 Lönnrot 1830.

- 585 Topelius 1822.
 586 Topelius 1822.
 587 Topelius 1831.

Metsän kawe; 19: 457.

Kawisten TR 15⁸⁵ p. 4. Do 1 p. 6

Emäkawe var[iant] I: 170.

Halukawe var I: 170

Kavetta kaksi

1: 206. 17: 70 [et cete]ra.

Emo kielti, waimo kielti,

Epäsi kavetta kaksi

Kielti kolme Luonnotarta

påskrift. i Kal[evala].

jfr. TR. 1.⁵⁸⁶ p. 10, 11, 13

Kuutar

16: 243. Här omtalas en skjorta, väfd af Kuutar och spunnen af Päiwätär. Dets[amma] säges i 26: 296. Beskrifning öfver Kuutar, Päiwätär pätöwä Impi och Neito kuutar korja 22: 268–270

Kuu

personif[ikation]. se Tie.

Kukattarat, Helpettäret, Taiwahan navattaret, 19: 184, 185, 186.

Kipumäki.

4: 397. 25: 199. se kivutar.

Kipuwuori

4: 398. TR. 5.⁵⁸⁷ p. 29

Smärtorna skickades dit ”kiviä kivistämähän, paasia pakottamahan” 4: 400.

Kapo (kaarella makasi) 1: 153; 3: 20

Kapo se Osmotar.

Kapo 13: 156

kavon kaunihin käsissä

Hyvän immen hyppysissä

[*Kavetta kaksi*

1: 206. 17: 70 [et cete]ra.

Emo kielti, waimo kielti,
Epäsi kavetta kaksi
Kielti kolme Luonnotarta
(hör til Kawe)

påskrift i Kal[evala].
jfr. TR. 1.⁵⁸⁸ p. 10, 11, 13]⁵⁸⁹

Lyöähän *kavon* kipua
Immin tulta tuikatahan
Födsel-plågor? 25: 34

om kapo se Ilm[arinen]

Kapo, kalhuen kania var[iant] 7: 15. parall[el] Lyylikki lylyjen
seppä

Tie kaunis kawon tekemä, Var[iant] 8: 105.

Kavon kalja, Var[iant] 13: 143.

Kirokapo Var[iant] 20: 190. Trollkarlar i Pohjola.

Karvašta *kavon* tekemän. TR. 5⁵⁹⁰ p. 14.

Kullervo Kalewan poika, kaunis kalewan poika k[al]l[as *Solu-*
kulta; var[iant] 19: 75

Kiwutar, kipuen eukko

25: 96. Hon anropas att taga bort sjukdomarna (kivut, wam-
mat) 25: 101–2, att nyšta ihop dem ”kirjasehen kippasehen,
waskisehen wakkasehen” (25: 181–2 [et cete]ra att koka dem
uti en liten kittel (25: 195) midt i Kipumäki hvarest en sten finns
på backen, i stenen ett hål – 9 famnar djupt, dit sjukdomarna
föras, emedan stenen ej bryr sig om smärtor. 25: 200–213.

Sch[röter] p. 34.

Kirjokansi = Lempo
= Taiwas. 26: 34
= Arkku 31: 156

588 Topelius 1822.

589 The passage in square
brackets has been
changed to *Kawe*, ac-
cording to Castrén’s
note.

590 Topelius 1831.

- 591 Topelius 1822.
 592 Topelius 1822.
 593 Sic!
 594 Lönnrot 1830.
 595 Topelius 1829.
 596 Lönnrot 1831.
 597 Topelius 1831.

Kaukomieli, se Ahti och Lemmink[äinen]

”Kaukoniemen kainalossa
 Weitikka on nenässä niemen
 Kaukomielen silmä karsas
 weitikan nenä nykärä” TR. 1.⁵⁹¹ p. 9

Kaukomieli k[al]l[a]s Päiwän (Pohjan) poika

”Oman setäni pojan
 Paremmaisen ihteäni”
 TR. 1.⁵⁹² p. 16.

kukki neito kuutaratar⁵⁹³ kant[ele] 3⁵⁹⁴ p. 28.

Kuippana metsän kuningas

Metsän hippa halliparta
Kuittola metsän kuningas T.R. 4.⁵⁹⁵ p. 4.

Kuuhut, Jumalan luoma

8: 122, 24, 28
 personifierad

Kyröläisen [et cetera] Kant[ele] 4⁵⁹⁶ p. 4

Kerolaisen kehrowarsi. (Om mato)
Wirolaisen wirsun paula. TR. 5⁵⁹⁷ p. 29.

Kyröläisen kyntöruoska (om kalma)
 Manalaisen matka-sauwa.
 TR. 5 p. 13

Keitolainen TR. 2: p 5. Par[allel till] Piru

keiunkainen. Trad.

Köyrötyinen

TR. 1. p. 38, 39. smed. Åt h[ono]m såldes enl[igt] l[oco] c[itato]
 Kullerwo?

Kuuritar se Miiritär

kokko bygger bo på Wäin[ämöinen]s knä.

L*Lemminkäinen*

Stående epitheter: lieto poika. 17: 583, Kaukomieli, Lieto Lemminkäinen, Kaunis Kaukomieli, werewä wesien poika [*kaunis* (nom. propr.) kaukaa näkywi, werewä wesien poika 7: 602]⁵⁹⁸ werewä weitikka; I 13: 394 [et cete]ra tages Ahti, Kaukomieli och Lemminkäinen bestämdt synonyma.

[a]I 7: 28 k[al]ls Lemmink[äinen] Kalewas son

Lemminkäinenens moder omtalas i V, VI, VII.

Var[iante]r 6: 2–6.

Kaukomieli ”mennäksensä miettelevi

Luotolahan lankohihen

Wäinölähän anoppihinsa.

Wuojelahan lankohinsa

Wäinölähän sisarihinsa”.

Lieto Lemmin poika 23: 44; 234, 33: 364 (Det är anm[ärkt] att Wäin[ämöinen] (l[oco] c[itato]) ~~skick~~ uppdrager åt Lemminkäinen förtroenden af vigt, och ej åt Ilm[ainen] – ~~men denne var~~; Wäin[ämöinen] k[al]l[a]r h[ono]m äfven (l[oco] c[itato]) Ylemmäinen Ystäväni.

Lemminkäinen och Kaukomieli äro skilda personer i TR. 1.⁵⁹⁹ p. 17.

Lemmink. warnas af sin moder (Kant[ele] 2.⁶⁰⁰ p. 3) att ej fara ”Lapin maahan lankohisi” och p. 5 k[al]l[a]s hans baneman ”Ankara Anoppi”

Lempo se Hiisi & Piru. 3: 73; 4: 260

Lemmen nosto. Kant[ele] 1.⁶⁰¹ p. 31. Kant. 4.⁶⁰² p. 17.

Lemmen lahti XI: 317 & 41 nära Pohjola

Lapin lahti. 26: 250

Lempiwaſta Var[iant] 11: 215.

Luumikki, tytär Tapion. Kant[ele] 1.⁶⁰³ p. 16.

Luonnotar, tytär Tapion. Kant[ele] 1.⁶⁰⁴ p. 19.

598 Square brackets by Cast-rén.

599 Topelius 1822.

600 Lönnrot 1829.

601 Lönnrot 1828.

602 Lönnrot 1831.

603 Lönnrot 1828.

604 Lönnrot 1828.

- 605 Schröter 1834.
 606 Sic!
 607 Topelius 1829.
 608 Topelius 1826.
 609 Topelius 1831.
 610 Schröter 1834.
 611 Topelius 1831.
 612 Lönnrot 1830.
 613 Schröter 1834.
 614 Lönnrot 1828.
 615 Castrén's suggestion
 above: Lappalainen.
 616 Topelius 1823.

Launawatar, waimo wanha. Sch[röter]⁶⁰⁵. p. 48

*Louki*⁶⁰⁶, Pohjolan emäntä TR. 4⁶⁰⁷ p. 7.

Luoja, TR. 3⁶⁰⁸ p. 10. p 18. TR. 5⁶⁰⁹ p. 10.

Schr[öter]⁶¹⁰ p. 20. Sch[röter] p. 40 – Päivän poika Kal[evala]
 26: 311

Lappi

Mene tuonne, kunne käsken
 Pohjan pitkähän perähän
 Lapin lajahan kylähän
 Kiwi on keskellä kiviä ketoa
 Reikä on keskellä kiwiä
 Sinne minä tuskat tungen [et cete]ra
 T. R. 5⁶¹¹ p. 16.

Ei kiwi kipuja itke
 Paasi waiwoa walita.

D[itt]o p. 17

Kant[ele] 3⁶¹² p. 7 m. m.

Luonnottaret woro tre. 1: 207, 17: 72.
 se Kaweh. Hiisi. Schr[öter]⁶¹³ p. 24.

Luonnon tyttäret Kant[ele] 1⁶¹⁴ p. 35. Kal[evala] 24: 46

*Luppalainen*⁶¹⁵.

Lumi-selkä Luppalainen,
 Kaunis karwa *Röyhytyinen*
Uppo walkia walimo”
 TR 2.⁶¹⁶ p. 23

Lyylikki, lylyjen seppä
Kapo, kalhujen kapia
Lystikki lylyjen seppä
 Kaunis kalhuen tekiä
 var[iant]: 7: 14

Loiramoinen.

Susi poika Loiramaisen

Liera se Tiera

Luotola se Wäinölä

Linnawaara, se Tapiowaara

M.

Manala.

R[unan] 1: 225. Här säges att när lappen sköt på Wäin[ämöinen] och pilen flög mot jorden så ”Tahto maa manalle mennä”.

Manalan alusmaja (ofta).

Manalan metsä, kalman kangas. 19: 323.

Manalan ikimaja Var[iant] 7. 623

Manalan mettä TR. 4⁶¹⁷ p. 4

Manalainen se Tuoni, se Kyröläinen⁶¹⁸

*Manni*⁶¹⁹ TR 5⁶²⁰ p. 15

Maaria, neitsy. Var[iant] 21: 226, 229

Metsola = Tapiola (VII: 192) = Hakolinna (VII: 134).

Epitheter: Mieluisa Metsola, tarkka Tapiola (7: 172; 28: 5, 13: 170; 186.).

Innevånare:

Mielikki, metsän miniä (7: 178; 356), metsän emäntä, puhas muori, muoto kaunis (7: 327) –; parall. *Tellervo Tapion* neiti (7: 177; 28: 370) och *Tuulikki*, tytär *Tapion* (357). *Mielikki*, metsän Emäntä, Tapiolan tarkka waimo (28: 405; 436). *Tellervo*, *Tapion* neiti 28:370

Mimmerkki, metsän emäntä. 7: 455

Metsolan metinen neiti, *muori* 7:345; 28: 368 [et cete]ra –

I par[allel] Metsän piika pikkarainen 7: 346, 28: 371.

Alla dessa warelser äro troligen s[am]m[a] Gudomlighet.

Metsän Ukko halliparta 7: 375, metsän (kultanen) kuulusa kuningas (7. 376; 28: 31; 22: 238) Schr[öter]⁶²¹ p. 70.

- 617 Topelius 1829.
 618 “se Kyröläinen” added later by Castrén.
 619 Castrén: *Manni* || *Man-na*.
 620 Topelius 1831.
 621 Schröter 1834.

- 622 Topelius 1829.
 623 Lönnrot 1828.
 624 Schröter 1834.
 625 Topelius 1829.
 626 Topelius 1831.
 627 Lönnrot 1828.
 628 Lönnrot 1828.
 629 Topelius 1826.

I 7: 350 säges om ~~Metsolan metinen neiti~~ Mielikki, att hon ej är värdinna i fall hon icke består 100 pigor, 1000 käskylästä att walla sina Gårdar

(Om Tapios folk; – se Tapiola).

I ~~skogen~~ Metsola funnos tvenne värdinnor, den gamla wackra (hennes utseende beskrifves i 7: 290–300) och den nya, fula (hennes uts[eende] beskrifves i 7: 300–308). Den nya war *hård och njugg*, den gamla gifmild.

S[am]ma beskrifning: T. R. 4⁶²² p. 6. kant[ele] 1⁶²³: p. 15, p: 21 & 22; schr[öter]⁶²⁴ p. 68.

Mielikki – den gamla, goda värdinnan bodde i ett? af de tre slott som funnos i skogen och af h[vil]ka en var af träd, en af ben, och en af sten. I den goda värdinnans slott funnos 6 guld fönster (kunki linnan kulmanteella 7: 310–326.). Mielikki synes varit den goda gifverskan. VII: 327. Dessutom omtalas 7: 265 såsom *ullgifware* suuri luoja, äfven k[al]la[d maan pitäjä (7: 270), Antoluoja (225) och luja Jumala (276).

”Metsässä on olutta paljon
 Metsässä mesi makia”

337 & 338.

”Metsolan metinen amme”. 19: 290

Kuippana metsän kuningas, se Kuippana

Kulkia, metän kuningas k[an]ske om björnen?

Metän käyjä käyretyinen

Hilli Ukko, halli parta T. R. 4.⁶²⁵ p. 1. cfr. Hilli.

Tapiola k[al]l[a]s i T. R. 5.⁶²⁶ p. 17 korwen kylä, och Tapio l[oco] c[itato] *korwen kultanen kuningas*.

Miiritär metsän miniä

Muuritar metän kuningas Kant. 1.⁶²⁷ p. 11

Metän Ukko kuluparta, metän kuulusa kuningas, Kant. 1.⁶²⁸ p. 26.

Maaemä. 1: 125. Maan Emot. TR. 3⁶²⁹ p. 19

Mannun Eukko X: 217. anropas Kant[ele] 2⁶³⁰ p. 9 trollsången
”Mies pieni merestä nousi” 13: 63–76. XXIV: 144

Mehiläinen IV–; XIII: 286.

*Miehol*a, 15: 103.

N.

Nunnus, ilman tyttäristä. T. R. 3⁶³¹ p. 17

Naata. Om henne qvådes i TR. 4⁶³² p. 9 det s[am]ma, som i
Kal[evala] läses om Pohjas värdinna, då hon födde plågor åt
kalevala.

O

Osmotar, oluen seppo kapo kaljojen tekiä XIII.

P.

Piru. pontta pyörähytti 3: 72

Lempo tempasi tereä

Hiisi vartta hiiwahutti.

Pirun pitkähän perähän (Var[iant] till 2: 34 i st[ället] f[ör]
Pohjola).

Pirulainen 24: 209.

Perkeleen perhe 10: 207 se Jumala

Pakkanen, Puhurin poika 18: 506

Pikku mies TR. 2.⁶³³ p. 28 se Mies pieni. Kant[ele] 3.⁶³⁴ p. 30.
Schr[öter]⁶³⁵ p. 12, p. 14

Päištäryys päätövä neiti Kant[ele]⁶³⁶ 2 p. 41. Skogs Gudomlighet

Palvonen var[iant]: Palwanen. R[unan] 13: 45 [et cete]ra.

Periisäntä (i åkern) 10: 218

Pihlajatar, *Tuometar*, ~~28: 594, 95.~~

Pohjola, se Kant[ele] 3⁶³⁷ p. 13, 14 [et cete]ra p. 18, 19.

- 630 Lönnrot 1829.
631 Topelius 1826.
632 Topelius 1829.
633 Topelius 1823.
634 Lönnrot 1830.
635 Schröter 1834.
636 Lönnrot 1829.
637 Lönnrot 1830.

- 638 Lönnrot 1830.
 639 Schröter 1834.
 640 Schröter 1834.
 641 Topelius 1822.
 642 Topelius 1826.
 643 Topelius 1822.
 644 Topelius 1826.
 645 Topelius 1826.
 646 Topelius 1826.
 647 Topelius 1823.
 648 Lönnrot 1830.
 649 Topelius 1831.

Pohjan pitkä perä Kant[ele] 3.⁶³⁸ p. 21.

Pohjolan neitsy Schr[öter]⁶³⁹ p. 16, 17. h[en]n[e]s beskrifning.

Pesten manas till Pohjola. Schr[öter]⁶⁴⁰ p. 62.

Päivilä = Pohjola

TR. 1.⁶⁴¹ p. 9. ”Meni Päiwilän pitohin, *hyvän joukun* juomin-
 kihin” jfr. pag. 9, 10, 11, 12, 13, 14. I Kal[evala] 17. 74. före[kom-
 mer] hywä Pohjola. TR. 3.⁶⁴² p. 3, p 6, p. 7.

Päiwän poika

TR. 1.⁶⁴³ p. 14, 16. k[al]l[a]s uti parallelst[ällen] i al[lmänhet]
 17 R[unan] vanl[igen] Pohjolan isäntä, och v[er]s. 575 Poika
 Pohjalaisen, och v[er]s 650 Pohjan poika

Päiwilä tuo *Ilman ukko*. TR. 3.⁶⁴⁴ p. 3. TR. 3.⁶⁴⁵ p. 7. Päiwiläinen
 ilman ukko T. R. 3.⁶⁴⁶ p. 8. om Pohjolan isäntä.

Päiwilä k[al]l[a]s Pohjola i anledning] d[er]af, att om sommar-
 en ~~olen~~ ~~ständ~~ ständig skiner.

Untamo d[er]af, att en ständg natt vinterdagarna räcker.

Päiwilä = Pohjola. Var[iant] 13: 1; 14: 1; 17: 63.

(n[ota] b[ene] ifr[ån] Pohjola kom storm och oväder. TR. 2.⁶⁴⁷
 p. 1.[]).

n[ota] b[ene]. I Var[iant] till 2: 67 k[al]l[a]s Pohjolas värdinna:
 ”Tuopa musta pohjan akka, Ulappalan umpisilmä”

n[ota] b[ene] Anm[ärkning] i afs[igt] på Pohjola är 24: 231 [et
 cete]ra

n[ota] b[ene] Var[iante]r. till 3: 1 qwädes dets[amma] om Tuu-
 likki och Katrinar, Joukah[ainen]s syster.

Päiwätär.

16: 244 se Kuutar.

Päiwätär pätöwä ~~Impi~~ neiti, se Kuutar. Kant[ele] 3.⁶⁴⁸ p. 19.

Päiwyt (8: 144) Jumalan luoma – personif[ierad] lemнар un-
 derrättelse om Lemmink[äinen]; anropad af Lemmink[äinen]s
 mor, söfver hon Tuonelas folk. 8: 185–209. TR. 5.⁶⁴⁹ p. 10

Päiwä, personif[ierad] se Tie.

Penitär Kal[evala] VII: 228.

Pätöwä päiwän poika. 26: 312 [et cete]ra; 356, 368

Panu, personif[ierad] Kal[evala] 26: 431, 27 (<->).

Palonen T.R. 2⁶⁵⁰ p. 18

Palwonen 13: 40, 306. i parall[el] Tuuri id[em] personif[ierad]

Pellervöinen, Var[iant] Pellämöinen.

Pinneys. se Tapion poika

Pyhäs Taaria TR. 4⁶⁵¹ p. 5.

R.

Rutja

Riisi poika Riutukainen. TR. 5⁶⁵² p. 50.

Röyhytyinen, se Luppalainen.

S.

[Souti Syöjätär vesiä, tulikurkku turjutteli. T. R. 2.⁶⁵³ p. 11. Ormens upphof.]⁶⁵⁴

Suwetar, waliwo waimo
Etelätär luonnon Eukko

19: 151, 165 anropas då boskapen utsläppes

Syvätär vesille sylki, *Lapa-heitto* lainehille TR. 5.⁶⁵⁵ p. 27.

Simosalo XI: 262, 315. synty till Pohjola.

Suomela. Var[iant] 17: 474⁶⁵⁶; 20: 189 = Pohjola.

Syöjätär,

Var[iant] 19: 135. Ilmarinens hustru

Souti Syöjätär vesiä, tulikurkku turjutteli. T. R. 2.⁶⁵⁷ p. 11. Ormens upphof.

Suonetar Kal[evala] IV: 311 [et cete]ra

650 Topelius 1823.

651 Topelius 1829.

652 Topelius 1831.

653 Topelius 1823.

654 According to Castrén's note, must be changed to *Syöjätär*.

655 Topelius 1831, 27: *Lapa-heitto*.

656 Castrén: 474 || 479.

657 Topelius 1823.

- 658 Topelius 1823: 12 *sikalisko*.
 659 Lönnrot 1831.
 660 Lönnrot 1828.
 661 Topelius 1826.
 662 Topelius 1822.

Sisiliskon synty i TR. 2⁶⁵⁸ 12 är anm[ärkt]

Sariola = Pohjola (= Lapin laaja salo 6:[missing])

Sampo = Kirjokansi.

n[ota] b[ene] Var[iant] till 2: 109 ”kirjokannen kynnykselle”

n[ota] b[ene] Anm[ärking]. är vari[ant] till 2: 164–178.

n[ota] b[ene] Uusi Sampo

Saksan salmet. Var[iant] 14; 21. & Var[iant] 16: 271

Surjun suurilta wesiltä (parall[el] *Saksan salmet*) 16: 271

Sampsa Pellerwöinen XXIV.

Simanter, metän emäntä Kant[ele] 4⁶⁵⁹ p. 23.

T.

Tapiola tarkka 7: 172, 28: 6; Tapion torwi, metsän pilli 23: 172

Tapiola k[al]l[a]s Tarkka i anledn[ing] af djurens fina väderkorn (cfr. Kal: 28: 35 [et cete]ra).

Tapiowaara, VII: 360 har i parall[el] Tuomiwaara och i 19: 240 Linnawaara.

Tellerwö – Tapion waimo. 28: 130; 475 se Mielikki

Tuulikki se Mielikki

Tapio ainoinen VII: 243. Lepy lehto, kostu korpi, Taiwu ainoinen Tapio. Kant[ele] 1⁶⁶⁰. p. 12.

Metsän Tapio TR. 3⁶⁶¹ p. 27.

Tapion kansa 22: 240.

Tulikki, Tapion neiti

Hoika Honkelan miniä

Var[iant] 3: 1 & 2

Tuulikki Tapion neiti

Hoikka Honkelan miniä

Sala-kaaron kaunis waimo.

TR. 1.⁶⁶² p. 18. är ett parall[elt] st[ycke] till 3: 1 [et cete]ra

Tapion poika Pinneys TR. 3⁶⁶³ p. 27

Annikki tytär Tapion. TR. 4⁶⁶⁴ p. 2. p. 3. metän emäntä TR. 4⁶⁶⁵ p. 3

Annikka awainpiika. Kant[ele] 1.⁶⁶⁶ p. 15.

*Eewa pika*⁶⁶⁷ pikkarainen.

Luumikki se på sitt st[älle]

Luonnotar D[itt]o

Simanter D[itt]o.

Tapiola kallas Tarkka i anledn[ing] af djurens fin väderkorn(?)
Jfr. Kal[evala] 28:35 etc[etera].

Tuometar, Tapion neiti TR. 4⁶⁶⁸ p. 2.

Tapiomäki. TR. 5⁶⁶⁹ p. 5.

Tähtitarha, Kant. 2⁶⁷⁰ p. 10.

Turilas. Schr[öter]⁶⁷¹ p. 2

Tursas.

Tuli poika Pohjolašta
Nimeltä tulinen Tursas [et cete]ra
TR. 4.⁶⁷² p. 15.

Tie

personif[ierad] TR. 5⁶⁷³ p. 7.

Tuli tie wastahan, Kuu och Päiwä likaså p. 8. k[al]l[a]s samt
och synnerl[igen] Jumalan luoma.

Teppo, matka Teppo, tie Jumala 2: 59

Tiehyt, Jumalan luoma 8: 102; Onkelvoinen 2: 54. Tiehyt metsä-
hän vetävi, Onkelvoinen ottelevi l[oco] c[itato].

Tierä, 18:372, Var[ianter] *Tievo, Teuvo, Teuri*

Renki wanhan Wäinämöisen
iki Liera, Tieran poika TR. 2⁶⁷⁴ p. 17

663 Topelius 1826.

664 Topelius 1829.

665 Topelius 1829.

666 Lönnrot 1828.

667 Sic!

668 Topelius 1829.

669 Topelius 1831.

670 Lönnrot 1829.

671 Schröter 1834.

672 Topelius 1829.

673 Topelius 1831.

674 Topelius 1823.

- 675 Topelius 1826.
 676 Topelius 1826.
 677 Lönnrot 1828.

Tuonela.

Tuonelan joki.

6: 273 = salmi 9: 84. = Manalan alanta, XI: 87 = Pyhän wirta 26: 232. Pohjolas värdinna lofvar sin dotter åt Lemmink[äinen], om han skjuter ~~en svan~~

”Wirrašta wihannan linnun
 Tuonen mustašta joešta
 Pyhän wirran pyörtehestä”
 7: 582–85. 593.

Tuonelan tuvat VII: 628

Till Tuonela kommo bl[and] de döda 9: 90 [et cete]ra M[ån]-g[e]n hafva gått dit och få återvändt; ”Paljon tänn’ o tullehia, Wähän täältä läksihiä” TR. 3⁶⁷⁵ p. 27.

Tuonen mušta joki. VII. 597. Var[iant] 7: 592.

Om Tuonela se T.R. 3.⁶⁷⁶ p. 23.

Tuonela, bakom 9½ haf VIII: 155–156.

Tuonelan alannet, VIII: 156 (etc.)

Tanikan linna, (se Hiiens linna) 16: 263, i parall[el] Uusi linna. Kant[ele]⁶⁷⁷ 1 p. 16.

Tuoni 9: 95, 96. [et cete]ra = Manalainen 9: 113.

Tuonen poika, punaposki 4: 322 anropas i en trollsång spinna snöre till ådrors förbindning; 9: 186 [et cete]ra spinner han nät för att fånga Wäin[ämöinen]. Han skildras på detta st[älle] sålunda:

Tuonen poika koukkusormi
 Koukkusormi, rautanäppi
 Rautawerkkojen kutoja [et cete]ra

Verinen k[al]l[a]s han i 7: 628 emedan han m[e]d sitt svärd dödar Lem? (Lemmink[äinen]) som kom[m]o till Tuonela.

Tuonen tytti 9: 81 = Manalan lapsi

Tuonen tyttäret 9: 85 = kalman nejot, lapset, immet, 9: 98; 111; 123

Tuonen tyttö skildras i 9:178 etc[etera].

Tuoni on mun manalle saannut 9: 95. Rauta, tuli

Satasormi Tuonen tyttö⁶⁷⁸ Var[iant] 9: 17 & 1.
rautasormi, rautanäppi D[itt]o.

Lyhyt Akka Tuonen tyttö

Kiwutar kipuun eukko

Kant.⁶⁷⁹ 3 p. 7.

Äkkäätär neito äjä

Kant. 3⁶⁸⁰ p. 30.

Werinäkki, Tuonen tyttö

Kant. 4⁶⁸¹ p. 21

Tuuri se Palwonen

U.

Ukko

Epith[eter]

Taiwahan Jumala 22: 35

taiwahan napanen

Remupilven reunahinen

Ylijumala

Taatto taiwahinen (17: 361)

Mies on wanha taiwahinen

Pilvien pitäjä

Hattarojen hallitsia

Kultanen kuningas

Anropas wid åtskilliga tillf[ällen] i stor nöd äro ~~och~~ fl[era] trollsånger sluta med en bön till honom. De flesta? äro af sednare ursprung? Genuina synas v[ara] de som förekommer i Kalew[ala] 7: 523; 10: 191; 17: 360; 23: 167; 25: 61; 25: 214; 26: 513; 19: 476, 485; 19: 476; TR. 2.⁶⁸² p. 9. TR. 3⁶⁸³, p. 6. TR. 5.⁶⁸⁴ p. 28.

Särdeles begär man af honom snö och vind eller storm. Han anropas äfven af Wäin[ämöinen] och bönhör Pohjolas värdinna emot Wäin[ämöinen].

678 Castrén: *Satasormi Tuonen tyttö* || *Tuonen tyttö satasormi*.

679 Lönnrot 1830.

680 Lönnrot 1830.

681 Lönnrot 1831.

682 Topelius 1823.

683 Topelius 1826.

684 Topelius 1831.

- 685 Schröter 1834.
 686 Topelius 1828.
 687 Topelius, date missing.

Ukon poika k[al]l[a]r sig trollkarlen i 4: 257 och Wipunen 10: 178. Ukon poika synes v[ara] ett g[emen]samt epith[et] för trollkarlar. Här k[al]l[a]r trollkarlen Ukko för sin broder.

Ukkonen = Ukko. Kant[ele] p. 16. [et cete]ra om skogsguden. Han k[al]l[a]s ändock isä ylinen och mies wanha taiwahinen.

Ukon tulinen miekka (blixter) omtalas 10: 196; 22: 37 och i Lappskan bet[tyder] Regnbågen Atja juoks (= Ukkos båge?).

Ukko kultanen kuningas (h[oc] e[st] <> skogsGuden) anropas Schr[öter]⁶⁸⁵ p. 16 om storm, snö och och oväder.

Umpiputki = pursi. Var[iant] 18: 310 b.

Uppo, se Luppalainen

Uuhen lahti Var[iant] 11: 317

Uni, Unonen. Kant[ele] 1⁶⁸⁶ p. 35

Uniset neulat. Kal[evala] 23: 24

Ulappa, Suurelle meren selälle, Ulapalle aukialle, Pohjan pitkähän perähän. 10: 338 i trolls[ång]. Ulapoilta aukeilta. 11: 110 [et cete]ra.

Ulappalan ukko wanha. 6: Ulappalan ukko wanha -----, Makasi oman emonsa. D[er]af föddes hunden. V[ariant] 7. 206.

Umpilampi 10:208

W. V.

Wäinämöinen

~~Epith.~~ k[al]l[a]s äfven Wäinö: 1: 210 – on tätisi poika (n[ota] b[ene]). 22: 299.

Stående Epith[et]: Uwantolainen, Umentolainen Var[iant] 11: 83., Suvantolainen, Laulaja ikuinen. Ikirunoja, Tietäjä iän ikui- nen, kaikkien sanojen salpa. Vanha Waka. Uros, Kave Ukko, Pohjan herra (<->†) Suwannon sulho, maan waljo. XI: 83. Par- tasuu, joughileuka. TR.⁶⁸⁷

Wäin[ämöinen] = Luoja. XXI: 291, XXVI: 44.

30: 91

”Olin ma miessä kolmantena
Ilman pieltä piistämässä
Taiwon kaarta kantamassa
Taiwoa tähyttämässä”.

27: 198⁶⁸⁸. Hiki läksi luojan (Wäin[ämöinen], Ilmar[inen])
päästä.

I 1^{sta} R[unan] skapar Wäin[ämöinen] werlden

I 20: 206 säger Wäin[ämöinen]:

”Weli Seppo Ilmarinen
Lankoni emoni lapsi.”

14: 267. ~~Wäin~~. Ilm[arinen] talar till Wäin[ämöinen]. ~~Ilm~~:
Me yhen emosen lapset,
Yhen kantamat kaposen
Yhen peipposen pesemmät
Se Ilm[arinen].

Wäin[ämöinen] anropar Ukko (Ylijumala). 25: 214, 24: 47.

Wäin[ämöinen] ~~tæk~~ Jumala, 24: 275.

Wäin[ämöinen] tackar [Jumala] 26: 61; 158.

Wäin[ämöinen] anropar sol, måne och Carlawagnen 1:

Wäin[ämöinen] flodGudinnan och Ukko 22: 12

Wellamo 26: 28:8

Wäin[ämöinen] föreställes sås[om] Finska folkets wälgörare
(särd[eles] ge[nom]. sampo) och rådgifvare. 9: 222. (12: 276);
Kant[ele] 1⁶⁸⁹: p 34) 20: 160 Kal][evala.

och Wäin[ämöinen]s epit[et] Tietäjä [et cetera] bewisar att
han är magiens högsta produkt:

Af 5: 46 tyckes följa att Wäin[ämöinen] och Ilm[arinen] bodde
i s[am]ma gård. ~~Ʀy~~ (Wäin[ämöinen] mötte Ilm[arinen] då han
åkte i Wäinöläs hagor.). Wäinölä anges sås[om] Wäin[nämö-
inen]s gård. Den var belägen ”nenässä utuisen niemen, pääs-
sä saaren terhenisen (25: 138). Louhi säges neml[igen] hafva
skickadt sjukdomar nenähän utuisen niemen etc. ~~för att~~ och det
säges att i anl[edning] d[er]af ”pojat Wäinölään potewi, lapset
Luotolan lahowi”. Men i 1te R[unan] berättas Wäin[ämöinen]

688 The number should be
44.

689 Lönnrot 1828.

- 690 Topelius 1823.
 691 Topelius 1826.
 692 Topelius 1831.
 693 Topelius 1831.
 694 Lönnrot 1828.
 695 Topelius 1823.
 696 Topelius 1826.

på vägen till Pohjola hafva besökt den så k[al]l[a]de ”utuinen niemi”. Ungefär dets[amma] säges i 21: 257.

I 33: 120 säges att Wäin[ämöinen]s boning var nenässä utuisen niemen [et cete]ra. (Märkv[ärdigt] är detta st[älle] äfven derföre att här talas om Wäin[ämöinen]s ”owet” men i det föreg[ående] om Pohjolas ”portit”). k[an]ske för allit[eratio]nens] skull). Af 23: 414 & 15; 24: 7 & 8 följer dets[amma].

Wäin[ämöinen] k[al]l[a]s i var[iant] till 2: 90. Untamoinen (och Juhileuka).

k[al]l[a]s vanha walehtelia TR. 2⁶⁹⁰: p. 7. TR. 3⁶⁹¹ p 21.

Wäinä TR. 5⁶⁹² p. 1.

Sinä wanha Wäinämöinen
 Kuin teit huorin kolmi öissä.
 TR. 5⁶⁹³ p. 40.

Wähä Wäini Maunin poika Kant[ele] 1⁶⁹⁴: p 27

Obs. Wäin[ämöinen] och Ilm[arinen] äro ej Gudar emedan de påtagligen tillhöra den Magiska åldern, hvari Gudar ej dyrkas. Gudaläran säger <---->.

Wäinötär. T. R. 2.⁶⁹⁵ p. 12.

Wipunen, Antero, Antermo Angermo var[ianter], Wanha Kalewa. Virsikäs Wipunen.

”Olen syönnyt saan miestä”. 10: 110.

Wiikon on Wipunen kuollut,
 Kauan Kalewa kaonnut
Wipunsa wirittämästä
 Ahtamašta ansatiensä.

10: 42.

I v[ers] 43 forts[ätte]r Ilm[arinen] och säger, att Wäin[ämöinen] hos Wipunen icke kan få ord, aldenstund han är död. Men Wäin[ämöinen] begifver sig ändock, och väcker Wipunen från sin döds-slummer. (Här finner man, huru oredig förest[ällnin]gen om döden var hos våra förf[äder]?)

Wipunen k[al]l[a]s Wiro i TR. 3.⁶⁹⁶ p. 22.

Ween emäntä

43: 305; 10: 197, (i de följ[ande] v[er]s[erna] Sinilakki och Hienohelma epith[eter]) anropas i trolls[ång]. Hon k[al]l[a]s i 26: 288, 18

Wellamo ween emäntä, ween eukko Var[ianter] Wellimö och Wellimys.

Wanha wäki 10: 215. Kant[ele] 2⁶⁹⁷ p 9.

Wiron akka willi waimo, Portto Pohjolan emäntä Kant[ele] 4⁶⁹⁸ p. 32.

Wirolainen. se kerolainen

Wuojela, 31: 333 (Var[iant] Ahtola;) Var[ian] 25. 140 Var[riant] 6: 2 (se Kaukomieli).

Wäinölä.

Ajo Wäinölän ahoja
Kalewalan kankahia

= *Luotola* 25: 147 = ~~*Wuojela* 31: 333~~ ~~*Var.* 25: 140.~~ ~~*Ahtola* *Var.*~~

Wiena. 16: 271. Wienan wesiltä, Ulapoilta aukeiklta.

Wirokannas förek[om]mer sås[om] epith[et] åt Wäin[ämöinen]. R[unan] 32: 230; föröfrigt i 13: 41 och var[iant] till 13: 41 och 46

~~*Wellamo*~~

Waiwatar. TR. 5⁶⁹⁹ p. 29 = Kiwutar.

Wammatar = Kiwuttar, Kant[ele] 3.7⁰⁰ p. 6.

Winkas wankahan makasi
--- *Ungerma* lewättähissä.

TR. 5⁷⁰¹ p. 25.

Wuolahainen. Rauta poika Wuolah[ainen] [et cete]ra T. R. 3⁷⁰² p. 9.

Om wädersträcker. 33: 170–176. n[ota] b[ene] *Ilman rannat.* 33: 169

Bön och *offer* förek[om]mer i den Finska Mythol[ogin]. – *Offer* Kal[evala] VII. 469–478.

697 Lönnrot 1829.

698 Lönnrot 1831.

699 Topelius 1831.

700 Lönnrot 1830.

701 Topelius 1831.

702 Topelius 1826.

- 703 Topelius 1823.
704 Schröter 1834.
705 Topelius 1831.
706 Lönnrot 1831.

[Ä.]

Äjön poika TR. 27⁰³: p. 5.

Ähky poika on Ähmeröinen

Toinen poika *Tohmeroinen*

Kolmasi *Korentolainen*. (kowin nokinen)

Schr[öter]⁷⁰⁴ 62 TR. 5.⁷⁰⁵ p. 33 [et cete]ra [et cete]ra

Äkkäätär se Tuoni

Äkkäätär, neito äjä

Eli Hiitolan emäntä

Kant[ele] 4.⁷⁰⁶ p. 8.

**[*Vocabularia Kalevalae*
(*hörande till föreläsningar*
över äldre Kalevala)⁷⁰⁷]**

[*Explanations to the Individual*
Songs of the Kalevala]

Rätsinä = paita

Košto = öfver skjortan – af hvitt kläde tyg – lin

Kumarsnikka, rödt klädning – hof|<->dsdrägt

Kitaikka svart kl[ädnad] om helgdagarna

Palahwana, tröja

Höra till föreläsningarne öfver *äldre Kalevala*.⁷⁰⁸

**Noggranna undersökningar om
följ[ande] st[ällen] i Kalevala**

Runan 1.

v[ers] 79. kawē Ukko

Pohjan Herra [et] c[etera].

Runan 4.

v[erser] 136–140.

R[unan] 7.

v[ers] 407–408.

R[unan] 11.

353. Ylentämäni

R[unan] 12.

Var[iant]. 162–164.

R[unan] 16

Var[iant] 55. Huhut.

R[unan] 18.

v[erser] 447–449.

R[unan] 19

v[erser] 83–84.

v[erser] 161–163.

v[ers] 276. Wikoisi

R[unan] 21.

57–58 – Commateringen

288–290

R[unan] 23.

v[erser] 404–405.

707 KK Coll. 539:1 D2: 361–384.

708 Of the names of different garments mentioned here, only *rätsinä* appears in the *Old Kalevala*. The handwriting in this note is not necessarily Cast-rén's.

- 709 Most of the explanations to the songs 1–16 have been added afterwards. Some are still missing, and in those cases, only the word or the phrase to be explained is given.
- 710 “Variant” refers to the different versions of the songs or themes which appear in the *Old Kalevala*. Lönnrot added a collection of those variants to the *Old Kalevala* and published them as an appendix in the *Old Kalevala* proper.

1. Runo⁷⁰⁹

- v[ers] 48. *Sommelo*
v[ers] 56 *Piena på yttre sidan af dörren de klossar, som s[amman]hålla bräderna*
v[ers] 57 *Kurkihirsi som närmaßt understöda taket.*
v[ers] 67. *Taari. svagdricka L[önnrot]. Ita.*
v[ers] 75. *Yksin meillä yöt tulewat & yksin synty Wæin[ä-möinen]*
v[ers] 79. *Kawe Ukko Pohjan Herra (<---->)*
v[ers] 78. *Oppimahan.*
v[ers] 118. *Hernewartinen Hevonen*
v[ers] 122 *Ketun päällä kelletellä*
v[ers] 136 *Kyytösilmä.*
v[ers] 139 *Katset.*
v[ers] 158 *Sulittlewi.*
153. *Kapo, djur?*
163. *Muju. Maon mujilla (= werillä) pantin wihat nuolihin.*
165. *Suletut rihmat*
172 *Wasamat wanuneheksi, svarfva*
182. *Suwantolainenoch Uwantolainen,*
180. *Katso kerran keskipäiwän*
201. *Wetää kaaren korwaan N[ota] B[ene]*
229. *Sapso*
210 *Wäinö on tätisi poika*
232. *Kautta kainalon wasemen (hvems?).*
250. *Karehin,*

Varianter⁷¹⁰

- v[ers] 72. *Sinettäret,*
v[ers] 169. *Hännästä ujon upehen = tyyni hewonen (uweh, orit –*
v[ers] 190 *Pyörtänä*
306. *Jälitsä, ägg.*

711 The word added afterwards in pencil.

2. *Runo.*

- v[ers] 1. *Pehkiö*, rutten, stubbe = pehko
 v[ers] 23 *Inha ikä* = iän (kaiken) surullinen ja imehinen –
 24. *Katowa kannikka*. Kannikka, se on kun loppu, leiwän, kuin kannikka.
 50. *Rietta*, trollkarl
 58. onkelwoinen (Ongelmoinen).
 59. *Teppo*.
 167 *Yhen willan kylkyestä*. Ei se lampaan kylki ole, waan willan kylki.
 201. *Riuwuttelen*
 v[ers] 210 *karittelen* (karistelen)
 213 *Sariola*,

Varianten

- v[ers] 4 *Säikäle* pieni puu
 v[ers] 83. *Kaheksialle*,
 v[ers] 132. *Perinteillä*
 202 *Riuota*

3 *Runo*

- v[ers] 4 *Kapiwi*.
 v[ers] 64 *Keträvarren kiertimiä* (rihmat keträwarresa) trådar fly
 91. *Kaikkien sanojen salpa*,
 95 *Luki synnyt syitä myöten*
 96 *Luottehet lomina myöten* = sanan polwet
 136. *Raanta*
 162 *Kielipalku, Ita*.
 182 *Lakkapuu*⁷¹¹
 200 *Kannas*, näs.

- 712 Actually, *silmänteitä*.
 713 Castrén has drawn the lines to illustrate the meaning.

Varianter

- 24 *warun*
 [69] *kasan hietra kalliohon* niinkun kirwehen eli
 weitten terä = hietra
 104 *Telkkimeksi*
 189. *Puuho*

Runo 4

- 31 *Kerran, i ordning*
 69. *Rääkyrauta*
 123. *Walkama,*
 136 & 140 ? *M[ån]gen och spec[ifik] orda.*
 162. *Sisiliskon silmän teitä⁷¹² (reçtem)*
 191. *Koito*
 221. *Riweštyn*
 243. *Katkoit k[alman] k[arvallišta]*
 247. *Vierin,*
 251. *Ankea (Kun on hywin waiwa)*
 272. *Seiso, kun miekka meressä*
 292. *Tyytyä och tyrehtyä skilln[ad].*
 332. *Limitysten När man st[äller] 2 ting mot hv[ar-
 an]dra, så att de öfverskjuta h[varandr]a _ wara
 bredv[id?] är – –)⁷¹³*
 336. *Helwet, (froskal)*
 353. *Einetten emä.*
 363. *Läpi liikkuma lihojen*
 375. *Weihlähtännä,*

5 *Runo*

- 55 *kassa*
 223. *Riporihman tehtysättä* Ei ole riporihmaa päällä
 Ordspråk = aiwosen alašti – Ripa, trasa?
 316. *Kahta kallella kypärin*

Variantter

- 34 Lehwytt,
 — *Lekkumahan* = kukkuu
 143. *Willaseuot, seuto* = häntä
 185. *Wiitiseksen, waatiseksen*
 197. *Ummenttomaksi* Että aivih umpeh mene aivin
 ummenttomaksi

6 *Runo*

- v[ers] 17. *kesäkuut*
 43 *Järky*
 4[3] *Iljama och kaljama*
 17. *Telkitäksen*
 187. *Jakku-mies*
 224. *Lappehin, sidlänges.*
Lapelen
 243. *Kinahmi*
 249. *Keskilaatu,*
 254. *Lemmin poika*
 264. *Herjaan.*
 34. *Alakiwellä* se hvarj[ehanda] Ant[eckningar]⁷¹⁴

Variantter

14. *Rätsi, skiorta.*
 81. *Nuorehin* = Norehin.
 17 *Warwashattarani* se hvarj[ehanda] Ant[eckningar]⁷¹⁵

714 Castrén refers to his own manuscript notes entitled *Hvarjehanda* anteckningar. The note is as follows: *Alakiwi* k[al]l[a]s en sten som till hälften är uti jorden. The number of the line should be 38.

715 Castrén refers to his own manuscript notes entitled *Hvarjehanda* anteckningar. The note is as follows: *Warwashattarat*, linne-trasor, som bindas kring fötterna sommartiden.

716 W by Castrén, indicating an error.

7. Runo

- 10 *Salitan* (a salin)
 26 *Yllätän*,
 35 *Rannan raippaset* – puut hienot.
 41 *Kuukkuna*, fnöske
 81. *Wuolaket* = lastu
 v[ers] 94. *Kokka framstam* i båt 1) oksa puussa 2) Hanka
 3) Wenehen nokka
 v[ers] 109. *Lyömätti*, = sujahti
 v[ers] 110. *Kannan tiestä* se L[önnrot] – jossa kantapää
 on –
 127 *Heinäköngät* = wirsut, kun heinäaikana pie-
 tään
 125 *Werkalle* – hiljan –
 129. *Syylinki* se L[önnrot] –
 132. *Sinipiikojen pihalle*
 150 *Sepeli*, hund med valkia juowa kaklassa
 171 *Mielusa* M[etsola].
 172 *Tarkka* T[apiola].
 184 *Tuhku*.
 195. *Wierin*, = iä. = wirkku –
 223. *Hawon akka*
 220. *Perna*. I magen finns hos hvarje djur ett ämne
 (aine) perna. Om den kommer lös uppst[år]
 sjukdom. Perna kastas bort, när djuret slagtas.
 223. *Raiwokerta* = puolihullu.
 228. *Waliwo*
 237 *Kapu kielen kantimessa*. W⁷¹⁶ rikos, tulee se pa-
 hoista ihmisistä se L[önnrot].
 248. *Kolkkapoika*. Betjent, som kolistar i träden ned
 ekkorrar.
 284. *Ounahuus* (Ounas) joka on wiekkampi toista
 293 *Imerrin*,
 296. *Pätenet*

299. *Simpsukka.*
 315. *Sakara*
 323 *Kulmanne*
 406. *Rahan karwan kaswinmaalla*
 441 *Riehto,*
 451. *Tanikan linna*
 473. *Lempiliina*
 482. *Lämsä, nuoran mutka*
 484. *Kameliwarsa,*
 526. *Riehto,*
 532. *Laukki*
 605 *Wesoin*
     Tem[m]otin
     Remupilwi
     Witiä
 [606] *Umpiputki*

Varianter

605. *Lapokyy*
     Wesikyy.

8. Runo

- v[ers] 12 *Harjan terä = pää = pii. –*
 28. *Laaja*
 34. *Sirkku, tallsparfven – Der den gör sitt bo under ta-*
     ket kommer olycka se talo häviää
     ej fl[era] slags små fogel, utan sparf <-->
 93 *Lakehille lainehille wid och ödslig – ej puuta, ej*
     muuta och der ej träd finnes = lakia.
 187. *Himmestä hiošta, pilvestä*
 188. *Koko terältä*
 189 *Nuiva.*
 194. *Siipi puonna*
 195. *Konkelo, = mutka*

- 211 *Meni myötänsä merehen* – hel och hållen <->
L[önnrot].
- 225 *Muskula*
271. *Höyräytän. Sk[illnaden] mell[an] häyry o. höy-
ru⁷¹⁷*

Varianter

Parma
Kokkahonka

9. Runo.

- v[ers] 5. *Pohjapuu = Emä*
— *Eriwenonen*
16 *Aiwin (tidigt.)*
37. *Salwa.*
177. *Waatet walwo*
178 *Känkkäleuka.*
199. *Uwentolainen*
213. *Emon alwehia, fiskyngel.*

Varianter

- 30 *Hawinnehissa, N[ota] B[ene]*

10 Runo

- [17] *Juoni, wäg*
23 *Lähteä luku tulewi*
24. *Toinen käyä kelpoawi*
45. *Ahtamasa ansatiensä*
58. *Lentto (liflös) = maanalla. – mannussa Arh[ippa] –*
73. *Pensiä*
92. *Kerut pl. kerukset = kulkku*
96. *Tuhotin*
98. *Hormi, palkehen suussa, joka puhuu ahjoon*
[129] *Luomme*
[157] *Lummet koira*

- [181] Hattara
 194. Säilä,
 218. *Periisäntä* – Perimmäiset, pohjimmaisat
 264. *Kinner*
 334. *Wieno*
 349. *Sininen nuoli.*
 402. *Lapohina*

Varianter

- 58 *Liewo*
 59 *Niherwä*, frodig?

Perilaita = on liitos, st[ället] der ylimmäinen laita i båt-stammen förenas med perä-kokka –

11 *Runo*

- 10 *Ĵärkälö* niinkun wenehen tela
 34. *Ihala*,
 87. *Kuuja* = suuri ja punanen, siljä kui mae suomua ei.
 199. *Riuwuttella*
 211. *Piraste*
 213. *Herastešta* = *Heresešta*
 216. *Poro*,
 — *piimästä* (liimaissta) N[ota] B[ene].
 217 *Ytelmä*
 218. *Säikkywänen.*
 237. *Sasu*, det inre och mjukare af ben. Hos Lapp[arna] k[al]l[a]s ben-staken *Sasu*.
 244. *Saapka*, mössa –
 — *Sahmattainen*, sammet. N[ota] B[ene] Saahmata.
 251. *Huopa*
 270. *Warti*
 302 *Luuhattelen.*
 303 *Syyhättelen.*

353. *Ylentämäni* (rečtem).
 [107.] *Kisa*
 [233.] *Hipiä*
 [265.] *Luppa*

Varianter

- 248 *Somerta* (Somero, Stengrusa)
 31. *Hiukaan*
 47. *Kare*
 50 *Ureun*
 83 *Urkenen*
 — *Umentolainen*
 86. *Kullanta.*
 144. *Imantola*
 158. *Lieto*
 212. *Tiiskillä* (= Tiiska).
 362. *Raastan.*

12. *Runo*

- v[ers] 26. *Säärryštän*
 74. *Läylä = woimatus*
 76 *Waakalintu*
 80 *Kynkkäluu.*
 147 *Omena* (ollon)
 Var[iant] 153. *Riipo rintapäitä*
 V[ers] 162–164.
 v[ers] 168. *Pahon, hkon.*
 Var[iant] 207. *Jalkojen jaksaja = riisuja*
 v[ers] 237. *Aiwon*
 v[ers] 260 *Piilopirtti.*
 265 *Piiloikkunat.*

13. *Runo*

25.	<i>Kesäorawa.</i>
Var[iant] 26.	<i>Kawe</i>
Var[iant] 17.	<i>Keski lehmojen wasoja</i>
v[ers] 33	<i>Wieno</i>
40	<i>Palwonen</i>
Var[iant] 92 och text. 135.	<i>Puisen uuen uurtehesen.</i>
v[ers] 92.	<i>Tiiskinä</i>
Var[iant] 160.	<i>Reikuttelen</i>
Var[iant] 164	<i>Wästäkäinen</i>
Var[iant] 164.	<i>Puhtukainen</i>
v[ers] 358.	<i>Loiramoinen</i>
v[ers] 363.	<i>Kielen kanta</i>
v[ers] 409.	<i>Raataja</i>
[407]	<i>Nykerä</i>

14 *Runo*

v[ers] 3	<i>Wiepoaja</i>
30.	<i>Liewehellä</i>
33.	<i>Siniotus</i>
Var[iant] 29	<i>Kapre fr[ån] Ryskan.</i>
v[ers] 59.	<i>Mesinukka,</i>
Var[iant] 57.	<i>Kuomikko</i>
v[ers] 86.	<i>Kamana</i>
v[ers] 123	<i>Siili</i>
128	<i>Pääkkehistä</i>
138.	<i>Kalewan puu</i>
163.	<i>Rämäkkä</i>
166.	<i>Tuohus, ljus. Ita. nemi[igen] all slags ljus. H[va]d kl[e]rikalen följer i kyrkan tuohusta</i>
167	<i>Wahanen, vaxljus.</i>
186.	<i>Wikoa tehä</i>
282	<i>Wirren ponsi polwuhinen</i>

336. *Luonenko,*
 369. *Kuore kokkare, (kuore, en slags quarterslång slät små fisk). R[yiska] кyopecь?*
 376. *Sirottelen.*

15. *Runo*

31. *Hiema = Hia*
 51 *Käpä*s
 86. *Kapulehti, niikun haawan lehti*
 — *Laklut on laštu.*
 88. *Kamalo,*
 227 *Suppu = Soppi*
 — *Sutsuna kun on korjat punaset waatteet*
 266. *Toimean*
 285 *Wehma = Wehka.*
 302 *Waljan päällä*
 285 *Wehma = huhmare*
 303-4 *Tiesin*
 322. *Ongelmošta*

Adde

Laklu (= Alli)

Kyty brudgummens rel[ation] till bruden, mannens bror?

Nato, mannens syster, rel[ation] till bruden

16. *Runo.*

- [12.] *Waaher, lönn –*
 14. *Kyynäpä*s (alm)
 Var[iant] 29. *Sukapää.*
 v[ers] 37 *Sorritko sotaweräjän?*
 Var[iant] 41. *Tiina,*
 — *pirrotan*
 Var[iant] 55 *Hahut (rečtem).*
 — *Tehtahilta – tehot*

- v[ers] 62. *Poikkipuolinen (rečtem)*
 83. *Käkänen*
 84. *Sukiainen*
 v[ers] 106. *Lääniäinen,*
 Var[iant] 152. *Kuuronen*
 — *Airojalkanen snabbfotad –*
 v[ers] 162. *Warpalaide*
 v[ers] 183. *Tenhous.*
 186. *Imarteet*
 190. *Ilmarin eho.*
 201. *Kohia*
 226. ? *Sensus:*
 v[ers] 259. *Saajannainen. Saajan naine. I parall[el] tuojan*
n[ainen] (Hääwirsi 7.)
 260. *Olallinen*

Adde

Temminkäinen
Huuet

*17 Runo*⁷¹⁸

- v[ers] 10. *Ratsut joukon juoksewaksi,*
 14. *Salajoukko,*
 56. *Tasapäähän tappelohon*
 71 & 72. *Epäsi kawetta kaksi, kielti kolme Luonnotarta,*
 100. *Päiwäys*
 107. *Kita Kiiran lämpiäwi, (Peäkiira, öfversta delen*
af hufvudet, det öma, tunna)
 112. *Saawalle käkeäwälle,*
 122. *Koprišta kokon kynimen*
 164. *Pääkehät,*
 209. *Suimaštaksen (Suimaan, rusa på)*
 210. *Kaimištaksen (kaimaan,) följa*
 v[ers] 219. *Untelo (sömnig)*
 v[ers] 221. *Palkimilla*

718 From the 17th song on, Castrén seems to have got new sources to explain abstruse words. The sources are marked by Castrén with the initials K (Keckman) and C (Cajan). Those persons are known to have assisted Lönnrot in collecting word explanations for folklore material before Castrén, and their collections are kept in the archives of the Finnish Literature Society, the organisation established in 1831. Castrén was appointed secretary of the society in 1840. The reference S remains unclear. It must indicate a secondary source, since the words marked with S appear in the texts of different collectors and publishers (e.g. Ganander, Schröter, Topelius, Sjögren, Lönnrot). C.N. Keckman started to collect and compile Finnish words of different sources into a new vocabulary manuscript entitled *Suomalainen sanasto*, but it remained half done. It is possible that S stands for *Suomalainen sanasto*.

225. *Kirokawe.*
246. *Waapottama* (gungad K[eckman].)
247. *Wipuma* (upplyftad K[eckman].)
250. *Pylwästä* (stolpe k), pönkkä, ku mi rupiaa kaatumaan.
257. *Silta* (golf)
274. *Kiwerä* (krokig k.) se on: käyrä –
304. *Astu puolelta aselta* (steg K[eckman].)
339. *Appaja* (swäljare k[eckman].)
343. *Luppahan lukitse,*
365. *Koillisesta* (no)
369. *Keihittele keihäswartta*
381. *Äprähästä äprähäsen* (fr[ån] kant till kant K[eckman].)
382. Sillä sen rowin waelsi, sved? a) säges rowia (= raataa) en sved; rove torde v. ett mödosamt arbete, som besl[ä]g[tadt] med rowa. *Rovikka* är swed ell[er] man.
422. *Lehen lemмен juurehinen* (näckblad K[eckman].)
438. *Kätke kielesi käpiä*
443. *Veäte willaleppehenä, ullflaga.*
444. *Pawun palkku* (bönskida K[eckman].)
472. *Kehä* (ring K[eckman].).
482. *Kintahan kirwottimilla*
508. *Roukko* (hög)
510. *Samoamahan* (ila K[eckman].)
519. *Tiiskina, noja, sparsamt* (tiivis noja) S.
520. *Minä määrin matkaelin,*
526. *Oinasta isetä* (snöpt gumse slagtas K[eckman].)
540. *Kaawistaja, polererska* K[eckman].
547. *Hiiwa, jäst med humla uti.* S.
556. *Ruhka* afskräde
562. *Taklarauta = tulirauta* S.
614. *Pääkasu, hufvudskalle.* S.

626. *Kynnen mustukaiſta* (smutsrand på f[inger] k[lo].)
 661. *Werinirhamet* (*nirhamet*, rispa S.)
 662. *Orwaskettu* (epidermis K[eckman].)
 678. *Pylwähiä*, stolpe K[eckman].
 696. *Pataruuhi*, gryttråg.

Varianter

- v[ers] 48. *Warwashattara*,
 473. *Kinkon* (kimpun) kieräwillasia,
 559. *Otti weitten ollaſtansa*,
 626 *Kortta* korkiampi,
 632. *Maiskasi maatitsahan*,
 661. *Eipä wuolet wermentänä*, Wienyt marrasnahkoani,

18 Runo

- 13 *Onko sarkoin warrettuna*, förrätta S. Kun on wä-
 hempi annettu wiinoa tsarkassa. C[ajan]. (чарка)
sarka, glas, skål K[eckman]
 15. *Pellomus*, illgerningsman. S.
 121. *Noentolainen*, sotig k[eckman].
 177. *Pillomus*, illbragd
 180. *Walkama*, landningsställe K.⁷¹⁹
 227. *Karpio* = 8 kappoa C[ajan]
 246. *Malo*. Öppning.
 252. *Wietingi*, tidsfördrif K[eckman], ſtund, som för-
 drifves S. Yönmänö C[ajan]
 263. *Kawata* (= hdan), Spritta K[eckman]
 274. *Kotaa*, kåta K[eckman] <->hem <->
 282. *Päiwyinen päiwyt*, blid sol.
 291. *Kyyähellä*, (kyvytetty K[eckman])
 301. *Tainna*, N[å]g[o]t smidt. S. tenn K[eckman]
 411-12. *Järkälö*, *kuorisko*.
 322. *Kuppliksi* (näckblad K[eckman]), se punanen lum-
 pehissa -

720 Castrén refers to his own manuscript notes headed Hvarjehanda anteckningar. The note is as follows: Kall[ewala] 372–73. *Olipa Tiera tieossansa, Kuuro kuulemoisissansa.*

362. *Pinta,*
 372. *Tiera och Kuuro* (monne döf?) Jfr. hvarjeh[anda] Ant[eckningar]⁷²⁰
 385. *Korjia kohentamassa,*
 407. *Suowero,*
 430. *Kurimuksen kurkun suuhun.*
 438. *Jon'. monne = Jonne. 1.*
~~447–449. Id?~~
 456. *Lemmink[änen] = Jumala.*
 461. *Takut, willa, mi on mennyt kokohon*
 471. *Wähäripanen, som griper litet S.*
 472. *Ikiturma, ewigt förderfvande K[eckman]*
 473. *Epaton, oduglig.*
 478. *Uuton, utan wätska (uutet[ ])*
 474. *Pakkulo, knöl.*
 577. *Hersua, swalla, förhäfva S.*
 592. *Perotta = Kauto S. öfverlädret K[eckman].*

Varianter

60. *Terästawät tuuriansa. Tuuri, Jäähän millä hakataan loukot.*
 99. *Rikenee noronen koiwu.*
 334. *Rautahankkia halaja*

19. Runo.

- v[ers] 13 *Rani = Raja* (skröp)
 14 *Kuolio, (pr. lik) ngt utnött*
 15 *Kulu*
 16 *Ruopio, (skröp? S.)*
 24 *Raato, arbete*
 29 *Sorantahan, nedlägga K[eckman]*
 v[ers] 38 *Solkikoiwu, timmabjörk L[önnrot]. (Solki, reslig S.)*
 42. *Wierehytti, drilla K[eckman] (45 Wierrehe).*
 83–84 *Sensus. Se K[eckman]*

85. *Petosen poika*.
 [61] *Kokkahonka*, bakspröt, mašt S.
 [84] *Asu*, sak, h[va]d som är lagom. S.
 [89] *Nojassa*, efter förhållande af. S.
 96. *Kalajaha*,⁷²¹ fiskfångst
 109. ~~*Weuarin poika*~~
 117. *Kiršto*, knoppen på stötberlingen
 124. *Litsotti*,
 154. *Wiitsiä*, v[erb] ifrigt sköta S.
 161 & 62. Se K[eckman]?
 163. *Epäpätönen*, oduglig K[eckman]
 164. Ylen *kainu* (ovänlig K[eckman])
 176. Kumahuta *kuuluhusi*
 178. *Ahowieret armahaksi*. Sved markerna behagliga.
 K[eckman]
 180. *Wierret*, wort
 181. *Tuorret*, färskt gräs
 184. *Kanarwan kukattarilta*, blomsternymfer, K[eck-
 man
 185. *Helpehettäriltä* agnjungfrun K[eckman]
 186. *Nawattarilta*
 196. *Maitohursti*, juwer.
 210. *Tuoruštele*.
 213. *Maruet*, hyllor K[eckman]
 216. *Marehišta*
 227. *Kaitsen*, vörda K[eckman]
 231. *Tummele*, spene.
 246. *Källeröinen*
 235–36 ~~*Metsän*~~ *Kuippana, Hippa, Halliparta*
 276. ~~*Wikatsi*~~ *Wikoisi*, (ila?)
 284. *Konnanana*⁷²²
 289. *Keko*,
 295. *Pehkowa*, murknande K[eckman]
 [301.] *Ratkoa, štifta, lipeänä*, hal, rörlig

721 Actually, *katajahan*.

722 Sic!

723 The original: *Ahjolla
alasimilla / Wasarilla
walkkamilla.*

309. *Lätäkkö*, wattenpuss. S.
 319. *Käpy*,
 332. *Kuusiainen*, Granskogsbo, *Mauriainen*, morra-
 re.
 343. *Auwon = Aiwon* S.
 353. *Raiwaella*,
 364. *Panta*, band. S.
 372. *Tulppa*, propp
 384. *Päiwän rintehesen*
 387. *Wiiakko*, småskog
 424. *Luikku*, lur.
 456. *Alwes*, lodjur.
 457. n[ota] b[ene] *Metsän kawē*
 461. *Lyhmištihen*,
 473. *Kullotella*, tuta,
 [437] *Läylentää*, beswara S.
 493. *Patakoitella*

Varianter

- 424-25. [Otti torwen tollikosta, Räpäpillin räystähiltä]

20. Runo

- v[ers] 15 och 16
 19 *Keräsi kekosen puita*
 35 *Kyhäsi*
 137. *Perine = перина.*
 215. *Karjakansi kallumassa*

21. Runo

- v[ers] 19 *Wesiwertesehen*
 57 och 58 *Huru commenteras?*⁷²³
 71. *Naulan tie* (på svärd) tvärspik på fästet [et cete]ra.
 72. *Putki*, slida. S.

- 82 & 83. *Luku lähteä tulewi*
Liitto käyä kerkiäwi
 147 *Päästähän sotia käyät.*
 152. *westämä* (meningen)
 165. *Hawulinnun haihatella*, metsota koppelota.
 170. *Waalimatta.*
 [126., 128.] *Hankava, hankaus*
 218–220. *rečtem? Sensus:724*
 223. *Kokan koiwusen kuwulle*
 [233.] *Ei ilo ilolle käynnyt* [et cete]ra
 252. *Jolua*, sväfva, glida, halka S.

Variantter

- 73 *Hakulaisia* hajotti
 124. *Ilman hamsi hattaroita.*

22 *Runo.*

2. *Laskea karehtelewi.*,
 5, 6, 7, *Maawesiä, suowesiä, kosken wesiä*
 87. *Saajan on käet sulimmat,*
 126. *Ora pišta* = naskali, L[önnrot]
 159. *Tuota kynsin kiinittiwät Sensus?*
 168. *Kirjahtaa*, uppspritta S.
 198. *Raito*, (raitaa, ställa, ordna t[ai] j[otakin] s[ellaišta]).
 214. *Peukalo ylös keweni, Sensus?*
 213. *Sormet pienet*, B[ä]ttre Var[iant]?
 225 *Ilo*, = kantele? eller glädje i allm[änhet]
 Uwet ~ Orit [These words do not appear in this song.]
 299. *Kutisko*, tät skog.
 307, *Hiipowi*, kamma?
 316. *Paneutti* toisen paikan, pr.
 328. *Eikä waimoa waketi*
 [317] *Ruoko* hwass. *amendo*

724 The original: *Iän kaiken istunutta / Kuss' oli wä-hän sioa / Nuorukaisilta esinnä.*

339. *Kyynelwieri kyykähteli;*
 341. *Kaasia, stor, frodig*
 342. *Pylsä, trind, rund*
 343. *Hääriä, stor.*
 363. *Murien,*

Varianter

47. *Käkiähän kännyttäwi*
 100. *Mies naati naputteleisi,*
 113. *Harkko hauinluinen,*
 189. *Kaikkuan kaninehella*
 317. *Rikka rinnalla,*

23 Runo.

25. *Nuiwa, ogen, twär. S.*
 49. *Hywä <--->kielas*
 50. *Kepiä*
 56. *Kallua (besl[ägtad] m[e]d kalliſtaa) röras S.*
 60. *wartalo,*
 [54] *Puujaella ſtrafva*
 63. *Warman,*
 130. *Sormiluiſtansa lukewi*
 131. *Walitti,*
 160. *Pauanne,*
 — *palwata, enträget bedja S.*
 169. *Ilman rannat riehkimähän*
 [179] *Helwet, fröredningen på gräs*
 197. *Wet, wisselrigen.*
 201. *Wieremässä, gräta.*
 202. *Parahtamassa (= Parkahta),*
 227. *Kuni pitkän pilwen lonkan, utſtående ſt[ycke] S. – loma, kun pilwet taiwahalla aukeawat C[ajan]*
 295. *Taulohinsa monne s<>r.*
 312. *Palwekſehen Pohjolahan, bugtig K[eckman]*

356. *Wermen*, inre huden, närmaſt musklerna.
 357. *Orwaskettu*,
 368. *Kuunna* kymmennä kesänä,
 404 & 405 *Puitene*. *Sensus*:
 421. *Polo Pohjolassa*.

Varianter

16. *Kahnatella*,
 (418. *Riwan kylmähän kylähän*.)

24 *Runo*.

- v[ers] 6 *Pallio*
 v[ers] 28. *Luojan sormien lomatse*,
 30. *Noſtele oras okinen*,
 40 *Kauhon korwanen ylennä*
 70. *Raiat maille raikehille*,
 75. *Otti härän uljamoisen*,
 118 *Olowahk'*
 120 *Latwa täytti taiwahalle*
 123 *Hasertamaſta*.
 143. *Rytimoraja* (af ryti och raita. Nom. Rytimoraita).
 163. *Tahkosi tasatereä*,
 [166] *Siera*, brynſten
 [96] *Karanko*. land med fina hag
 170. *En man duger af mannen*.
 171. *Teutaroia*,
 177. *Kaatio*, höft
 178. *Lykyttelewi*
 186. *Tasma*,
 188. *Tarpasi*,
 191. *Panu*,
 195. *Wiriä puu*,
 205. *Porosi*,
 209. *Pirulainen*,

725 The first number falls into the binding.

217. *Utu, frö, smulor. S.*
 218. *Terheniä, = trol. Terho, ekollon. S.*
 250. *Tellitellä, strö. S.*
 251. ~~Halmehia~~
 269. *Ilman wiita,*
 298. *Liika, björn?*
 (299. *Wastus wiljalta witaisi)*
 326. *Imannet, friskhet*

Varianter

- 5 kennällä
 [1]0⁷²⁵ *Jywäparkan parmahalla*
 24 *Portimon perustimehen*
 25 *Aroja,*
 99. *Hella*
 191. *Lohkarehut –*

25 Runo.

- v[ers] 7 *Wihma duggregn. K[eckman] regn i allm[än-
 het]*
 v[ers] 17. *Läpi suonten soljuwitten, halki? K[eckman]
 squalpa. S.*
 v[ers] 36. *Vyölapan, Skärpsänne? S.*
 41 *Wälehen, hastigt K[eckman]*
 79. *Päästä pintehestä,*
 84. *Itselö,*
 88. *Nuljasko sliprig vätska S.*
 99. *Muikotella, slänka S.*
 102. *Waikahuttaa, lyšta? S.*
 116. *Laaitteli*
 120 *Luunwalo, gikt.*
 121. *Ähky, cholik.*
 122. *Riisi, twinsjuka, Engelsk s[juka] S.*
 123. *Ruwen rikko, sitslass sjukdom*

- 126 *Katehiksi*, Afvundsman K[eckman]
 147. *Läsiä* = *potia* S.
 153. *Warjossansa*, i sin skugga, sitt förwar
 156. *Lauhutella*, höta, g. mjuk. S.
 158. *Sorsat*, (запаза) farsot.
 168. *Auer*, dimma, bedimma.
 181. *Kippa*
 188. *Wärjyä*, vöra sig.
 190. *Utra*, swag.
 191. *Woikka*, den som jemrar sig.
 208. *Wankata*
 221. *Lässä luoja lämpösessä*
 309. Sillä poišti poiken luoman: den trollade sjukdomen.

Varianter

- 201 *Kirso*

26 Runo

- v[ers] 23 *Terhen*, skymme S.
 27. *Koito*, olycklig S.
 38. *Sakara*, det yttersta, tillhugg S.
 51. *Waapotella*, wifta.
 55. *Soro*, grund, korn. S.
 [67.] *Järkälet*, långt st[ycke]
 [70.] *Newa* (här kärr?)
 98. *Ihala*, fri, glad.
 99. *Retunen reppana*, trasiga rokhålet K[eckman]
 100. *Lempi*, wackert barn (smekord) 2. Kärleksbädd K[eckman]
~~102. *Pallwosen laettomahan* <----->~~
 109. *Parmahat*, bröst.
 121. *Ange*, wild, svår, ostyrig.
 129. *Arina*, tungt hårdt underlag S.

- 135 *Kyrmyniska* (ahwen) kroknackig
 148. *Wieno*, lugn, stilla, svag.
 170. *Halia*, gråaktig.
 174. *Wajottajalle* (nedsänkare, slukare).
 206. *Liitoton*, utan leder (ovanlig L[önnrot])
 209. *Koiria*, rensa linet fr[ån] ogräs.
 210. *Nyhetähän*, riiwitähän,
 214. *Pian luisa luisetahan*, bråkas fr[ån] skal K[eck-
 man]
 218. *Kälykset* (*käly*, broderhustru) *käpyelewät*,
 220. *Apet* (af appi, svärfar) *aina* = paula, teln på nät.
~~227.—~~ *Liuha*,
~~233.—~~ *Nostin*,
 236. *Potetahan*, *potketahan*,
 237. *Wennotahan*,
 293. *Waahti* waippa,
 306. *Romina*,
~~313.—~~ *Nis<->a*, *Niska*.
 340. *Karhi*,
 382.-84. *Suokero*, *kuokero*,
 404. *Lemmoksi lewesin* (till Lempo K[eckman])
 407. *Sywän sakaran*, <->s djup spets.
 412. *Kuwet liha*, veka lifvet. K[eckman].
 418. *Tummenteli*, släcka, förmörka?
~~426.—~~ *Piettäwiksi*, (för att hållas)
 428. *Hiertimessä*.
 431 *Panu* se R[unan] 2[4]
 443. *Warwentelen*, Afskära, hämma.
 [476.] (*Wanka*, stor, wäldig)
 491 *Huntu*, qvinnors hufvudbonad?
 492. *Iholiwi*, lifst[ycke]
 495. *Kalkkarassa*, istapp.
~~499.—~~ *Lappea* sida.

726 The first number falls into the binding.

500. *Wiitta*, kappa.
~~505.~~ ~~*Katteheksi*~~, täckelse
 509. *Ripasin*, weck, fäll.
 524. *Nihki*, helt och hållet
 525. *Tehottomaksi*, kraftlös K[eckman]

27. *Runo.*

- v[ers] 8. *Samonta*, väg, lopp, fast,
 9. *Päiwäys*, dagsresa.
 27. *Päiwyen kehä* (omkrets)
 50. *Taiwahan napa*,
 51. *Yheksäs ilma*,
 55. *Keskitaiwahan navalle*,
 91. *Rapaa*,
 167. *Lankoni emoni lapsi?*
 169. *Tuuri*, isbill.
 225 *Kyyhky*, dufva K[eckman] = kyyhkyläinen.
 271. *Saama*, fångst, *Sensus*: <->
 276. *Kaarut* = kaari.

Varianter

69. *Rautaääret ärwöttäwät*
 68. *Pahat lihnat liimottawat*
 69. *Ummottawat*
 [2]72⁷²⁶ *Onni onkehen ohase*,

28. *Runo*

- 4 *Rahakarwa*
 13-19, N[ota] b[ene]
 21 *Epälyksin ennen muita*,
 33 *Kuusama*, try.
 34. *Talas*, ställning, ett träd h[var]vid man lurar på
 björnen S. koja [el]l[er] stång K[eckman]
 40 *Tuuhua* = haise.

- 44 *Källeroinen*
 46 *Aimo, dugtig S.*
 52 *Säterinen, tyg L[önnrot]*
 69. *Lysmä, hasande, wäcklande.*
 70 *Talleroinen,*
 73. *Suottakana, för ro skull.*
 75. *Wemmel, bågen (gallret K[eckman])*
 76. *Hairahit (snafvade) hawun selältä*
 75-79.
 84. *Kawuta, klifva?*
 [93.] *Ammon, för länge sedan*
 86. *Auo, hjerna, hufvud. cfr. v[ers] 144: Salon auo.*
 87. *Sipsoa,*
 111. *Haihaos.*
 127. *Käpylinnun kälkytystä*
 131. *Mesiänkö metsä anto (Honungsätare).*
 145. *Waalumassa metsän waahti*
 177. *Janhut, skida*
 187. *Somerikot hiesukoiksi, stengrusplatserna till sandfält. K[eckman]*
 192. *Utella,*
 234 *Kammostua,*
 235. *Wimmaštua,*
 246. *Syltysukkia, strumphasiga. K[eckman]*
 269. *Piena, dörrpošt, stöd, stol. S.*
 270. *Rautanen rahi, jernbänk K[eckman]*
 278. *Herjojen hetaleiksi*
 279. *Wallatonten (oštyrig, sjelfwäldig K[eckman])*
 290. *kullittuhun-*
~~302. Puut on puituna,~~
 303. *Ammon aika,*
 354. *Mesikämmen kääröseni,*
 356. *Reiahella, lunka*
 (366. *Warpalaitehilla, bräddfull*)

383. *Sinisaparo*,
 389. *Riihiruumen*, riagn. K[eckman]
 409. *Koppo kuontalon* wesiltä
 419. Olo[w]in⁷²⁷
 429. *Nyyrynäret*, liten gran. *Nyry* pieni lyhkänen. *Näret*, kuusi, keskikasvonen
 418. *korkia kapalo*,
 431. *Wiian* wieressä, risskog? K[eckman]
 439. *Jukasilta*, fast S.
 441. *Kultaköykämiltä*, gula hymplar K[eckman]
 455. *Wiitoja witasematta*,
 456. *Kapuamatta*, klifva på K[eckman]
 467. *Ampujan aloa*,
 490. *Kapu*, buk K[eckman]
 510. *Sarjahampahat*, betar
 512. *Rusamiensa*,
 534. *Hawusata*.
 556. *Uhku*, kun on järwellä paljo wettä, se kun lumen keralla on siinä
 [537] *Turpa karp*
 593. *Pylypoika*,

29. *Runo*.

24. *Laposille*, i högar K[eckman]
 39. *Rannan raiskat*, rosk K[eckman]
 40. *Ruowon ruusut*, kaislan kaikut
 57. *Wesalehti*,
 144. *Kultapyörä*
 160. *Huolin[n]ašta*,

Var[ianter]

- 25.⁷²⁸ *Silkkuna*.

- 727 The edge of the paper is worn and stained.
 728 The first number falls into the binding.

30 Runo.

29. *Kynti*, h[*var*]fö*r* icke kyntää?
 31. *Tarwas*.
 73. *Siweret*, djupt st[*älle*] S.
 74. *Sarkajaot sanotuksi*
 75. *Mullermoitetuksi*,
 78. *Kaaret*, monne Sing. I. Plur.
 85. *Meren kolkot*
 [72.] *Kalahauat*

Var[*ianter*]

- 55⁷²⁹ *Uljas ukko animosus*
 126. *Niwus lihat* = suoniwyö, Weka lifvet.

31. Runo.

13. *K<->t kaita*, särk? S.
 22. *Kari*, sölja
 31. *Luitio*, släde.
 41. *Sillan pässä*.
 65. *Osmonen*.
 [118] *Soppu* = *Soppi* S.
 162. *kyynelwierus wieremähän*
 164. *Wieri wetrehet wetensä*.
 165. *Ihopää*.
 166. *Muhia*
 211. *Käyksellä*,
 217. *Takra*,
 226. *Talka*(pohja) = *Teljo*. S.
 231. *Siliähkä*
 232. *Kuliahka kuujaseksi*.
 233. *Haliahka*,
 239. *Kotioma*, K[*eckman*]
 240. *Luonnonko lohikalaksi?*

- 245 *Satronaisiksi saroiksi*
 246. *Lounas,*
 265. *Ukko utran,*

Var[ianter]

82. *Siukiampi*
 183. *Kaunihille kalsuillensa*
 259. *Kupahalta kuuennelta*
 317. *Sääntä suurta sylwättynä,*

32 *Runo*

1. *Kuopus* (yngsta barnet K[eckman])
 16. ~~Haj~~ *Häirynyt härille.*
 27. *Upehilla,*
 39. *Mato heinässä matawi,*
 40. *Siuottaa, gå behändigt.*
 50 *Etona, snigel.*
 51 *Muikkoawi,*
 52–58 ?
 71 *Kerus, svalg S.*
 97. *Ange, betryckt.*
 106. *Paitulainen,*
 131. *Tuulen lautta ?*
 197. *Lannepuoli, sköte S. käsiwarsi C[ajan].*
 209. *Ehtopoika, gosse, som kan behands efter godtycke*
 210. *Weljet wennon joutioksi, öfverflödig, sysslolös.*
 211. *Sotijaloiksi,*
 [2]⁷³⁰ *Luoä, lemna, åsidösätta.*

Var[ianter]

241. *Waskilaitan pääläelle.*

- 731 KK Coll. 539:1 D3: 385–390.
 732 “par excellence”
 733 “sense, soul, mood”
 734 This note is in the right-hand column.
 735 The edge of the page is torn.

*Gamla Kalevala I–IV.*⁷³¹

[*Grammatical and Semantic Notes*]

Runan 1.

- v[ers]. 1. Talesättet *mieli tekee* förekommer vanligen i den härledda betydelsen af: ”det lyfter”. Efter orden: sinnet gör. (sc[i]l[icet] något). Här i denna ursprungliga betydelsen, såsom man finner af parallela verser aivoni ajattelewi (min hjerna tänker). *Sensus*: ”mitt sinne är i verksamhet, min hjerna efter tänker” (i allmänhet.) I det följande specifiserats, hvaröfver sinnet är i verksamhet, hvad hjernan tänker. Sammanhanget emellan bemärkelsen af ”sinnet är i verksamhet” och ”det lyfter” (*mieli tekee*) är i ögonen fallandet. *Mieli*, grundbetydelsen ”sinne”. Men till sinnet hör lust och olust. *Mieli* κατ'εξοχην⁷³² lust, såsom τ θυμος⁷³³ i Græckiskan. Fortuna betydelse i Lat[in] öde, slump, d. ä. lycka och olycka, men brukas helst om lycka.
- Obs.⁷³⁴ Grunderna för 3^{dje} pers. Sing. Ind. Act. skrives: Allt grundar sig ytterst derpå, att *he* l. *hi* är andel--⁷³⁵ D[er]tta *he/hi* förekommer ännu temligen rent i Passivo tempora: tuotanehe, vietänehe, sammandr[aget] tuotaneh l. -neen egendom h. N ofta öfvergår i h och säl[lan] tvertom. Ex[empelvis] Gen. sing. i Lappska, Ehstn. och Finsk. Ist. för ~~kulku~~. Imperf. wietihin. (N är en ursprunglig sl[ut] aspiration).
- v[ers] 2. *Ajattelen*, rad[ix] *ajan*, drifva, *ajatan*, låta drifva, *ajattelen* låta ofta drifva, eller låta drifva hit och dit, af och an, *agitare*. Ordet är ~~faetiwo~~ Curativo – Frequentatiwt. Den ~~Faet~~. Curativa

- bet[ydelsen] i ordet ~~afser att*~~ *betydelsen försvinner här liks[om] ofta annars, när af verb. ~~Faët.~~ Curat. förme~~sta~~ öfvergår i Frequent. – Coagitare, af coagitare, agitare, agere. Drifva, köra, illring, emedan tanken ej står stilla.
- v[ers] 4. *Laatiua* (pr. laatuita, a laain, reda, laatiun, tillreder mig, forfogar m[ig].). 2 slags Refl[exiva] i Finskan. Det ena på *meh*, ex. laatime(h), innebär begr[eppet] af fri vilja. Det andra på *un* af tvång. Obs. Refl. på *ain* torde ej finnas i språket.
- v[ers] 11. *Pannos*. ? pers Opt. formeras af Inf. Imperat. af Præs. Man har orätt förväxlat Imperat. och Opt. V[ide] Becker⁷³⁶ pag 151.⁷³⁷
- 11–12. *Pannos* nyt käsi kätchen [et cete]ra. När tvenne sångare sjunga tillsammans, taga de hvarann i händerna, och lägga kinder ihop.
16. *Mieli tehtosien*. Nom. Mielitehtonen.
s[amman]satt af mieli och tehto – jonka mieli tekee. Eg[entligen] har tehtonen passiv bet[ydelse]. Det är ett deriv[ation] af tehto som formeras af pret. Part. pass. tehty, liks men d[yli]ka oegentlighet är i ~~runorna~~ Finskan ganska vanlig, likasom i Græk.
20. *Wirsi*, stamord torde vara: vierä, rulla flyta.⁷³⁸ *Wirsi*, det som ~~rullar~~, flyter, löper. Emell[an] *Virsi* och *laulu* är så $\leftrightarrow$ tsk den olikhet, att *virsi* vet[erligen] en lång oafbruten sång, *laulu* deremot en kortare stump, visa. Utaf s[am]ma stam kommer förmodl[igen] ordet *virkin*, säga och *virhi*, fel, det som rullar åt sidan.
Vetelmiä, Nom. plur. af *Wetelemä*, som är Inf. af *vetelen*, rad[ix] *veän*. Infin[itiva] i Finskan ³.⁷³⁹ på *-ta*, *-ti*, och *-ma*, h[är]af dimin. *-minen* och *-mainen*. – Att dessa dimin[utiva] ej äro Subst[antiva] utan Infin[itiva] bevisas deraf att de lida objecter. T. ex. sitä kuusta kuuleminen, jonka juuressa olento. Kuusta är obj.

- 736 Becker 1824.
- 737 This note is in the right-hand column.
- 738 Actually, *virsi* is a Baltic loanword (see e.g. Junttila 2015: 96) and not a derivative.
- 739 Obscure: the number 4 on the top of number 3.

- 740 This additional argument is in the right-hand column.
- 741 Actually, there is no etymological connection between *jousi/joutsu* and *joutua*.

- Denna Inf. har antagit subst. natur och der-till ännu passiv bet[ydelse] Men att den urspr[ungligen] varit Inf. bevisas Infinit. åtsk[il-liga] formerna, som påtagl[igen] äro casus af denna Nom.⁷⁴⁰
- v[ers] 23. *Kalpa*, kort svärd, huggare.
- v[ers] 23. *Kaukomieli*, Uti L[emminkäinen]s karakter finner jag ingen an[nan] anl[edning] till be-nämngen K[auko]m[ieli], än att h[an]s håg all-tid låg åt fjerran, emedan han var äfventyrare.
- v[ers] 24. *Jousen*, af *joutua*.⁷⁴¹ Anmärkas varit att s återk[ommer] i Genet.
Jousen tie, vägen för skåran, hvarest pilen lig-ger
- v[ers] 34. *Ongelma*, af *ongin*, *onkia*, *meta*.
- v[ers] 38. *Wesoista* pro *wesakoiista*
- 43-44. *Muurikki* och *Kimmo* konamn
45. *Saan*, instr. Cas[us].
46. *Tutkelma*, Inf. af *tutkia*, h[va]d man undersö-ker, d. ä. ämne.
51. *Wiikon*, Instr. ifr[ån] vecka, länge. I Kar[elskan] är *nedäla* vecka.
59. *Keri*, orbis, *kerin*, v[er]b[um] volvere, *keritän*, evolve, *kerittelen* sensum evolve.
75. *Yksin* synty Wäinäm[öinen] Att han föddes ensam, kunde möjligen hafva afs[edt] d[er]på, att han icke hade n[å]g[o]n tvillingsbroder – men vidare d<-> tankesätt – Allt harrligt födes allena. Likas[om] 2 dagar ej kunna födas på en g[ån]g, likaså träder äfven en W[äinämöinen] i sender i dagen.
79. *Kawe Ukko*, Pohjan Herra. – *Kawe* är en ~~utom~~ eller annan ~~oeh~~ utomordentlig varelse. Dess deriv[ativa] känner man ej. <-> Ordet nytt-jas om *Gudar*, m[änni]skor och ~~utomord.~~ djur. D[i]min[utiv] af *kawe* är *kapo*.

Oegentligt säges om Wäin[ämöinen] att han var smedde. D[en]n[a] egenskap tillskrifves h[ono]m annars aldrig. Man kan ej på n[å]g[o]t vis förklara, huru Wäin. Lappen kunde hysa ett l[ån]gvarigt hat till Wäin[ämöinen], då han 1°) så nyligen var född och 2do) nu första g[ån]gen kommer ur hemmet. ~~Att här måste vara ngt fel.~~ 3) Att bli Wäin[ämöinen] kallas aldrig annars Kawe Ukko, Pohjan herra.⁷⁴²

80. Isä wanhan Wäin[ämöisen]. Gan[ander]⁷⁴³.
- v[ers] 169. Ibland de onda makterna spelar i Finsk Mythol[ogi] Hiisi den största roll. Hans gård k[al]l[a]s Hiitola. Han har i en borg (linna) som n[å]g[o]n g[ån]g likväl k[ä]s förekommer under wuori och tunturi. Äfven omtalas Hiien pellot, pyhä peltto, och Hiien nurmet vihava vainio. Fornfinnarne tänkte sig ~~sina~~ Gudarna vara i besittning af gård och vidsträckta ägor s[a]mt all slags egendom. ~~Men~~ Sålunda var Tapio ägare af alla skogens djur, Ahti af vattnets fiskar o. s. v. Bland Hiisis egendom omtalas företrädeswis hans walak, Hiien ruuna, äfven benämnd
- Hiien ruskia hewonen, wahtileuka, suuri ruuna, äfven hywä hewonen, pyhä laukki, pyhä ori m. m. Den beskrifves i 10: 304 [et cete]ra och 7: 570 [et cete]ra på följ[ande] sätt:
- Hiies on hywä hevonen
Punatukka tunturissa
Jonka tukka tulta tuiski
Nenä warsin walkiata
Harja suihkiwi sawua
Sill on rautaset kapiot
Teräksiset temmottimet.
- I trollsången manas det onda att af Hiisi ant[ingen] låna hans snabba häst eller goda skidor. Det är af Hiisi hästens tagel, Wäin[ämöinen] gör strängar till Kant[ele]. Näst Hiisi hästen omtalas äfven i runorna hans elg

742 This additional argument is in the right-hand column.

743 Ganander 1789.

- 744 Topelius 1822: 25, 33.
 745 Arwidsson 1827: 172, 173.
 746 Actually, in this case *-po* is not a suffix but a part of the word stem.
- 747 Castrén's etymology is not generally accepted (see e.g. SSA 2 s. v. *piru*), but it might be right anyway.

Hiien hirvi, äfven k[al]l[a]d kamelivarsa, jalopeura, poropetra. VII: 34. På n[å]g[o]t st[älle] talas äfven om Hiien härkä med hundra horn, Hiitolan koirat o. s. v.

Hiisi hade en son, *Hiien poika pikkalainen*, och en flicka *Hiien impi* eller *Hiitolan tyttö*, af hvars hår enl[igt] Topelii runosamlingar⁷⁴⁴ Lappen både gör sin bågsträng och befjädrar pilarna. – ~~Då Hiisi war en ond Gudoml., så trodde man sig naturligtvis Hiitola för plågornas~~ Att Hiisi war en Gudomlighet ~~och~~ samt myth[ologisk] person, och ej som Arvidson⁷⁴⁵ förmodar, en ben[ämnin]g på Finlands urinnevånare, synes 1°) d[er]af att både han och hans poika pikkalainen ofta anropas både i trollsånger, och äfven annars, t ex. då Lemmink[äinen] fångar Hiisi elgen, 2do) äro de så k[al]l[a]de Hiien linnat, Hiien haudat m. m. inga historiska kvarlefvor, utan vanl[iga] underbara naturfenomener, som i och för öfverraskande uts[ende] erhållit dessa benämn[ingar]. I *Kuittijärvi* k[al]l[a]s en ofantligt djup vik, som på 3-sidor omgifves af höga berg, och dit en smal (?) ing[ån]g leder Hiien hauda. Hiien linna i Hyrynsalmi är ett ovanligt formadt berg.

v[ers] 170

Lempo är här likas[om] vanl[igt] alltid annars parall[el] m[e]d Hiisi – Har alldeles inga egna bestyr h[var]före Ganander ~~nödgats~~ för att säga ngt ~~om hm~~ tilldelar h[ono]m egenskapen vara en flygande ond ande Trollskott och sjelfver hin onde, att han smedde onda flygande pilar, drakar och trollskott. Ändelsen i *Lempo po*⁷⁴⁶ möjl[igen] af *богъ* ger anl[edning] till förmodan om ett lån från Ryska mythol[ogin]. *Piru*, den tredje onda Gudom[ligheten] är best[äm]dt Ryss Perun.⁷⁴⁷

177–178.

Korvalle tulisen kosken. D[en]na mythiska ort träffar ~~man~~ omtalas ofta i sångerna. ~~Det var~~ Ju~~st~~ derföre, att d Egentl.

180. *Keskipäiwän*, han såg ~~Lemmminkäinen~~ speja en g[ån]g hela middagen, d. ä. med ens.
182. *Saavaksi*, af Saada som i anda dial[ekter] ~~vanl.~~ bet[yder] *få*, *erhålla*, har i Karel[skan] tillika bet[ydelsen] af *komma*. *Saatan*, *sawutan*.
- *Suwantolainen*, som bor vid suwanto.
185. *Loi*, utaf *luon*, har i Karel[skan] sällan och aldrig bet[ydelsen] af skapa, ~~utan~~ *fordra*, *bringa* Ordet bet. eg. *disponera*, *ordinera*, *forma* efter. Gr[und] bet[ydelsen] synes vara *ordinera* ~~daf~~ här *kasta*.
- Luoe*, nordvest, på andra orter SW [sydvest].
189. *Koppowi*, af *kopon*. N[ota] b[ene]. Diminutivformerna af verba på ta och ta i Imperf. *Makasi* och *mako*.
199. *Jouahutti*, af *joudun*, skynda, *jouahun*, dets. (eg[ent]l[igen] ett *Fact[ivt]*]v[erb, *kiventyä*, förståna *jouahun*, lät skynda sig att *ställa*.)
200. *Käännän*, vända, *käänällän*, med ansträngning (Ita, Itä).
206. *Kave* torde här ha afs[ikta] på mor och hustru. Nyttjas egl. [i]bl[and] som *epith[et]*.
207. *Luonnottaret*
224. Jorden k[al]l[a]s emä för sin ~~fostrande~~ *alstrande* förmåga; man här ej anse det för lån ur bibeln

Runan 3.

[The page is blank.]

- 748 KK Coll. 539:1 D4: 393–
421.
749 “(metric) foot”

*Nya Kalevala I–IV*⁷⁴⁸

[*Lexical and Semantic Notes*]

Kalewala

I Runan.

Början af denna runa (v[erser] 1–102) utgör en inledning, som sällan försummas, då våra runoskalder sätta sid ned för att sjunga ett längre episkt qvåde. Det hör till bruket, att ~~tvenne sångare~~ ett så<> beskaffadt qvåde utföres genom tvenne sångares gemensamma bemödanden, af hvilka den ena benämnes *laulaja* (sångare) eller *päämies* (hufvudman), den andra *puoltaja* eller *säistäjä* (medhjelpare). Den förra bland dem är wanligen en åldrig, aktad i sångens ädla yrke utmärkt kunnig man; den sednare åter en nybegynnare, en lärning i konsten. Deras sätt att gå till väga wid afsjungandet af ett qvåde är så beskaffadt, att den äldre sångaren först allena qväder en vers åtminstone intill den sista pes⁷⁴⁹, der den yngre ~~wanligtvis stund~~ plägar infalla, så framt han antingen af sammanhanget kan gissa sig till versens slutord, eller känner dem ur minnet. Härpå upprepas samma vers af medhjelparen, för att hufvudsångaren ~~må kunna~~ derunder skall kunna antingen draga sig till minnes eller i det fall, att sången improviseras, dikta efterföljande vers. Detta försiggår wanligen med den snabbhet, att medhjelparen ofta ej hinner längre än till andra pes och åtminstone aldrig till versens slut, förrän hufvudsångaren åter infaller. De begge sångarena pläga härunder sitta anlete mot anlete och så nära hvarandra, att de kunna ~~hålla~~ hafva sina händer sammanlagda och sina knän förenade. Deras uppsyn är mycket allvarig, blicken nedåtrigtad, hufvudet och hela den öfra delen af kroppen i en långsamt waggande rörelse. Jag bör ej lemna oanmärkt, att de tvenne sångarena äfven kunna vara jemgoda, och då uppstår dem emellan ofta en täflingsstrid,

som wid stora gästabud stundom fortfar i flera dagar. Sångarena söka då med all makt taga ordet af hvarandra, och så snart den ena af dem råkar i något slags trångmål, begagnar sig den andra af tillfället att börja anförå sången. Den som i längre tid varit spelat anförarens rol, helsas af åhörarne såsom segervinnare, och hans lof utbreder sig sedermera widt och bredt kring bygden. En omständigare beskrifning om alla härwid förekommande bruk och plägseder finner man i Porthans berömda afhandling ”de poësi fennica”, pagg. § XI.⁷⁵⁰ Högst anmärkningsvärdt är, att samma bruk äfven förekomma hos Oštjaker, Samojeder, Tunguser, Tatarer och flera andra bland Nordasiens folk.

---

v[ers] 1. *mieli tekee*, det lyster, eg[entligen] lusten gör. Utan grundad anledning skrifver Lönnrot *tekewi* i stället för *tekee*, *tekepi*, *tekeewi*, *tekeew* (*tekew*), såsom alltid 3 pers. sing. præ. indicat. och conjunct., då den lyktar sig på *wi*, med kort vokal, såsom *tekewi* i st[ället] för *tekeewi*, *ottawi* i st[ället] för *ottaawi*. Hans i Mehil[äinen] 1839 Oktob[er]⁷⁵¹) framkastade hypothes, att ändelse *wi* uppkommit ur pron. pers. *hi* eller *he*, samt att i följe häraf 3. pers. præ. indicat. och conjunct. sannskylidiga former äro: *tekehe*, *ottahe*, hvaraf sedermera utvecklat sig formerna *tekewi* (*tekepi*) och *ottawi* (*tekewi* är *teke*⁷⁵²)

v[ers] 1. *mieli tekee*, det lyster, eg[entligen] lusten gör. I runospråket antager 3 pers. sing. præ. indicat. och conjunct. i stället för den i talspråket wanliga formen på lång vokal eller *pi* affixet *wi*⁷⁵³

Obs. Trocheer⁷⁵⁴
Parall[elism]
Alliteration

- 750 Porthan [1778] 1993: 89–95.
751 Lönnrot [1836–1840] 1990: 544–545.
752 Castrén has stricken out the paragraph and started again.
753 Castrén has stricken out the paragraph and started once again.
754 Notes in pencil in the margin.

- 755 Castrén's etymological explanation is still accepted. See e.g. SSA s. v. *oiva*.
- 756 Castrén's explanation finds support: see e.g. SSA s. v. *ajaa*.
- 757 According to Castrén's terminology, the infinitive is called infinitivus modus.
- 758 Renvall 1826.

v[ers] 1. *mieli tekee*, det lyster, eg[entligen] lusten gör. I runospråket antager 3 pers. sing. præ. indicat. och conjunct. i stället för det i talspråket vanliga *pi* affixet *wi*. Utan grundad anledning skriver begagnar Lönnrot framför detta affix en kort vokal, t. ex. *tekewi* i stället för *tekeewi*, *tekeepi*, *ottawi* i st[ället] för *ottaawi*, *ottaapi* o. s. v. (se [missing]). *Minun* är här en pleonasm tillkommen för alliterationens skull, ty i ordet *mieleni* mitt sinne, är personen redan uttryckt genom personal-affixet *ni*.

v[ers] 2. *Aiwo* betecknar i finskan ~~hjer~~*ta hjerna*, men i lappskan betecknas genom ett beslägtadt ord *oaivve*, *oiwe* hufvud, och denna betydelse äger äfven i samojediskan *aewa*.⁷⁵⁵ Troligen har äfven det finska ordet *aiwo* ursprungligen uttryckt samma begrepp, ty *pää* betecknar ännu i dag icke blott hufvud, utan framträder ofta i den tvifvelsutan ursprungligare betydelsen af *ända*, det *yttersta* eller *öfwersta*, t. ex. *hիրren pää*, Stockens ända, det yttersta af Stocken, *pöydän pää*, bordets ända o. s. v. – *Ajattelen*, tänka, curat. – freqv. af *ajan* drifva. Derivationen är analog med *cogito* eg[entl]l[igen] *coagito* (af ago) i latinet. Sjelfva ordstammen *aja* är i finskan utan tvifvel ett lån ifrån de Indogermaniska stammen, ty i Isländskan ljuder ordet *aka*, i norskan *age*.⁷⁵⁶

v. 3–4 — ~~Lähteäni och saa'ani~~ äro att betraktas objekter till *tekewi*, *ajattelewi*.

v[erser] 3–4. *Lähteä* och *saa'a*, infinit. mod.⁷⁵⁷ af *lähden*, *saan*. De begagnas här, liksom ofta annars, såsom objekter till *tekewi* och *ajattelewi*. Att framför Infinit. tillägga partikeln *että*, *jotta* är tvifvelsutan en sveticism, ehuru talrika exempel derpå äfven i Kal[evala] förekomma. Hwad ~~ber~~ verbet *saan* inf.–inf. *saa'a*, *saaha*, *saada* beträffar, så äger det i Karelarnes munart tvenne i Renvalls ordbok⁷⁵⁸ ej upptagna

betydelser: 1) *komma* förfoga sig t. ex. *saaha kujahan* komma in i taget, 2) *blifva*, t. ex. *sai itse saneliaksi*, han blef sjelf sångare. I andra dialekter ~~äger det~~ brukas detta ord transitivt i betydelsen af *få*, eg[ent]l[igen] komma sig till. *Laulamahan*, *sanelemahan* begagnas såsom supina, men utgöra egentl. Illat. kas[us] af nom[ina] verb[alia] *laulama*, sjunget, *sanelema* taladt. I nom[inativus] kas[us] brukas detta ord numera endašt passivt, t.ex. *minun tekemä virsi huone*, det af mig gjorda ~~sängen~~ huset, men i Illat. äger det en transit. betydelse, t.ex. *menen huonetta tekemähän*, jag går att göra ett hus, eg[entligen] jag går till hus-görande.

- v[ers] 5. *Sukuwirsi*, slägtets, stammens sång. *Virsi* är ett längre fortgående qvåde, *laulu* åter en kort, lyrisk sång.
- v[erser] 25–26. Genit. i *Kultasien*, *mielitehtosien* beror af infinit. *kuulla*, *tietä*, ty i Finskan betraktas Inf. modus i många afseenden såsom ett nomen. *Mielitehtonen*, önskande, efterlångtande, af *mieli* sinne, lust, längtan, och *tehtonen*, en sällsynt formation af *teen*, inf. *tehdä*.
- v. 30.—Wi
- v[erser] 31–34. se ant[eckningar]⁷⁵⁹
- v[ers] 26.⁷⁶⁰ *Kalewala* se ant[eckningar]⁷⁶¹. – k[al]l[a]s äfven Wäinölä, Luotola.
- v[ers] 51 ff. Här ordas om herdaqväden och andra lyriska sånger.
- v[ers] 66. *runo* är lånadt ur Indogerm. språkstammen. *Goth[iska]* *rûna* mysterium, *Alts[achsiska]* *rûna* Angels[axiska] *rûn*, litera, colloqvium, mysterium.⁷⁶² I fornn[ordiskan] bet[yder] *rûn* en bokstaf.

- 759 Castrén refers to his own notes dealing with Wäinämöinen, Ilmarinen, Kaukomieli, and Joukahainen. Obviously, “Anteckningar” does not refer to Castrén’s article Anteckningar under en resa genom Finska och Ryska Lappmarken 1842 (*Suomi* 1842:IV: 3–35) where Castrén deals with some other mythological names.
- 760 Incorrect number, should be 36.
- 761 Castrén refers to his own notes about the name *Kalevala*.
- 762 For the German etymology of *runo*, see LÄGLOS III.

- 763 Castrén refers to his own notes.
- 764 Castrén marks š as ś; see the grammar section of this book.
- 765 For the etymology, see e.g. SSA III s. v. *vaski*. The word is not a genuine Uralic word but an old wanderwort.
- 766 See e.g. UEW 1988: 628.
- 767 = Translative. For Castrén's grammatical terminology, see the grammar section of this book.
- 768 Castrén's notes in the margin.
- 769 Actually, *kulta* is a German loanword. See LÄGLOS II s. v. *kulta*. For Castrén's sources, see Joki 1973: 17–19.
- 770 For the etymology, see e.g. UEW 1988: 843.
- 771 For the German loan etymology, see LÄGLOS III s. v. *rauta*.

v[ers] 72. Sången förliknas i runorna ofta wid ett tråd, som man nystrar ihop, när man upphör att sjunga, men under sjungandet åter utreder etc. Se ant[eckningar]⁷⁶³.

v[ers] 78. *Waski* är ett inhemskt ord, besl[ägtad] med Mordv. *piše*⁷⁶⁴ 1) grön 2) koppar. Wotj. *woš* grön, Syrj.-Perm. *werch* grön, gul, Oštj. *wošta* grön, Mordv. och Tschr. *Oša* gul, Lapp. *wiskes* gul.⁷⁶⁵

– Hos Oštfinnska stammar finnes för kopparen ett annat ord: Tsch. *würgene*, *wergene*; Wotj. *irgon*; Syrj. Perm. *yrjön*, Wog. *ärren*, *ärn*.⁷⁶⁶ Jfr. *Ergene-Kun*.

108. *Ilmeštyi*, uppenbara sig, bl[ifva] uppenbar jfr. änd[elserna] *tan*, (*tän*), *tun*, *tyn* med *stan*, (*stän*), *stun* (*štyn*). *V[er]ba* på *tan*, *tun* hafva en vanl[igen] trans. eller intr. bet[ydelse], t. ex. *pelotan*, jag skrämmer, *ripitän* jag skriftar, *kuritan* jag agar, *rauhoitun*, lugnar; deremot de på *stan*, *stun* etc. en faktiv, t. ex. *wahvištan*, stärka, *wahvištun* bl[ifver] stark. Obs. *s = ks* är fakt[iv]⁷⁶⁷ ändelse. Äfwen i Samoj. tillägges denna änd. verba.

Obs.⁷⁶⁸

1. a) Uppmaning / b) Allit[eration] och parall[elism].
- 2.
- a) Wäin[ämöinen]s, Ilm[arinen]s etc. egenskaper.
- b) Sången säges röra sig kring skilda ämnen.
3. Episka och lyriska sånger.
4. Plur. *lot*, *lót*.
5. Sång[erna] förliknas wid ett nystan.
6. *Koti* och *kota* jfr. Syrj. *gort* gorp, hem.
- 7.

Allt är af guld och silfver i Kalew[ala]

Obs.

1. *Kulta* jfr. *altun*, *altan*, etc.⁷⁶⁹
jfr. *sörteny*, *sürne*, *serne*, *sirne*, *sårne*
skr. *harana* Zend. *zaranya*. Afg. *sar*, *ser*⁷⁷⁰
2. Hopia.
3. *waski*
4. *rauta* Isl[ändska] *raudi*, russ. *pyða*.⁷⁷¹

- 8) Koppar och andra metaller.
- 9) Änd[elser] *tan, telen*
- 10) Sädarter.
- 11) Konj[unktioner] äro enkl[itiska] part[ikel].
- 12) *stän, stun* Obs. s, jfr. <>us, *astuiksen*.

Kalew[ala] börjas med mythen om werldens och Wäinämöinens skapelse. Denna myth är i 1. och 2 uppl[agan] framställd på n[å]g[o]t afvikande sätt. Begge edit[ioner] öfverens[ämmer] deri, att det ursprung[ligen] fanns endast luft och vatten, samt Wäinämöinens moder, som i den nya ed[itionen] k[al]l[a]s *Ilmatar*. Hon k[al]l[a]r sig äldst bland qvinnor, och i r[unan] 9 v[ers] 29 ff. heter det, att hon äfven är vattnets moder. (Wi syssels[atte] oss sedna[st] med hennes öden – –)

- 1) — Kalewala bör
  - 1) Verldens skap[else]⁷⁷²
  - 2) Ilmatar lider
  - 3) Ukko
  - 4) Schippevaj⁷⁷³
  - 5) Werldens sk[apelse] en bisak
143. *Wesi* (weti, wete) hör till de ord, h[vil]ka äro g[emen]samma för både Ind[o]g[ermanska] och Alt[aiska]⁷⁷⁴ språken. *wät*, Ags. *wæt* (= wät), Ags. *wäs* (wätska) Isl. ~~*wäh*~~, *wessi* (humor, wapor). Jfr. Finn. *wesi*, *wete*. Estn. *wessi* Lapp. *čáčč*⁷⁷⁵, Syrj. *wa* (egl. *wat*), Tschr. *wit*, Mordw. *wetj*, Sam. *ji'* (jit), *wit*, Ostj. *jink* o. s. v. *Watten*, *Wasser*, R. *šoda* Dan. *wand*, Lat. *unda*.⁷⁷⁶
152. Twertemot wanl[igen] sänder Ilmatar, som sjelf är en gudoml[ighet], en bön till Ukko. Obs. Ilmatar känner och lider såsom de öfriga gud m[änni]skor
- v[ers] 161. *Parempi* a) irreg[ular] af *hywä*, har urspr[ung]lig[en] pi. Stam L[apps]kans *puorre* <> b) Kompar[ativ] saknas urspr[ung]ligen bildad af *pa* (pä), obs. genit *man*.
- 166 *Wärjätelläkseni* = *liikahdellakseni*, röra sig? St[ammen] *wärret*, darrning af köld, *wärisen*, darra af köld. Jfr. i föreg[ående] v[ers] *vilu*.

- 772 Castrén's notes in the margin.
- 773 Castrén refers to the Chippeway Indians who are mentioned later in his commentary. There were several articles about North American Indians and their religious traditions in the Finnish Swedish-language newspapers in the first half of the 19th century. "Tschippewähs" were mentioned e.g. in *Helsingfors' Morgonblad* 10/1832. For the contents, see Lönnrot [1839] 1990: 558.
- 774 Castrén gives examples only of some Indo-European and Uralic languages.
- 775 Castrén marks č as ě.
- 776 For the etymology, see e.g. UEW 1988: 570.

- 777 For the problematic etymology, see Joki 1973: 252–253, UEW 1988: 18–19, SSA s. v. *asea*.
- 778 Actually, the form with the suffix *-nne* is a kind of lative case, see e.g. Hakulinen 1979: 229–230.
- 779 Castrén's etymological comparisons are not accepted by other researchers. For the etymology of *vaimo*, see e.g. SSA s. v. *vaimo*.
- 780 For the Indo-European and Uralic comparisons and sources, see e.g. Joki 1973: 327; UEW 1988: 519; SSA s. v. *tehdä*.
- 781 For the German loan etymology, see LÄGLOS s. v. *armas*.

167. *Asun*,⁷⁷⁷ S[ans]kr[it]. Alts. *was*, bo *wiſtas* jfr. [Saami] *viesot viſtas*, *wiessu bo*.
169. Twertemot *wanl[igheten]* uppsänder *Ilmatar*, som sjelf är en gudoml[ighet], en bön till
– *Ukko*, luftens gud, *Ylijumala*, eg[entligen] den högsta guden utan den i höjden viſtande guden
– *Ilman kaiken kannattaja*, som uppbär hela luften. Obs. Luften tänkte man sig såsom ett lock.
171. *Tänne*, eg[entligen] *tänle*, nom[inativ] *tän*, g[e-nom] elisionen af *n bl[ifver] täällä*.⁷⁷⁸
- v[ers] 174. *Waimo*. G[otiskans] *weib* Sv[enskans] wif. S[ans]-kr[its] *wama*, *fem* (i femina) [et cete]ra St[ammen] *wap* (wip) feminare.⁷⁷⁹
175. *Wälehen* af *wäliä* (wälee) 1) vid, vidsträckt 2) snabb.
179.
Sotka and, i st[ället] för *kokko*
- Obs. *Chippewai-Indianerna* i Amerika äga en saga enl[igt] h[vil]ken jorden urspr[ungligen] var en stor sjö, der ej fanns *n[å]g[o]n* lefvande varelse utom en stor fogel, hvars ögon voro eld, blickarna blixtar och vingslagen åska. När d[en]na fågel dök i sjön, uppstod det jorden, f hvarur hon sedan uppst~~alla~~ frambragte alla djur, utom m[en]n[iskan], som skaptes af en hund.
191. [*Teenkö*; *tehdä*] [Sanskrit] *Dha*, sätta, göra, gifva [Tyska] *Thun*, *gethan* Fin[ska] *teen*, Sam[ojediskans] *tāu*. jfr. *ſta*⁷⁸⁰
200. *Armas*, Goth[iska]. *arms*⁷⁸¹
1) eländig, arm 2) medlidsam
jfr. *armahairts*, barmhertig
229. Såsom werldens skapelse är framställd i g[am]la ed[itionen], är den hufvudsak, och Wäin[ämöinen]s födelse af underordnad vigt. Här förhåller det sig tvertom. Varianten i g[am]la ed[itionen] är äfven d[eri]g[enom] bättre, att Wäin[ämöinen]

här för tillfälle att redan i födelse ådagalägga sin utomordentl[iga] wishet. Med ett ord mera effekt i den g[am]la editionen.⁷⁸²

- *Aina* jfr. goth. *ains*, en, *aina*, n[å]g[o]n, *ainaha*, unicus.⁷⁸³
- 299 ~~*koskan*~~ *konsa*, s[amman]dr[aget] af *koskana* (*koskna*, *kosna*, *konsa*). *Koska* af *koğda*, *kokta*, h[är]af borde bl[ifva] *kohta* men emedan *kohta* finnas i språket, har af *kokta* bildat sig g[enom] omkastning *kotka* = *koska*.⁷⁸⁴ Obs. I norska folk språket bet[räd]s *huru* g[enom] *hoss* l *koss*.
321. *Lukko* (u) lås af stammen: F[orn]n[ordiskans] *louka*, (liuka) *loka* tillsluta. Obs. G[otisk] *Loh*, lock Fn. *lok*, lock, A[n]g[lo]s[axiskans]. *los* lås.⁷⁸⁵
327. *Wara* äfven i goth. A[lt]h[och]d[deutsch]. (vär-jo).⁷⁸⁶
329. *Wirun* // sköljas, jfr. *wirta* ström. Obs. Det som sköljes, blir utsträckt, d[er]af 2) sträcka sig 3) ligga.⁷⁸⁷
335. *Ponniſtan*, sträcka, spänna sig, utm[ärker] en såd[an]. hand[ling] h[vari]g[enom] man förlo- rar sig raka och ant[ager] en båglik, klotformig st[ällnin]g.

Obs.

Främmande ord[ens] härkomst är vigtig att känna:

- 1) för utredande af folkets äldre kultur.
- 2) för språkjempförelsens skull.
- 3) för sjelfva språkutvecklingens skull.⁷⁸⁸

Tupa, stuga Goth. *stupa*⁷⁸⁹

Wara, förråd, Goth. *wara*.

- 782 Castrén has given more reasons for his argument in the review article of the *New Kalevala* in *Litteraturblad* (Castrén 1850).
- 783 For the German loan etymologies, see LÄGLOS I s. v. *aina 1* and *ainoa*.
- 784 Castrén's explanations are incorrect. Fi. *konsa* is a derivative of the pronomine stem *ko-*. See e.g. SSA 1 s. v. *ko-*, *konsa*.
- 785 For the German etymology, see e.g. LÄGLOS II s. v. *lukko*.
- 786 For the German etymology, see e.g. LÄGLOS III s. v. *vara*.
- 787 In modern etymological sources, *virta* and *virua* are usually not connected.
- 788 In Finland, the interest in etymological studies was increasing rapidly in the middle of the 19th century. J.A. Lindström published an extensive collection of word comparisons in *Suomi* 1852. The article includes a core bibliography and an informative list of abbreviations of the languages used for comparisons.
- 789 For the German loan etymology, see e.g. LÄGLOS III s. v. *tupa*.

- 790 Castrén's notes in the margin.
- 791 Castrén refers to Estonian folklore which he discussed in his lectures on mythology. He compares Est. *vanna issa* with Finn. *ukko* (see e.g. Castrén 1853: 47 ff.).
- 792 For the German etymology, see e.g. LÄGLOS II s. v. *pelto*.
- 793 Actually, there is no etymological connection.
- 794 For the German loan etymology, see e.g. LÄGLOS III s. v. *valta*.
- 795 For the German loan etymology, see e.g. LÄGLOS III s. v. *viikko*.
- 796 In this connection, Castrén means semantic correspondence.

II Runan.

Obs.⁷⁹⁰

1. Skapelsen hos besl[ägtade] folken
2. Eſter – Wanna issa och hjeltarna⁷⁹¹
3. S[amman]hanget em[ellan]. 1 och 2 v[ers]
4. Wain[ämöinen] – jordens befrödare och msklig-
hetens wälgörare
5. Pellervoinen

v[ers] 3 *Selällinen*, upphöjd, årförsedd.

- 1–3 *pelto* Sv[enskans] *fält*.⁷⁹² Här af *Pellerwo* och *Pellerwoinen*.

Trilogi af gudar:

Lat[in]	Mars	Mercurius	Jupiter
Gr[ekiska]	Ares	Hermes	Zeus
F[o]rnn[ordiska]	Tyr	Odin	Thörr
A[lt]h[och]d[deutsch]	Zio	Wuotan	Donar
Ind[iska]	Siva	Brahma	Wisnus
	Krigisk	Skapande	Dundrande jordbef[ninga]r

v[ers] 41. *marja* Goth *beri*.⁷⁹³*walta* Goth. *walta* l. *walto*, Isl[ändskans] *wald*.⁷⁹⁴

- 52 *Olevitten onnillensa*, åt sin egande lycka, åt den lycka, det egde. Jfr lat. *eſt mihi*

v[ers] 53 *Wuotti* för *odotti*; *u* = aspiration.56. *Wiikko*, Goth. *wiko*.⁷⁹⁵

85. *Piätän* afhålla hindra. *tan* (tán) motsv[arar]⁷⁹⁶ *præpos[itionen]* af, *upp* t. ex. *keritän*, upplösa.

91. Obs. *l* eluderas, *oisko* fr[ån] *olisko* jfr. *weikko* för *welikko*.

Obs. Onomat[opoetica] genera: *pirisē*, *sirisē*, *lirisē*, *nirisee*

spec[ifica] *karisee*, *kirisee*, *korisee*, *kurisee*, *kärisee*

Urförwandta⁷⁹⁷ ord:

- Äiti* Goth. *aīpei*. ?
Neito G[oth]. *niþjo*.
Isä, L[apskans]. ottje Goth. *atta* ?
Tytär S[venskans] dotter
Sisar S. syster.
Yksi Skr. *eka*
Uros Goth. *Ver*.
 155. *Parta*, T[yska] *Bart*, Fornn. *bard* R[yska] *βοπο-
δα*.⁷⁹⁸
 160. *kaatio* höftben.
 222. *Nenä* Sv. *nesa*, Syrj. nyr jfr. *nares*.⁷⁹⁹
 229. *Rastas* Sv. *trast*.⁸⁰⁰
 241. *Jywä* Skr. *jawa* (frumentum, hordeum), Pers[is-
ka] *jeu*, Lith[auiska] *jawai*.⁸⁰¹
 260. Goth. *mahta* förmå Finn. *mahtaa* Finn *mahti*
Goth mahts Alts *maht*.⁸⁰²
 310. *Nurmi*, linda, upphöjdt torrt fält, *keto*, linda,
gräsbewuxet fält.
 311. *Korsi*, strå, halm.

Sädesmannens ord (Kylwäjän sanat)

Dessa sanat bestå egentligen i böner till skilda gudamakter om hjälp och bistånd. Så beskaffade böner eller *sanat* ingå ~~wir~~ i de flesta religiösa magiska ceremonier sånger, men blott såsom ett moment. I andra trollsånger har man att skilja emellan *synty* och *sanat*.

Akka 1) Jordan har ej n[å]g[o]n allm[än] gudoml[ighet]. 2) *Akka*, *peräisäntä*, pellervoinen o. s. v. 3) *akka* kan ej vara⁸⁰³ Ukkos gemål, säs[om] Ganander anför, hör dessutom till antalet af *luonnottaret*, *akka*⁸⁰⁴ frams[tälls] såsom andra gud[omligheter] underordnade wäsen.

- 797 The genetic relation of the language families is still under discussion.
 798 For the German loan etymology, see e.g. LÄGLOS III s. v. *parta*.
 799 Castrén's comparison is not accepted, see e.g. SSA 2 s. v. *nenä*.
 800 For the Baltic loan etymology of *rastas*, see e.g. Junttila 2015: 95, 144.
 801 For the Indo-European loan etymology, see e.g. Koivulehto 2016, esp. 363.
 802 For the German loan etymology, see LÄGLOS II s. v. *mahtaa*, *mahti*.
 803 "kan ej vara" has been added above. According to Ganander's *Mythologia Fennica* (s. v. *akka*), *akka* is Ukko's wife.
 804 The edge of the page is stained and obscure.

- 805 For the Indo-European etymology, see e.g. Joki 1973: 332–333.
- 806 The *Old Kalevala* (1835) and the *New Kalevala* (1849).
- 807 Castrén's etymological comparisons are not generally accepted. For the etymology, see e.g. SSA 3 s. v. *uros*.
- 808 Lorenz Diefenbach: *Vergleichendes Wörterbuch der Gotischen Sprache* 1–2. Frankfurt am Main 1846–1851.

307. *Kun* (hwarmed), *emedan* när, *emedan*, om. *Antajista*, af gifvarinnor
308. *Luonnon tyttäret*, naturens döttrar, naturens skyddsgudinnor. *Tyttäret* får här ej tagas efter bokst[afven], utan utm[ärker] qvinl[iga] väsen i allm[änhet], jfr. *poika*, *pohjolan poika* = poh[ja]s värd.
309. *Maa* och *nurmi* personif[ierade].
321. ”Håll ting”, håll en öfverläggning.
322. ”Ett klart, öppet rådslag”, som ej behöfwer döljas, som är så godt att det kan komma i dagen.
323. *Jätä* läs: *iätä*.
324. *Lonka* l. *Lonkka*, höftben, en utstående kant.

Med andra runan slutas kosmogonin, som egentl[igen] är ett fragment. Kosmogoniska föreställningar i trollrunorna.

Obs.

Utar Gr. οὐθαρό, Ahd. uthar Lat. uber o. s. v.⁸⁰⁵

3 Runan.

— *Joukahaine[n]s* olika karaktär i 1 och 2 uppl[agan]⁸⁰⁶.

— Kombinationen bättre i denna uppl[aga]. Framter dock sina svårigheter, t. ex. 1) muinaisia muisteloita 2) katovalla kannikalla.

Laulelewi, af *laulan*. ”Schwächung” af *a* till *e* vanl[ig] i Tyskan. Uppk[ommer] der i XII årh[undrade]. ex. *hleipa* bröd *leibe*, *haso* till *hase* o. s. v.

- 12 *Uros*, *uro* Ung. *ur* herre, Syrj. *verös*, man, ~~Lapp-~~ ~~wárad~~ Lat. *wir* Goth. *wair*. Lat. *vir* Skr. *wira*. Jfr. heros, ηῤωζ.⁸⁰⁷
16. *Wierin*, rulla. Dieffenb[ach]⁸⁰⁸ [I:195], jfr *vierin* och *vierrän* med *verto* i Lat[in] вертѣтъ i Ryskan.
23. *Käyn* gå. Skr. *khai*, Gr[ekiskans]. *kiw*, T[yiskans] *gehen*.

25. *Laeltawaksi*, äfven *laeltawan* jfr. Lat. Partic. vidi hominem venientem: – –
- 88 *Mittaaan*, Sv. *mäta*, Goth. *mitan*⁸⁰⁹
94. *Rahe* l. *rahis* sela, remmen hvarmed rankorna fästas vid fimmelstången.
— *Takištun* = *takerrun*, faštna, invecklas.
118. *Sanonut* brukas passive.
119. *Weäite*, eg[entligen] *weäi* Obs. *te* Imperat. pers. affix.
123. *Mies* Sv. *man* R. мужъ, Pol[niskans] *maż*⁸¹⁰ Lat. *mas*. Obs. wog. *mun*. Syrj. *mort*, *murt* jfr. Pers. *mard*.
145. *Enempi*, *enin* Pos[itiv] saknas, i Nom[inativ], men Inf[initiv]⁸¹¹ *enää* är brukligt. jfr. *para aikaa*
151. *Reppänä* = *räppänä* = *lakeinen*.
waan jfr. af *wain*, Goth. *wai* ?⁸¹²
Sivu Sv. *sida* L. *sido*, [sid]u^{813,814}
Huone S. hus.⁸¹⁵
Mato Goth *matha* Ahd. *mado*. Sv. mask.⁸¹⁶
261. *Miekka* svärd Goth. *meki*. Fornn. *mækir*⁸¹⁷
orm F. *käärme*; ~~Oh~~ *Ohr* F. *korwa* jfr. *altan kulta*
- Obs. 207.–210. ”Tufvan är älst⁸¹⁸ ibland jordarter, widet det första trädet, furans rot det äldsta huset, klippan den äldsta grytan.”
- 214 etc. Denna myth om werldens skapelse står i strid med den förra.
- v[er]ser] 229–230. Himlen hvilade på bågar och poſter – denna förest[ällnin]g är tagen af ett tält.
Wuori, berg. Goth. *bairgs*.⁸¹⁹
— *Rikas* Sv. *rik*, härledes lämpligare ifrån Goth. *reiks*, icke så lätt ifrån Fornn. *riki*, jfr. *wiisas*. Fornn. *wiss* ? *weiss*.⁸²⁰
— *Rae* hagel Jfr. *regn*. Dieff.⁸²¹ II. 172.
- 809 For the German loan etymology, see e.g. LÄGLOS II s. v. *mitata*.
- 810 Castrén indicates ž with ž̇.
- 811 Castrén’s infinitive = traditional and modern paritive.
- 812 For the German loan etymology, see LÄGLOS III s. v. *vaan*. *Vain* is of a different origin, see e.g. SSA 3 s. v. *vain*.
- 813 Added above.
- 814 Castrén’s etymology is not accepted. See e.g. SSA 3 s. v. *sivu* and references there.
- 815 Castrén’s etymology is not accepted. Instead, *huone* is taken as a Baltic loan (Koivulehto 1992: 167–172).
- 816 For the German loan etymology, see e.g. LÄGLOS II s. v. *mato*.
- 817 For the German loan etymology, see e.g. LÄGLOS II s. v. *miekka*.
- 818 Sic!
- 819 Castrén’s etymology is not accepted. For other explanations see e.g. SSA 3 s. v. *vuori*, including references there.
- 820 For the German loan etymologies of *rikas* and *wiisas*, see e.g. LÄGLOS 3.
- 821 Diefenbach 1851.

- 822 Diefenbach 1851.
- 823 Diefenbach 1851.
- 824 Castrén's etymology is not accepted. For the Finnish word, see e.g. SSA 2 s. v. laulaa.
- 825 Castrén's etymology is not accepted. *Sanoa* is a derivative of *sana* "word."
- 826 Refers to the hypothetical Uralic homeland in Asia. See further e.g. Aspelin 1875; Salminen 2003 with references; Salminen 2007.
- 827 There is no etymological relation between *vapa* and *vapista*.
- 828 Actually, *letku* is a separate loan from Russian. See SSA 2 s. v. *letku* and *letti* 1.
- 829 Renvall 1826.
- 830 For the German loan etymology, see LÄGLOS I s. v. *haukka* 1.
- Obs. Syrj. *Ram* jfr. lugn, Lett[iskans] *rams* ruhig Sskr. *ram* gaudere. Jfr. *riemu* Dieff.⁸²² II. 174.
— *Riennän* Goth. *rinnan* st[ammen] *rann* Sv. *ränna* Dieff.⁸²³ II. 174–5.
285. *Loihe*, redde, företog, anordnade sig af *luon*.
— *Laulan*, Goth. *liuthon*, Sv. *ljuda*, ljud, T. *Laut*, gdh. *laoidh*, *laoi*, carmen. Dieff. II: 148.
jfr. *Laut*, *laoidh* med *laul*.⁸²⁴
286. *Sanon*, Sv. säga Goth. *saio*, *sajo* nuntius. Sskr. *śas*, regere, docere.⁸²⁵
- 291–2. *Puolet poiat*, hälften ibland svenner, halfva svenner; *kolmannet kosiät*, en tredjedel bland friare. Bråk uttr[tyck]s. på detta sätt.
— *Pojka*, son & gosse, jfr. Samoj. [et cete]ra.
297. Kopparen omtalas ofta i run[orna]. – ett minne från Asien.⁸²⁶
Wapa, långt spö, d[er]af *vapisen* darra.⁸²⁷
303. *Paju-pehko*, widebuskar, *pehu*, *pehko* wissnadt gräs, halm, blad, rosk.
307. *Helmiletku*, perlflätade. *Letku* Af *letti* l. *lätti*, lånord ifr[ån] Sv. *fläta*.⁸²⁸ Pos[itionen?] åstadk[ommer] stafvelsens förkortning.
309. *Laukipää* bläshöfvad.
”Wäin[ämöinen] qvad Joukah[ainen]s häst och öfriga tilhörigheter till andra likartade föremål i naturen hästen till stenar wid forssens strand, emedan der vanl[igen] finnas sällsamma klippor, som n[å]g[o]n g[ån]g likna m[enni]skor och djur.
312. *Salama*, blix, (Renv[all]⁸²⁹ fulgus fractum)
316. *Havukka* Isl. *haukr*.⁸³⁰ Finn[arna] synes hafva saknat det gener[ella] namnet på hök, men m[ån]-ga speciella namn på d[en]na fågel före[ommer].
326. ”Till molnets upprätt stående kant”, ”till molnets framstäm med upprättst. hufvud”.

322. *Umpi*, Goth. Ahd. *umbi*, Gr. ἀμφι, Lat. *ambi* heter äfven: *umpi*, *umpe*, *umpa*, omkring. S[amman]-satt af *um* och *bei* (bi)⁸³¹: Jfr. *ympäri*. Ordet ljuder i Fornn[ordiskan] *um* och måste sål[edes] hafva bl[ifvit] lånadt till finskan ifrån A[lth[och]d[utsch].
323. *Haljakka* af *halja*, tenuis & oblongus, sim[ul]⁸³² *que lentus* l. *flexibilis*.
328. *Suonivyöt*, midja, veka lifvet, eg[entl][igen] gördelns senor. Obs. *Suoni*, Sv. *sena* Syrj. *sön*, oštj. *ton*.⁸³³
- Obs. *Kaunis* emedan två kons[onanter] ej kunna s[amman]stöta, Goth. *skauns*,⁸³⁴ Obs. Syrj. *šanj*, Obs. Fornn. *skyn*, 1) förnuft 2) skön.
329. *Nivus*, länd med veka lifvet Renw[all]⁸³⁵
337. *jaksottelen*, bemöda
352. *Lunnas* l. *lunas* = T[yska] *loss* Sv. *lossa*, *loss*.
362. *Riveä* = *ripsa*, *ripsas*, snabb.
364. *Jompi kumpi* comparat. af *joku*.
- 368[-]70. ”Äfven hos mig sjelf finnes af dem hvarje wägg uppstapplad, hvarje spik (eg[entligen] trädspik) försedd”.
369. *Seinä* Russ. стѣна.
378. ”Lätt i täfning” – *kiišta*, täfning = *kilpa*.
387. *Tukewa* stark, af *tuki* stöd, *tuin*, stöda (jfr Sv. *stock*?)
- Obs. *Kiusaan* Goth. *Kiusan* st[ammen] *kaus*, Dieff.⁸³⁶ II: 455.
- Obs. Plur. i Finskan *t* öfverensst[ämmer] med det goth[iska] *s* (fornnord. *r*)⁸³⁷ Obs.
- Obs. *Wiisas*, *rikas*, *kaunis* etc. hafva alla upptagit den goth. ändelsen *s*. De äro ej lånade ifrån Fornnord[iskan], ty då skulle de ej ant[aga] *s*, utan *r*. Obs.
– Monne ändelsen *as*, *äs*, *is* etc. i Finskan är genuin. *Karwas*, *vieras*, *taiwas*, *sairas*, *kaunis* o. s. v. *Tauti*. Fornn. *daudhi*, död – Goth. *dauthj* död.⁸³⁸

- 831 This part of Castrén’s explanation is not accepted. For the German etymology, see LÄGLOS III s. v. *umpi*.
- 832 The end of the word falls into the binding.
- 833 For the Indo-European loan etymology, see e.g. Koivulehto 2016: 212.
- 834 For the German loan etymology, see LÄGLOS I s. v. *kaunis*.
- 835 Renvall 1826.
- 836 Diefenbach 1851. For the German loan etymology, see LÄGLOS II s. v. *kiusata*.
- 837 Actually, there is no historical connection between the suffixes mentioned by Castrén.
- 838 For the German loan etymology, see e.g. LÄGLOS III s. v. *tauti*.

- 839 The etymological connection is in dispute. See further LÄGLOS III s. v. *pyhä*.
- 840 Castrén's etymology is not accepted. See LÄGLOS III s. v. *vanha*.
- 841 For the German loan etymology, see LÄGLOS III s. v. *varoa*.
- 842 For the German loan etymology, see LÄGLOS III s. v. *valita*.
- 843 The etymological relations are in dispute. See e.g. SSA 2 s. v. *paljo(n)* and LÄGLOS III s. v. *paljo(n)*.
- 844 Actually, *ahdas* is a Baltic loan. See e.g. SSA 1 s. v. *ahdas*.
- 845 Castrén's etymology is not accepted.
- 846 For the Indo-European loan etymology, see e.g. Joki 1973: 344–345.
- 847 Actually, *lainata* is a derivative of *laina* which is a German loanword. See LÄGLOS II s. v. *laina*.
- 848 Castrén's notes in the margin.
- 849 Actually, *kä(ä)rme* is a Baltic loanword. See e.g. SSA 1 s. v. *käärme*.
- 850 Actually, *tietää* is explained to be a derivative of *tie* "road." See e.g. LÄGLOS III s. v. *tietää*.
- 851 Castrén's etymology is not accepted.
- 852 Actually, there are layers of Aryan (Indo-Iranian) loanwords in the Volgaic and Permic languages. For the words mentioned here, see e.g. Joki 1973: 280.

355. *pyhä* Goth. *weihs*, Ahd. *wih*.⁸³⁹
Wanha Goth. *wans deficiens*.⁸⁴⁰
370. *Waron*, förse, G. *wars*, *varjan*, *wehren*, *varja*⁸⁴¹
Djup, F. *sywä* ?
Walita G. *waljan* Sskr *wal*, *eligere*.⁸⁴²
Paljo, Sskr. *pull*, *pall*, *fylla*, *hopa*, Goth *wulan*, Ahd. *walan*, *scatere*, Lat. *pleo*, *plenus* S. *full* T. *voll*⁸⁴³
Ahdas Goth. *aggwus*.⁸⁴⁴ jfr. *rikas* (*riks*), *kaunis* (*skauns*), *armas* (*arms*).
452. *Henki* Skr. *an*, *spirare*, *ανεμος*, *anima*, *ande*, *ånga*.⁸⁴⁵
454. *Pois bort af poikki*, 1) *brutet*, *sönder*, 2) *öfver* 3) *af*, *ifrån* 4) *bort*.
455. *Wedän* Skr. *wah* Lat. *veho*, R. *веду*.⁸⁴⁶
460. *Lainaan* Goth. *Radix laihw*, Forn. *lîa* etc.⁸⁴⁷
- Obs⁸⁴⁸
- Käärme*, *orm*, *wurm* sskr *kṛmi*, *kirima*. Zig[enarspråkets] *kṛmo*, *germo*, Pers. *kirm*, Buch[ariskans] *girm*, Kurd[iskans] *Kermi*.⁸⁴⁹
Tiedän, *veta*, Skr. *wid*, Pers. *diden*, Kurd. *dit ærm*. *ditet*.⁸⁵⁰
Tunnen, *känne* Pers. *danen* (Rad[ix]. *dan*)⁸⁵¹
 – I Syrj[enskan] *förek[ommer]* *m[ån]ga* Pers[iska] ord.
 – *likaså* i Wolga språken, ex. *Mari*, *Mort*, *murt* eg[entligen] af Pers. *märd*, *marets*.⁸⁵²
 Obs. Lat. *mas*. F. *mies* Sv. *man*
461. *pyhin* Goth *baugjan*.⁸⁵³
- Obs. — ~~Wain. talar om gyllne~~
Mesi, G. *milith*, L. mel Gr. *μελιτ* (*μελι*), Sskr. *madhu* R. *мѣдь*. T. *meth*, *mete*.⁸⁵⁴
Waippa, Sv. *wepa*, *amiculum*, *öfverrock*, *weipa*, *groft*, *väfvet tyg*.⁸⁵⁵

468. *Iki*, oförgänglig(t), ewärdelig(t), deraf öfvermåttan, ex. *iki-vanha*, öfvermåttan gammal, *iki-hywä* o. s. v.
502. *Kalta*, hvad som är snedt. Loc[ativus] *kallalla* l. *kallella*.
- Obs. *Porras*, port⁸⁵⁶; сѣна *seinä*⁸⁵⁷; *ūni* ugn; *porstua* förstuga.

Slägtnamn.⁸⁵⁸

Finn. *isä* Lapp. *attje*, Ung. *attya* Oštj. *atja*, Tscher. *ätjä*, Turk. *ata*, Samoj. *njioe*. Jfr. Goth. *atta*, Gr. *atta* Lat. *atta*, jfr. *atavus* ryska dial *atto*, *etti*, *ät* o. s. v. Sskr. *atta*, R. отецъ.

Taatto, fader. Lapp. *tattje* Sskr. *tâta*, Gr. τῆτας, τεττα, Lat. *tata*, Tyska d[ialekter]. *tota*, *toto* *totte*, *ote*, *tatta*, *tat* o. s. v.

Finn. *emä*, Oštj. *ima* Ung. *eme*, Sam. *njime* (le⁸⁵⁹), mong. *em*? jfr. Sskr. *ma*, Lat. *mater* Gr. μητηρ

F. *äiti* Goth. *aīpei*.

Obs.

Poika Syrj. *pi* kan j[em]f[ö]r[a]s med *pais*, L. *puer*, *putus*, tysk. *buhs*, *bohs* (bursch), *pautas*, *putras* o. s. v.

— *Neiti*, Samoj, *ne* o. s. v. Goth. *nīþjo*, Böh[miskans] *neti*

— *Tytär* Sskr. *duhitar*, Gr. θυγατηρ, Goth. *dauhtar*, Tyska *tochter* S. *dotter*.

— *Sisar* Sskr. *suasar*, L. *soror*. G. *swiſtar* T. *schweſter*, *syſter* o. s. v.

Lånade ord: *äiti*, *tytär*, *sisar*.

- 853 Castrén's etymology is not accepted, nor some other German loan explanations. See LÄGLOS III s. v. *pyyhkiä*.
- 854 For the Indo-European loan etymology, see e.g. Joki 1973: 283–284.
- 855 For the German loan etymology, see e.g. LÄGLOS III s. v. *vaippa*.
- 856 Actually, *porras* is a German loanword. See LÄGLOS III s. v. *porras*.
- 857 Actually, *seinä* is a Baltic loanword. See e.g. SSA s. v. *seinä*.
- 858 Castrén's lists are not to be understood as etymological standpoints.
- 859 Added above.

- 860 Actually, *heinä* is a Baltic loanword. See e.g. SSA 1 s. v. *heinä*.
- 861 Actually, *kaula* is a Baltic loanword. See e.g. SSA 1 s. v. *kaula*.
- 862 For the German as well as the other loan etymologies, see LÄGLOS III s. v. *rakentaa*.

4 *Runan.*

1. *Lähti* är en urspr[ungligare] form, än *läksi*. Förkärleken för skilda dialekter. Lönnrots mening var att bilda en prosa, $\text{f}\text{ø}\text{g}[\text{emen}]\text{sam}$ för alla dial[l]ekter]. – Den förstods ej rätt af n[å]g[o]n och ~~wäkte~~ mötte derf[ör] ett allm[ännt] motstånd.
– Egentl[igen] bestod enl[igt] min tanke Lönnrots misstag deri, att han alltför m[yc]k[e]t wille återföra språket till sitt ursprungliga.
- Obs. 1 Syntetiska konstruktioner. Härwid följde L[önnrot] grekiska språkets föredöme
- 2 äfven den finska versifikationens grundade han på den grek[iska].
  3. *Waſtas*, qvaſtris. *arwikko*, småskog, risskog, qviſtskog af *varpu*, qviſt
  4. *Waſta* Sv. qvaſt. Det finska ordet är *wihta*.
  8. *Werewä*, partic[ip] änd[elsen] *wa*, *wä* tillägs nomina.
Weijo, förmildrad form af *weikko* för *velikko*.
  9. Postpositioner brukas sås[om] præpos[itioner]. Derföre är det ej så språkvidrigt, som det menas, att begagna prepositionella s[amman]sättningen
  10. *Leuhautti*, ilade g[enom]. genomilade, tillryggalade ilande.
  13. *Hienohelmen*, den fina perlan, den med fina perlor besmyckade. Wanl[igen] *hienohelman*.
– *Heinikkö* = *niitty*.
- Obs. *Heinä*, Sv. hö, Fornn. *hey*. Närmare kommer det ryska *сѣно*, dets[amma]. lat. *foenum*.⁸⁶⁰
17. *Kaula* Sv. *hals* Goth. *hals*, den inre halsen.⁸⁶¹ *Kaula* bet[yder] den yttre och står både i afs[eende] å ljud och begr[epp] närmare till Sskr. *gala* nacke, Lat. *collum*. Egentl[igen] torde dock *hals* vara af s[am]ma ſtam. Kanske är *s* en masculin-änd.
  18. *Riſti* russ крестъ.
– *Rakennan* jfr. Lat. *rego* Goth. *ragan* ?⁸⁶²

- 25–26. ”Icke bryr jag mig om att välja bland skeppets klädesmantlar, bland hvetebrödets skifvor.”
— *Wehnä*, Sv. hvete, Goth. *Hvaiti* Fornn. *hweiti* jfr. Celt[iska]⁸⁶³
Ohra jfr. Ahd. *ahir, ehir* ax. *Ähre*.⁸⁶⁴
27. ”Jag viſtas i ~~nätta~~ trånga kläder.” *Kaita*, vanl[igen] *kaitanen* smal, nätt, ~~soþ~~ *I Kaiioissa* intr[äder] sås[om] vanl[igt] framför *ai, ei, oi* etc. vokal-förmildring eller elision, ex. *jaloin* för *jalkoin, lapoin* för *lappoin*.
— *Sopa* rustning, klädedrägt. *Sota-sopa* krigsrustning. Besl[ägtad] med *sovin* passa.
- Obs.⁸⁶⁵
30. *Kansa* före[kommer] blott i Goth. och Ahd. under formen *hansa*, mängd, skara, har försv[unnit], men före[kommer] i uttr[ycken] *hanse*-stad, hanseförbund.
38. *Kartano* jfr. Sv. *gård* R. городъ.
39. *Ikkuna, akkuna* = окно.
43. *Kariſtan*, borttaga med gny af *Karisen* bullra. Obs. änd *-tan* ger äfven här bet[ydelsen] af *ifrån*. (Jfr. Infinit. Kasus⁸⁶⁶).
44. ”Plågor (sorger) att beklaga mig öfver”.
— *Walitan* jfr. qwal, qwälja
122. *Wuolas*, glatt, fet (emedan alla gropar forsvinner), skinande.
124. *Sirkeä*, nätt, prydig.
128. *Auki*, öppen, häraf *aukaisen* = *awaisen* (förmildr[at]). Hit hör äfven: *awain* nyckel, hvarmed man öppnar.
— *Arkku* goth. *arka*.⁸⁶⁷
165. *Aſti* Gerund. eg[entligen] *aseti*, börja, eg[entligen] ställa i ordning, göra förberedelser.⁸⁶⁸
Hame, kjortel. Tyska *hemd*. Rad[ix] *ham*, circumd[are]⁸⁶⁹ tegere, Ags. *hama*, tegmen, (Engl. *hame* tegmen[<>]⁸⁷⁰)⁸⁷¹
- 863 There is not yet any generally accepted loan etymology for the Finno-Ugric *vehnä*. See e.g. SSA 3 s. v. *vehnä*.
- 864 *Ohra* is usually explained as a Baltic loanword, but the etymology is in dispute. See Junttila 2015: 103, 108, 194.
- 865 Castrén’s note in the margin.
- 866 = Partitive.
- 867 For the German loan etymology, see LÄGLOS I s. v. *arkku*.
- 868 The origin and morphological structure is still obscure. See e.g. SSA 1 s. v. *asti*.
- 869 The end of the word falls into the binding.
- 870 The end of the word falls into the binding.
- 871 For the German loan etymology, see LÄGLOS I s. v. *hame*.

- 872 The correct number is 184.
 873 Castrén's note is in the margin.
 874 Castrén's note is in the margin.
 875 Diefenbach 1851.

- Huivi* G[ammal]s[venskans] *Huifw*, jfr. *hufva*.
Housu G[ammal]s[venskans] *hoosa*.
Sukka – *sokka*.
Waippa
167. *Livon[ers]* Sskr. *si Lett[iskans]* *seet*
183. *Sukukunta*, slägt, *kunta* omfattning, *maakunta*, *kansa-kunta*, *kyläkunta* (byalag).
- Obs. *kihlakunta* gisslalog, jfr. *kyläkunta*.
- 183.⁸⁷² *Koko heimon*. Obs. *Koko, kaikki, joka* böjas ej alltid framför efterfölj[ande] subst[antiv] ex. *joka haaralla*
 – *hempeä* *wek*, *wekhet* = sällhet Adj. s[amman]-faller ofta med subst.
191. *Ei totellut* etc. I negat. form begagnas aldrig imperf. Indicat.
- 197.⁸⁷³ *Miekkoinen*, svärdsförsedd = lycklig. Deras lott är bättre än andras.
198. *Ajatus* tanke, af *ajatan*, ej *ajattelen*.
201. etc.⁸⁷⁴ ”Den squalpande vägen” är en skön bild af vekhet, ömhet, uts[er] skaran af hårdhet. Dessutom är brunnens djup ett lämpl[igt] uttr[yck] för dyssterhet.
 – *Wellon*, sakta röra.
202. *allas* tråg.
207. *harja* = *harju*.
216. *Terwa*, tjära Lith. *derwa*, *darwa*, Sv. *tjära* T. *teer* Jfr. trä, дерево. Dieff.⁸⁷⁵ [II:]681–2.
220. *Sukeun* fostras, refl. af *suin* fostra.
223. *Oisin* etc. Conj. *jos*, sås[om] vanl[igen] **eluderade** saknas.
 – Obs. *l* blir i finskan ofta eluderad, *oisin* (olisin) *oon* (olen), *veikko* (welikko).
230. ”Brodren hade bortlofvat henne. Derföre behöfde hon ej hans gråt – brydde sig ej derom. Måhända blott ett vanl[igt] uttr[yck].

240. *Ikäpuoli*, eg[entligen] halfäldrig, men s[amman]-hanget ger tillk[änna], att han var m[yc]k[e]t gammal.
243. *Ennen*, förr, här: *hellre*.
264. ”Bereder, ~~fin~~ ordnar utsmyckar sin gestalt”
269. ”Ilade öfver⁸⁷⁶ kärr, – – öfver⁸⁷⁷ fält”
– Postpositioner ant[ager] personal-affix, emedan de urspr[unligen] äro nomina, ex. *päällensä*.
280. *Mielala*, sorg = det som bringar (böjer sinnet) under, ned = nedtrycker sinnet.
283. *Manalle* af *Mana* dödens gud, här = dödens bön.
295. ”Hafvet hann framför henne”. Obs. Stillast[ående] föremålen anser röra sig.
297. ”*Yllätän*”, ~~upphinna~~, *öfverraska* enl[igt] s[samman]hanget, eg[entligen] af *yli*, det öfre, h[var]-af bl[ifver] öfvermäktig, få makten öfver n[å]-g[ot].
299. *Illan* aftonen igenom.
300. ”Klagade hela natten”. *Yötä* Inf[initiv]⁸⁷⁸ efter *kaikki*, som konst[r]u[era]s = *numeralia*.
303. *Warahin* af *waras* tidig(t), *waras on wielä noita*. Jfr. Lapp. *warras*, Estn. *warra* Tat[ariska] *ire*, Mannh.⁸⁷⁹ Mong[oliska] *erde*. Jfr. Goth. *air*, tidigt, Isl. *ar*, Sv. *arla*.
- 311–12 *Sukkansa* och *kenkänsä* äro plur. num.
314. *Somero*, -*ri*, småsten, klappersten, ändelsen *kko* (kkö) utm[ärker] ett st[ycke] men derjemte äfven en samling, en m[yc]k[en]het.
317. *Kista*, täfling, *kiištuan*, täfla, bemöda sig.
318. *Tahdon*, vilja. jfr. Ahd. ~~*daeht*~~ *Daht*, meditatio, devotio, intentio.⁸⁸⁰
322. *Paaer*, häll, ~~jfr.~~ af *paasi*, jfr *manner*, *penger*
323. *Kilahti* slant, eg[entligen] klingade = föll med klang, jfr. *kilisen*.

- 876 öfver || g[enom].
- 877 öfver || g[enom].
- 878 = Partitive.
- 879 Sic! *Recte Mandsch.* = *Mandschuriska* (e.g. Lindström 1852: 8).
- 880 The origin of the Finnic *tahto* “to want” is obscure. See e.g. SSA 3 s. v. *tahto*.

- 881 Renvall 1826.
 882 For the German loan etymology, see LÄGLOS II s. v. *kana*.
 883 For the German loan etymology, see LÄGLOS III s. v. *taikina*.
 884 = *Kalevala* 1835.
 885 Castrén's note is in the margin.
 886 Sic!
 887 Added in the margin.
 888 Added in the margin.

326. *Pallio, pallia, pallea*, enl[igt] Renvall⁸⁸¹: ljumske, d[er]af sida. Kanske tvertom. jfr. *Pallet*, fäll, kant = sida.
327. *Kana*, höna (dufva). Goth. *hana* Fornn. *hæna, hæns*.⁸⁸²
329. *Kerran*, en gång, af *kerta*, hvarf, lag, ex *hirsi-kerta*, ett stockhvarf.
334. ”En onaturlig död”. *Liika* eg[ent]l[igen] en utväxt i träd, n[å]g[o]t som ej hör till dess natur, är öfverlopps.
345. *Taikina* Fornn. *deig*. Ahd. *teig* l. *teiginna* goth, *daig*.⁸⁸³
- Obs. I nominat. plur. af den suffix[ala] formen försv[inner] *t*, ex. *sukkani*, mina skor (äfvén min sko) – D[e]tta är en urspr[unglig] form, ty *t* kan eg[ent]l[igen] icke sluta ett ord – Jfr. Samoj.
374. *Kieli-kerta*, rykte. *Kerta* berättelse? jfr. *kerron*, af s[am]ma stam.
- 377 etc. Obs. *Wisa djur*. M[enni]skornas tjenare, jfr i Lappska mythologien *Saiwo-djuren* = fågeln, ormen el[er] fisken, renen.
 Detta ställe saknas i g[am]la editionen⁸⁸⁴, men är af stort intresse.
 Det vill synas, såsom skulle djuren hålla en rådplägning sig emellan, hvem af dem skall bära budet om *Ainos* död.⁸⁸⁵
- 415–16. *Keitin, paistin*, eg[ent]l[igen] aktive verktyget, h[var]med man kokar steger⁸⁸⁶, ex. *paistin-pannu*, stekgryta. Här i ~~bet~~. passive: hvaraf n[å]g[o]t kokas, stekes.
- 421.⁸⁸⁷ *Kehräsilmä* den ”hvirfvelögda”, rundögd, af *kehrä*, hvirfvel på en spinnrock.
- 424.⁸⁸⁸ *Kattila*, Goth. *katils*.
442. *Liekutan* af *liekun* = *liehun*, röras, fladdra, kasta, och *liehutan*, bringa i rörelse, gunga.
432. *Lietoł*, ostadig, sank, blöt.

436. *Kyynelvierus*, den som låter tårar rulla (gråter-skan) (Eg[ent]l[igen] inneh[åller] dock *wierus* ett intrans. begrepp, liksom stammen *vierin* och andra liknande ord: *suurus* o. s. v. ?)

Obs

Af *ilta*, qväll, *iltainen* qvällsward, och *puolipäiwä*, middag, *puolipäiwänen*, middagsmåltid.

Obs. Af *isa* fader, *isantä*⁸⁸⁹ husbonde, liksom af *emä* moder, *emäntä*, värdinna.

Obs. *Wasta käessä* med qvåsten i hand, *kukkaro käessä* o. s. v.

b)⁸⁹⁰ 454. *Ripeä*, pryddlig, beprydd, jfr *ripa* små st[ycken] klädesläppfligar o. s. v.; *ripalet id[em]*. *ripalet-kaluja*, kramwaror; *ripet id[em]*; all slags grannlåt.

a) 447. Här följer en ganska omständig och episk beskrifning öfver de myckna tårar, som modren utgöt öfver sin dotters förlust.

462. *Puna-suu*, rödkantad.

889 Sic!

890 Markings a) and b) indicate the change of order (lines 454 and 447).

- 891 KK Coll. 539:1 D5: 423–486. According to the collection catalogue, there are also notes to the songs 1–16 [of the *New Kalevala*], but actually, there are only notes to the songs VI–XVI of the *Old Kalevala*.
- 892 The comments are divided into two columns. In the beginning, the order of the comments is quite unsystematic.
- 893 In the eighth song, 8: 264

[*Ordförklaringar m. fl. anmärkningar till runorna VI–XVI af G[am]la Kalevala. Begagnade vid föreläsningar öfwer densamma.*]⁸⁹¹

Gamla Kalevala VI–XVI

VI [*Runan*].⁸⁹²

Svårare Karelska former äro anmärkta verber brukas i st[ället] för participia adverber

*lennä liuottele, flyg snabbt*⁸⁹³

kopra, koura

mi, min

Silta, golf.

Många ord nyttjas såsom adjectiva och substantiva på en gång t. ex. *kulta*, ~~guld och gyllene~~, *hopia silfver*, *ikäwä*, t. o. m. partic. t. ex. *syötäwä*, *juotawa*, och i sammansättningar kan här ett subst. bilda kunna tvenne subst. alltid bilda ett adj. t. ex. *kuusi kukkalatwa*, *soml[iga]* till och med kunna compareras, t. ex. *wieri*, *empi*
Ofullständigheten af v[er]ba reflex.

d s är uteslutet, eller brukas i dess ställe *t*, *v*, *h*, m. m.

mie, *sie*

Lakkipää

VII [Runan]

koan, pro *kodan*

S[amman]sättning af adj. och subst. som bilda adj[ektiver], t. ex. *suuri-tieto*, mångvis. *Ikisopu*, s[amman]satt af Adv. och Subst.

(Då dessa Commentarier voro beräk-
nade för *Suomi*⁸⁹⁴, kunde de ej göras
utförligare, helst Red[aktören] hade
önskat få dem inrymda i ett Häfte.
Hoppet att få ny upplaga af *Kalewa-*
la.[]]

Adj. på *-lās* (työlās), *kās* (virsikās), på *sa* (kuulusa), på *wä*, af
præs. partic., på *nen*

Karpalo (karvas)*Suitsilot*, *kahtalo* Sing., *helmilö*, *pur-*
tilo

p för *w* (ie), *kewiä*, *kepiä*, *koura*, *kop-*
ra, för *h* brukas *t* och *s*: *ohra*, *otra*,
osra, *teeri*, *tetri*

Bruket af Infinit. Casus: *tuho tulewi*
Lemminkäistä, *hukka on Lemmin-*
käistä, *pikkuišta wajalla*.

Dessutom på adj. h[vil]ka vocaler som helst *kowa*, *suuri*,
Veno punanen. När subst. ställes framf[ör] adj. blir det
ad<->. (I h[vil]ka fall?)

W för d, *muovoille* VIII. 247.

Påpekning af det sköna. Exempelvis enl[igt] æsth[etik] skön
natur-tafla. Kanske för få förklaringar, men hellre det, än att

Sådana subtila philolog. undersök-
ningar, h[vari]g[enom] intet utredes,
~~utan Commentator endast ådagaläg-~~
~~ger sin kl och ej som icke heller äro~~
ämnade till annat, än att ådagalägga
Commentatorens egen skarpsinnig-
het, saknas här, såsom jag hoppas, till
fromma för saken. All sak är enkel

- 895 Becker 1824.
 896 Renvall 1840.
 897 The end of the word falls into the binding.
 898 In the *Kalevala*, *ilman* “without” often appears connected with the abessive, when either *ilman* or the abessive case would be sufficient.

och klar men der jag ej varit i stånd att finna en enkel grund har jag ej inlåtit mig i lång sökta derivationer och hårdtagna fina hårklyfverier utan allenast åberopat den bet[ydelse] om det ifrågav[arande] och talesättet hur i språkbruket. Också saknas tid <-> [till] de svårare undersökningar, der såd[ana] i verkl[igheten] varit af nöden.

Noggrann kännedom af urspr[ungliga] nominativus efter Becker⁸⁹⁵ och ~~verbet~~ Inf. modus efter Renvall⁸⁹⁶.

Icke alla v[er]b[er] hafva alla former – Frequent. Curat. [et cete]ra.

Pääksytysten, X: 441
 Suuksutušten,
 Yhytysten X: 442

långa vocaler och diphtonger, *uotin*, *ootin*.

Ikkunat ilottelihen 16: 99. Plur. vb. refl.

Obs. *ken* är nom. *ke'*, *keh*, *ken*

Pr. *Pätewä* l. *pätöwä*.

Epitheter i Finskan: *omena*, *sa*<->⁸⁹⁷, *kana*, *hanhi*, *sorsa*, *alli*, *tawi*, *marja*, *mansikka*, *puolukainen*.

v[ers] 286 *Lyyhäyttelen*, Onomatop: göra ifrigt och påskyndande.

v[e]rs[er] 287–288 Ilmarinen smidde i fria luften, som kallas ~~dörr och fön~~s en smedja utan dörr och gluggar. Ilman är en pleonasm.⁸⁹⁸

v[ers] 291 *Miestytän* vänja vid karl, göra mankär, ~~af mies~~ ett v[er]b. ~~curat.~~ fact. curat., bildadt af nom. subst. *mies*.

v. 293, 295 — ~~*Saan*, *saada* har här såsom ofta annars, betydelsen af *blifva*.~~

899 The paragraph is crossed out by Castrén.

- v[erser] 297–302. Man inser lätt, att Sampo's malande är ett allegoriskt uttryck, som tillkännagifver, Sampo åstadkom mycken wälmakt i Pohjola. ~~Så lunda förklaras det i sjelfva det den 20de runan.~~ Denna förklaring lemnas äfven i XX: 213–224, hvaräst Sampo säges hafva malit en dag såd att ätas, en annan att försäljas, en tredje att förvaras, och i sammanhang dermed angifves, att i Sampo finns plöjning, såning, all slags växt, och en ewinnerlig lycka. *Kiikuttelen, lla, gunga, svänga. Purno l. purnu. Kotipito*, det som hålles (förvaras) hemma, af *koti* och *pidän, -tää*.
- v[ers] 306. Pohjolas stenbacke, som äfven på något ställe kallas *linna* (XXIII: 36 m. m.) säges i XXVII: 150–161 hafva varit försedd med nio dörrar och hvarje dörr tillsluten med trenne lås. *Taaksi, af taka. Ehuru ksi* utgör ändelsen, ~~gör det Consonant förvand~~ blir dock föreg[ående] stafvelsens begynnelse consonanten bortkastad, emedan Finnarne ej kunna uttala tvenne consonanter efter hvarandra i början på ord och stafvelser, ~~och således~~ i följe hvaraf måste föra ändelsens *k* till föregående stafvelse (t. ex. taak-si)
- v[ers] 308 *Juuruttelen* fästa rötter, af ~~*juurran* (id.), (rad. juuri rot), *juurrun*, slå rot, *jurutan*~~ Curat. *jurrun* refl., slå rot och *juurran* act. rad[ix] *juuri* rot.
311. *Wesiwiertehesen*, af *vesi* och *vierret*, rand (rad. wieri).
316. *Kahta k[allella] kypäri*n med mössan ~~lutad~~ åt tvenne sidor fr ~~men~~ tvefaldt (*mycket*) här tjenar Kahta endaßt till att öka betydelsen af kallella.⁸⁹⁹
318. *Pitkin p[äätänsä] pitäwi* (ajatuksia), håller råd längs (i) sitt hufvud.
- 323 ~~*Mieli laati, sinnet (lusten) fogar (drifver) dets. som mieli tekee.*~~

- 900 Lönnrot: Muinelmia. Lieto Lemminkäinen. *Mehiläinen* 1836 Toukokuulta.
901 "par excellence"

6te Runan

- v[ers] 1 *Lieto* är ett stående epithet för ~~*Wäina*~~ Lemminkäinen. Det betyder såsom: ostadig, lättsinnig, bekymmerslös, enl[igt] Lönnr[ot] beklagansvärd, olycklig (se Meh.⁹⁰⁰ 1836. för Maji). Den af Dr Lönnr[ot] angifna betydelsen ~~aldeles~~ träffar icke in på Lemmink[äinen], och torde dessutom ~~aldrig~~ ingenstädes förefinnas, då deremot *lieto* åtminstone i Åbo län ~~betyder~~ har ~~de~~ betydelsen af lättsinnig, och nyttjas företrädesvis om flickor.
3. *Lähtiäksensä hokewi*, gör försök att begifva sig, ruftar sig ~~eller helt enkelt ärnar~~ till resan, eller också: ärnar begifva sig.
5. Till Pohja-söners eldar (eldstäder, härdar). Här tages äro Pohja och Lappi synonyma, och Pohjola föreställes varit der belägen. *Poikajen* är en förlängd, owanlig form i st[ället] för *poikien*.
10. "På det eldiga fältet" d. ä. på fältet, som brände under den lifliga hästens fötter.
- Var. 14. *Rätsi* och *rätsinä*, skjorta; *warwashattara*, strumpa, af *warwas* tå, och *hattara*, som ~~egen-~~ ~~tel-~~ urspr[ungligen] torde betyda *trasa*, ett rasigt, flikigt ting i allmänhet; således *warwashattarat*, fot-trasor, *pilwi-hattarat* (som κατ'εξορη⁹⁰¹ k[al]l[a]s *hattara*) molntrasor, strömoln, o. s. v.
16. "Med den svarta ormens (huggormens) vätskor", på det trollmäns besvärjelser icke måtte komma vid honom.
17. *Kesäkuut*, sommar-månader kan äfven betyda så väl sommarfett, men detta ger ingen rimlig mening med *kuivoiasit*. [sic! po. kuivoaisit?]
18. Efter orden "Att jag må fara på frieri efter en flicka etc.["] *Mun* står i Genit. för *mennäkseni*, Infin. Cas. fact. med suff. *Kosihin*, – Nom. *kosi*, frieri, rad[ix] *kosin*.

- v[ers] 23 *Menkö* 3dje pers. Sing Opt. af *menen*, gå.
- v[ers] 28 Lapparne ~~hafva i alla~~ voro fordom tiden och hos alla folkslag ryktbara för sin trolldom. Ännu i dag färdas man dit ifrån Finland, för att få bot för någon sjukdom, återvinna förloradt gods, o. s. v.
- V[erser] 30–31 ”Med munnen i kol, med hufvudet i lera, md armbågarna bland eldgniötor”. *Kypenihin*, se *kipinä* hos Renw[all]⁹⁰².
- V[ers] 35. Pohja’s trollmän kallas huggormar (kyyt), emedan de använde sin konst till onda ändamål.
- V[ers] 38 *Alakiwi* kallas en jordfast sten. *Kiwi maassa*, ei liiku ilmoissa ikänä.
- v[ers] 43 *Järky*, wält. *Iljan*, *-nen* förkortad form af *iljanet*, *-neen*, hal is.
- V[erser] 45–46. *Panna* och *weteä*, brukas här reflexive.
- V[erser] 47–48. Här äro Lapp och Norrman synonyma, likasom i v[er]s[er] 68–69.
- V[ers] 49. *kalman*, läs: Kalman.
- v[ers] 57. *Rintalastasesta*, eg[entligen] ifrån bröstpan-saret.
- V[ers] 60. *Poiut*, *-kuen*, dim. af poika.
- v[ers] 63 Hukka (tulewi) on Lemminkäistä [-]sen
v. 80–81 När borsten rinner blod. Det är lika omöjligt.
- v[erser] 80–81 Lönnrot ~~förklarar detta ställe~~ i Mehil. för 1836, Jan. Maji,⁹⁰³ på följande sätt: förmodar, att Lemminkäinen härigenom vill tillkännagifva, att det är lika omöjligt för honom att blifva besegrad, som för ~~borsten~~ det är otänkbart, att blodet någonsin kan rinna ur borsten; Se Mehil. 1836, Maji. Men då i 8de runan blodet verkligen rinner derur, och då Lemminkäinen förut äktade hustru alla aftnar och morgnar ~~se ger noga akt noga på borsten~~, för att och försynet ~~←→~~ häraf kunna

- 902 Renvall 1826.
903 Lönnrot: Muinelmia. Lieto Lemminkäinen. *Mehiläinen* 1836 Toukokuulta.

- 904 The edge of the page has
been torn out.
905 Sic!

- ~~sluta~~, ger noga akt på borsten, så tycks det vara uppenbart, att man i fornda tider trodde på dylika tecken. – *Lorun, ua (lorisen)*, sorla. Var[iant] *Harja nuorehin noruwi*, borsten rinner i droppar. *Nuorehin*, en dialect-olikhet, pro *norehin af noret*, droppa.
84. *Wanhempansa*, Compar. af *wanha* gammal; brukas i Compar. om föräldrar, och bet[yder] eg[entl][igen] således den som är äldre (än barnet). <->⁹⁰⁴
85. *Waraelexen*, förbereda sig, taga sig till vara (emot besvärjelser, olyckor m. m.) af waraelen (*warailen*); rad. *vara*, förråd, försäkringsmedel. Ehuru mäktig man och insigtsfull siare Lemminkäinen war, måste han ändock, i s[ynner]-het då en friarfärd förestod, wäl för <-> före ~~afresan~~ dessförinnan kunna wäl förbereda sig; alla färder resor, men i synnerhet friarfärder ~~ansågs då för~~ hölos⁹⁰⁵ under ~~sen~~ dessa tider för wara mycket ganska mycket farliga. Derföre war det brukligt att löna de kunnigaste trollkarlar till talmän. Den ålåg att medelst mångfaldiga läsningar och trollkonster blidka Gudar, Genier och andra högre wäsen, för att desse – sålunda tillfredsstälde – skulle beskydda de resande ifrån emot fienders onda stämplingar, ~~och ej heller sjelfva och sjelfve icke anse sig förmärmede~~ och icke heller sjelfve tillfoga dem något ondt. Man läste besvärjelser emot afundsmän och trollkarlar, anropade Kalma, Luonnotar, jordens och wattnets Genier samt sökte genom ~~troll~~ allehanda trollformler bereda lycka och wälgång åt bruden och brudgummen, bröllopskar, ja sjelfva äfven sörja för hästarnes säkerhet. Det war icke tillfyllest ~~kelwannut att huru som hellst läsa dessa besvärjelser, utan det ena måste läsas på ett, det andra på ett annat ställe~~ likgiltigt, hvar dessa läsningar förrättades; de måste anställas den ena på ett, den andra på ett

annat ställe, neml. på begravningsplatser, under broar, på vissa stenar i en fors, wid källor, till och med i trädtoppar.⁹⁰⁶ Likaså hade hvarje ~~läsning~~ ceremonie sin bestämda tid. Somliga ~~skulle ske~~ skedde wid brudgummens afresa, ~~andra~~ somliga under färden, andra åter wid ankomsten till brudens hem, under vistelsen der, på återresan. Ej under således, att det ännu någon gång heter:

”Så behöfs en säker trollkarl,
Är en pröfvad man af nöden
När <--> man gifter bort en hjelte,
För en fästman uti brudstol,
Och vid bröllop faran nalkas
Bloden vid ett gästbud flyter”.⁹⁰⁷

Lemminkäinen spørjer dock icke efter talman, utan förrätter hvad han visste vara af nöden, se *Mehil.* 1836, Maji.

- V[ers] 95. *Hyöteleksen* refl. stärka sig, af *hyödyn*, *-tyä*, *hyötelen*.
- v[ers] 97. *Telkitäksen*, v[er]b[um] refl. sluta, innesluta sig; se *teljin*, *-lkiä* hos Renw[all].⁹⁰⁸
- v[ers] 99. *Lustu*, pansarskjorta, eller kanske: benharnesk, af *luu*, *luu-sto*, *lustu*, *luišto*, *lusto* och *lusta* (likasom *lukko* och *lukku*). Dr Lönnr[ot] tyckes förmoda, att *luusto* och *lu* är synonym. med *lukko* och betecknar låset, spännet, hvarmed gördeln ihopfästades; *Mehil.* 1836 Maji, pag 7.⁹⁰⁹
- 101 *Tenhosa*, se *tenho* hos Renw[all].⁹¹⁰
112. ”Byn kommer till möte”
- v[ers] 159 *Sintsi*, *sintso*, förståga (porståua)
- v[ers] 171. *Utu*, egl. dimma, här dam.
- v[ers] 172. Det måste lemnas oafgjordt, om meningen är, att Lemminkäinen genom pisksmällen trollade fram en man såsom Lönnr[ot] synes förmoda (l[oco] c[itato]), eller ~~om~~ att

- 906 A question mark has been added by Castrén in the margin.
- 907 Castrén has translated the fragment of the Finnish poem presented by Lönnrot in *Mehiläinen*.
- 908 Renvall 1826.
- 909 Castrén has added a question mark in the margin.
- 910 Renvall 1826.

- 911 The end of the word falls into the binding.
 912 The end of the word falls into the binding.
 913 Sic! Should be 184–185.
 914 Renvall 1826.
 915 Falls into the binding.
 916 Renvall 1826.

han härigenom en man blef synlig i dum han härigenom genom lika sitt trolliga beteende kallade fram en man ifrån stugan förmådde någon i Poh--⁹¹¹ satt sp komma och spänna hans häst ur redet. Den förra förklaringen synes mera sannolik, emedan man såsom i det följande w[i]sar, ej icke ens vet, att han anländt till Pohjola.

V[erser] 182–183. Lemminkäinen säga icke hafva gått genom dörren, utan directe genom kanten in i stugan Detta måste förklaras genom en methamorphos, hvarpå man i Kalewala har mera än ett exempel. Sålunda förklaras det äfven i varianterna, der det heter han säges att han förändrade anfödt skepnaden och enligt der det s<-> heter att han antog skepnaden af en jernmask eller huggorm, och sålunda banade smög sig in i stugan. *Salwon*, *-men*, timring, knut af *salwan*, *-paa*, timra. Var[iant] 183 *Ruohdin*, *ruoht<->*⁹¹² detsamma som *rohkenen*, *-jeta*, våga.

V[erser] 184–184⁹¹³ Om *kuultu* och *hawaan* se ofvan.

V[ers] 186. *Tuppisuu*, slidmun, Karlarnes munnar voro naturligtvis utstående, emedan de höllo på att sjunga.

V[ers] 187. *Jakkumiehiä*, läs: *jakku miehiä*, korta bänken war uppfylld med stolta (~~skrytsamma~~ öfvermäktiga) männer.

V[ers] 188. *Silta* betyder ofta i Arch[angel] golf; *siltalauat*, golfbräderna.

V[ers] 192 *Karsina*, eg[entligen] inhägnad, äfven ugnsidan af stugan (uunipuolus pirtistä), se Renv[all].⁹¹⁴ *Karehtia*, nom. actoris af *karehin* (se ofvan), skråla s st<->⁹¹⁵ till följe af starka drycker under dryckerskap, hvarföre *karehtia* äfven lärer betyda *drucken*.

v[ers] 197. *Liehon* l. *liehdun* har här samma bet. som *liehun* hos Renw[all].⁹¹⁶

- v[ers] 209 *Tawoittani*, utan mina seder, d. ä. utan att veta, huru jag skall bära mig åt.
- 210 *Malti*, förstånd, förmåga, skicklighet.
211. ”Utan min faders[;] Häraf synes, att trollkarlen icke var endast en förvärfvad skicklighet, utan ~~var en så väl~~ medfödd natur som förvärfvad ~~för~~ skicklighet. *Varuksitta*, utan utrustning, utan att vara behörigen utrustad af min fader
- 212–213 *Untamo* 1. *Pohjola* och ~~←-----~~; se ofvanför. ~~*Untamon suet*. Trollkarlarna kallas *suet* i anledning af sitt begär att gluppska.~~ Trollkarlarna i *Pohjola* kallas vargar, emedan de liksom vargen sökte förderfva ~~←-----~~⁹¹⁷ ~~den~~ som Lemminkäinen.
214. *Kirokawe*, en ~~kirokawe~~ öfvermåttan ond besvärjare.
217. *Laikahutan* reflexive svänga sig, eller kanske urspr, slinta, skrida ~~←---~~⁹¹⁸ af *laikahdan*, *luikahdan* och *laikaan*, *ata*, dets[amma] som *luikaan*, *-ata* (Var. VII: 117).
- V[ers] 224. *Lappehin*, sidlänges, med flata sidorna, af *lapet*; *lapelen*, *-vella*, hopa, skofla, sammanföra. Beslägtadt med *lapio*, *lapo*
226. *Runo*, eg. runa, bet[ydelsen] här liksom på flera andra st[ällen] *Sångare*, *Skald*.
230. *Eellämmä*, längre Adverb. Compar. af *esi*, contr[action] af *edemmäksi* (Edemmäks, edemmäs, edemmä)
- 231–232. ”I Pohjas långa ända, i Lapplands wida ödemark”. Man har i anledning häraf welat yrka, att *Pohjola* måste hafva varit belägit söder om *Pohja* eller *Lappland*, alldenstund *Lemminkäinen* förjagar dem dit från *Pohjola*. Men när man tager i betraktande, att *Pohjola* är en gård, eller på sin höjd en by, som förfaller ~~hela~~ denna hypothes.
- 917 The corner of the page is torn off.
- 918 Obscure; the paper is torn.

- 919 To be precise, Renvall (1826 s.v. *Lempo*) has presented *Lempo* as a main entry and *lemminkäinen* as a sub-entry in his dictionary, which is not meant to be an etymological dictionary.
- 920 Castrén's *nuncupativus* is called *essive* in modern Finnish grammars.

240. *Tulikulkku*, eldgap; *tuion*, -*ta* har här uppenbart betydelsen af *dricka*, *sorpla*, *sluka* (*hastigt* <-> / med hastighet); utan tvifvel sannolikt beslägtad med *tuikkaan*, *tuikin*, *tuiotan*, i hvilka begr[eppet] af hastighet är förenadt.
- 242-243. *Rutjan koski förekom* omtalas i runorna såsom den förfärligaste fors. Trollkarlen hotar ofta i besvärjelser, att dit drifva det onda. Forssen benämnes äfven vanl[igen] *kinahmi*, skum (Lönnr[ot]) eller kanske rättare: skummande gap, af *kina*, skum och *ahmi*, som torde vara beslägtadt med stamordet till *ahmin*, -*ia*, *sluka*, och betyda gap.
- 249 *Kerran keskilaun*, antingen ”den medlersta (den medlerst beskaffade, *laatu*, slag) ordningen hopen”, i hvilket fall *keskilaatu* är nom. adj. och kerta subst. (Lönnr[ot]) eller *k[erran] keski laun*, det i ordning (d. ä. i anseende till åldern) medlersta slaget. Den sednare förklaringen tyckes mig naturligare, emedan *kerta* <-> mig vetterligt aldrig
- v[ers] 251. *Umpisilmä*, hvars ögon äro tillslutna, d. ä. som skyr ljuset.
- v[ers] 254. *Lemmin poika*. Renvall⁹¹⁹ har tvertemot alla grammatikal[iska] lagar härledt *Lemminkäinen* och *Lemmitär* ur *Lempo*. Det sednare ordet är uppenbart en personification af *lempi*, *men*, kärlek, och Lemminkäinen härstammar, såsom man finner af detta ställe, ur *Lempi*, *min*.
261. *Miessä*, Nuncup[ativus]⁹²⁰ af *mies*; *miehenä*, *miehnä*, *miesnä*, *miessä*.
262. *Makaan*, *maata*, ligga, här besofva.
263. *Waiwuttelen*, åstadkomma besvär och plåga. af *waiwa*, *waiwaan*, (*waiwun*), *waiwutan*, *vaivuttelen*.

v[ers] 264. *Itse herjasit heposet: i st[ället] för: herjasit itse heposet. Herjaan, ata, i allmänhet, illa behandla, skymfa, bortskämma, afser här ζωοφθορία⁹²¹, såsom man finner af sammanhanget: du besof din egen moder, bortskämde till och med hästar.*

265. Du ”sprang efter tagelsvansar (nom rät-taglen (af suora) att springa. är på kärret, är på landet. Sora är väl en förkortning af suora.

V[erser] 266–268. ”På kärrets rygg (på wida kärret), wid jordens nafvel, i den rörliga watten-gyttjan”. Dr Lönnr[ot] ger på tolkar den förra v[er]s[en] på följande sätt: ”på kärret, midt emellan (omringadt af) torra landet”, så att *napa* blir ett epithe till *selkä*”. Denna tolkning är kanske den rätta, ehuru det är swårt att finna, hvarföre ett kärr kallas jordens nafvel, hvarwid man wanligen fäster begreppet af något sammanhållande, centralt, af hvilken anledning äfven *Ukko* kallas himlens nafvel, ~~den som så att säga den som sammanhåller (råder öfver molnen (joka pilwiä pitäwi) Såsom Min öfversättning af detta ställe är återgifvit i min grundar sig en rakt motsatt på den betraktelsen att *suon selkä* och *maan napa* och ~~ween liivan liikkumilla~~ äro alldeles isolerade förestsatser äro alldeles isolerade föreställningar. *Suon selkä* sk[ul]le⁹²², likasom *ween liivan liikkuma* afse ett wederstyggligt ställe, *maan napa* deremot åter utmärka ant utmärka det nästan det innersta af jorden, och antyda, att föröfvat sin afskyvärda gerning i lönnedom.~~
Gubben vredgades för det förakt Lemminkäinen visat honom, att han icke ansåg det wara honom wärdigt att använda sin trollkonst emot ett så föraktigt föremål afskyvärdt föremål.

274. *Katson, si<->dt*

921 “animal rape,” i.e. “sodomy.” The word falls partly into the binding.

922 The word falls into the binding.

- 923 Renvall 1826.
 924 Renvall 1826.
 925 Castrén discussed the names *Kaleva* and *Kalevanpoika* in his lectures on Finnish mythology. See e.g. Castrén 2016: 250–252.

7de Runan

- v[ers] 7 *Seistessä i ~~stället~~ seisotessa* (seisoessa) af *seison*; liksom i ~~pres. följ[ande]~~ V[er]s *maatesa*, i ~~st[ället]~~ f[ör] *maatatessa* (maataessa), af *maakaan*, -ta.
- v[ers] 10 *äskén*, då, först då
- v[ers] 12. *Hiihan*, -htaa, skida, taga fart med skidor; se *hiihdän* hos Renw[all]⁹²³.
- v[ers] 16 *Sykysy* brukas i Arch[angel] alltid i ~~stället~~ för *syksy*. *Lyly* ”pars pini durior” Renw.⁹²⁴, den venstra fotens skida, som var skinnbeklädd och kortare än den andra. Kalhu kallas på sina ställen dels *kattawa* (af *katan*, betäcka) dels *potasma* (potkasema?). I v[erser] 21 och 28 brukas kalhu om båda skidorna. Var[iant] *kawellan*, dets[amma] som *kawerran*, *kaperan*, ~~arbete och sysselsättning med~~ arbete utan öfvare. ?
- v[ers] 18 *Salitan*, troligen af *salin*, klyfva.
- v[ers] 26. *Yllätän*, -ttä, upphinna.
- 27 *kut’ ei kannateta*, till hvilket man ej bäres.
- 28 *Kalewan poika*.⁹²⁵ Det är en wanskelig sak, att wilja afgöra, antingen Kalewa ursprungligen blifvit uppfattad såsom en person, eller allenaft warit ett epithet för utomordentliga hjeltar. För hvardera ~~åsigten~~ meningen finnas giltiga skäl. Föreställningen om hans tillvaro såsom person tillkräftas af ~~K. F. 13~~, et traditionen, som låter honom gälla för en mäktig hjelte af närwarande ställe, hvarst Lemminkäinen säger sig vara Kalewas son, om detta uttr[yck] kunde wara ett ~~dylikt~~ allegoriskt talesätt, af ~~runan~~ X: 39, der kalewa ~~förekommer~~ som och Wipunen förekomma såsom en och samma person, af den omständigheten, att kornblixst benämnes Kalewan *walkea*, *Orion* Kalewan *miekka*,

m. m. För den sednare meningen tala: participialändelsen *-wa*, hvaraf *fad-sedan* äfven bildas ~~dim~~ och det af *Kalewan-poika* och här af bildade berömmade dimin. *Kalewainen*, hvarmed ~~man~~ bety. för hvilket i Arch[angel] brukas såsom epithet för unga, wackra karlar (– ”nuoret sulhot täällä Kalewaisiksi kutsutah” Wuokk[iniemi] –), samt i synnerhet den omständigheten, att alls inga sånger och ej heller några bestämda traditioner finnas om honom. Att Kalewa varit Far åt tolf söner, anförare för någon inwandrande Finsk Colonie, äro idel drömmar ~~som ej ta ihöp för~~

- v[ers] 30 *Päätty Hiisi kuulemassa*, sc[i]l[icet] olla kuulemassa.
- V[ers] 32. *Hirwiä* pro *hirweä*. v[ers] 33. *Jalo peura*, en stor renoxe, i bibelöfvers[ättningen] lejon.
- V[ers] 35. *Rannan raippasišta*, af rör (spön, raippanen, dim. af raippa se Renw[all]⁹²⁶) som växte på stranden.
- v[ers] 39. Skinnet af granbark. *Ketu* se<->:
- V[ers] 41. *Kuukkuna*, snäcka?
- V[ers] 44. Såsom hwar och en (underwisar) den han sjelf bort<->wårdar⁹²⁷ (sitt barn). *Sukimoansa* af *sukima*, Inf. *Suki*<->⁹²⁸ l. *sukimoa* som efter Arch[angelska] dial[ekten] äfven kan heta *sukimoja*, Var[iant] XI: 7.
45. *Ilmoin*, ant[ingen] pro *ilmohin* till werlden, eller adverbium form bildadt af Nuncup[ativus]⁹²⁹: *palam*.
47. *Jalkoan*, gå, nyttja fötterna. *Tewana* (?) se Renw[all]⁹³⁰.
55. Ehuru *Lapin lasten tanteritse* ej finnes upptagen bland varianterna, här denna ej äfven öfversättaren äfven på den VII begagnat den, emedan spånfält ej äro något som karakteriserar Lappland. *Tanteritse* bildas af *tanner*, liksom *maitse* af *maa*, *peritse* af *perä*.

- 926 Renvall 1826.
- 927 The end disappears in the binding.
- 928 The end disappers in the binding.
- 929 = The essive case in modern grammars.
- 930 Renvall 1826.

- 931 Renvall 1826.
 932 Renvall 1826.
 933 The end falls into the
 binding.
 934 Sic!

59. *Tuherran, taa, se tuhraan, tahraan*, hos Renw[all]⁹³¹.
61. *Eillehen, af esi; edelleen, edellensä*, framåt.
65. *Weitikka*, en öfverdådig sälle. *Werewä*, blodfull, va[c]ker, rask.
- V[erser] 81–83 *Wuoluset*, skifva, *wuolehet* Renw[all]⁹³². Han sköt på snön sin längre skida, ”en skifva, (hal) som vore den smör (?) bar till hjälp den kortare skidan (liknande) en ilan<-->⁹³³ höll”. Men det är troligt, att vv. 81 är felaktig.
- V[erser] 84–85. ”Tog (~~kanto kaksi sauoansa~~ sina två stafvar (en) ifrån hvardera skidan af den korta skidan”, *der de voro fastbundna*.
- V[ers] 89 Sintämättömähän (– Nom. Sintämätön, af sinnän l. siinnän, skymta, blåna (rad[ix] sini, blå färg); efter orden: sparkar en gång ”dit hvarest han ej mer skymtar för ögat”.
- v[ers] 94 *Kokka*, spets; någon utstående spets, hvarmed han bana vägen, ledband.
- v[ers] 95 ”Upphann, kom (en fägård,) ett stängsel af ekar”, men den föregående v[er]s[en] skulle i ställe[t] för *upphinna* här för parallelismens skull fordra ett verbum, som motsvarar ramenti.
- V[ers] 109. *Lysmätän, -ttää, lysmästyä*, brytas till hälften. *Läpi*, hål, här det hål, hvarigenom fotremmen (warwastin) är tradd.
- Var[iant] 109. *Päläs, -kään*, enl[igt] Lönnr[ot] jern-plåten eller näfret under fot-fästet på skidan, hvaraf talesättet: *päästä tästä pälkähästä*, släpp mig ifrån denna skidlöpning (jägarrens önskan, då han ej får något –) och sedan i allmänhet: släpp ur denna ledsamhet.
- v[ers] 110. *Kannan tie l. paika*⁹³⁴, det ställe, hvarest hälen är fästad.
- v[ers] 111. *Katken, -ea*. Förkortadt af katkean, -ta. *Kään* i s[amman]dr[agning] af käen, Nom. *käsi*.

- v[ers] 112 *Suovero*, kallas <----> det ställe hvarest sompa är fästad wid *saua*. Säges äfven vara den och det, hvarest spjutet sitter wid öfra ändan af stafen. Lönnr[ot] öfversätter i anledning af denna dubbla bet[ydelse] *suovero* med fogning, beslag.
- v[ers] 114. *Päätänä* i st. för päätäkanä.
- v[ers] 127. *Heinäkengät*, höskor, fotplagg, som brukas höbergningstiden (wirsut, kun heinäaikana pietään). Brukas om vårdslösare skoplagg i allm[änhet]. Hittils hade Lemminkäinen ansett sitt arbete så lätt, att han icke ens värdat sig om, att sko sig ordentligen.
128. *Syylinki*, en strumpa, som nästan helt och hållet saknas skaft, är af tjockare ull och nyttjas att draga ofvanpå vanliga strumpan.
- v[ers] 130 *Metsola* (af *metsä*, skog), kallas gården eller borgen, som beboddes af Skogens Gud och Gudinna samt en talrik omgifning. Skogs-Guden heter *Tapio*, hvarföre äfven stället hans boning äfven benämnes *Tapiola*. I v[ers] 134 nämnes den *Hawulinna*, barrborgen, i anledning deraf, att skogen är rikaft på barrträd. *Metsola* har alltid vanligen alltid till till stående epithet *mielusa* och *Tapiola* kallas alltid *tarkka*. *Mielusa* bör kanske rättaft öfversättas med vänlig, gunstig, med afseende derpå, att det "vänligt" ger byte åt jägare. I ofversättningen är ordet återgifvet med *ljuf* i anledning af den rikedom på honung, mjöd och (skogens mjöd och öl), som den fanns i *Metsola*, och hvars ljufhet runorna ing<-->et högt beprisa. Men detta är en mindre wäsentlig bestämning. *Tarka*⁹³⁵, noggrann, sorgfällig, waksam, benämnes enl[igt] Lönnr[ot] *Tapiola* af den anledning, att der "fordras waksamhet och försigtighet", men r XXVIII: 31-42. låter förmoda, att detta

epithet k[an]sk[e] fastmer hafva sin grund i djurens ~~fina vaksamhet och fina väderkorn~~ vaksamhet, och denna förklaring är i philol. grammatikaliskt hänseende ~~mera sannolik, emedan~~ ta härrörande af deras fina väderkorn Jfr. XXVIII: 31–42) och denna förklaring är vida mera sannolik, emedan det är sjelfva skogen (~~Metsola~~ Tapiola), som kallas *tarkka*, hvilket epithet af samma anl[edning] tilldelas Skogs-Gudinnan. – Utom benämningen Tapio, som tilldelas Skogs-Guden, kallas han äfven ”*Metsän Ukko halliparta*”, skogens gamle gråskägg l. skogens gråskäggige *Ukko*, *Metsän Kultanen kuningas*, Skogens gyllene konung, *Kuippana*, *metsän kuningas*, *Antiluoja*, gåfvo-Guden (eg[entl][igen] den gifvande Skaparen) *Suuri loja*, den store skaparen (Gifvaren? Guden) *Luja jumala*, fasta Guden, *Maan pitäjä*, jordens styrare, *Willan antaja*, ullgifvare. Ett bland hans stående epitheter äro *ainoinen*, den ende, den milde. Tapio anropas ofta i skogsmanna-runor, men ännu oftare anropas *Mielikki metsän emäntä* (skogsvärdinnan), någon gång benämnd *metsän miniä*, skogens l. Tapios svärdotter, i synnerhet vid alla de olika fallen, då boskapen ~~Hon~~ kallas äfven *Mimmerkki*, *Hongatar*, *Simanter* (Kantele, h[äfte] 4.⁹³⁶ pag. 23), och hennes epitheter äro: *metsän emäntä*, skogens värdinna, någon gång *metsän miniä*, skogens (Tapios) svärdotter, *Metsolan metinen muori*, skogens honungsrika moder, *puhas muori*, *muoto kauris*, den rena modren, med fagra anletet, *Tapion waimo*, Tapios *Tapiolan tarkka waimo*, Tapiolas vaksamma qvinna. Med *Mielikki* förvexlas ofta stundom *Tellerwo*, som vanl[igen] benämnes *Tapion tytär*, Tapios dotter, men äfven på några ställen *Tapion waimo* (XXVIII: 30, 475) ↔ brukas då i föregående parallel vers *Mielikki* blifvit nämnd och då alltid tages för samma person som namnet i sammanhang med *Mielikki*, äfven

*Tuulikki kallas, likasom *Tellerwo*, någon gång Tapions tytär (VII: 357), men hennes vanliga epithet är *Tapion neiti*, Tapios jungfru.

~~Stundom~~ Ganska ofta är åter *Tellerwo* synonym med *Tuulikki*, och kallas då *Tapion neiti*, *Tapion piika pikkalainen*, Tapios jungfru, Tapios lilla tärna, likasom å andra sidan *Tuulikki* emellanåt äfven benämnas *Tapion tytär*. Man synes således hafva åtskillt emellan Skogens värdinna (~~Tapios hustru?~~, ~~Skogens dotter~~) (~~Tapios qwinna, hustru?~~, Tapios dotter och Tapios tärna, och företrädesvis kallat den första skogsgudinnan första *Mielikki*, den andra *Tellerwo* och den tredje *Tuulikki* (*Luumikki*). Likväl är det möjligt, att *Tellerwo* och *Tuulikki* äro samma person, men i detta fall måste uttrycket *Tapios dotter* betraktas såsom ett berömmande epithet, ~~emedan~~ och *metsän piika* hennes egentliga bestämmelse. i detta fall utmärker *metsän piika*.⁹³⁷ Deremot synas *Tellerwo* och *Tuulikki* (*Luumikki*) vara skilda benämningar för samma person, neml[igen] för *Tapion tytär*, *Tapion neiti*, *Tapion piika pikkalainen*, *Tapion metinen neiti*, Tapios dotter, T:s jungfru, T:s lilla tärna, Ta:s honungsrika jungfru, som äfven benämnas *Luumikki* (*Tuulikki*), *Tuomitar*, o. s. w. Blott en enda gång förekommer *Pinneys*, *Tapion poika* (Top. Run. st[ycke] 3⁹³⁸ p. 27.[.]). Deremot omtalas bland gårdens qvinliga befolkning utom de redan nämnda *sinipiiat*, (blå jungfrur (i anledning af den dunkla skogen), *metsän tytöt*, skogens flickor, och i VII: 350–355 säges *Mielikki* vara en dålig värdinna, i fall hon består sig hundra tärnor och tusen andra tjenstehjon, för att valla sina hjordar, hvarmed förstås skogens vildbråd. – I det föregående nämndes, att Tapios boning företrädesvis kallas *Tapiola* och *Metsola*; men i VII: 289–326 talas ej allenaft om tvenne slott i skogen, utan äfven om tvenne skogs-värdinnor. Häraf synes, huru ringa

937 Castrén has crossed out the passage marked within asterisks *-*.

938 Topelius 1826.

sammanhållning den Finska Gudaläran eger. När jägaren, som på detta ställe är Lemminkäinen, icke får något byte, så framstår Skogens Gudinna för honom såsom en on och owänlig, ful gudomlighet. Han kan icke begripa, att samma person än gifver byte, än åter icke gifver, ~~eller endast t-----~~ d. v. s. är för det God och ond, wänlig och owänlig, utan sammanhåller hvardera bestämningen och skapar sålunda tvenne skilda Gudomligheter. Man kunde äfven förklara v[erserna] 289–308 så, att jägaren i sitt sinne icke gör denna ~~distinktion~~ åtskilnad, utan endast förhåller den för Skogs-Gudinnan för att på detta vis förmå henne att hellre gifva byte, än vara fula Skogs-Gudinnan, men ehuru det uppenbart är jägarens mening, att så[som] genom detta barnsliga försåt för<=>ra sekerställa sig hennes ynne, så är likwäl beskrifningen på de begge värdinnorna och deras borgar, som han till och med säger sig hafva sett i skogen, så noggrann och allvarlig, att han ögonskenligen äfven sjelf tror derpå. Detta bekräftas af sången 534 i andra delen af Kanteletar, hvarest samma åtskilnad göres utan något biafsigt, och der den onda värdinnan benämnes Kuurikki.

v[ers] 133. *Hawulinnan liistehille*, En[igt] Lönnr[ot] ”Till barrträds borgens (d. ä. skogens) rand, omkrets”. Men då man af *liiste*, bräde (spjele) list, har svårt att härleda bemärkelsen *rand*, *omkrets*, så här torde <-----> böra förklaras så anse jag *liistehet* böra afse brädarna i sjelfva borgen.

v[ers] 134. Till vinnande af sammanhang i denna ~~brø-~~
~~kiga~~ runa, som består af de mest heterogena partier, wore det nödigt att helt och hållet utesluta vss 134–239 samt 265–454.

- v[ers] 142 *Kuummotan, Kuumotan, kuumetan*, skymta, skimra, af *kuu*, måne.
- v[ers] 147. *Eräsalo*, aflägsen skog, ödemark. V[ers] 149 Willa hänteäni, läs Willa-hänteäni.
- v[ers] 150 *Sepeli*, en hund med hvit lövkrans kring halsen ("Kun on walkia juowa kaklassa")
- 154–156 Detta är en trollformel, som läses, då man ger sig ut på jagt. Att skidan är befryndad med ~~handen~~ foten och ~~föten~~ bågen med handen, ~~innebär icke allena~~st är sagdt till skidans och bågens beröm; men pilen är perta och klump i pilen träd, ~~deri ligger antingen alls ingen kanske den mening, eller~~ säges kanske i förklarande mening, för att derigenom muntra skidan och bågen; *kuulun* höra, eg[entligen] den som höres, vanligen frejdad. Här förek[ommer] ordet i sin ursprungliga bet[ydelse].
- v. 157. *Kuulusan* ←----→ af *kuulusa*, frejdad; vv far fram (rulla dig) du frejdade byns blomma, så att du blir
- v[ers] 157.⁹³⁹ *Kuulusana* Nunc[upativus]⁹⁴⁰ af *kuulusa*, här utan tvifvel i sin urspr[un]gliga bet[ydelse] af hörbar (*kuulun*, höra). "Rulla dig byns (far fram) byns blomma. Jägaren önskar att hunden må skälla, så att hon höres widt må röra sig med snabbhet, och tillika snälla, så att hon höres widt och bredt.
- v[ers] 159 *Ma'a*, Imperat. af *madan*, kräla.
- v[ers] 161. *Komehin*, en wanlig förlängning af *komein*, superl, af komia.
165. *Wiro*, Estland. Med denna liknelse tillkännagifves tandens längd.
- 170 *Toisualle, toisialle, toisahalle*.
- 174 *Rapsuan*, -ua, piska, se *rapsutan* hos Renw[all]⁹⁴¹.

- 939 *Recte*: 158.
- 940 Castrén's nuncupativus = modern *essivus*.
- 941 Renvall 1826.

- 942 Castrén has crossed out this paragraph.
 943 The end part of the word falls into the binding.
 944 The end falls into the binding.
 945 The paper is torn and stained.

175. *Mokomin*, Instr. af *mokoma*. Så säger jag, *må då vara huru som hellst*
- 179 *Kukuttelen*, låta gala, af *kukun*, *-kkua*.
182. *Koissa* är här synonymt med *sisällä*.
183. ”Böj lukten (af villebrådet) åt bågen till” (der jag befinner mig med min båge), d. ä. drif willebrådet till mig, – ”vänd hastigt lukten *tuhku* vädring) ~~←-----→~~ till bågen, slå badet (sänd lukten) äfven ifrån ~~fjerran~~ ~~aflägs-nare-ort~~ längre håll” (låt ~~villebrå~~ hunden, medan den ännu är långt borta, vädra upp willebrådet) ~~å det~~ etc.
- v[ers] 190 *Jotta* (että, att, så att) anser Lönnr[ot] äfven kunna betyda *på sådant sätt*, ~~dermed~~ hvarigenom den annars twungna constr[uctionen] af *jotta* med Infinit. ~~kunde~~ försvinner.⁹⁴²
- v[ers] 191. *Julkotella*, sakta springa.
- v[ers] 195. *Wierin*, -iä, ~~komma~~ rulla nyttjas synonymt med *virkin*, k[nysta?]⁹⁴³ yttra ehuru härledningen af denna bet[ydelse] är svår. Lönnr[ot] går ut ifrån grund-bemärkelsen: *komma åt sidan* (*wieri*, sida), tala åt sidan.
- v[ers] 214. *Tunti*, känsel, medvetande af sin tillvaro.
208. Pohjolas blinda sköka kallas äfven Louhi l. Louhiatar. Pohjolas värdinna XXV:~~--->~~⁹⁴⁴ ~~--->~~⁹⁴⁵ och parallel versen bekräftar, att Louhi verkligen här åsyftas, ~~men det är Louhi sannolik~~ ~~--->~~ Hon har således äfven framfödt hundens ~~moder~~, om icke detta är en sednare föreställning. Penitär synes varit hundens sannskyldiga moder; se v. 228 ehuru äfven hon i v[ers] 228 kallas Ulappalan Umpisilmä.
211. *Pallehin* (paltehin) Instr. med sidan, af pallet, weck, sida.
212. *Selin luoen*, vändande sig med ryggen, *Luoen* Instr. Infin. mod. nominat. af *luon*.

213. *Kaltoin*, på ~~sidan~~, på snedden emot bark-norr (rakt mot norr).
217. *Avullinen*, grawida, af *apu*, hjälp, gåfva, donum, bonum; *vatsan* l. *kohdun apu*, donum uteri, foetus; *awullinen* pro *vatsan avullinen*, gravida.
220. *Perna*, mjälte, anses af Finnarne såsom grunden till de flesta sjukdomar. ~~De göra sig om mjälten den föreställni~~ neml[igen] sålunda, att mjälten kommer lös i magen.
223. *Hawon* är här sannolikt detsamma som *hawun*. Annars kunde väl *havon Akka*, ris-gumman gifva samma mening.
Raiwokerta, Wild Rasande, obandige.
228. *Penitar*, Sa~~←→~~str. af *peni*, *penu*, således nom[en] pr[oprium], som bildadts af *peni*, *penu*, således hundens moder. Sa~~←→~~ äfv *valivo*, detsamma som *valio*, utvald, utnärkt, – här troligen i ironisk mening. Enl[igt] Wuokkiniemi-dialekten får ej *i* och *o* sammanstöta i andra staf[velsen], utan de åtskiljas alltid med *w*, t. ex. *kunnivoiksi*, i st[ället] f[ör] *kunnioiksi*, *nuotivolla* i st[ället] f[ör] *nuotiolla* o. s. v.
- V[ers] 231. *Peritän*, *tää*, hemta tillbaka, återställa, hjälpa till in--⁹⁴⁶
- V[ers] 233. *Hankku*, här lika med *hankkuja*.
- V[ers] 237. *Kapu*, se Renw[all]⁹⁴⁷ under *kapula*. ~~Suun kapu ansågs mera ett genom trolls suussa~~, kielessä l. *kielen kantimessa* (i ~~tungspa~~), d. ä som tungspännet), d. ä. ~~stumhet~~ d. ä. ~~←→~~ d. ä. stumhet, och hos hundarne oförmågan att skälla ansågs ett genom trolldom tillfogasatt ondt ("Se on riikos⁹⁴⁸, ku tuloo pahoista ihmisistä"):
- V[ers] 240 "Jag af männerna (framför andra männer) går nu [et cete]ra

- 946 The end part of the word falls into the binding.
- 947 Renvall 1826.
- 948 Sic!

949 Divided into syllables by
Castrén: *koli-staa*.

- V[ers] 246 Metsä är här personifierad; likaså korpi i det följ[ande]
242. *Kolkkipoika* l. *kolkkapoika*, kallas en gosse, som jägaren hade med sig, för att återhemta de afskjutne pilarna, och vid ekorrskytte ~~skaka om träd skaka om tr~~ slå en stör mot träden (kolkata, *kolištaa*⁹⁴⁹), för att derigenom ~~skrämma~~ skyll[a] ekorren på ett sådant ställe, att ~~jägaren~~ skytten kan få sigte derpå. *Nuolen noutajaa*, pil-afhemtare synes varit en ursprungligare benämning på en sådan medhjelpare, och *kolkkapoika* torde härröra från en tid, då ~~ekorr-fänget blef det förnämsta~~ man förnämligast sköt ekorrar. På närvarande ställe önskas att Tapio sjelf måtte blifva jägare, ~~och jäg skytte, o jägaren, och~~ hvaremot jägaren ~~blott~~ att vid fänget få blott blifva en medhjelpare åt Tapio ~~hvilken således förmodas i den förmodan, att han denne i sjelfva verket skall föreskaffa bytet.~~
- 251–252. ”Att guld det (det gyllene djuret) skulle höra och silfret ~~göra reda~~ redogöra, d. ä. så leta gas af harpans toner och gökens sjungande, att den icke märker jägaren, utan låter fånga sig ”under granen med sin gyllene krona, under den wackra enen”.
- V[ers] 261–262 Se ~~nedan vers 469–470~~. Jägaren will ej hafva willebrådet för intet, utan lofvar gifva guld i utbyte, jfr v[er]s 473 [et cete]ra.
- v[ers] 264 Lång är en byteslös dag ~~utan byte~~. *Saalihiton*, af *saalis*.
266. *Willan antaja*, ullets det ulliga, lu[r]fvig[?]a willebrådet gifvare, är liksom *suuri luoja* Tapios epithet.
267. *Aionkana*. *Aion*, Instr. af *aika*, (Gen. *aian*, ej *ajan* i Wuokkin.), tidtals, då och då.
- 268 *Hoiwautan*, wederqwicka, af *hoipa*, wederqwickelse, hoiwaan, *hoiwaun*, *hoiwautan*.

- 269–270. ~~Wredgas icke o Gud, föri Suuttua, pillaštua,~~ tredje pers. Optat. af *suutun, pillaštun*. *Maan pitäjä*, den som håller (uppehåller, underhåller, råder öfver) jorden.
273. *Ainosin*, Instr. af *ainonen*, som är ett smekord (dimin. af *ainoa*) och nyttjas ungefär i samma bet[ydelse] som *kultanen*. *Ainoisin anella*, begära wakert⁹⁵⁰.
274. *Kielin kullan*, med gyllene tunga. *Kielin* är eg[entligen] plur., men nyttjas här så[som] sing.
284. *Ounahuus* l. *ounaus*, klokhet, slughet, af *ounas*, klok, förutseende, ~~den som begagnar fremmande, owanliga medel till erhållande af något klok, vis, förutwetande eg den som förstår att begagna fremmande, owanliga medel till erhållande af något – huus (l. ounaus) ett sådant begagnande klokhet i st. f.~~ ~~Öv~~ Se *ounastan* hos Renw.⁹⁵¹
- V[ers] 293 *Imertimet* l. *imettimet*, bröstet, bröst (af *imen*, -*ä* dial.)
- v[ers] 296. *Pätine* (af *pää*), hufvudbindel, krans, v[ers] 297. *Suortua* l. *Suortuwa*, bindel lock; se Renw[all]⁹⁵². 298. *Koltuska* ring, af det Ryska *колцо* v. 299. *Simpsukka* mussla, äfven perla, som vanl[igen] k[al]l[a]s *simpsukan jywä, kiwi, muna*.
- Var[iant] v[ers] 302. *Auttamattuessa*, ant[agligen?] af *auttamattuus*, -*uuden* tillståndet eller egenskapen af *auttamatta* (se Keckm[ans] Ant[eckningar]⁹⁵³ och a<->-trar⁹⁵⁴
- v[er]s 315 *Sarwilinna*,⁹⁵⁵ hornborg, torde wara ett blott phantasie, likasom föreställningen om ben-träd- och sten-borgarna. Möjligen kunde härvid <---->tänkas någon grund. Säs[om] bekant är, hafva Lapparne bevisat vissa stentar och trän en Gudomlig dyrkan.⁹⁵⁶

- 950 Sic!
- 951 Renvall 1826.
- 952 Renvall 1826.
- 953 Unpublished commentary to the *Old Kalevala* by C.N. Keckman.
- 954 The edge of the page is worn.
- 955 Castrén discussed the concept *Sarvilinna* in his lectures on the Finnish mythology (see e.g. Castrén 2016: 147).
- 956 The order of the following passages on *Sarvilinna* is uncertain.

- 957 The edge of the page is worn.
- 958 The edge of the page is worn.
- 959 The edge of the page is worn.
- 960 Pehr Högström: *Beskrifning öfwer de til Sweriges krona lydande Lapmarker 1747*. The edge of the page is worn out.
- 961 The edge of the page is worn out.
- 962 The edge of the page is worn out.
- 963 The edge of the page is worn out.
- 964 The edge of the page is worn out.
- 965 The edge of the page is worn out.

offrat åt dem, och stund[om]⁹⁵⁷ omgifvit dem med en hägnad [af horn och ben?]

af vildjur, att bemäkt[i]ga sig offren. ~~Den som hade en hägnad~~ Sjelfva dessa hägnader kunde möjligtvis hafva gifvit anledning till föreställningen om borgar. Den som hade om k[ring sig?] en hägnad af ben eller horn, ~~var naturligt~~ hade naturligtvis fått de mesta offren och var den förnämsta – den bästa. Men m--⁹⁵⁸ detta gälla allenast för en gissning.

Det är till följe af det anförda <-> osannolikt, att Finnarn[e]⁹⁵⁹ såsom Lapparnes gran- nar och stamförwandter, ä<->i<->lg, <-> urspr[un]gligen] dyrkat enahanda föremål <-><-><-><-><-><-> eller om man <-><-> i Guda-bilder, offrat åt dem företrädesvis horn och ben, liksom Lapparne (se Högst[röm]⁹⁶⁰ Cap. 11), och äfven omgifvit dem med ~~gården~~ någon slags hägnad för att hindra ~~Y<->s<->~~

som enligt trad[itionen] bestått antingen af ~~de offrade trä--⁹⁶¹ sten~~ (se Högström Cap. 11), eller de offrade renhornen. Jag har till [hjäp?]nad läst om ~~Måhända har som-⁹⁶² timmarnes <->s<-><->g<-><-><-> varit rådande hos te-- <->rne~~ I en bulla, utfärdad af Påfven Innocentius XI. läser man, att Finnarne <-><-> dandel <->k<-> hållit vissa trån heliga. I runorna kallas rönnen för ett heligt träd – Guda --⁹⁶³ träd, och ännu i dag avse--⁹⁶⁴ det på vissa orter för oheligt att afhugga rönner, som st[å]⁹⁶⁵ nära vid eller på gården. Kol[jo?]n puu-<->, *Tapion puu* är benämning på höga torra <->f<->ttig <-><-><-><-> ett slag af fu ett slags furur, som också icke afhuggas. I Finska Karelen har jag berättas <-><-> allmänt, att man under Heden- domen offrat åt träd och stenar.

v[ers] 323.

Kuuli linnan kulmanteella i st[ället f[ör] *Linnan kullaki kulmanteela*. *Kulmannet*, -teen, vägg, sida, k[an]ske eg[entligen] hörn af kulma.

329. *Lyöte*, S zdra pers Imper. v[er]b[um] refl[exivum] af *lyön*, *Panete* likasom i fö[re]-g[ående] v[erb] *panete* af panen.
335. I Finskan bet[yder] *mesi* så väl honung som mjöd. ~~Emedan~~ *metsä* När $\leftarrow$ nu talet om *metsän mesi*, så me[nas]⁹⁶⁶ dermed naturligtvis honung, som blott allegoriskt kallas mjöd och öl. Således är *metsän mesi* åtgifvet med skogens honung, så ofta ~~icke~~ $\leftarrow$ icke "skogens öl" före[kommer]⁹⁶⁷ i parall[el] v[er]s.
340. *Nyperrän*, dets[amma] som *Hyperrän*, gnugga (af *hyppy*, *hyppi* fingerspets.[]) Gnuggningen af händerna är i den Finska Mythologien vigtig ceremonie; se 13de runan
343. Den hvita färgen afser väl Lemminkäinens jagtdrägt.
355. *Wiitsin*, -iä, flitigt wakta, äflas (idas).
364. *Wierempi*, Compar. af *vieri*, som eg[ent]-l[ige]n är subst. och bet[yder] rand. $\leftarrow$ [d]rif dem närmare till randen (af skogen).

V[erser] 375–378. Detta ställe är så fantastiskt, att man omöjlig kan ~~inse sammanhanget deraf~~ begripa det i dess närvarande sammanhang. Så mycket är klart, att jägaren anropar en ~~Skogs-T~~ *Tapio* Skogs-Guden om en utomordentlig bevågenhet ~~och s~~ ~~om~~ ~~Också~~ ~~synes~~ ~~der en~~ Han synes fordra, att *Tapio* skall kläda sjelfva träden i jagtröstning, för att de måtte vara honom behjpliga i fänget, men hvad den öfriga ståten skall tjena till, är ~~svårt att~~ ~~inse~~ för mig en gåta. V[ers] 377 *Miekka wyölle*, höra tillsamman: *miekka-wyölle* likasom i följ[ande] v[ers] *kalpio-kätehen*. *Kalpio* är detsamma som *kalpa*. V[ers] 381. *Haljakka* betydligt $\leftarrow$ Så kallas brukas på Ryska sidan ~~лачка~~ (wadmals); ~~haljakka wadmalskläder~~ och bet[yder] $\leftarrow$. $\leftarrow$ jag ant[ar] ett lätt, fint kläde, el[le]r blå mantel (*haljakka*

- 966 The end of the word falls into the binding.
- 967 The end of the word falls into the binding.

- 968 The end of the word falls into the binding.
 969 Castrén's comment is in the margin.
 970 Renvall 1826 s. v. *rehto*.

- sininen XI: 238) en[igt] Lönnr[ots] uppgift vadmal (sarka) och wadmals-klädnad.
- v[ers] 402. *Käyös*, 2^{dra} pers. Opt. af *käyn*, *käydä*, gå. €←→tes Täl i Finskan ←→ object efter sig. "Gå och hemta en koppar hamm[are]"⁹⁶⁸
406. *Raha* betyder urspr. djurskinn, hvadan *rahe* (rahje) sel-remmen. I Sotkamo socken, öfverenstämmelse om prästerskapets aflöning kring medlet af föreg[ående] seklet skall *raha* beteckna ekorr-skinn.
407. *Wirtoan*, strömsna, af *virta*.
- v[ers] 408 *Karkuan*, ut rymma, rusa, af *karkaan*.
412. *Pystö*, upprätt, här upprätt gärde.
- 417-418. "Om hjorden skulle rymma rusa (springa öfver gärdesgården), om willebrådet skulle komma åt sidan (från tåget). *Wierehdin* af *vi[e]rin*, *wieri*. v[ers] 419. *Kohennan* (*kohotan*, af *koho*) höjer.
422. "Om hjorden skådar nedåt", d. ä. om gärdsgården nära *invid* så högt från marken, att willebrådet kan undkomma nedom gärdet, då skall det göras lägre.
424. *Wieremällä* (*wieremmällä*) af *wierin*. Adessivus Mod. Nomin.⁹⁶⁹ Om ej gärdet är Om ej willebrådet är in instäl←→ i gående åt sidan (går åt sidan)
- 425 *Annollansa*, sammansatt af ←→ *anna olla*, låt wara; och 3dje persons suffix "←→ gärdet då man bli
441. *Riehto aitoa*, läs: *Riehto-aitoa*, det tillstötande gärdes-stycket Lönnrot; Se hos Renw[all]⁹⁷⁰ *riehto-aita*. I Wuok[kiniemi] förstås med *riehto-aita* ett sådant gärde, der trådorna löpa parallelt (~~streck~~) horisontalt med marken (streck←→). I v[ers] 526 bet[yder] *riehto* uppenbart slarfva, trasa.
- 449 "Om det ej fås tillfyllest på närmare håll".

462. *Poloiset*, läs: *polwiset*, af *polwinen*; *päivän polviset*, gamla so--⁹⁷¹ solen, parall. till *kuun ikuiset*, åldriga som månen, d. ä. ----⁹⁷²
472. *Karwaseimmat af kar* "Ditt guld (ditt vildbråd) är mera ludet.
473. *Lempi liina* Efter en lycklig fångst utbredde man skinnet af de undfångna djuren på marken, med hårsidan utåt, och derpå skrapades sedan guld eller silfver till offer åt någon Skogs-Gudomlighet. Ett sådant skinn kallas *metsän lempiliina*, Skogens, Skogs-Gudomlighetens, *wackra duk*, och här önskats, att de sjelfva måtte komma och utbreda den på marken.
479. *Sillä*, "dermed", d. ä., med denna lösning.
482. *Lämsi* l. *lämsä* lamella pectoralis Renw[all]⁹⁷³, skall äfven bet[yda] snara.
484. *Kameli-varsan*, ~~kamel-fäle~~, Lönnr[ot] förmodar, att detta urspr[ungligen] hetat *kamalan warsan* (den en sällsamma, svåra fåle)
500. *Temmottimet* (af ~~temmon~~, <->te, rycker hugga i något verktyget, hvarmed man rycker, hugger i något af *temmon*, -ta;), brukas om hästens fötter och örnens klor.
501. *Suvikunta* öfversättes af Keckman⁹⁷⁴ med dilöpp, jag vet ej, af hvad skäl. Ordet härstammar af *suvi*, sommar och *kunta* omfång; således: den som är en hel sommar gammal.
509. *kulleroin*, *kullerran*, *kullertelen*, *kulleroitsen*, *kullerroitselen* äro omatoper, som tillkännagifva en rask gång, en lätt och ledig rask rörelse.
513. *Puiti* Dr Lönnrot härleder ordet från *puu*, träd. är enl[igt] Lönnrots ~~mening~~ tankar casus Prolativus (*pui** af *puu* (-*puitse*, *puitte*, *puite'*, och deraf *puiti*). ~~Men då C<----->or denna casus utmärker en rörelse långsmed~~, Då skulle meningen blifva: "han skåder (spanar) hästens hufvudet (hästens hufvud) långsmed (förbi, genom
- 971 The end falls into the binding.
- 972 The end falls into the binding.
- 973 Renvall 1826.
- 974 An unpublished literal translation of the *Old Kalevala* by C.N. Keckman.

- 975 The end falls into the binding.
 976 The end falls into the binding.

- m<-> träden”. Denna härledning förklaring är alltför sökt, ja omöjlig. Rimligare är det, att förklara *puiti* för Instruct. Mod. Nominat. i st[ället] för *puettaen*, *pueten*, p<-> puiten, (liksom ~~kantaen viertäen, vierten, wäntäen, väänten l. wääten~~ välttäen, wältten o. s. v.) *puite'*, *puiti*. Således: han ger omkring sig, framsträckande (*pueten*) hufvudet.
516. *Itä*, öster, af *iän*, -tää gro; hvarest dagen gror uppgår liksom *loet*, der solen går ned (se ofvan).
519. *Kuloharja*, af *kulo*, t<->t<-> ([torrgr?])äsfärgadt mane, – kanske för att utmärka manens ljusa färg.
521. *Suikin*, *suikkan*, *suikkaan*, frusta; här active.
523. Se Bihanget.
525. *Auko*, *auon*, öppning.
528. *Kahtaloksi*, i två delar. Nominat. *Kahtalo*, af tvåhet, af *kaksi*.
530. *Kiehitän* och *kiehittelen*, låta sjuda, af *kiehun*, koka, sjuda.
544. *Luota*, ifrån nära håll
551. *Päätäsi hopia*, i st[ället] för *hopia päätäsi* lik--975 som *päätä kassa* i st[ället] för *kassa päätä*. Ver[sen]⁹⁷⁶ kunde äfven öfversättas sålunda: ”Framräck silfver (sköna häst), ditt hufvud”, men då böra i föreg[ående] v[er]s kultaturpoasi skrivas såsom skilda ord, se I Vrs 561 och 562 tillkännagifva, att detta skrifsätt i sjelfva hvilket skrifsätt <-> v<->ö här vore att föredraga för öfverensstämmelsens skull emellan dessa verser och v vrs och detta st[älle] och v[e]rs[er] 561-562.
586. ”Ifrån (med) en pils lyftande”. *Nostanta*, <-> af
- 605 *Wesoin*, *telning wesoimen* (l. vesomen) telning af *vesa*, eller kanske: wattenorm af *weson* ordet tages i förstnämnda betydelse i var[iant] XIV: 383 (?), <-> *umpiputk[i]* <-> (tillslutet rör och parall. vs tyckes bekräftar var[iant] till denna

- v[er]s finnas på *lapo-kyy*⁹⁷⁷ (af *lapo* (?) och *kyy* huggorm och <----->*kyy* (<--->, som <----->)
- 606 *Umpiputki*, ett tillsl[utet] rör, är ett lika obe-s[tämtd] ord, men tyckes kunna tjena till epith[et] för ormen, gifva stöd åt den fö-reg[ående] derivationen
- 616–617. ”Jag känner icke wattnets (wattenormens) plågor, ej det tillslutna rörets ~~sveder~~ smär-tor” (*ailut*, *-uen*, plåga, sveda, virk).
631. *Kawahutan* (af *kawahdan*), smälla till.
- 632 *Leimahutan* (af *leimahdan*, blixtra) slå så att det blixtrar.
641. *Kuollo*, läs: *kuolo*, liksom *meno* af *menen*.

8.de *Runan*.

- v[ers] 4. *Kultani omena* mitt gyllene äpple i st[ället] för *kulta omenani* eller *omena kultani*, lik-som i v[er]s 18 *kultasi omena* för *kulta ome-nasi*, *omena kultasi*.
5. *Kultani* i st[ället] för *kultanen*, ~~enl.~~ <-----> I stället för Ändelsen *nen bruk före* hos No-mina förekommer aldrig i Wuokkiniemi, utan i dess ställe alltid *ni*.⁹⁷⁸
- v[er]s[er] 7–8. Häraf synes, att polygamie ej var otillåten hos våra förfäder. Men hvad det beträffar, att hustru säges ~~wara~~ blifvit *köpt* (*oštettu*), så afser detta ord ej annat, än wanliga brud-skänker, hvilkas mängd och värde helt och hållet berodde på brudgummens fria wilja. I den 11te runan ~~h~~ <--> fördes Wäin[ämöinen] och Ilmarinen till Pohjola, för begära Pohjas ~~dotter~~ jungfru till äkta. Moder råder då sin dotter att ~~föredraga~~ taga till make den gamle Wäinämöinen – honom ”som för peningar på skeppet”. Men flickan svarar: Ännu ej till denna dagen man för peningar oss bortsålts” o. s. v. I det bekanta qvädet ”Läksin nuorra

- 977 Lönnrot 1866–1880 ex-plains the original form as a mistake: *lapokyy* should be *lapoi kyyn* “lifted the adder (from the river).”
- 978 Castrén has crossed out the whole paragraph.

- 979 Added in the margin.
 980 The end falls into the binding.
 981 = Essive case.

paimenehen” etc., hvilket wanligen anföres såsom bewis på detta slags köpslageri förekomma de orden: ”Litet gaf du för den gode, alltför litet för den sköne, om dig bryr jag mig icke”. ~~som~~ Det är märkvärdigt, att man kunnat förbise dessa verser, ~~som gifva åt saken en alldeles motsatt betydelse, hvilken genom hvilk sången har anföres till bevis för en hvilken som tjena till stöd för s<->s<->...~~ hvilka just utgöra quintesseneen det wäsendtliga i qwädet, och i afseende på ~~sjelfva~~ den ifrågaw[arande] saken tjena till stöd för en motsatt mening.

- v[ers] 12. *Harjan terä*, borstända. *Terä* i motsats mot *warsi* liksom *kirween terä* och *kirwes-warsi*.
- 19 *Majaton matka* på obebodda färder eg. på vägar, eg[entligen] på färder, der inga lägerställen finnas.
- v[ers] 25 *Hyräyn, -tä* (af *hyrään*) nyttjas om sång/gråt, som nedsatt då ej sker alltför höglj med låg ~~som~~ ej sker mycket högligt, Hukka on Lemminkäistä.⁹⁷⁹
- v[ers] 28 *Laaja*, bred, utbredd, förstörd, olycklig.
- v[ers] 34. *Sirku* <-><-> någon slags småfögel.
- v[ers] 52 *Syönneheksi*, läs: *syöneheksi*.
- v[ers] 64. *Walehia wiimesiä*, (säg) de sista lögnerna, d. ä. säg lögnerna sist.
- v[ers] 71. *Waljastatan* -taa, låta spänna i rede, af *waljaſtan*, sp[änna] i rede.
- v[ers] 75 *Tulonen*, dim[inutiv] af *tulo*, (v. *tulen*), händelse, åkomma, m. m.
- ~~Var[iant]~~ v[ers] 80 *Weno kapeilla* med snedar<->
- v[ers] 83 *kewyt*, diminit. af *kewiä*, *kepiä*, lätt.
- v[ers] 93 ”På de öppna böljor”, på den öppna vida sjö<->980
96. *Sunna*, nuncup[ativus]⁹⁸¹ af *susi*, *sutena* (*sutna*) *sunna*.

100. *Puiten puut*, fram<--->trängande emellan träden, se VII: 513.
- v[ers] 103. ”Hon sig bugar sig för vägen *Kumarteleksen* buga sig, af *kumarran*, <=> Liksom jag anser denna runa *wara* <---> ursprungligen hafva tillhört den cykel af sånger, som skildra Frälsarens vandel på jorden (se föret[alet]), likaså förmodar jag, att modrens bugningen för vägen, såsom ock i det följande för månen och solen li<=> af det Catholska och eller Grekiska bruket att buga sig för Guda bilder bruket, att än l är en föreställning lånad ifrån Catholska eller Grekiska läran, hvilka föreskrifva detta slags u<--->⁹⁸²
- 106-107— Bilda
- V[erser] 111-112. Se företalet.
- v[ers] 124. Att väg (<>), måne sol säges *wara* af Gud skapade, åter en dristig[?] biblisk föreställning
- v[er]s[er]136-137. Här är warianten att föredrga, emedan <---> Här innehålla en grof motsägelse I nästföreg. vss förmodas *Lemminkäinen* *wara* i en fisklös insjö med att nästföreg[ående] v[er]s[er], ih<--->⁹⁸³ *Lemmink[äinen]* säges vara i en fisklös insjö. Af sådan anledning är varianten intagen i öfversättning. *Siikasilla* och *kaloilla* stå här i st[ället] för *siikasille*, *kaloille*, hvilka cas[us] i den Arch[angelska]. dial[ekten] såsom ofwanför är anmärkt saknas och ersättes med Allat.
- v[ers] 158 *Manalan alanteheassa*, egl. i det under (nedanom) st⁹⁸⁴ dets[amma] som *alasessa Manalassa*, i det låga (lågt belägna) *Manala*. *Alanet*, -teen (af *ala*, under), eg[entligen] det som är beläget under, nedanom något. Denna betydelse ger ej hvilken betydelse här ej äger sin tillämpning ett lågt beläget st⁹⁸⁵

- 982 The end falls into the binding.
- 983 The end falls into the binding.
- 984 The end falls into the binding.
- 985 The end falls into the binding.

- 986 Renvall 1826.
 987 Renvall 1826.
 988 Infinitivus = partitive
 case.
 989 Renvall 1826.

- v[ers] 186. *Heltehestä* för *heltehesti* (af *hellet*, *-teen*), med hetta. Casus ändelsen *-sta* (*-stä*) nyttjas i Archang[elska] ~~Finskan~~ adverbialiter liksom *-sti*. Deremot förekom äfven en adverbialändelse *-lti*, som brukas i stället för den hos oss
- Var[iant] *Kimmošti* (*kimiästi*) häftigt, brännande; jfr *kimmoon*, *kimoilen* hos Renw.⁹⁸⁶
187. *Himmestä*, dunkelt, d. ä. ur mörker, af *himpi*, hos Renw.⁹⁸⁷ *himmi*, dunkel. *Hiostan*, *-taa*, åstadkomma svettning, värme.
188. *Koko terältä*, med hela strålen, med fulla strålar. *Terä*, ~~kallas~~ är i allmänhet ”det, hvarigenom ett föremål yttrar sin werkan (jolla koskewat) Se Lönnr[ot].
- 189 *Nuiwa*, tvär, owänlig, fiendtlig.
- v[ers] 194. *Siipipuonna*, vinglös (”jonka on siipi *puonnut* (*puonna*), liksom man stundom säger: *henkimmennyt* (*kuollut*) *mies*, *laitasärkynyt* wene.
- v[ers] 196. *Lehahdan*, *-taa* (af *lehti*, löf), fladdra, flyga, röras lätt ~~som en~~ såsom *lehti* som ett löf.
205. *Leuahutan*, onomat., *flyga med ens*, *i ett tag*.
211. *Myötänsä*, med inf.⁹⁸⁸ af *myö*, ~~helt och hållet~~ Lönnr[ot] förmodar ursprungl[igen] betyda omgifning; således: med hela sin omgifning, hel och hållen (som man går och står).
212. *Sulahan* (scil[icet] weteheh), i det öppna wattnet.
213. *Wyölapusta* (af *wyölappu*) <=> skall betyda jems med fliken (?) af gördeln; men annorstädes förekommer *wyölapusta*, d. ä. *lapawyöstä* (af <----> intill det ställe af höften, som är <----> ända till eller <-> midjan i höften (det ställe s<=> hvarest gördeln hvarom gördeln är kringbunden)
- 215 *Poiken*, instr. af *poikki* och dermed liktydigt.
- 216 *Witahan*, snedt (öfver wattnet), af *wita*, det[samma] som *witehen*, se *widet* hos Renw.⁹⁸⁹

- 218 Framkom (förekom) en sädeskärfve, d. ä. något, som hon först höll fär en sädeskärfve.
- 229 *Märkänen*, [mäkä]tä, Eg[entligen] blifva fuktig, wät (af märkä), – vanl[igen] *ruttna*.
247. *Muowoillensa* (af *muoto*, gestalt nyttjas i plur. till att utmärka, att Lemmink[äinen] återfick alla sina ~~gamla~~ fordna former och hela sitt fina utseende.
- 249 och 250. *Saatanehe* och *tuotanehe*, Præs. Conj. passivi af *saan* och *tuon*, ~~De vanl. formerna~~ i st[ället] för <----> *saatane* och *tuotane*) Conj. sannolikt s[amman]dragna af dessa ~~äldre ursprungligare~~ äldre Karelska former (se Mehil. 184⁹⁹⁰) i ~~andra dialekter~~.⁹⁹¹
258. Der finnes beständiga (alltid verkande) läkemedel.
- 261–262. *Saamaton*, oförmögen, ”joka (tawallisesti eli ilman) ei woi saada Lönnr[ot]. *Olematon*, fattig, <=> svag, ”jolla ei ole” (Lönnr.), ~~håns~~ <=> ~~ömtalan~~ Orden är i öfversättningen tagna i en helt annan betydelse. Såsom dessa ord. Hvardera af dessa orden ~~tykes~~ synes således föra sig på bristande förmögenhet och fattigdom, och ej på förmåga <> i h[vil]ken sistnämnda bet[ydelse] de äro tagna i öfvers[ät]tn[ingen] till följe deraf, att *saamaton* ~~wanligen~~ betyder en oförmögen i mera vanligen mots[varar] det Lat[inska] ineptus (se Renw⁹⁹². under *saan*), och mig vetterligt nu mera aldrig brukas i den af Lönnr. angifna betydelsen.
- v[ers] 264. *Liuttelen*, ~~lennä~~ *liuttele* ila af *liukas*, halt, snabb. *Lentää nä liuttele*, flyga hastigt, ilande.

- 990 Lönnrot 1990: 362.
- 991 The last words are stricken out in the margin.
- 992 Renvall 1826.

9de Runan

- v[ers] 3. Här säges Wäinämöinen timra sig ett farkost med vishet och sång, men straxt i det följande upplyses, att han härtill likväl behöfde wirke. Således torde närwarande v[er]s[er] enda~~st~~ ~~tillkänna~~ innebära att han under bå~~tens~~ sitt arbetet sjöng eller uppläste ~~troll~~ wissa trollord, för att ~~sälunda~~ derigenom få båten fastare ~~tim-ord~~ $\leftrightarrow$ lyckosammare och i alla afseenden bättre.
- v[ers] 5. *Emä* för *emä-puu*, carina, navis genetrix Renw.⁹⁹³ A i slutet af ord öfvergår *a* i Kareliskan i sam sam[m]ansättningar till *i*, t. ex. $\langle \rangle$ *perilaita*, pro *perälaita*, *orawikuusi* pro *orawakuusi*. *Erävenonen* (af *erä*, fångst), bytes-båt, krigs-båt.
- v-10 Att ”Eken ville svara, d. ä. eken war willig (benägen) att svara
11. *Wiriä*, $\langle \rangle$ flitig, $\langle \rangle$, ofta använd, tjenlig, god. *Wierettelen*, *llä*, Curat. freqw. af *vierin*, säga, yttra, tala.
- v[ers] 13 *Venehen* af det ovanl[iga] Nomin. ~~urspr.~~ ~~weneh~~ $\leftrightarrow$ *wene*, Gen. *venen*, i st[ället] för *wenet* (wenehe), Gen. *wenehen*.
- v[erser] 15-19. Att ~~kø~~ ormen och den blodiga korpen ~~närmat~~ sig warit vid trädet ~~för~~ tycks antaga sig ~~ansågs förebudet~~ för ett ondt omen.
- Mato juureni makasi* bet[yder] i allmänhet: ormen låg vid min rot, och ej, såsom Keckman förmodar: den *förderfvade* roten. Att ~~bet[ydelsen]~~ ~~ligga här m. m. är den rätta~~ ~~finner man~~ *Makaan*, ligga, brukas ofta med object. Att ~~ordet här nyttj[as i]~~ denna be[tydelse] ~~finner man i parallelversen, der heter~~ att korpen ~~sitter inte säger~~ *Makaan*, ligga, brukas ofta med object, hvilket ej öfverensstämmer med det följande: korpen *satt* etc.
- v[ers] 16. *Aivin aivoin* är ~~wäl detsamma som~~

- har wäl samma bet. som *aivan*: jußt (på denna dag). *Aivin* (aivoin) är egentl[igen] Instr. plur. (*aivoin*, *aivan* derur Instr. Sing.[.])
- v[ers] 21. *Eištyn*, l. *edištyn* Renw.⁹⁹⁴ framskrida.
- v[ers] 23. *Puun petäjän* l. *petäjä puun*.
- Var[iant] 30. *Havinnehissa*, lærer komma af *havin* (Renw.⁹⁹⁵) och bet dets som *havinta*, brådskanie, aflande.
36. *Perilaita* bakdelens sidbord
37. ”I båtspetsens fogning”, d. ä. der bräderna i båtens spets fogas tillsammans.
38. *Koka*⁹⁹⁶, en utstående spets, formation, här akterstäf *Kohentimilla*, wid akterstäfvens höjning, eg[entligen] höjningar, d. ä. der den småningom höjer sig. Vid akterbogens ordnande (Keckm.).
42. *Luon* förek[ommer] här i bet[tydelsen] af erhålla, förskaffa sig (taga lös, skilja). *Lempi-
luoet*, kära, begärliga, goda trollord.
- v[ers] 44. Det är ~~charakteristiskt~~ anmärkningsvärdt, att Wäinämöinen icke först frågar herden wallgossen om råd, utan denna förutsättes redan känna Wäinämöinens bekymmer. I var[ianten] förest[äl]les⁹⁹⁷ Wäinämöinen själf falla på den tanken, att som här uttalas af herden. I alla fall likasom han äfven i v[ers]erna 58–61 af egen ingifvelse besluter att fresta pröfva renens och ekorres wishet.⁹⁹⁸ Härpå ligger i själfva verket ingen vikt. Meningen är blott att icke var att öfverdådigt frestas först och främst wisa Wäinämöinens ytterliga förlägenhet och derigenom åda[ga]lägga, att resan till Tuonela var en ovillkorlig nödvändighet, låta Wäinämöinen tillgripa fresta förek. tillgripa alla möjliga utvägar, innan hän företager sig den äfventyrliga färden till Tuonela. Denna tanke är här kortare uttryckt än man skulle wänta det wanl[igen] plär ske

- 994 Renvall 1826.
- 995 Renvall 1826.
- 996 Sic!
- 997 Obscure, falls into the binding.
- 998 Some additional notes in the margin are stricken out.

- 999 Castrén refers to the first song of the *Kalevala*.
- 1000 The right number of the line is 49. Castrén has started to explain the same line several times and crossed out all explanations except the last one (only partly).

- i Kalewala; men när det säges, att Wäin[ämöinen] till och med försökte få ord af foglar, ekorrar renar, så finner man häraf, att Tuonela-färden icke var ett förhastadt steg, että öfverådigt äfventyr, utan en ovillkorlig nödvändighet.
- V[ers] 46 *Virren tutkelmas l. tutkelma*, se 1:[46].⁹⁹⁹
- 47-49. Att orden skulle tagas ifrån svalornas hjessa och från gässens skuldror, och (af hvilket ord här tydligt i betydelsen på att derom ifrån ändan af <-> här påtaglig utmärker somlig efter naturligtvis utmärker påtagligen, att de
- V[ers] 449¹⁰⁰⁰ ~~"Ifrån svan-svärmens"~~ Framst, ifrån (eller i allm[änhet] "ifrån svan-svärmen". *Päästä* eg[entligen] ifrån hufvudet, af *pää* hufvudet, ändan spetsen. Men emedan i de föreg[ående] verserna antydes, att den vishet, som saknades, Wäinämöinen borde sökas från hjessan af svalor, från gässens skuldror (hvilket sistnämnde ord här brukas synonymt med hjessa), så har jag ~~trott mig här ifrågawarande verser blifvit vid öfversättningen för analogiskt ifrågawa[ra]nde <-> hafva bli.~~
- v. 449. Denna och de tvenne nästföregående vrs äro i min öfversättning misslyckade,
449. Denna vs är i öfversättningen Öfversättningen af denna vs misslyckad. Meningen var att tillkännagifva, att likasom
449. Jfr "Framst ifrån att lika som svan svärmen" Likasom i de föreg[ående] v[er]s[er] wisheten skall tagas ifrån svalors hjessa och gässens skuldror (hvilka sistnämnda ord här bör tagas brukas synonymt med hjessa), likaså antydes genom ordet *päästä*, *främst ifrån* eller *högst ifrån* <->, att den äfven hos svanorna skall tagas ifrån hufvudet af ~~svanor~~, emedan hufvuden äro det *främsta* i en svärm af svanor är deras hufvud. ~~Emellertid~~

är ifrågawarande vers i mitt öfversättning misslyckad. I min öfversättning är äfven ett för uti denna v[er]s ofvan rättas till *ifrån*, och är ofvan och till att jag i min öfversättning är uti denna v[er]s *Ofvan* ett tryckfel för *ifrån* men icke dessto äro de och <-> föreg. vers äro misslyckade, emedan ofvan ifrån Öfversätta härrörande deraf, <-><-> jag ursprung.

- v[ers] 54. *Harkku*, massa, mängd
- 71-72. *Tuonela* eg[entligen] det <->fg<-><-> belägna riket och *Manala* underjorden de dödas hem *Tuonis* eller *Tuonis* de dödas rike hafva redan åtskilliga gånger tillförene blifv förekommit. I öfverensstämmelse med föreställningen om dess¹⁰⁰¹
- 71-72 *Tuonela* och *Manala* hafva redan ofta förekommit. *Tuonela* och ordens deriv[ation] är i I: 225 angifven. *Tuonela* tyder betyder de dödas rike <-...> de beteckna *Tuonis*, döds-gudens hem. *Tuoni* sjelf omtalas dock sällan i runorna. <-> Dock hafva af <-> tyckes härsl[uta] af IX: 95-96, 101-106 här sluta, att *Tuoni* hemförde de aflidne till *Manala*, åtminstone henförde de strå döda, ty <-> De som omkommit genom svärd (104-109) <-> eller våda, kunde blifvo, för att sluta af IX: 100-109, 120-121, 132-133 äfven utan hans åtgärd förflyttade till dödens boning.¹⁰⁰² <-> flyter <-...> föreställes hafva efterhemtat de aflidne till *Man[ala]*, att han har hemtat den som på jorden aflidit efter döden till *Manala*. kunde aflifva men m[enni]skor som hemta <-> omedelbart till *Manala*, ehuru de äfven kunde komma dit utan hans åtgärd. IX: 8-9, 120-121, 132-133. Det synes icke hafva varit något tillåtet, att lefvande besöka *Tuonis* boning, och då *Wäinämöinen* ändteligen blef förd insläppt till *Tuonis* boning omsider tilläts komma till *Tuonela* dit (V: 172) så

- 1001 Castrén has stricken out the whole paragraph.
- 1002 Castrén has added in the margin: de strå döda af *Tuoni* sjelf bragtes till *Manala*.

1003 Castrén has crossed out all the text between the star marks.

1004 Sic!

1005 A note is stricken out in the margin: hafva läsarna af det föreg. s<---> fanns i Tuoni en flod, kld pyhä virta, musta joki, Tuonis döttrar tyckas haft för best att flotta öfver den som anlände till Tuonela.

skedde det i öfrigt att icke mer släppa honom derifrån h[var]före han äfven ~~Wäin~~ vid sin återkomst ger åt kommande slägten det råd att ~~aldrig icke~~ begifva sig till Manala, emedan få återvändt, d. v. s. endast d. v. s. han allena återvändt derifrån. ~~Manala~~ ~~Derföre~~ Af sådan anledning kallas äfven förmodligen dödens hem *Manalan ikimaja*, M:s ewiga boning, derifrån man i all evighet icke återvänder. Oftare än Tuoni omtalas *Tuonen poika*, ~~ehuru~~ men det ~~som~~ hans verksamhet är aldeles obestämd. ~~Han~~ anropas att spinna tråd till ådrors förbindning. *När Lemminkäinen blifvit ~~ihjäl~~ af fört i floden af Ulappalas gamle gubbe. I VII: hugger han i stycken Lemmink[äinen] ~~med sin klinga i fle-~~ ~~re st[ycken]~~, sedan han som af Tuonela-floden fördes till Tuonis stugor, ~~med sin klinga~~ och i närvarande runa sju.¹⁰⁰³ ~~Men~~ Likväl synes det af VII: 629–639, som skulle *Tuonen poika* vara sjelfva Dödsguden, emedan det är ~~Tuo-~~ ~~nis~~ hans son, som gör slut på Lemminkäinen. I IV: anropas han att spinna ett tråd till ådrors förbindning ~~och <->~~. ~~Han~~ anropas i r[unan] IV att spinna tråd till ådrors förbindning. Samma anmärkning kan göras om *Hiisi* och *Hiien poika*, *Pohjolan isäntä* och *Pohjan poika*. Ännu oftare än Tuonen poika ~~omtala~~ nämnes *Tuonen tytti*, ~~tuonen~~ *Manalan lapsi*, *Tuone*¹⁰⁰⁴ *tyttäret*, *Kalman nejot*, *lapset*, *immet*, ~~Wäinäm~~ och närvarande runa upplyser, att de hade <-> för bestämelse att föra dem till Tuonela ankommande de afidne öfver Tuoni-elfven, som kallas *musta joki*, den svarta floden, *pyhä virta*, den heliga floden strömmen. ~~Tuonela~~ kallas Manala benämnes i anledning af sitt underjordiska läge, det lågt belägna (*alanne*) och ~~Manalas den lå<->~~ den låga boningen (*alusmaja*). ~~Det säges <->~~ ~~Ehuru~~ ~~Manala~~ ~~Lemmi~~ För att komma till Manala, måste Lemminkäinenens moder flyga dit öfver nio och ett halft haf.¹⁰⁰⁵

Ändock tillryggalägger Wäinämöinen denna väg på de wanliga tre dagarna.

[Added later:]¹⁰⁰⁶ Om de ~~döda~~ hädangångnas tillstånd i Tuonela förtäljes ~~ingen ting föga eller~~ intet i Kalewala. Deremot förekommer i Kanteletar ett och annat qwäde, som lemnar en ~~sorglig föreställning~~ ~~dunkel~~ aning om Finnarnes föreställning om lifvet ~~efter döden~~ i dödas hem. ~~ingen ting föga eller~~ intet i Kalewala. Deremot förekommer i Kanteletar ett och annat qwäde, som lemnar en ~~sorglig föreställning~~ ~~dunkel~~ aning om Finnarnes föreställning om lifvet ~~efter döden~~ i dödas hem¹⁰⁰⁷

föga eller intet i runorna. Så mycket torde man likwäl wara befogad af sluta af Wäinämöinens samtal med Tuonis döttrar, att de afidne i kroppslig gestalt¹⁰⁰⁸

försöka s<> att ~~sorga sitt lif kommo till Tuonela, och sedan fastsatte eller uta kommo till Tuonela, ty det är icke frånwaro af kroppslighet, som gör förräder Wäinämöinens igenkän~~¹⁰⁰⁹

kommo ned till Tuonela; ty det är icke Wäinämöinens kroppslighet, som gör <> förräder ~~honom utan nå~~ gör honom igenkänd, ~~utan någon skäl utan~~ i Tuonela, utan brißt på spår efter någon dödsorsak. I allmänhet synes <> intet falla¹⁰¹⁰ ~~sh~~ utom Christendomen, ingen lära kunnat lös i fråga om det ~~h<> människas fortforo efter detta, s<--->~~ det tillkommande fatta människans odödlighet såsom ~~andens~~ en odödlighet hos anden. De som upp[fattat]¹⁰¹¹ tillvaro efter detta såsom skugglif,¹⁰¹² rädda af dock något det negativa hos i kroppen sjelfva kroppsformen. Många nationer erkänna¹⁰¹³

- 1006 Castrén's addition to this paragraph is on the page 450 of the manuscript.
- 1007 Castrén has crossed out the whole paragraph.
- 1008 Castrén has crossed out the whole paragraph.
- 1009 Castrén has crossed out the whole paragraph.
- 1010 The rest falls into the binding.
- 1011 The end falls into the binding.
- 1012 Castrén's note in the margin: *Sorgligt* Ett lif utan känsla.
- 1013 Castrén has crossed out the whole paragraph.

- 1014 Castrén has stricken out the text between the star marks.
 1015 Sic!
 1016 Sic! Should be: oriktigt.
 1017 Castrén has stricken out the text between the star marks.
 1018 The rest falls into the binding.
 1019 Sic!
 1020 Renvall 1826.

- v[erser] 99–100. ~~Ehuru~~ ”Redan känner jag sanningstalaren (<>) Märker den ~~som~~ <=> bakslut ~~den som~~ talar af den falska. Varianten är här begagnad af skäl, att i* ~~den episka poesien~~ <=><=> den föröfrigt är ofta ja äfven i denna runa anförda i texten den som <> och utgör ett den utgör ett bevis af de <> ofta för detta ~~utgör ett af de ofta~~*¹⁰¹⁴ talesätt, det är en locus communis, som i Kalewala annars ~~ganska~~ ofta upprepas. ~~Hvarföre Dr Lönnrot~~ Dessutom ~~tyek förefaller~~ är ~~oegentlig~~ förefaller den af Dr Lönnrot på detta ställe i texten införda läsarten oegentlig, emedan ~~der~~ blott den förra versen tages i ironisk mening, men ej den sednare, parallela v[er]s. *Bland rättelserna¹⁰¹⁵ till öfvers[ättningen] är orikligt¹⁰¹⁶ anmärkt, att v[e]rs[erna] 136–137 äro varianter. Denna oriktighet härrör ~~har sin grund~~ <----> ~~deri, att Dr Lönnr. till och med~~ härrör deraf, att Lönnr[ot] har härrör af Dr Lönnrots ~~be~~ infall att variera med*¹⁰¹⁷ Dr Lönnrots besynnerliga infall att vara på detta ställe variera med <=> här <=> i denna runa begagnat än ~~det talar~~ <=> ~~annars för~~ med den ena, än den andra af dessa läsarter, har vållat den oriktighet, att bland rättelserna vid öfversättningen att v[e]rs[erna] 136–137 föras ~~bland~~ till varianterna¹⁰¹⁸
- v[erser] 104, 105. *Siirättäisi, kaivettaisi*, Karelska former af Imperf. Conj. pass. i stället för siirrettäisiin, kaiwettaisii¹⁰¹⁹. Den urspr[ungliga] formen torde varit *siirrettäisihi, kaivettaisihi*; deraf *siirrettäisih* (siirettäisi) och *siirettäisihi* (siirrettäisih), *siirrettäisih*, *siirrettäisiin*.
- v[ers] 117. *Hurahtelen -hella*, sorla af *huraan, ata*, se Renw.¹⁰²⁰
- v[ers] 151. ”Jag skall äfven säga sanningen”. Præsens i Finskan gäller tillika för Futurum, t. ex. *En ole vielä tehnyt, vaan kyllä minä sen teen*, jag har ännu icke gjort, men jag *skall* väl göra.

- Var[iant] 139 *Herahtelen*, framsippra.
 156 *toi sen*, läs: *toisen*
 169. *Karpaso*, båt, liten båt, är påtagligen lånadt från [ryskans] *karbas*.
- Var[iant] 172 *Suorran, taa*, blifva färdig.
 177. *Waatet walwo*, kläderna wakade. Säges ordspråksvis om en, som *låtsar* sofva, men ändock wakar och lyssnar.
 179 *Käykkäleuka*, *snedhakad.* af *Käykkä*, som jag minns mig hafva betydelsen af *sned*, men ~~Lönnr. öfversatte afs.~~ enligt Lönnr[ot] med liten utstående haka.
 183 *Tuurittelen*, lärer betyda knyppla förmodas af Lönnr. lärer betyda anses gi är till sin härledning obekant. Sammanhanget ger likväl tillkänna, att det bet[yder] knyppla eller något dylikt.
- v. 199 — *Uwentolainen*
 v. 203. — ~~*Ikimaja*, ewig boning, derifrån man ej kan i all ewighet icke återvänder.~~
- Obs. Jfr 208. *Muutellate*, v[erbum] refl[exivum] af *muutellen, tella*, eg[entligen] förbyta dig; men *mutellate* står här i st[ället] för *mutellatse, muutellatte', mutella, te'*.
- 209 Han gick svartfärgad i sjön, för att ~~icke genom någon ljusare~~ så mycket mindre blifva bemärkt. Men att det är ovanligt, att ett Adj. och Subst såsom *mustana* och *kivenä* ~~att blif~~ äro i ~~parall~~ brukas såsom *parall[ela]* ord.
213. *Emon alwehia*, moderfiskens yngel. *Alwe* [al]ven fiskyngel.
 220. *Nuoriso*, ungdom, af *nuori*, liksom *puoliso* af *puoli*.
 222–229 *Elkäte* <><> Låten blifva; Ordet står i plur., emedan *kansa* är collectivt. *Etinen kansa*, efterkommande, eg[entligen] de ett slägte, som äro framföre (framtid), och *takanen k[ansa]*,

1021 Renvall 1826.

ett framfaret slägt, det som är bakom i tiden. joka jo on taaksi meistä jäänyyt. Tiden skri- der efter Finnarnes förest[ällnin]g icke fram- åt, utan tillbaka, så att ~~de som~~ ett kommande slägtet, som efterträder ett annat, säges ännu vara framom i tiden, det

förflutna åter <-> säges vara framföre i tiden, det förflutna åter efter i tiden. Kanske men- as här med *tak[anen] k[ansa]* ~~enda~~st icke det framfarna slägtet, utan de lefvande personer, som äro äldre än jag Wäi[nämöinen], och hans jemnåriga. Annars kunde med *etinen* möjligen ~~förklaras~~ betyda förstås det unga slägtet, det som är straxt framför det gamla, efterträdande det, och med *takanen* k[ansa], det som ännu är (långt) aflägsset kommer der- efter bakom det unga slägtet. Meningen blir således icke må du unga slägte, ej heller du, som derefter kommer etc. Denna förklaring öfverensstämmer med det i Kal[evala] ~~öfta~~ förekom ännu mera vanliga talesättet: Icke må du unga slägte, icke dess barnabarn etc. XXII: 276 & 277, XII XX: Wäinämöinen gifver ofta nyttiga råd och warningar för kommande släkten, och föreställes derigenom såsom det Finska folkets stamfar. Men om häri ligger någon ting historiskt, lemnas till andras af- görande.

10de Runan

- v[ers] 10. *Sanoä*, läs *sanoa*.
- Var[iant] 15, *hemppu*, prydlig, wacker, ansenlig wäg;
- v[ers] 23-24. *Luku tulee* "ordningen kommer", (tiden nal- kas) "till att fara". *Toinen* (luku), "en annan tid duger det att gå", d. ä. ytterligare måste man gå; ty det besvärliga gåendet måste sär- skildt omnämnas.
- v[ers] 30 *Talus*, sko, *tallas* hos Renw.¹⁰²¹

- v[ers] 34. *Tienaelen, Ila*, eg[ent]l[igen] förtjena, kanske på detta ställe arbeta för betalning.
- v[ers] 35. *Syämehen*, i hjertat, i det inre af stören.
- Var[iant] v[ers] 39 *Wiro*, Estland, Estländaren. Liksom Icke blott Lapparne i alla fordna tider varit icke blott Fin njöto i fordna tider anseende för sina utomordentliga trollkunskeper, äfven Estarne ansågos både af Finnar och Lappar vara ega utomordentliga insigter i trolldomskonsten. Således förstå Finnarne med *Wiro* och *Wirolainen* samt Lapparne *Wiroladsch* 1) en utmärkt, men ond trollkarl öfwerhufvud, 2) vanligen en person, som förmå antaga hvilken skepnad han behagar.
- 44-45. Han har upphört "att gillra fällor och utlägga sina snaror", Detta uttryck måste väl tagas allegoriskt, ty i vrs 110-111, neml[igen] för menniskor, dem han mördat till tusendetal (v[er]s[erna] 110-111) Wipunen framställes såsom en ond besvärjare af det onda slaget, ty om äfven v[er]s[erna] 44-45 endast blott gå ut på att förklara upphofvet till hans namn (wipu), så hade ~~-----~~ t icke gifvit derpå en sådan och ej icke afse hans grymhet, utan mennisko-fänge, om vidare v[er]s[erna] 110-111 äro utgöra en vanlig skrytsam besvärjelse-formel, såsom framstår han ändock såsom en natur ↔ hård ↔ jätte - en känslolös natur-makt. Det är blott märkvärdigt, att han kallas Kalewa som, i den Finska Mythol. ↔ ↔ ↔ ehvad ordet må betyda, åtminstone alltid icke innebär något ondt. Men det kan vara lika väl liksom Antero var en sednare tillsats, om annars sjelfva runan är ursprunglig. *Ansatie*, snarwäg, kallas en väg, en sträcka, hvarefter snaror blifvit utlagda.
- v[ers] 52. *Torkuttelen*, se ~~Renw under Renw~~ ↔ *torkun* hos Renw.¹⁰²² Genom de tre onomatop. *helkytteli* (<->), *torkutteli* (gå vacklande),

- 1023 Renvall 1826.
 1024 The end falls into the binding.
 1025 Obscure, falls into the binding.

- keikutteli* (svänga sig) antydes, att vandringen öfver nålspetsarna var svåraßt, och derföre ~~börd~~ måste ytterst försigtigt, vandringen öfver svärdseggen wida lättare, och öfver stridsyxorna, allra lättast.
- v[ers] 56 *Wirsikäs*, sångkunnig, rik på sänger; af *wirsi*.
 58 *Lentossa*, af *lentto*, öfversättes af Lönnr[ot] med liflös, kraftlös, orklös. Men då ordet står i *Inessivus*, så kan dess betydelse omöjlig vara den rätta. Jag har icke fått derpå någon annan förklaring, än att *lentossa* är liktydigt med *mannussa*, (Nom. mannut, dimin af *maa*) i jorden. Var[iant] *liewossa* är lika obekant till sin betydelse. Kanske härst är det kommer af *lieto*, gyttja (Keckm[an] och Lönnr[ot]).
- Var[iant] 59. *Helewä* l. *heliä*, lysande, prydig. *Niherwa*, tät, lummig. *Kumia*, manne *komia*?
- V[ers] 73. *Pengon koa*, förstöra, nedhugga, fälla omkull. *Pensiä*, ~~dets som~~ frodig, yfvig.
 75 *Irjun, ua*, grina med något läte.
 76. *Lotisen*, gnissla, se *lotajan* hos Renw.¹⁰²³
 80. *Kiusasen*, hästigt, häftigt plåga, af *kiusan* ta.
 83. ”Han visste icke”, d. ä. han kunde icke. Begr[eppen]. *weta* och *kunna* äro enligt ~~Finnar- nes före~~ i Finskan ofta identiska af skäl, att de Finnarne ansågo ~~wisheten~~ wetandet kunna uträtta¹⁰²⁴
- Var[iant] 89 *Torkahdan*, wackla, här active: låta wackla. Samma anm[ärknin]g gäller om *waapahdan*. *Vasempuen*, Gen. af *wasemmut*, som är diminut. af *wasen* (*wasempi*).
 90. *Warawäkewä*, förrådsfull (*wäkewä* waral-taan), af *wara*, förråd och *wekewä* mäktig. Wipunen hade stort förråd, --¹⁰²⁵ och wishet, han war *suuritieto*, mångwis, s[amman]-satt af *suuri stor* och *tieto* wishet;
- v[ers] 92 *Kerus*, pl. *kerukset*, och *kero*, -on, svalg

- v[ers] 96. *Tuhotin*, blåsbälg, pušt, blåsningsverktyg af *tuhotan*, -*ttaa*, flåsa.
105. *Mahtipontinen*, väldig stark (jolla on *mahdin ponsi* kädessään).
110. Då man icke känner det ondas wispning, [sä]¹⁰²⁶ gissar trollkarlen än på ett, än på annat i förmodan, att äfven träffa på det r[ät]ta¹⁰²⁷ upphofvet. ~~Det gaf sin~~ wäl finnas¹⁰²⁸ många besvärjelser, som äro så allmänna, att de ega sin tillämpning i alla möjliga fall; och wid dem kommer naturligtvis det ordet synty icke i fråga. *Men besvärjelsen anses hafva wida bättre werkan, ~~om~~ ifall man ~~här~~ får reda på dess ursprung, om också endast gissningswis. Men i de trollrunor, ~~som~~ der det onda syntes bero på gissning, ~~begär~~ iaktager likwäl trollkarlen den försigtigheten, att han säger sig blott i det fall vilja besv[ärja].*¹⁰²⁹ Liksom i hvarje trollruna synty bör föregå sjelfva besvärjelsen, likaså börjar denna runa med synty-läsningen som sträcker sig till v[er]s 160, hvarefter besvärjelsen vidtager.
112. *Mointa*, torde vara Inf.¹⁰³⁰ af *moini*, emedan Inf. af *moinen* vore *moišta*. För öfrigt, ~~här är wäl mo~~¹⁰³¹ blott <-> samma ord, emedan ~~moinen~~ <----> För öfrigt hafva samma betydelse; *moini* är blott äldre form af *moinen*, liksom *naini* af *nainen*.
116. *Hinkaan*, -*gata*, råka, träffa på. Synon[ym] med *kohdata*, *sattua*.
117. *Juutas*, 1) *Judas*, 2) en illiåstig, ond, stygg varelse. *Julen* (*jeta*), -*lketa*, blifva uppenbar (julki tulla).
119. *Tunnoton*, känslolös, skoningslös, samwetslös ("armahtamamaton¹⁰³², omaa tuntoa wajalla", Lönnr.)
120. *Tavoton* (l. *tawoiton*), utan seder, hård, grum. Wid bildandet af ~~adject. negat. adj.~~ ~~Adject.~~ Sådana ~~adject., som bildas från subst~~ äro härledda från Substs. caritiv¹⁰³³ Casus bör märkas, att de kunna bildas af singul. (t. ex. *tavaton*) som plur *tawoiton*.

- 1026 Obscure, falls into the binding.
- 1027 Obscure, falls into the binding.
- 1028 Castrén has completed the paragraph later (p. 453 in the manuscript).
- 1029 Castrén has crossed out the passage between the star marks.
- 1030 Infinitivus = modern partitive case.
- 1031 Obscure, falls into the binding.
- 1032 Sic!
- 1033 = Modern abessive case.

- 1034 Castrén has crossed out the whole paragraph.
 1035 Castrén has crossed out the whole paragraph.
 1036 Obscure, falls into the binding.

- v[e]rs[er] 123-124. I såsom trollrunor, der det ondas synty beror på gissning, iaktager ~~besvärjaren~~ trollkarlen vanligtvis den försiktighet, att han ~~enda~~ icke i det fall han icke besvärjer det onda, då det är af Gudar tillstädt, att ifrån besvärj¹⁰³⁴
- v[e]rs[er] 123-124. Emedan ~~trollrun~~ magien icke hos den Finska allmogen fortfar ända till sednaste tider, och på vissa orter ännu ~~i dag~~ är begagnas ~~åtminstone~~ i synnerhet uti medicinskt hänseende, så är det naturligt, att ~~Christendomen der på utöfvat stor inflytande, <-> och det så mycket~~ många christlige elementer deri ingått Man har till en del sökt fylla det svalg, som ligger emellan magien och Det är till och med för den råaste ~~menniska~~ besvärjare, som lefvat under christendomens inflytelse, omöjligt att icke finna det stora svalg som ligger emellan denna ljusets lära och den mörka ~~besvärjelsen~~ ~~<->väckande magien. Man finner märker~~ ~~derföre ofta i trollrunorna ett bemödande att <-> försona dessa stridiga elementer. Man söker derföre, så widt möjligt är, försona dessa stridiga elementer.~~¹⁰³⁵
- 123-124. Emedan magien hos den Finska allmogen ~~fortlefvat under inflytelse af Christendomen och på vissa orter ännu fortlevver så är det naturligt, att dessa elementer, ehuru de~~
- 123-124. Emedan magien hos den Finska allmogen ~~fortlefvat intill sednaste tider, och på vissa orter ännu fortlevver, särdeles i medicinskt hänseende, så är det naturligt, att deri under tidernas lopp anslutit ingått många christliga elementer, och man sökt förs. Wanligen har detta skett medvettslöst eller <-> och i detta fall s<-> det christliga d<-> föreställningar, som bl äro hafva <->å <-> christliga beståndsdelarna aldeles <->ande aldeles nol<-> tanke står allt ur christend~~¹⁰³⁶ ~~länat såsom, men ofta här och der finner man äfven likaväl äfven~~

ett bemödande att bringa till någon slags försörjning den uppenbara motsatsen emellan ljusets lära och den ~~hemska~~ mörker höljda magien. *Lå<=> af sådan anledning uppkastar trollkarlen här den frågan, om det onda kan vara af Gud tillstädt, och <->lofv--¹⁰³⁷ i sådant fall anförtro sig att <-> Guds godhet¹⁰³⁸ (v[e]rs[erna] 27-32), ~~men~~<-> det <-> fall händelse, att det onda är utsändt af ~~oeh~~<-> af andra, af fiender, afvundsmän, onda makter o. s. v. Detta är <-> förtros*¹⁰³⁹ Mer om det är utsändt af <-> andra (af fiender, afvundsmän, onda makter o. s. v.), ~~begagnar han sig af trollkonsten~~ sätter han en full förtröstan till sin egen förmåga. Härig[enom] f<-> är man alltså icke allenaft <-> princip <-> i ~~sjelfva verk~~ klart <-> uttalad, utan äfven dess motsats till Christendomen.¹⁰⁴⁰ ~~Men här finner man magiens princip insedd och uttalad samt dess mot~~ Man finner lätt Nu är det Det är näst Magiens princip, att menniskan är sig sjelf nog, att hon med egen kraft förmår hafva det allt yttre, som ställer sig fiendtligt i hennes väg. Christendomen deremot ålägger menniskan en fullkomlig resignation och undergifvenhet under ett högre väsen. Men trollkarlen, som uttyder detta så att han icke strider emot det som ~~någon~~ är skedt genom Guds vilja men alla det ondas.¹⁰⁴¹ Således äro Christendomens och Magiens principer hvarannan rakt motsatta, och ~~detta har äfven trollkarlen insett~~ denna motsats är äfven i närwa[ra]nde ställe i runan ~~klart uttryckt~~ insedd¹⁰⁴², om icke klart insedd, likväl så vida anad, ~~hvarföre trollkarlen, för att hans makt~~ ej <-> som <-> på närvarande saken trollkarlen har <-> på detta närw i det följande förmoda på sådant sätt, att han icke säger sig vilja strida emot det, som är skedt till följe af Guds omedelbara vilja, men allt, ~~som det, som af onda men alla andras stämplingar vill han med egen kraft tillintetgöra. i alla andra för~~ men i annat fall vill han sätta har en full förtröstan till sin egen kraft.

- 1037 The rest falls into the binding.
 1038 Falls into the binding.
 1039 Castrén has crossed out the passage between the star marks.
 1040 Castrén has crossed out the whole sentence.
 1041 Castrén has stricken out the sentence.
 1042 Castrén has added in the margin: som på närvarande ställe är <-> antydd.

- 1043 Renvall 1826.
 1044 Castrén has crossed out
 the paragraph.
 1045 Renvall's Lexicon 1826.

126. *Rahan nenästä*, dets. som *rahan edestä*, *rahalla*.
- 129, 130 *Luomme, heitämme*. 1sta pers. præ. ind. af verba refl[exiva]. *luon*, och *heitän*. Första person formeras neml. med tillsatt af (<->) an
- 131-132. Man måste härvid erinra sig, att *Wipunen* i närvarande denna trollruna är en vanlig besvärjelse och icke blott gäller endast närvarande öfver *Wipunens* besvärjelse *Wäinämöinen*. Likväl närvarande fall Kanske har likväl ändock *Lönnrot* varit alltför samvetsgrann, då han på detta i närvarande fall icke utslutit v[er]s[erna] 116-132.
- 140 *Kalmistö*, grafgård, af *kalme*.
142. *Muhajan*, posa, vara lucker, lös, af *muhea*.
144. *Wieno* <-> betyder, enligt någon skygg, sund, <> svag, enligt andra främmande, sällsynt och enligt Renvall¹⁰⁴³ lätt, lugn. Renvall förmodat, att *wieno* bet[yder] <> lugn, lätt?
- 152 *Watturaunio*, Stenröse beväxt med hallon (wattu).
- 150 Det onda f<-> gissar hafva *Wipunen*¹⁰⁴⁴
- 150-160 Här frågar trollkarlen *Wipunen* frågar, om det onda har <-> fäst sig vid honom ifrån smittosamma ställen såsom stenar, murkna stubbar, gamla, förruttnade st[ubbar?] eller med hallon bewuxna stenrosen. Vidare gissar han, att onda, afskyvärda och <-> siga trollkarlar (*lakkipää*, med mössa på hufvudet sändt dem på honom ifrån sådana ställen, der de wanligen utöfva sina trollkonster (d. ä., ifrån sjöar, dälдер, höga bergen Ytterst förmodas det onda möjligen härröra från onda, giftiga hundar, björnar, ja äfven ifrån harar och räfvar, då de varit som varit i sin parnings-ifver. <-> *Noronenä* af *noro*, dald, sänkt, lågt beläget mossaställe, och *nenä*, äfven träsk, och *nenä*, ända, det yttersta, posten att här: ett aflägsnet och undan gömdt ställe. *Möyrysmies*, se *myrrys*, Re; Lex¹⁰⁴⁵

1046 Renvall's Lexicon 1826.

1047 Renvall 1826.

- Lummetkoira*, en hund med stora, slokiga öron liknande näckbad. *Kilju*, *-jun*, n. s., nyttjas här såsom adject.: *kiljuwa*, *kiljusa*. *Rääyntä*, *-nnän*, se *rääwyn*, *-kyä* i Lex¹⁰⁴⁶. jfr v. 354.
175. *Liika*, afs *liian*, all det som är öfverflödigt, som ej hör till saken.
179. *Wipunen* kallar sig Ukkos ~~son~~ broder af samma anl[edning] som trollkarlen i IV: säger sig vara Ukkos son, d. v. s. för att tillkännagifva sin kraft.
183. *Hoiwautan* (*hoikotan*, *hoiwotan*, Renw.¹⁰⁴⁷), hastigt ropa.
- 193–194. Det är utan tvifvel ljugelden, som här får namn af Ukkos eldsvärd, hans gnistrand *klinga* (*säilä*).
197. Wattnets wärdinna förekommer wanligen $\leftrightarrow$ annars under namn af Wellamo (se nedan). Hon kallas blåmössa (196), i anledning af ~~den~~ wattnets dunkelblåa *böljør* färg.
201. *Ainokseni*, till mitt enda, till mit förnämsta (bistånd), af n. adj. *aino*, hvaraf *ainonen*.
203. *Työläs*, *-lähän*, mödosam af *työ*.
- ~~209.~~ Här måste i st. för $\leftrightarrow$ *as*
211. *Wäki*, *-en* brukas här i sin ursprungliga bet[ydelse] af kraft, styrka.
- v[er]s[er] 125–126. Dessa uttryck förekommer i Kalewala uti skilda i dubbel betydelse. Här förstås med *wanha wäki* icke eg menniskor, utom sådana varelser, som i det följande uppräknas. Annars förstås nu för tiden dagligt tid ~~wan~~ med *wanha wäki* de aflidnes skuggor, vålnader. Som *suttit* I XXI: 18–19 betyda betecknas dermed helt enkelt menniskor, likasom den följande v[er]s[er] icke afser varelser, som alltid (iän *kaiken*) lefvat (eg[entligen] *suttit*, *wistats*, *funnits* till), utan endast gubbar, som lefvat länge (som lefvat ut all sin *lifstid*[]).

- 1048 Renvall 1826.
 1049 Sic!
 1050 Sic!
 1051 = Modern translative case.

- 217–220. Här befolkas det inre af jorden icke allenast med sina skyddsgudar (mannun Eukko (jordens gumma) och ~~pellon~~ *periisäntä* (urhusbonde, Keckm) utan äfven med hjeltar och ryttare. Keckmans öfversättning af *periisäntä*, hvartill grunden är mig obekant, torde likväl vara oriktig. – I XXIV: 31 talas om *pellon poika pohjimmainen*, jordens djupaßt boende son, och *perä* torde på närvarande ställe vara synonymt med ~~*pohja*~~ betyder icke allenast det yttersta, utan äfven det understa (~~det djupaße~~) af någon ting, det djupaße. *Periisäntä* skulle enligt denna derivation
221. *Puran*, *-kaa*, tömma ut, här upphäfva, tillintetgöra, se *purkaan* hos Renw.¹⁰⁴⁸
223. *Luonnon tytti* är detsamma som *Luonnotar*. Hon kallas här efter wanligheten *kalve*.
225. *Päästä päästän*, *päästät*, tillwägbringa befrielsen, dimissionen, dimittere (efficere).
239. *Muunne*, adv., anorstädes¹⁰⁴⁹, liksom tuonne, tänne, kunne, sinne o. s. v. Då adverbial och præpositioner i Finskan öf[ver]h[ufvu]d äro Casus af nomina, så är det svårt att antaga otroligt, att de nyssnämnde skulle utgöra ett undantag ifrån den allmänna regeln, ehuru svårt det är <=> att på ett tillfredsställande sätt förklara deras uppkomst. Passi I Beckers Gram. har är med mycken klarhet ådagaladt¹⁰⁵⁰, att Nom. hos flere i många ord undergått en stor förändring, och det är sannolikt andra några äfven andra casus i a<->t ord helt och hållet förlorat sina ursprungliga ändelser. Så t<-> Åtminstone förekommer Det är <-> af Factivus¹⁰⁵¹, som vanl. i och för sig brukad alltid ändas på *-ksi*, har i förening med suffix ändelsen *kse*, t. ex. *waimokseni*, och då man känner benägenheten hos *e* att i Finskan öfvergå till *i*, så är det intet tvifvel underkastadt, att ju icke *-kse* varit Factiv[us '] urspr[ungliga] ändelse. Instruct. förekommer, såsom bekant är,

blott sällan i Sing. och såsom lyktande på -n kan ej skiljas ifrån Genit., af hvilken anledning den första casus troligen <-> så småningom dött försvunnit. Men då <-> suffix efterhänges Der <-> Instr. Sing Men då suffix efterhänges Instr., så får den alltid en förlängd ändelse på *ne*, t. ex. *kouranesi, sorminehen* o. s. v. Äfven *e* försvinner ofta i Finskan, och <-> det icke sker omedelbart åter, så kan enligt språkets lynne *e* försvinna till följe, såsom *nyss* så är, ehuru detta troligen icke sker omedelbart, utan *e* öfvergår först till *i*, hvilken bokstaf i slutet på ord vanligen alltid oftast går förlorad. Att *e* verkligen plär förbytas till *i*, bekräftas af otaliga exempel. Så <-> <-> är ingen ting naturligare än, att *muunne, tuonne* o. s. v. äro ursprung-n Casus Instr. Således möter wid denna förlikning i philologiskt hänseende blott den svårighet, att *n* hos ifrågavordne adv. fördubblas; men äfven detta kan förklaras derigenom, att aspirationen i enstafviga, på vocal sig ändande ord, är ganska stark, och sannolikt <-> a¹⁰⁵² framför ett annat *n* öfvergått till *n*, liksom fallet är med *t*, hvarmed *h* är på det närmaste beslägtadt. Hufvudsakliga svårigheten vid denna förklaring består å de b <-> härrör består beror af den egna betydelse, som Instr. sålunda skulle ega. Instr. beteckna nemligen verktyget, hvarmed genom något föras, och dessa adverbier utm tillkännagifva rörelse till någon ort. Wäl är Instr. en döende Casus, och det är möjligt, att den uttryckt många andra bestämningar, som och torde, såsom man finner af adverbia <-> temporis, quantitatis, qualitatis de öfriga adverbia, hvilka till större delen äro instruktiver, att det hafva uttryckt mångfaldiga bestämningar, men i alla fall äro f <-> de ifrågawarande så vidt skilda från hvarandra, att man lika väl kan man svårigen torde kunna försona dem bringa dem i öfverensstämmelse.

muutuos, läs: muuttuos

1053 = Second infinitive (modern E-infinitive) instructive.

1054 Renvall 1826.

- 260–261 ”Kommande (Gående) (Farande) sidlängs ifrån (förbi) de skuldlösa”.
265. *Takimmaisista jaloista*, Fatta tag ”i de bakre (eg[entligen] bakersta) fötterna” i st[ället] för ”bak i fötterna ~~likaså~~ Samma egenhet omkastning förek[ommer] i de följande verserna.
275. *Ruttoin*, hastigt, antingen Instr. Infinit.¹⁰⁵³ af *rutton*, *toa*, göra hastigt, eller Iness. Illat. af *rutto*. *Rutasen*, hastigt rycka, krysta.
- 280 294. ”Den wida djefvulens mössa” i st[ället] för ”djefvulens vida mössa”.
296. *Luikuttelen*, halka, ila hastigt, af *luikas*, hal.
- 300 *Kiien*, läs Hiien.
- 316–317. ”Hwarken i Ilmas (luftens) halka, eller på Kalmas isväg” (kaljama). *Kalma* brukas här aldeles tillfälligtvis synonymt med *Ilma*, ~~ty der på låg här ingen ting~~. Wigten ligger här ~~hwarken icke på Kalma~~, utan på den hala isen, och i brist på synonymer till *Ilma*, tog man *Kalma*, emedan det råkade bilda alliteration med *kaljama*. Sådana friheter förekomma ofta i den Finska runo-poesien.
- 345 *Tyyräilemä*, *tyyrälemä*, *tyyräelmä*, nom. act. af ~~tyyrään~~ *tyyräilen* (tyyrään, styra).
349. Pilen kallas blå, emedan en flygande pil den
- 357 *Notko*, böjlig, sank.
- 358 *Räykynetön*, som ej tinar. *Räywyn*, *räykyä*, smälta, tina, ~~lika med~~ jfr. *riudun*, *-tua*, (jfr. *raiwun*, *kua*).
359. *Herehinen*, öfversättas af några med wacker, ~~k<->p<->~~, detsamma som *heranen*. troligen kanske beslägtadt med herään *heret* (herehe), ~~Gen-~~ *-hen* (wakande), vaken, alltid öppen, lefvande. Öfversättes af Renw.¹⁰⁵⁴ och Lönnr[ot] (XI: 213) med hvaslesöt, i h[vil]ket fall ~~heranen~~ är stamordet, och *heranen* är det urspr[un]gliga] ordet. Möjligen äro de skilda ord; som bet. <-> dock tycke wassesöt. Enligt Keckman (wacker h<->) ständigt öppna kvicka <->

- 360 *Läilywä*, squalpande. Keckman: gungande, och *läilywä hetet*, en källa med gungande bräddar.
374. *Kokka hongä*, båtstamsfuru, en furu tjenlig till båtstäm, *kokka*, framstående spets och företrädesvis båtstäm.
375. Dit rulla ”de stora furarna, störtande (sig) ned med stammen. *Syösten*, Instr. Inf.
376. *Laikkapääpetäjä*, en tall *med bred krona*, ”der örnar sitta i toppen”, ~~duga-ej~~ Ei Helwettiinkään
- 396–397. ”Förrän mitt ord kommer (på dig), mitt sinne träffar dig”.
402. I de utlopp saknande sjöarna dröpo ”såsom höfter”, d. v. s. wattnet i dem var lika mäktigt och godt att förtära, såsom höfter.
- Var[iant] 416. Emmo, s[amman]satt af en mä (minä) ole (oo). Så äfven: *etso af et sä oo*, och *eule af ei ole*.
421. *Luonnen*, detsamma som *luonnen*; se Lex.¹⁰⁵⁵
- 429 *Ponneton*, kanske lika med *ponnotoin* hos Renwall.¹⁰⁵⁶
- v[ers] 441, 442. *Pääksytysten, Yhytysten*, v. s.¹⁰⁵⁷

11te Runan

- v[ers] 6. *Urohon*, en förlängd af Gen. Sing. för *uron* i st[ället] för *urosten*
- v[ers] 7 ”Ifrån barklösa rullar”. *Kuorikisko*: joišta kuori on kiskottu.
- 10 *Järkälö, järkälä, -le'*, kloss, se *järkkö* hos Renw.¹⁰⁵⁸
- 11–12 ”Lyftade derpå mastträd” (ej ~~ett~~ mastträd), liksom (så att de liknade furarna) på en bergshöjd.
- Var[iant] 13 *Karahka* se *karas* hos Renw.¹⁰⁵⁹

- 1055 Renvall 1826.
- 1056 Renvall 1826.
- 1057 Castrén's note in the margin: *kantus*, krokfot, epitet åt nöt. The word does not appear in the text.
- 1058 Renvall 1826.
- 1059 Renvall 1826.

1060 Becker 1824.
 1061 Renvall 1826.
 1062 Renvall 1826.
 1063 Renvall 1826.

14. *Kummun kuusikot*, kullens granskogar, i st[ället] för granar.
15. *Laseksen*, 3 pers. sing. af *lasken* I Ryska Karelen Arch[angelska] dialekten gäller ej den regel, att *k* måste stå qwar efter *s* och äfven stafvelsen är kort och sluten. Således utan så väl *k* som *t* bortkastas enl[igt] den allmänna regeln (Beckers Gram.¹⁰⁶⁰ § 10.).
16. *Alanen*, det underliggande, det som bär en, jfr *alus*.
18. *Sirotan*, af *siro*, fara med gny, beslägtad med *sirisen*, se Renw.¹⁰⁶¹
24. *Lainehin*, flyta på ~~watt~~net böljan (*lainet*); men i Lönnrots m[anu]scr[ipt] finns ej *lainehtivi*, utan *laiehtivi*, som har samma betydelse.
- 25-26
utu, XXIV: 217
terhen, XXIV: 218, XXVI: 11
- Var[iant] 27. *Räpäs*, -*hän*, dets[amma] som *riepu*, *räpäle*.
 (v. 31. — *Laadun*, gjord, väl gjord, af , af *laadin*, *laatia*, præt. part., pass: *laadittu*, sdr. *laattu*, *laadun* l. *laawun*)?
- v[ers] 31: *Laatu*, *laadun* l. *laawun*, N[ågo?]n ordentlig, duglig.
- Var[iant] 31. *Was̄ten merta hiuennetta*, annorstädes: *hyjännettä*, (XXIII: 410). Troligen är den förra ~~varianten~~ läsarten ett af de många misstag; man hör sämre sångare begå. Emellertid härleder Lönnr[ot] ordet af *hiukenen* (*hiukean*), *weta*, få sand på sig, och tror att *hiuka* urspr[ungligen] är samma ord, som *hieka*, *hiekkä*, *hieta*. Jfr. *hiuenet* under *hiuka* hos Renw.¹⁰⁶²
Karehin, -*tia*, vanl[igen] ~~fär~~ ljuda, fara med sorl, här: gifva akt, lyssna på sorlet.
- v[ers] 34. *Ihala*, enl[igt] Renw.¹⁰⁶³ sällsam, underbar, enl[igt] Lönnr. *blid* (?).

- Var[iant] 47 *Kare, kari*, stimm, svärm af fiskar. Lönnr[ot].
- Var[iant] 50 *Ureun, -ua* (af *ura*, springa), gå genom en springa liksom fiskarna måste klyfva watt-net, för att komma under.
- v[erser] 70–71. ”För att ~~föra bort~~ taga ett ord, hemta hit ett annat, låta ett tredje talas” – (hårt (~~trygt~~ <-><-><-> Han önskar att låta (d. ä. trygt, fritt).
- v[ers] 81. *Tienkäviä* härleder Lönnr[ot] af *tienkävi*, färd. Trol[igen] bör ordet skrivas *Tienkäwiä*, wandrare, i öfverensstämmelse med *matkamiesi* föregående vers.
- v[ers] 83. *Olkenit* af *Olkenen* (olkean), *jeta*, begifva sig ut, ~~detsamma som~~ här troligen uppkommit af *ulkoan, ulko, ulos*. Var[iant] *urkenen*, gifva sig på väg, af *ura*, wäg.
84. *Waatetitse*, *waatetitte* (2^{dra} pers. sing Imperf. Ind. act. v[er]b[um] refl[exivum] af *waate-tan*, kläda.
- Var[iant] 86. *Kuullanta*, af *kutu*, Adess. *kuulla* (t. ex. *käydä kuulla*, fånga fisk under lektiden), deraf *kuulla--taa*¹⁰⁶⁴ <-> n. verbale *kuullanta*.
87. *Kuuja*, någon laxart, kanske hanlax. *Kuetan*, l-¹⁰⁶⁵ leka, af *kuen* (kuden), *-tea*, se Renw.¹⁰⁶⁶ under *kutu*.
99. ”Hela skeppet (skeppet fullt) med bragder.” *Lakskus*, hvad man lägger ut, (af *lasken*).
101. *Atroamet* af *atrain* (atraini, atroaimi), *ahrain*, Renw.¹⁰⁶⁷
108. *Korjelo*, insamlade, af *korjaelen* (korjelen), (~~en Karelsk formation~~, liksom *korjo* af *korjaan*. Den förra formen brukas blott i Karelen.
109. *Saksa* bet[yder] så väl Tyskland (Sachsen), som köp[man]¹⁰⁶⁸ men den förra betydelsen är väl att föredragas för parallelismens skull.
120. *Wedet*, uppdragning, af *wedän, tää*.

- 1064 The rest falls into the binding.
- 1065 The rest falls into the binding.
- 1066 Renvall 1826.
- 1067 Renvall 1826.
- 1068 Obscure, falls into the binding.

- 1069 = Second infinitive in-
structive.
1070 The beginning falls into
the binding.
1071 Renvall 1826.

125. *Kiellen*, ilande, Instr. Inf.¹⁰⁶⁹ af *kiellän, tää* (*kii-
dän, -tää*)
- 127 *Suorihet* *n, -ia*, refl. ~~suori~~ eg göra rakt, laga i
ordning, göra färdigt. Refl[exiva] formen: *suoriatse*, laga sig i ordning, kanske äfven skynda
sig. *Suorihet*, 2. pers. Imperf. Ind. --ligen¹⁰⁷⁰:
suorite (*suoriteh*) och genom omkastning *suori-
het*.
161. *Samotta* *ns.*, skyndsamhet, framilande, af *sa-
moan, -ta*.
168. ~~*Koltuska*. *Koltut*, dets. som *koltusko*~~ *Korwakol-
tut*, örhängen. *Kolttu* är ~~en förkort~~ härstam-
mar liksom *koltuska* af det Ryska ordet *koltso*
(кольцо), ring *koltsu, kolttu* (liksom *metsä,
mettä*).
- v[ers] 169. *Wyölliswitjat*, gördelkedjor, af *vyöllinen* och
witia. När nomina, som lyktas på *-nen* sålund-
da sammansätts, så försvinner ändelsen, och
nominativi ursprungliga karakter bokstaf *s*
återkommer, t. ex. *ihmisparka*, af *ihminen* och
parka, wieraswäki, af *wierainen* och *wäki* o. s. v.
- 180 *Kaupittu*, hvarom man handlat, af *kaupin, ia*,
handla.
184. *Kokka* bet[yder] här bakstam. ”I den gyllne bak-
stammens sköte, midt”.
- 190 *Walahdan* och dess stamord *walan* brukas icke
allenaft om våta ämnen, såsom Renw.¹⁰⁷¹ an-
gifver, utan i ~~allmänhet, som allt förekomma~~
~~i runorna äfven efter~~ såsom äfven om sådana
torra ting, ~~hvilkas ränder i s<-> hvilka falla eller~~
~~röras~~ som kunna röras med hastighet
- 193 *Sisarut*, diminut. af *sisar*.
- 198 [-]
199. *Pian pirtti riuwuttele*, d. ä. *riuwuta pian walkia*
pirtin uunissa, ”fac ut celeriter ignis conteratur”
(Lönnr[ot].)

200. *Poro*, a) aska, b) asklut, c) lut i allmänhet och såpa.
201. *Lipiäinen*, n[ågo]t diminut. af *lipiä*, lut, såpa. *Liuttelen*, (af *liukas*), göra något halt eller slipprigt.
205. *Taonta*, ~~smidjeverk~~ (smidning) nom. verb. af *taon*.
211. *Piraste* l. *pirate*, spjelka af *pirston*, oa. Var[iant] *puuhunen*, dim. af *puu*.
215. *Lempiwastanen*, kärleksqvast. Kanske derföre, att Ilmarinen ~~begaf sig~~ rustade på en frieri-färd, eller i allm[änhet] derföre, att qvasten war ~~ljufv~~ god och behaglig.
- 216-17 "Gjorde lut af surmjölk". På ~~Det ansågs vara~~ *gynnande till en friare, att tvätta sig med mjölk*, såpa af benmärg (ytelmä, ydi Renw.¹⁰⁷²) för att Ilmarinen dermed måtte förhöja sin skönhet. ~~Topelius har~~ I Top. Run. 2¹⁰⁷³: 8 finnes *liimaišta poroa*, men detta ~~förmödar~~ anser Lönnr[ot] för ett misstag af Topelius. Var[iant] *lati* af *latia*, dets. som *laatia*.
218. *Säikkywäinen*, præ. partic. adj. af *säikyn*, *yä*, skrämmas, förarargas¹⁰⁷⁴, *rasa*, fradgas af *rase-ri* (om munnen), ~~kanske~~ fradgas i allmänhet.
224. *Kyly*, bad.
225. *Saapuessa*, saapu, saavut, puen¹⁰⁷⁵
233. *Hipiä*, jä. F<-> språk eller best[ämmelse] ord?
235. *Kaatiot*, höftben, benkläder.
236. *Uidin*, <=> troligen af *uin -da*, (simma), simverktyg, fena, fot, benvåd. *Uiton*, ej den som ej simmar; *mina wador*¹⁰⁷⁶, *hvarpå wattnet* ej simmar, flyter. Deriv[ation] oviss.
237. *Sasuton*, af *sasu*, enl[igt] Renw.¹⁰⁷⁷ medulla in cornu rangiferi. Således i ~~det närmaste synon~~ *ymt med ydin*, *hvaraf såpa till*<=>, men i *Wuokin[iemi]* är *sasu* aldeles synon[ymt] med *ydin*, ytelmä.

- 1072 Renvall 1826.
 1073 Topelius 1823.
 1074 Sic!
 1075 Castrén's note in the margin: Tempus?
 1076 Obscure, falls into the binding.
 1077 Renvall 1826.

- 1078 The end falls into the binding.
 1079 Renvall 1826.
 1080 Renvall 1826.
 1081 Becker 1824.

240. *Sarkakauhtanainen*, ~~wadmals~~ en rätt wadmalskaftan. *Kauhtanainen* är
242. *Ussakka*, gördel, på Ryska: кушакъ.
244. *Saapka*, mössa, R[yyska] шапка, dim. шапочка (saapukka). *Sahmattainen*, *sahmatti*, sammet.
- ~~245, 246.~~ ”Som ljuder susar genom <->l, <-> skogen”,
246. *Lässötän*, -*ttää*, onomatop. *susa*, *frasa*. En hög mössa anses i Ryska Karelen för en synnerlig prydnad¹⁰⁷⁸. Annars är beskrifningen öfver Ilmarinens klädedrägt alldeles lämpad efter de närvarande förhållanden bruket att kläda sig, hvilket åter är lånadt ifrån Ryssland.
250. *Huopa*, *wan*, filt, filthatt, (ej *huoppa* Renw.¹⁰⁷⁹). *Hatun huopa*, hattkupa, Lönnr[ot].
- 265 *Luppa*, slokörad hund.
- 270 *Warti* l. *warten*, ~~varsamt~~, ~~sorgfälligt~~ enligt Lönnr[ot] cas[us] præterlativ[us] af af *vara*, cura rei provida, och borde således egentl[igen] heta *waratse*. Men då knapt något exempel torde finnas, hvarigenom öfvergången från *waratse* till *varti* kan försvaras, så ~~anser jag Renw. derivation af~~ synes Renv[all]^{s1080} deriv[ation] af *varten* pro i st[ället] f[ör] *wartoen*, undvikande sorgfälligt, vara sannolikare. Keckm[an] ~~vill härleda~~ att *warti* (*warti*?) är lika med *warsin*, och äfven denna derivation är antaglig, emedan i *warsin* *t* är den urspr[unliga] charactersbokstafven, ~~och enligt den b~~ (Beck. Gram.¹⁰⁸¹ §).
- Var[iant] 270. *Waajo*, *waaja*, *waja*, skjul, trappa.
296. *Wierettelen* (af *wierin*), drilla, gnälla, qvinka.
299. *Torkutan* snarka
302. *Luuhattelen*, onomat., här lika med *luikuttelen*. Annars förstås med *Luuhatella* den Fornfinska seden, att en fästman uti ett eller ett halft års tid hvarje natt, besöker sin fästmö, iakttagande härwid all möjlig kyskhet.

303. *Syyhättelen* Onomatopoetiskt af *syydän*, -*tää*, drifva, skaka, deraf *syydättelen* och enl[igt] Karelska dial[ekten] *syyhättelen*, skaka fram ljud.
332. *Ku se*, i st[ället] *se ku*, eller blott *ku*.
- 353 *Ylentämäni* bör wara *ylentäjäni*, som har lyftat upp mig.
- Var[iant] 362 *Raaſtan*, -*aa*, rycka, slita.
- 368 *Katasia* l. *katas sia*, af *katan*, täcka, och *sia*, ställe; ”stället, der man betäcker kittlarna.” Den kokta mat, som wid måltid ej åtgår, lemnas i grytan som ställes wid uti dörrvrån och täckes wäl, för att wara fredad för damm, hundar, kattar m. m.
- 375 ”Till en wid min armbåge (i mina armar) vistande höna” (dufva)

12. *Runan*

- v[er]s[er] 5-6 *Jok' on --- walwateltawani?* ”Är hon redan färdig, den jag låtit waka; färdig den jag skall låta waka”. Denna version skulle vara mest enligt med ordalydelsen. *Walwatti* (g. *walwatin*), af *walwon*, *walwatan*, (liksom seison, seisatan). *Walwatti*, d. ä. ~~bet.~~ *jota jota walwatetaan*, *jota olen walwattanut*, den som jag låtit waka, såsom *kaswatti jota kaswatetaan*, elätti *elätetään*.¹⁰⁸² ~~Wall~~ *Walwateltawa*. Men nu wet man, att det var Ilmarinen, som längtade ~~att~~ önskade att få flickan; (~~wakande för henne~~), och ~~att det~~ hade lovats få henne, ~~att redan~~ förut hvilken åter icke låtit och att hon ~~hittills~~ förut varit obeweklig. Således skulle sammanhanget fordra, att Ilmarinen vore den som hade wakat för flickan och äfven på ~~får detta~~ sådant sätt kunna ~~stället~~ dessa v[er]s[er] uttydas. *Walwattini* måste då härledas af *walwatin*,¹⁰⁸³

- 1082 Castrén added in the margin: den som längtas, den som låter längta, efterlä[ngta] sig.
- 1083 Castrén added in the margin: *walwattaisi*.

- 1084 Obscure, falls into the binding.
 1085 Renvall 1826.
 1086 Sic!

- v[ers] 13 "Lempo fårade den visserligen". *Wakoilen* l. *wakoelen, vakoan, wako*.
17. Min stackars son (?) "lemnade ~~den~~ oplöjd sin plöjning halfjord". Härmed wille ~~Ilmarinen~~ Pohjolas wärdinna pröfwa Ilmarinens mod.
- 20 *Suorrostella*, göra färdigt. Af *suorran -taa, s--nse*¹⁰⁸⁴ *suorros, -ksen*, liksom *kynnös* af *kynnän, käännös* af *käännän*, af *suorros låta suorrostaa, suorrostelen*, härleda sig.
26. *Säärystin*, brynja, det, hwarmed *sääri* (benet) betäckes.
- 45-46. *Levitti, tappo*. I Finskan sättes ofta tredje ~~personen~~ nyttjas prædicatet ofta i tredje pers. Sing., ehuru subj. står i plur.
69. Eg[entligen] "När du får fisken nätlös, notlös", d. ä. utan nät och not.
76. *Waakalintu*, synonymt med *kokko*, örn. Etym[ologi] owiss. Hos Renw.¹⁰⁸⁵ har *waaka* äfven betyd[ydelsen] af stor.
80. *Kynkkäluu*, wingbroskben. *Kynkkä, siipikynkkä*, wingbrosk.
81. *Lekuttelen, lla*, flaxa, af *lekun, -kkua*. Se ofvan.
- v[ers] 84. *Tasailen, -lla*, låta jemna, af *tasa*.
- 85 *Lotasen, ta, vedra* slå emot, widröra, så att ett ljud derwid uppstår. Engångsformen af *lotaan (lotajan)*.
86. *Kuopraelen* l. *kopraelen, -lla* med gripa (med nafver) af *kopra, koura*.
- 89-90. *Hangotella, wengotella*, onomapotop.¹⁰⁸⁶, h[vil]ka hvardera utmärka gäddans slangrande rörelse.
- 91-92. *Pienenpieni, suuren suuri*, liten ibland de små, stor ibland de stora (den stores stor). Detta är i runorna ett vanligt talesätt, då någon ting utomordentligt är å förde $\leftrightarrow$ och man kommer att beskrifvas. Gäddan är icke så liten, att

1087 Castrén's note in the margin: radix owiss.

- det ej kan finnas mindre gäddor, icke heller så stor, att den vore den allra största. Gäddan är väl icke liten, men ej heller så stor, att det icke kan gifvas ännu vida större gäddor.
93. *Kieli kahta kirweswartta* (sc[i]l[icet] pitkä l. suuri).
- 95-96. Att gapet är "likasom (wirta) trenne forsar, ryggraden såsom sju" utmärker icke så mycket allenaßt storleken, utan ~~faran att nalkas en sådan gädda, dess äfven och hufvudsakligen~~ lika mycket gäddans grymhet. ~~Faran att komma gapet af fallet af en fors, hvars styrka var lika med trenne~~ lika stor som med $\leftrightarrow$ trenne ~~vanliga vanliga vanliga~~ forssars fall tillsamman, och i sin rygg hade gäddan en ~~kraft styrka~~ motsvarande sju forssars kraft.
- v[erser] 97-98 *Liittälen*, fästa sig, stadna; se 1:[missing]. *Iskettelen*, slå ned, af isken. Stundom stadnar örnen för att ~~taga vara på~~ söka gäddan, stundom slår den sig ned.
106. *Wiepraelen*, slå, sopa.¹⁰⁸⁷
107. *Laatelen*, kanske: bereda sig, rusta sig (för att spänna efter gäddan), af *laadin*, -tia.
115. *Kynin*, (kynimet) *men*, det ställe hvarest *kynät* (fjädrarna) äro fästade d. ä. *kynkkä*.
- 119-120. Örnen lyftade (endaßt) svart grus (iffrån hafsbottnet) på det klara vattnet.
125. *Koukkuluu*, krokigt ben, refben, såsom det meßt krokiga.
136. *Kolmašti*, tre gånger, här: tredje gången (kolmannešti).
146. *Ylemmä*, i st[ället] f[ör] ylemäksi, ylemäks, ylemmä, ylemmäh/ylemmä.
147. *Omenatammi*, ollon-ek.
- (Var[iant] 153 etc. verta)

1088 The end falls into the binding.

- 155 *ukolta*, läs: *Ukolta*.
Ukon kaari, regnbåge
- Var[iant] 153 *Riivon, poa*, slita. *Rintapää*, bröstben. *MaiSteli makua*, smakade på köttet (eg[entligen] smaken). *Ruuatt' on*, bör enl[igt] Lönnr[ot] wara: *ruuaton* (otjenlig att ätas. (all<-> <->: ”Örnen slet sönder (gäddans) bröstben, smakade på dess kött, slänger (<-> (*kilpiäwi*) dess till föda otjenliga käkar (örn) ifrån sig och klyfver dess mage.
156. ”Månens behornade spets”. Då—~~månen~~ Ny-månens <-> ~~spetsar~~ jemför ~~kallas~~ månens ~~horn~~ spetsar likna horn.
162. ”Watten kom ej till watten”, d. ä. kändes ej som vatten, ~~hvilket dock enl. vanl. språkbruket heter weeltä tullut~~. Det <->, efter vanl[iga] språkbruket: *weeltä* o. s. v., liksom i v[ersen] 164 *illmalle* i västra dialecterna skulle helta ilmalta. *Hajasen* är en ovanlig förlängning af *haisen*¹⁰⁸⁸
167. *Huotra*, slida.
- v[ers] 168 *Pahon, -koa*, hugga, klyfva. Af v[er]rs[erna] 191–195, och 198–203 ~~gifva och ordning <-><-> tyckes synes det, som finner man, att hade Ilmarinen sålunda förs afhuggit skar gäddas hufvud och klöfvit dess mage, för att undvika icke förråda, att icke örnen <-> han sjelf det svek, han begagnat för att fångade gäddan; lik ty då Pohjola-värdinnan ålade honom ett fånga gäddan utan not, nät och andra fiskredskap, så war hennes mening påtagligen den, att Ilmarinen med egna händer skulle taga fast <-> ingen utan <-> den skulle af Ilmarinen sjelf skulle taga den från Tuoni-elfven.~~
- Var[iant] 207. *Jalkojen jaksaja* är dets[amma] som *jalkojen riisuja*.
208. *Päähyt kassa*, t. *kassa päähyt, kassapää*, se ofvan. *Päähyt* är diminut. af *pää*.

- 214 *Teltamoinen*, är ett sme[k]ord, utan känd betydelse. Likaså *Teutamoinen* i Var[iant].
- v[erser] 217, 218. *Neiyt, Immyt*, dim. af *impi, neiyt* af *neiti*.
220. Det röjer en beundransvärd finhet, att runan låter barnet i all oskuld qwäda till Pohjolas pris. Af andra uttaladt hade det varit skryt ~~och i I ej~~ $\leftrightarrow$ sjelfva Ilmarinen var ~~nu mera~~ jäfwig att beprisa sina svärförföräldrar¹⁰⁸⁹ och sin ~~maka~~ fästmö, eller rättare: sin maka. Här talas ~~if~~ i v[er]s[erna] 222–229 till svärfadrens, i v[er]s[erna] 230–243 till svärmodrens och i v[er]s[erna] 244–255 till brudens beröm.
- 229 *Wienan päälliltä wesiltä*,¹⁰⁹⁰ ~~I wat~~ I från de ofvanom (päällinen s[amman]dr[aget] af *päällisiltä*, Nom. *päällinen*) Dvina belägna vattnen (Hvita Hafvet). ~~Att Dvina ofta förekommer i runorna, har sannolikt sin grund deri, att~~
- 236–237. *Kuurulla*, i nedböjd ställning. Nom. *kuuru*. Renw.¹⁰⁹¹ ~~kändt ej någon annan bem[ärkelse] än latele~~n som likväl endaſt i frasen anger denna bet.
237. *Länkämöinen* l. *länkämäinen*, n[omen] a[d]jektivum] af *längän, kää*, böja, huka sig.
238. *Aiwon*, tidigt, äfven: länge sedan af *aika, Aikasuopa*, den goda *suopa* (-konema).
- 240–241. *Mäkähän, htää*, $\leftrightarrow$ bräka. Moment. af *määkyä. Ullottelen, -lla* är detsamma som *ulwotelen* af *ulwon*, tjuta i sensus: Tidigt på morgonen bölade den goda kon --- ”Vår tackan tjöt (bräkte) efter den (d. ä. som kastade fram det fina höet d. ä. Bör förstås antingen så, att fåret bräkte tidigt, af längtan efter wärdinnan, emedan hon vanligen i god tid emedan hon i god tid alltid kom plägat komma till fähuset, eller kanske $\leftrightarrow$ hellre möjligen så, att den visste, då hon tidigt tidigt, $\leftrightarrow$ $\leftrightarrow$ fåret

1089 Sic!

1090 NB! In the *Old Kalevala*:
Song 12:271: *Wenot wäljiä wesitä*; Song 16: 271: *Wienan päälliltä wesiltä*.

1091 Renvall 1826.

1092 Castrén has crossed out the whole sentence.

bräkte tidigt på morgonen, då ~~värdinnan emedan var den~~ emedan ~~hon~~ höet framkastades.

247, 248 *Nuorasesta* (af nuoranen), betyder enligt Lönnr[ot] *nuoran tavalla* (?), ~~lik-d~~ snör ätt. *Paksusta*, *paksusti*, lika med *paksulta*, tjockt af *paksu*. I *jungfruns* hem ~~flydde~~ uppsteg en tjock rök, d. ä. hon eldade *stugan wäl*.

252. *Piukahtelen, -hella* Onomat. hvila,

254. *Käärilauta*, wäfstock.

278–279. Såsom Lönnr[ot] pag. 268 anmärker, så ~~sjunges till<-> denna runa hänför~~ sjunges denna runa af soml[iga] på det sätt, att *Wäinämöinen* erhåller flickan. ~~Då kommer Ilmar att gifva detta~~ Då kommer Ilm[arinen] att gifva ~~det andra det råd~~ den varning, att ej fria i kapp med *Wäinämöinen*, och på honom ega när, visar sin tillämpning, emedan han älskade hafvet, då deremot *Ilmarinen* var ingen ting mindre än sjöman. Om således Dr. Lönnr[ot] lät runan gälla *Ilmarinen*, så hade han bort föra dessa två v[er]s[er] bland varianterna. NB Dessa tvenne v[e]rs[er] V[e]rs[er]. ~~Ifrågavarande verser~~ måste således anses ~~icke höra~~ vara af ~~sednare ursprung~~ sednare.¹⁰⁹² Också är det vida naturligare, att *Ilmarinen*, som var ung och rask, som hade ~~hopsmidt Sampo~~ och dessutom ~~hopsmidt Sampo~~, och ~~hade~~ derföre egde modrens löfte om flickan, får hennes hand, än den gamle *Wäinämöinen*, hvars fririer tyckes vara en ålderdoms-svaghhet; ~~följakteligen borde dessa två vrs~~ vara förda ibland varianterna

13 *Runan.*

- v[ers] 11 *Muhia*, betyder icke allenaft lös och $\leftrightarrow$ lucker (Renw.), utan äfven fet och frodig.
- V[ers] 17. *Keski-lehmojen* (lemien¹⁰⁹³) *wasoja*, medelmåttiga kors kalfvar.
- v[ers] 19 *Aunus*, Olonets.
25. *Kesäorawa*, sommar-ekorre, d. ä. ekorre i sommardrägt.
- 26, *Hawet, -pehen*,
- 37-38. Dessa verser hafva väl icke afseende på tiden före Finlands eröfring af Sverige, utan de hafva sannolikt uppkommit i Ryska Karelen, och afse Fi Sveriges strider med Ryssland.
41. *Wirokannus* är ett epithet, som äfven tillägges *Wäinämöinen* (XXXII). Lönnr[ot] anser det betyda: *Wirossa kannettu* (född i Estland) l. *Wirolainen* (Estländare). Men, det är bekant, att *Wiro*, *Wirolainen* äfven betyder betecknar en mäktig trollkarl, och *kannus* kallas af Finnarne Lapparnes trolltrumma ($\leftrightarrow$ k<da). Möjligen betyder *kannus* den som har att skaffa med trolltrumma; i annat fall är det väl troligen synonymt med *kannus*; *Wirokannus* torde således beteckna an trollkarl, som begagnar af trumma.
- 44-46. Ehuru *Ukko* (som på detta st[älle] är uppek-
kat.), *Palvonen* och *Wirokannus* äro samma person, skulle man af dessa och nästföljande v[ers][er] vara frestad att sluta till motsatsen, emedan $\leftrightarrow$ de synes förfoga sig den ene på ett, den andra på ett annat ställe. Men här inträffar åter det förhållande, att Skalden råkat i förlägenhet på parallela ord, och ~~derföre~~ tagit nödgats taga sin tillflykt till beslägtade föreställningar, hvarigenom han i stället för *puu* kommer att utrycka föreställningen *träd*.

1094 Renvall 1826.

- Att här i sjelfva verket är fråga om en person, upplyses äfven af v[er]s[erna] 50 och 55.
- v[ers] 63. Denne så kallade ”mies pieni, pikku mies” (liten man) omtalas äfven i XXIV: 144 o. s. v. ~~Likasom <-> i det sång Icke allenast i jordens inre utan äfven i hafvets djup försätter den Finska war är enl[igt] den Finska Mythologien uppfylldt med öfvernaturliga wäsendena. Anledningen, hvarföre i fråga warande pikku mies skildras så liten är lätt att finna. Då styrkan beror af storleken och ingen så stark människa fanns till i werlden, att han hade förmått fälla oxen, så framträder nu denna pikku mies. Meningen är att visa huru mycket öfverlägsen dessa wäsenden äro menniskan. Det fanns ingen m[enni]ska till i werlden, som hade förmått fälla oxen, men för den minsta öfvermenschlig varelse war detta en ringa sak.~~
- 69, 70. *Alla i st[ället] för alle.*
- v[ers] 82. *Kyykähytän, i hast nedböja. Kyykky (Renw.¹⁰⁹⁴ kykky, kyky, status corporis conquinescens), kyykyn, luta sig, kyykähän, v[er]b moment., kyykähytän, mom. curat. i hast nedböja*
- Var[iant] 92. *Puisen uuen uurtehesen, i det nya träd(kärlets) fagning, d. ä. inuti kärlet. jfr. 135 och 326 i v[arian]ten.*
- *tiiskina, i små particlar af tiiski, monne adverb?*
- v[ers] 104 *Osmotar, är sannolikt ett nomen appellat., såsom kawe och kapo. Åtminstone kallas Wäinämöinen i XXXI: Osmonen, och i parallel-versen finnes Kalewainen.*
- v[ers] 119 *Salo puita, saari maita, ”en skog (uppbrändes såsom) wed, en holme land (förödades)”, d. ä. på en holme blef all dess skog förödd.*

121. *Kaiwahdan*, *-htaa* är väl ~~dets~~ sannolikt en ~~wanlig~~ förlängning af *kawahhdan*, *-htaa*, spritta.
123. *Auer* betyder på detta ställe ögonskenligen *rök* och icke *solrök*.
128. *Pienikö*, *månne för liten?* Men då borde ~~äfvén~~ ~~suuri-pienempi~~ det motsvaras af ~~motsvaras~~ af *suuriko*. *Pieniko* torde således vara det-s[am]ma, som *pienehkö*, alltför liten, en form, som i Arch. är ganska vanlig, t. ex *alavahko*, ej Änd[elsen] *-hko*, *hkö*, *hka*, *hha* brukas ofta i Arch[angel] efterhängdt adj[ektiv] för utmärka-det <-> i St[ället] för *kowan*, alltför.
- v[ers] 149 *Laahon*, *oa*, röra sig, hyppja.
- v[ers] 151 *kesellä* i St[ället] f[ör] *kesellä*.
- var[iant] 160. *Reikuttelen*, här ~~beslägtadt~~ synonymt med *hieron*, *hykerrän* (gnida, gnugga);
- Var[iant] 164. *Wästäkäinen*, (besl[äktad] med *västäräkki*), liten, nätt fogel, brukas såsom smekord. Likaså <> *puhtukainen*, ren, snygg, af *puhdas*.
- v[ers] 167 *Orpolapsi*, omani kallas förmodligen ~~ekoren~~, såsom saknande fader.
- 173 *Tarhalatwanen* (puu), träd med tät rund ~~stak~~<-> krona.
- 174 *Koprasen -sta* (kourasen), gripa, engångsformen af *kouraan -ta*, rad. *koura* (*kopra*).
189. *Petäjätä*, s[amman]dr[aget] af *petäjätä*, nom. *petäjä*, gran. En ~~wanligare~~, ~~äfvén~~ för ~~sdr~~ ~~contraherad~~ form af Inf. är den på
241. *Liihättelen*, *llä* och var[iant] *riehättelen*, *-llä*, *ila* med ~~hast~~ snabbhet.
307. *Laeton*, taklös, af *laki*, *laen*, takets hvälfning.
309. *Walahdun -tua*, ~~synes~~ eg[entligen] rinna, sjunka, digna. *Walan*, mom. *walahdan*, fact. *walahdun*.
- Var[iant] 328. *Kahja*, detsamma som *kalja*.

- 1095 The word falls into the binding.
 1096 The rest falls into the binding.
 1097 The end falls into the binding.
 1098 Obscure, falls into the binding.
 1099 Renvall 1826.

355. *Käyn*, gå, gåsa, *käytän*, låta gå, föra, *sätta* (lägga), äfven låta gåsa. På detta ställe nyttjas *käytän* i bet[ydelsen] af lägga, såsom af man finner af den derpå följande Illativ-casus; men är detta twetydiga ord här begagnadt, för att tillika utmärka gäsningen.
- v[ers] 341. *Lakkia*, nom. actoris af *lakin*, -*kkia*, eg[entligen] slicka. *Laitteleisi*, refl. laga, infinna sig, v[er]b. freqv. af *laitan*, brukas här reflexive.
- 347 *Karehtia*, nom. actoris, af *karehdin*, -*tia*, ~~qvitt~~ *ra* sorla, sjunga se ofvan.
348. Till en så ståtlig bröllopsfest skulle naturligtvis äfven en utmärkt sångare anskaffas. ---¹⁰⁹⁵ dugde ej en sådan som var stum lik laxen eller hes och mållös liksom barnet, utan den gamle Wäinämöinen måste bjudas att sköta sångens värf.
- 351 *Kuonasuu* l. *kuolasuu*, dregelmun.
- v[erser] 362-363. ”Barnets röst är har hesnat” (är heft), ”dess tal har fastnat i munnen” (det) är ej fram något ~~hjud~~ ord ur munnen; Var[iant]¹⁰⁹⁶
- 363 *Kielen kanta*, tungspänn, det hvarmed tung[an]¹⁰⁹⁷ är fästad i munnen. *Kammellun*, *kimmellyn*, krokna, vara orörlig.
- 383 *Reutuellos*
- v[er]s[er] 404-407. ~~Sådana~~ Man bör härwid ~~på~~ *pämi* denna besk[rif]ning¹⁰⁹⁸ öfver Lemminkäinen utseende erinra sig, att Pohjolas värdinna stodo i ett fiendtligt förhållande till hvarandra. v[ers] 406 *Wähiten*, litet, casus præterl[ativus] af *wähä*. 407 *Nykerä*, trubbig.
409. *Raataja*, driftlig ~~att~~ ~~arbetare~~ att arbeta, se *raadan*, *taa* i Lex.¹⁰⁹⁹ *Rahan alanen*, beroende af, lagd för peningar.

14. *Runan.*

- v[erser] 1–20 Sedan Ilmarinen fått så väl Pohja-dotterns som modrens samtycke, begifver han sig med bröllops-skaran (naimakansa) till Pohjola, för att fira bröllop och afhemta flickan. ~~Pohjola~~
- v[ers] 3. *Wiepoaja*, nom. actoris af *wiepaan*, röra sig, befinna sig.
- v[ers] 5 *Ratsina*, se *ratina*.
- v[ers] 13. *Raukean*, här: brusa.
- v[erser] 19–20. ”Min svärsons folk kommer, vänder sig med par hundrade”. ~~*Wägen gjorde wändning intåg~~ Wägen gjorde en böjning, ~~intåget~~, som förut hindrade henne att se bröllopskaran. ~~Nu ser hon den d. ä.*1100~~ Wägen föreställes göra en böjning, och Pohjolas värdinna ser ej förr ~~sina~~ bröllopskaran, än ~~då den håller på~~ den hinner till böjningen, och hästarna vändes.
- 27–30. ”Mågen är (åker) med den svarta hingsten, liksom med (liknande) en gluppsk varg, en (~~bytet~~ (rof) bärande korp, en flygande lärka” (*liewet, -hen* l. *leiwo*)
33. *Otus*, byte, det som dagen till byte, djur, här fogel, eller kanske gök, emedan ~~den kallas blå~~
- 36 *Kalke* l *kalkka*, skrammel.
46. *Raastan* och var[iant] 45. *riiston* äro synonyma med *riisun*.
51. *Kyyhkyläinen*, duflik, af *kyyhky* l *kyhky*.
56. *Sulkkunen*, af silke, *suitsulot* l. *suitsilöt*, tömmar.
- 57–60. Sångaren har här och ~~på några andra~~ äfven straxt i det följande förgätit, att det är winter, då Ilmarinen färdas till bröllopet.

1100 Castrén has crossed out the passage between the star marks.

- Var[iant] 57. *Pehtara*, wästnings ställe. *Kuomikko* tyg, väf, af *kudon*, -toa.
59. *Mesinukalla*. *Nukka* bet[yder] *lo*, det utstående på kläde, *mesinukka*, med honungsrika, uppskjutande vexter (blomstrande lindan).
- ~~60. — *Maksankarwanen*, lefverfärgad~~
- Var[iant] 67. *Kasie*, ett kärl, hvarmed man öser, af *kaadan*, -taa, fälla, gjuta. *Maimat pilkehtäwi*, Rommen utbreder sig skimrande (*pilkka*, fläck). Var. 70.
- v[ers] 72. *Lesity*, ~~sed~~ af (*lesitty*), ~~st~~ af *lesin*, tröska, skräda.
80. *Koroppa*, ask, wacka, af R[yska] *коробъ*. *Kullittu* af *kullin*, förgylla.
82. *Koltsas*, lika med *koltus*, ring. Var[iant] *Siiwootes* 2. per[son] Opt. pl. af *siiwoan*, -ta, göra ren, här: göra fri, befria, lösa.
86. *Kamana*, den öfra dörrposten. Var[iant] 91. *Kamoa*.
- Var[iant] 87. *Oltsiseinä*, gafvelvägg.
- v[ers] 105. *Awantohot* är en dialekt[al] förändring af *awankohot*.
- ~~v 122 — *Päältä poikitse*, i ändan, tom~~
122. ”Tvärsöfver” (*poikitse*) är bygnaden ”i ändan (*päältä*) ~~hundra~~ famnar stort.
123. *Siili* (?).
128. *Pähet*, -*hkeen*, hassel.
129. *Luaslauta*; Så kallas de bräder, som på sidan af ugnen betäcka stenarna och från *patsas* gå till väggen.
131. *Wanun*, svarfva, skära item, knåda, walka, polera.
138. *Kalewan puu*, Kalewas träd. Lönnr[ot] förmodar, att detta är ett epithet för *rönnen*.
153. *Stolo*, bord af R[yska] *столь*.
- v[ers] 154. *Risti-rahwas*, Christen skara. Detta uttr[uck] är icke det enda ifrån sednare tider, som förekommer i 14–16de runan. Men läsaren förbiser

det är lika lätt för läsaren att förbise sådana enskildheter, som det för Dr Lönnr[ot] hade varit lätt att utmönstra dem <>. Men hvad man i <=> dessa runor 14de och 15de ej kan förbise, är det ljus, är det solst ljus, som här utbreder sig öfver det dunkla Pohjola. Huru prydligt är icke allt, som i yttre måtto här företer sig? I stugan med dess bord och bänkar, Kastar man en blick i stugan, så bländas ögat af det sköna de skimrande de väggarne och taket af det rena golvet, de blanka väggarna, det skimrande taket, ugnen, bordet, den blomsterbeströdda ugnen, det gyllne bordet, <=> med sina rena skedar och talrikar o. s. v. Alla husgeråds saker äro rena och dyrbara blanka och äro blanka och rena. *Sjelfva stallet är glänser glimmer <=><=> af guld och koppar, och brudgummens h[ästar]¹¹⁰¹ matas med hvete och råg. – Wärdinnans gästfrihet har ingen gräns. Ölet Om man åter tar i betraktande det uppförande, som Pohja-folket i Poh. nu ---¹¹⁰² sederna är <=> hos <=> Pohjola sederna i Pohjola, så finner man blö här endast den renaste <=> renaste välvilja och den uppriktigaaste gästfrihet. Med omsorg sörjer wärd den hjertligaaste omtanke tillser sörjer wärdinnan för sina gästers wälfägnad och låter sparar ej med det skummande ölet.*¹¹⁰³

Sjelfva stallet glimmer af guld och koppar, och brudgummens häst matas med hvete, korn och råg, att icke tala om gästernas undfägnad. Wärdinnans omsorg sträcker sig i f<=>, Om man åter tar i betraktande det uppförande, som Pohja-folket nu iaktager, så finner man här endast den hjertligaaste wälvilja och den uppriktigaaste gästfrihet. Den eljest så fruktansvärda wärdinnan uppfyller med omsorg en wärdinnas pligt¹¹⁰⁴ sörjer med <=> sörjer på bästa sätt för sina gästars wälfäg[nad]¹¹⁰⁵ och yppar wid skilsmessan från <=> och förräder wid skilsmessa från sin dotter de ömmaaste känslor. Hon, den lida trollhexan meddelar nu det sköna wackraaste råd åt sin måg

- 1101 Falls into the binding.
 1102 Falls into the binding.
 1103 Castrén has crossed out the passage between the star marks and started a new version in the margin.
 1104 Obscure, falls into the binding.
 1105 Obscure, falls into the binding.

1106 Hidden under an ink-spot.

- och dotter. Med ett ord: man glömmer såsom det höfves wid en sådan högtid, att bröllopet firas i det mörk Pohjola. Det är möjligt wäl sannt, att dessa bröllops-qwäden sänger icke uteslutande gälla bröllopet i Pohjola, utan är utan sjunges ännu i dag vid hvarje bröllop, der en utmärkt sångare är till städes, och att Dr Lönnr[ot] här infört de wackraste bröllopsqwäden, som fortfarande bland allmogen, men å andra sidan är det är lika wisst, att sångar Runo sångaren sjelfva tillämpa dessa qwäden äfven på Pohjas bröllop.
- 163-164. *Tuli on tuohinen rämäkkä, i st. för d. ä. tuohinen tuli on rämäkkä, sawu mušta terwaksinen, d. ä. terwaksinen sawu mušta, näfver-elden är sprakande, tjärvedsroken är svart.*
166. *Tuohus bet[yder] all slags ljus, wahanen dere-mot vaxljus.*
- 174-176. Genom dessa skilda särskilda bestämningar will Poh antydes, [att]¹¹⁰⁶ Ilmarinens ögon äro ljusbruna.
178. *Kanamarja, hönsbär är härom <-> ett berömande epithet för flickan.*
185. *Totta tehdä, göra sanning, göra skäl för sig*
- v[ers] 186. *Wikoa, ila, skynda (bland gästarne gå skyndsamt omkring bland gästarne). Wiisi wantehen, läs: wiisi-vantehen, af wiisiwannet. fembands käril, d. ä. ett stort käril.*
- 187-188. "Låt det rinna ifrån sparrens ända, mjölet ifrån spikar", d. ä. framlägg öl i ymnighet.
224. *Hyreksin l hyrehin, gnola. Runo bet[yder] icke allenašt sång, utan äfven sångare.*
228. *Ken är eg[entligen] Genit. af ke', men brukas här såsom Nominat.*
232. *Lattilliset, nyttjas här för metherns skull i st[ället] för lattialliset, de som äro på golfvet, liksom i v[ers] 236 pöyälliset, de som äro vid borden, af pöytä.*

235. *Pöykän, pöykkää*, lika med *pöyhään*, larma, väsnas.
- 245, 246. *Nuorisessa*, läs: *nuorisossa*.
- 248 ”Bland dem, som lyda *under* den store fadren”. *Iso isä* är äfven en bildlik föreställning.
259. *Pakaelen* l. *pakailen*, lika med *pakaan*, *pakajan*, *pakisen*, förtälja, berätta, tala.
- 267, 270. Med klara ord angifves här, att Wäinämöinen och Ilmarinen voro bröder, och ur v[er]s[erna] 287–288 härflyter, att de voro tvillingar. Denna Wäinämöinens och Ilmarinens förwandtskap är lätt förklarlig genom de hvardera utmärkande egenskaper. Wäinämöinen war utan like genom sin högre wishet, sina insigter om tingens<-> ursprung och wäsen, samt förmågan att derigenom samt åstadkomma utomordentliga *ting*. han kände tingens ursprung och wäsen, war siare och trollkarl och sångare.¹¹⁰⁷ Ilmarinen åter saknade sin *äldre* broders djupare insigter, men egde deremot en utomordentlig fynd[ig]het och konstfärdighet, och <-> Han anlidades också i detta afseende ofta af Wäinämöinen, hvilken smedens hvärf icke ens hade kunnat anstå. *Wisserligen* Ilmarinen framträder ofta såsom underordnad person, hvilken Wäin[ämöinen] begagnar endast såsom medel för sina ändamål; men genom bildandet af Sampo, som Wäin[ämöinen] ej kunde smida, gäller är han likwäl såsom Wäinämöinens wederlike ej endast Wäinämöinens tvillingsbröder, om man <-> kan med skäl äfven af det skäl De kunna äfven <-> kallas <-> tvillingsbröder, <-> denne så wida Wäinämöinen och Ilmarinen <-> <-> i sitt slag, behöfva den ena den andra och anses begge tillsamman representera i förening idealet af en i alla afseenden vis och kunnig insigtsfull man. emedan de äro hvardera i sitt slag oöfverträffliga, och repres[entera] i förening¹¹⁰⁸

1107 Additional note in the margin.

1108 Additional note in the margin; unfinished.

- v[ers] 272 *Saaumma*, 1. pers. plur. præs. Ind. af *Saaun*, v[er]b[um] refl[exivum] af *saan*, -*da*. Sällan ”*komma wi* oss till att orda.
- 280.—*Miero*
286. Att äfven den må beundra sångarna, som ej höra dem (som ”*Ilman olia*, den som är utan (att höra), den som icke hör.
286. Wä Ilmarinen anmodar Wäinämöinen att framdraga (*weetää*¹¹⁰⁹) sådana qwäden, hvilka icke blott beundras af åhörarne, utan äfven af dem, som icke ej äro tillstädes. Ett hyperboliskt talesätt! *Ilman olia*, den som är utan (att höra), den som icke hör.
- 305, 306. *Oloset* och *meet* nyttjas här i plur. för att utmärka ~~den g ölets och mjödets mängd~~ en dessto sköna ymnighet af öl och mjöd. *Olonen*, ~~diminut.~~ godt öl, dim. af *olut*, som sannolikt öks äfven är dim. af olvi, *olven*.
313. *Koſtaa koſton*, löna lönen, d. ä. gifva lönen, wedergälla.
315. *Eteinen*, förstuga, syn. med *sintsi*, *porſtua*, af *esi*, *ede*, det ställe, som är *framför* stugan. Hit skulle värdinnans belöning komma, emedan hon här förwarar smör, mjölk, m. m.
326. *Luonnen*, af *luon*, bem. af kasta; kasta bort (sången) uppföra ett qwäde.
328. ”Jag qwistade grenarne och jag fann vägen ~~att säkert rättare: jag stakade vägen~~ den för andra sångare eller inledde ämnet.
- 331.—Enligt 10 Af I: 51–52 och anmärkningar till detta ställe ~~harpa~~
- 331.—I anm. till I: 51–52 anmärktes, att sångar
331. Det är en ~~vanlig bild~~ i runorna ofta förekommande bild, att sångaren lindar hop sina ~~sånger~~ qwäden och förwarar ~~sina qwäden~~ dem i visthuset, ~~liksom allt annat i visthuset, som~~ på visthus-skullen i kölden o. s. v., hvarigenom dels

antydtes, att de icke att de sällan behöfvas, dels det äfven att ~~man har icke har stort~~ <-> föra något de icke göra gagn de icke äro honom till nytta och gagn, och derföre kunna läggas å sido. Men här <-> är meningen icke sådan, utan sångaren förvarar lofra<-> ärnar förvara dem inom sitt ben-lås, d. ä. inom tänderna (έρκος οδοτων)¹¹¹⁰, derifrån de aldrig slippa, om läppa benen (läpt) låset ej rubbas, tänder läpparna utbredas, tänderna åtskiljas och tungan slingrar¹¹¹¹ sig af och an (*keikkelehtelen af keikun, gunga, keikkelen, keikkelehdan, keikkelehdelen*). Det är således någon en förblandning hos sångarn <-> som vållat, att denna vers och de tvenne nästföregående äfven här fått sig en plats.

343. Det tyckes, som skulle man hafva föreställt sig, att sångaren, allt efter som han qvad, ställde sina sånger både s<-> eft allt eftersom Denna bet¹¹¹²

343. Det är svårt att förklara, hvad denna bild innehåller. Kanske menas dermed, att sångaren Wäin[ämöinen] lade sina de qwäden, efterhand som <-> sedan han sjungit dem, efterhand i en slåde för att släpa hem dem. som han slutat att sjunga, efterhand uti sin slåde, för att släpa hem den tillbaka till hemmet sitt hem. Men efter att hafva sjungit i tre dagar söndrade blef lasset så stort, att släden brast derunder. Wisst är, att sångare ofta sägas släpa sina <-> förekommer den det. Denna mening därmed behöflig Mer än en gång förekom

354. ”Att jag må utrusta en häst”. *Ratsu* bet[yder] här ej ridhäst, utan häst i allmänhet.

368–369 Pohjolas värdinna ”matade” de bjudna gästerna så att de lågo ”med munnen i sina blotta (ej smälta, rena) smöret, med handerna näfvarna bland fisk-piroger”. *Kuore* sades i *A* Wuokkiniemi bet. någon fiskart vara en betydelse en mindre fiskart, och ordet troddes vara lånadt ifrån

1110 Castrén quotes Homer.

1111 The end falls into the binding.

1112 Castrén has crossed out the whole paragraph.

Ryska. Var[iant] *Koprin käärin kokkaroissa*, famlande med näfverna bland piroger. *Käärin s[amman]draget af käärien Lönnr[ot]*.

372-373 *Luotaselta*, <-> ~~*paikalta*~~, sc[i]ll[icet] *paikalta* d. ä. ~~*luuttomalta paikalta*~~ (Lönnr.), af *luuton* *benlös*, af *luu*, från *ben* af *luuton*, *benlös*; "Hon matade lax från *benlösa ställen*". "från *benlöst ställe*". *Luotanen*, ~~*luo*~~, närhet, ~~*luo*~~, närheten af Lönnr[ot] ur *luo*, närhet, och öfversätter *luotaselta*: ifrån ett närbeläget ställe, hvilket äfven<-> <-> I till *ganska väl* med det följ. ~~parall. vs., der~~

375. *Sirotan*, fräsla, skira i smör, hvarwid ett fräsning uppkommer.

15de *Runan.*

v[ers] 7-10. ~~*Svärmodren kallar sin måg för sin faders*~~ "Hwarföre sitter (dröjer) du min faders son, ~~*wakar hm, min*~~ hwarföre ~~*wakar du*~~ (hvad väntar du, min äldste broder? Sitter du för fadrens godhet", ~~*derföre du*~~ emedan han är god, och Ilmarinen således har svårt, att skiljas wid honom. Svärmodren k[al]lar mågen ~~*berömmande*~~ för sin son, sin äldsta ~~*søn*~~ broder, och dottern för sin syster.

21 *Wiljon. Weljyt.* diminit.¹¹¹³ af *weli*.

24. *Ikisopu*, Adj. s[amman]satt af *iki*, ewigt, och *sopu* sämja, den som man ewigt skall sämjas med.

31. *Hiema*, ~~*ärm*~~ <=> är i Ryska Karel. *ärm* (hia), och *hiemotan*, träda på ärmen, före[kommer] i Ryska Kar[elen].

43. *Kinnaštan -ta*, träda handsken på (handen), af *kinnas*.

51. *Käpäs* anser Keckman war synon. med *kepiä*, lätt, snart färdig. Lönnr[ot] deriverar det af ~~*käyn, dä, den som*~~

- v[ers] 52. *Kiewäs*, läs *kiewas*.
54. ”Du förstod ej utöfver ditt hufvud”. ~~Modren~~, d. ä. du följde ~~blott ditt barnsliga tänkte icke~~ <-> förmådde icke att slita dig lös ifrån dina barnsliga tankar, och betrakta äktenskapet ifrån dess alla sidor. ~~Modren vill söker härigenom väcka dotterns sinne till vill här med will här uppväcka~~
- 64–65. ”Hvem förskindrade det fjära (skinnet) hos den alltför kloka”? Modren söker på allt möjligt sätt hos sin dotter uppväcka saknad af hemmet i skilsmessans stund.
76. *Poikkean* (*ean*), *keta*, *poikkelen* (af *pois*) betyda åtminstone i Karelen *aflägsna*, *begifva sig*, och ej *transverse declinare*, såsom Renw[all]¹¹¹⁴ öfversätter orden, härledande dem omedelbart af *poikki*.
82. *Polwempi*, af *polwi*, ~~tæt.~~ knä, mennisko-ålder, ~~tørde~~ synes här vara synon[ymt] med *wiikompi*, längre (om tid). *Poikellitse*, i st[ället] för *poikellite*(h), genom omkastning.
86. *Kapulehti*, ~~tørde~~ kanske lika med *kapo-lehti* l. *kawon lehti*. *Laklut* är enligt Keckman ~~diminit.~~ af lika med *laulu*, men Lönnr[ot] anser det wara dimint.¹¹¹⁵ af *lakla*, alla, anas mollissima, och denna deriv. är utan tvifvel den rätta.
88. *Kamalo* brukas i st[ället] för *Kahmalo* på flere orter sär[d[ales]] i ~~Ryska Kar.~~ Wuokkiniemi.
- 93–95. ”Gården är ett steg längre, trappan, ett spann ~~högre~~ större, tröskeln en stock högre, när du en gång härnäst¹¹¹⁶ återwänder” (*kerran*, eg förnya), d. ä. du känner dig ~~icke~~ ej mera ~~här~~ så hemmastadd i din föräldrars boning.
98. *Syämmellen*, läs: *syämellen*, af *sy(d)än*, *sy(d)ämen*.

- 1114 Renvall 1826.
 1115 Sic!
 1116 The end falls into the binding.

- 1117 = Modern translative case.
 1118 Castrén has crossed out the passage between the star marks.
 1119 Sic!
 1120 Runeberg 1836.
 1121 Castrén has crossed out the whole paragraph.

122. *Nyt on lähtöni lähemmä* sc[i]l[icet] *saannut*, nu har min bortgång kommit närmare. *Lähemmä* fact[ivus]¹¹¹⁷ i st[ället] f[ör] *lähemmäksi, lähemmäks, lähemmäs, lähemmä*.
136. *Toimi*
- 152-153. *Milläkänä, tuollakana* äro adverb[er]. bildade af pronomina *mikä* (mi) och *tuo*, Adess. *millä, tuolla* med efterhängde *känä, kana*, ~~de-utm nyttjas negative, och utmärka ett tillstånd eller läge~~ *Talesä* *De nyttjas med *Talesätten* <-> *milläkänä, tuollakana* utmärka ett läge eller tillstånd, <-> <-> *milläkänä, tuollakana*, nemligen ett dåligt <->, emedan *-kaan, -kään, -känä, -kään* alltid blott förekom <-> blott kan förekom i en negativ sats.¹¹¹⁸ *känä*, utmärka ett tillstånd eller läge *känä*, utmärka det förra en egenskap, det ~~sednare~~ ett tillstånd eller läge. *Tuoma*, hemtad, frambragt, af *tuon, -da*. Sedan modern öfvertygat sig derom att hennes dotter älskat sitt moderne-hem, söker hon åter försona henne med sin nya ställning.
- 164-165. *Maata, lewätä*, nyttjas impersoni <-> præ. Ind. pers. af neg. form i st[ället] för ~~m~~ act. *makaa, lepää, ehuru koirat och pennut* stå i Nominat. easus
180. I soml[iga] exemplar står *tälle*, läs: *tällä*.
- 181-183. *Wieri*, rand. *Ojawieri*, åbrädd, *kangaswieri*, backslutning, *wesiwieri*, strand. *Kakraton* - *kauraton*.
- 189-190. ”Alla stenrösen äro mynt, alla smärre stenar peningar”, utmärker icke, att han ”från mynt mynt¹¹¹⁹ från hvarje röse o. s. v. såsom R[une]-b[er]g¹¹²⁰ öfversatt detta ställe, utan ~~en sådan~~ be detta uttryck måste tagas såsom en bild, hvilken utmärker, att Ilmarinen egde peningar i samma förhållande, som det finns stenrösen på marken.¹¹²¹

194. *Pyyhyt*, dim. af *pyy*, hjerpe. *Pyräjän* l. *pyrään*, röra sig med buller.
- 204 *Kuulestamma*
- v[ers] 212. *Omon*, läs: *emon*.
- v[ers] 217. *Miehueton* bet[yder] eg[entligen] *utan man, utan make* och öfversättes så af R[une]-b[er]g.¹¹²² Meningen vore då, att hon skall vara sin man trogen. Men då ordet brukas paral. till *tavaton*, så beteckna det väl i allmänhet *oduglig miehueton* kan ej härledas ur *mies, man*, utan af *miehueton* bör härledas af *miehuus*, manlighet, raskhet, duglighet, ej af *mies*, hvarur man får *miehetön*. *Miehueton* betyder således: *utan duglighet*, och motsvarar i denna bet[ydelse] *tawaton*.
221. *Epäpätö* l. *epäpätöten*, ganska oduglig, af *epä*, vanum quid (Renw.¹¹²³) och *pätönen*, oduglig.
227. *Suppu* l. *soppi, hörn*, vrå.
242. *Kaaruttelen*, freqv. af *kaarutan* (*kaarutan, kaari*, bäge), böja.
- 245 *Suihan, hkaa, suihin, hkia*, skynda, fara (flyga) fram, fjäska. *Suihka* (var[iant] *suihki*, 2 pers Imperf, ehuru *k* i hvardera fallet vanligen plär bortkastas. *Sutsuna*, klädning, kjortel.
246. *Räämin, -iä, räimään, -ää, räihkään -hkää*, stöka, bullra.
247. *Kehajan, kehäjän, kemajan, kepajan*, **Onomatop.** utmärka det dofva ljudet wid gåendet på golfvet. **Onomat.** ord, som utmärka det dofva ljud, som höres, då man utan skor går på ett golf.
- 250 *Hamut*, dim af *hamet*, betecknar här icke små, utan *sköna*, vackra, nätta kläder. – Modren uppmanar här sin dotter till sparsamhet.
255. ”Af trenne små träds bränning”. *Puinen* s[amman]dr[aget] af *puu*-¹¹²⁴, dimin. af *puu*. *Poltas, kse*, bränning, brännande, af *poltan*.

- 1122 Runeberg 1836.
1123 Renvall 1826.
1124 The end falls into the binding.

- 1125 = Modern partitive case.
 1126 Obscure, the text falls into the binding.
 1127 = Modern partitive case.
 1128 Castrén has crossed out the passage between the star marks.
 1129 Obscure, the text falls into the binding.
 1130 Becker 1824.
 1131 Renvall 1826.

266. *Toimean, ta*, ant[ingen] (af *toimi*, active, om-sorg, pass. ordning), ordna, laga sig, reflexive eller ”återvända efter ~~uttära~~ uträttade ärender” (Lönnr[ot]).
- 278, 279. *Kuuneltaisi, peiteltaisi*, Imperf. conj. pass. pro act. Det bör anmärkas, att passivum i Finskan är *vida skildt från detta genus verbi i andra de flesta andra Europeiska språk. Först och främst tål det Infinitivus¹¹²⁵ casus såsom obj. efter sig, och således äro till hälften activa, motsvarande *deponentia* i Lat[in]. Widare brukas de ofta si~~---~~¹¹²⁶ uttrycket genom motivera de tillika Impersonalia i andra språk icke allenast tål och Infin[itivus]¹¹²⁷ såsom object efter, och i detta afseende motiveras verba^{*1128} ofta nyttjas dets. såsom activa eller deponentia, dels äfven såsom Impersonalia; de kunna således~~---~~¹¹²⁹ object efter sig se Beckers Gram.¹¹³⁰ § 103.
292. *Wilja wiploin*, läs: *vilja-viploin*. *Wipla* (*wiplo?*), bit, stycke. *Wilja-wiplo*, mat-bit.
302. *Waljan päällä*, med ändan af tömskäftet (?). *Walja*, se *waljas* i Lex.¹¹³¹ *Vangutan* är synon[ymt] med *wingutan*. *Wanguttao*, *vinguttao* m. m. äro negativa Optativ-former.
- 303-304. ~~Varianten~~ Öfversättn[ingen] af dessa verser är oriktig. *Tiesin, -ia* (*tiisin, -iä*), laga, att någon får veta, undervisa, lära.
313. ”Tag ett rör ifrån hvassen” *Ruoko, ruovon*, deraf ruon. Coll[an] *ruovošto*
316. *Korahunan, -ttaa*, smälla till så, att åtföljes af ett rasslande ljud.
322. *Onkelmo* (ongelmo) är lika med *onkalo*, däld.
328. *Koseta, Areh* för *kosketa*.
360. *Ison saamašta salista*, ”Från den sal, som min fader fått (skaffat) hit”.

365. *Kaaputtelen, Ila*, se Renw.¹¹³² under *kaapin* l. *kaavin*, skrapa (med foten), trampa. Stamordet är utan tvifvel *kapio* l. *kavio*, hof, fot.
385. *Terwas kannot*, läs *terwas-kannot*, sa[mman]-satt af *tervanen* (Gen *sen*) *kanto*.
399. *Piirahtelen*, framskrida, af *piirrän*, draga streck.
407. *Polkuttelen*, trampa, göra en stig (*polku*). *Poluttelen* wore regelrättare.
427. *Kelkyttelen*, var[iant] *rellittelen*, onomat. springa lätt, lika som *jolkuttelen* (v[ers] 447) utmärker björnens tunga lopp.
440. *Päätänse*, läs: *päätänsä*.
457. *patsaan, ta*, onomat., utmärker ett ~~ojemnt~~ den hårda (steniga) medens knarrande ljud.

16de *Runan*.

- Var[iant] 2. *Loitos* (loitoksi), långt, på långt afstånd. *Hamina*, det knarrande ljud, årvidjans knarrande under roendet åstadkommer.
- v[ers] 14. *Kyynäppäinen luokki*, alm-loka. *Kyynäppää* l. *kyynerpää*, alm.
- v[ers] 20. *Poikoani minnoani*, läs: *poikoani, minnoani* (miniätäni).
- Var[iant] 29. *Sukapää*, sträfhårig, af *suka*, borste.
- 36-37. Med "borg" och "stridspost" förstås här flickan, hvilken war lika svår att intaga, som en borg. Lönnr. förklarar denna bild såsom <-> Dock kunde benämningen stridspost äfven hafva sin grund deri, att många förgäfv hade täflat om flick ungmöns gunst. *Woitä*, s[aman]dr[aget] af *woitit*, eller också helt enkelt z Imperf. af *woin, woida*: "förmådde du med borgen". Den förra förklaringen är naturliga sannolikare.

- 1133 Sic!
 1134 Castrén has crossed out the passage between the star marks.
 1135 Sic!
 1136 The end falls into the binding.
 1137 Sic!

v[ers] 39–40. Glädje och sorg omvexla vid ett bröllop, såsom det ~~firas eller åtminstone fordom blifvit firats af Finnarne. Anledningen fordom blifvit firadt i Finland eller åtminstone Karelen och ännu firas i de Ryska socknar, som bebos af Finnar.~~ *Anledningen till sorg är ~~fickans~~¹¹³³ ~~skilsmessa från hemmet.~~ Skilsmessan ifrån hemmet utgör en rik anledning till tårar, ~~och hela bröllopstiden är det brudens enda sysselsättning att <->~~¹¹³⁴ Sorgen är dock wida öfverwägande hos bruden, och anledningen dertill är skilsmessa från hemmet, från föräldrar och vänner. Ifrån bröllopets början till dess slut är ~~bruden~~ hon till det mesta sysselsatt med afskedstaging, som sker under sång och tårar.

~~Wänner och wänninor omfamna och <-> hvarandra brude Det finns ingen bröllops-gäst, af hvilken bruden icke tager afsked mångfaldiga gånger, Här Det Emedan För hvarje bröllopgäst sjunger måste skall hon sjunga något impromptu till afsked, men med sina wänninorna~~¹¹³⁵ ~~måste hon gråta tillika. För att böja deras hjertan, framkallar påminner hon under sången~~¹¹³⁶ ~~enhwar om någon sorglig händelse i hennes deras lif, och då wänninorna ligga förstummade i hvarandras omfamning, då hör det bruden brudtärnan till, att fortsätta sången. Det är således med som L<-> Det är härigenom förklarligt Det är således icke egentl[igen] brudgummen, som ”för jungfrurna att gråta”, men hon är den medelbara orsaken dertill.~~

41. *Lewitikö*¹¹³⁷ *neien lemnen*, utbredde du jungfruns behag? Var[iant] *tiina* (?). *Pirrotan*, lika med *murrotan*, söndra.

Var[iant] 55. *Hahut* torde vara tryckfel i st[ället] för *hanhut*, dim. af *hanhi*. ~~*Tehtahilta*, lika med *teljoilta*. *Haapa tehtahilta*, läs: *haapatehtahilta* (*teljoilta*).~~

- 59–60. — ”Om han är ung som lyftar, och stolt, som höjer dig”.
59. — ”Om han är ung, som lyftar dig”. Ung torde här, såsom man kan sluta par. vs, betyda en öf<->
- 59–60. Dem naturligaste förklaring på detta ställe torde vara den, att ~~svärmöden~~ bruden skall böja den unga och alltför stolta fästmans sinne derigenom, att hon icke bryr sig om hans biträde. Den metriska öfversättningen är misslyckad¹¹³⁸, ~~emedan uttrycket~~ genom uttr[ycket] ”för ung”, som blifvit begagnadt metaphorice.
62. *Poikkipuolisella* (~~och i förg vs~~ för *poikkipuoliselle* liksom i föreg[ående] v[er]s *jalaksella* för *jalakselle*. *Poikkipuolinen*, tvärträd. Sannolikt är meningen den, att hon skall stiga med ena foten ur släden (på medan), medan den andra ännu är inne i släden, stödjande sig på mot tvärträdet. ~~Kecken~~ Lönnr[ot] förmodar, att *poikki puolinen* äro tvenne skilda ord och öfversätter denna och den föreg[ående] v[erser]n sålunda: ”stig med ena foten på slädmedan, med den andra tvärsöfver på halfva medan (d. ä. något längre fram).¹¹³⁹
- 63 *Temminkäinen*, dunkelfärgad, af Ryska ordet темный.
- v[er]s[er] 65–68. Ändelsen *-mäinen* är diminit. af Infin. Nom. modi – ~~ma~~, ~~Infin.~~ Den förekommer ganska sällan, men ~~tycks~~ synes vara till sin betydelse skild ifr[ån] den diminutiva ändelsen på *minen*, som svarar emot Fut. part. pass. <-> svara som svarar emot Fut. part. pass. i Lat[in], då deremot den förra formen kommer i det närmaaste öfverens med perf. part. pass. Lönnr[ot] antager derföre den förra diminutiv-änd[elsen] en <-> ursprunglig form på *-mi*, <->, <->

- 1138 *misslyckad* || ej lyckad
 1139 Castrén later changed the order of the explanations.

1140 Renvall 1826.

Polkomainen förutsätter ett *polkoa* vb ~~*polon*, *koa*~~, som dock icke finnes kvar i språket skulle förutsätta ett förloradt v[er]b[um] *polon*, *-koa*, om det ej wore fallet i Finskan, att Nominat-modi ofta bildas af imaginära radices. *Satsotan*, *-ttaa*, onom. utmärker fötternas ljudet, som <-> af *fötter* fot det ljud, som b<-> höres fötternas ljud hos fåret under dess gåendet.

81.-116. ”Dörrarna öppnade sig beständigt” (väntande på, längtande efter) ”dörrrens (framtida) öppnarinna”. Denna elision äger äfven rum i det följande på alla de ställen der predicatet är ett vb. intrans. *Aukiainen*, dim. af *aukia*, lika med *aukoja*. *Käkänen*, läs: *kääkänen*, dim. af *kääkä*, handtag (på dörren). Ryskt ord *kääkä*. *Käserrän*, *-telen*, onomat. knarra, skramla. *Kykerrän*, *tää* *-telen*, ~~huka~~ *sa* antingen, böja sig (af *kyky*), eller ~~hellre~~ lika med *kukerran*, *-telen*, ~~onom.~~ *ljuda*, se Lex.¹¹⁴⁰ Var[iant] 85. *Kynnyskyinä*, läs: *kynnys kyinä* (sdr. af *kyynä*). *Hersaan*, *-ta* l. *-aa*, fräsa, åstadkomma fräsning. v[ers] 86. *Hempuja*, *-ainen*, af *Hemmun*, *pua*, ~~sakta röras~~, af <-> (besl[äktad] med *hempia*, *hemmet*), lent, sakta röras. ”Den som sakta röras med fina fällar”, d. ä. hvars fina klädnings-fällar lätt widröra tröskel v[ers] 106. *Läänin*, *-iä*, syssla med något ~~utom~~ *kus*, deraf nom. actoris *lääniä*, och dim. *lääniäinen*. V[er]s[er] 107-108. ”Fägårdarna weko tillbaka (*taantelen* af *taka*) för (af aktning för) ~~den~~ *fägård*sägande årtan, som ~~sku~~ *kommer* att sköta <-> <-> *fägård*en skall beträda ~~der~~ <-> *fägård*arna”.

v[er]s[er] 117-131. *Wierahainen*, dim. af *vieras* (wieraha). *Ulkonen*, en plats i fri luft, *utom* hus. 122 Hell dig ”nävertak med dina skaror” (d. ä. med folket som är ~~befinner~~ *sig* vistat under taket). v[ers] 126. *Kuningas* är väl ett epithet till månen. *Juoleus*, prydighet, af *juolia*, stolt, prydig.

139. *Kukkulainen*, dim. af *kukka*, *kukut*, *kukkui-*
nen, *kukkulainen*. Dock är dim. änd[elsen]
-lainen ovanlig.
149. *Kuun ikä*, månens tid, en lång, obegränsad
tid, alltid.
- Var[iant] 152. *Kutsunen*, bes<>mande, dim. af *kutsu*, bjuden
gäst. *Kuuronen* (?). *Airojalkanen*, snabbfotad,
med ~~fötter som likna åror, <-><-> rakbent<->~~
åror till fötter, <> ej rakbent, såsom Lönn-
r[ot] förm[odar], att ordet bet[yder] rakbent
men ~~denna betydelse~~. åtm[instone] vidkän-
ner man ordet med den bet[ydelsen] i Ryska
Karelen. *Kuuronen* och *Airojalkanen* äro, så-
som man finner af s[amman]hanget, beröm-
mande epitheter.
162. *Warpalaitehilla*, bräddfull. *Warpa*, bet. eg.
qvißt, deraf *warpet*, ~~sqvällbord lösa bräder,~~
~~hvarmed båtens under storm och båten för-~~
~~höjes i storm och oväder en lastad båt plär~~
~~förhöjas, i båten. Här äro dessa är warpa syn~~
Här är *warpa* synon med *varp[e]*¹⁴¹ *Laita*,
Laidet är lika med *sida laita*. *Warpalaidet*,
bet. sål. eg. en båt är således egl. epithet till
~~båten, och tjena till en lastad båt, som utmär-~~
~~ker således eg[ent]l[igen] en fullastad båt,~~
som behöfver sido-bräder för att icke sjunka.
183. *Tenhous*, raskhet, kraftfullhet, af *tenho*.
185. *Tukku*, bulte, hop, här: folkhop. *Turpeus*,
s--¹⁴² wälmåga, skönhet, af *turpia*, fet, fyllig.
186. *Imarrut*, utan känd stam, täckhet, behaglig-
het. Lönnr[ot] anger nom[inativ] till *imar-*
tuetta wara *imarruus*.
190. Med *Ilmari* förstås menas troligen *Ilmarinens*
fader, ty i *Arch.* kallas sä<-> på Ryska sidan
utmärker ändelsen *-nen* släkt, <-> en närmare
ett släktskap af sådan anledning lyktas äfven
de flesta slägtnamn i Finskan på *-nen*.

- 1141 The end falls into the
binding.
- 1142 The end falls into the
binding.

- 1143 Porthan [1778] 1993: 102.
 1144 = Modern essive case.
 1145 The end falls into the binding.
 1146 The end falls into the binding.

- 195–196. ”Non est crudi saporis *byne* ejus, neque austeri polenta ejus”. Porth[an]¹¹⁴³ de poesi Fenn. p. 86. Maltet (det grodda kornet, *itu*) förmodar Lönnr. ~~wara~~ *iskulla* sägas vara *iskulla*. *maalla*
197. *Surrinna* Nunc[u]p[ativus]¹¹⁴⁴ af ~~surrut~~ præter. part. act. *surrut* (sdr. af ~~surunnut~~) af v[er]b[um] *suren*, *surra*, liksom *päässyt*, *tullut*, *pannut* m. m. Dylika præter. partic. bilda af verba på *-sta*, *-lla*, *nna*.
201. *Kohin*, (kohennan), omröra.
- 214 ~~Päiwän~~ *päällinen omena*, ett äpple som är vändt ett åt solen vändt äpple. *Päällinen* är här antagligt med ~~puolinen~~. Ett åt solen vändt äpple, d. ä. ett utmärkt. *Päällinen* är väl här synonym med ~~puolinen~~. Ett äpple åt ~~å~~ ett åt solen vändt äpple, d. ä. ett utmärkt för~~---~~¹¹⁴⁵~~->~~, ett utmärkt äpple, emedan ett äpple, som vänder åt solen ~~v~~←→ åt ~~solsidan~~ är bättre, än det, som är på skuggsidan. *Päällinen* är väl på detta ställe synonym[ymt] med *puolinen*.
- v[ers] 221. Denna v[er]s borde rätteligen gå ut, emedan stockarna i v[ers] 219 sägas vara hemtade från kär[ret]¹¹⁴⁶
224. *Romeikko*, stenbunden, oländig mark.
226. Han har ~~lagat~~ gjort ”bänken af buskar” (kanske unga, friska, oförderfvade träd).
230. *Patwaska*, talman. ~~Åtminstone~~ har ordet i dagligt tal denna betydelse, men Lönnr[ot] påstår, att *patwaska* egl. är den, som ”åtföljer bröllops ~~←→~~ blott har till ändamål att skydda bröllopsskara brudparet emot trollkonster och alla slags onda stämplingar och att talmannen är en skild person Men jag har sjelf sett dessa begge värf förrättas af en och samma man, ehuru jag icke vet, om förhållandet ursprungligen varit sådant.

234. *Oppahina* ”Byns lycka är vägwisare (ledsagare). Uttrycket *byns* Epith[etet] ”byns lycka” innebär, att *patwaska* äfven skulle tillse, att, att ingen olycka skulle hända brudparet. *Oppahina* i st[ället] för *oppahana*.
- Var[iant] 237. *Alatson* för *alaston*. I Ryska karelsen¹¹⁴⁷ öfvergår *st* vanligen till *ts* eller *tsh* (ц, ч). *Haahi-hen*, (äkta) röd färg.
- Var[iant] 244. *Kirjokynsi*, epith[et].
- v[ers] 243-244. I-anseende till anl[edning] af Vanl. af solens och månens Talmannens vackra gördel säges vara förfärdigad af solens och månens Solen och Månen i an↔ till följe af deras dessa Gudomligheters utomordentliga fägring. I var[i-anten] är *Kirjokynsi* epith. åt till Solen, emedan dess strålar kallas Solen *Kirjokynsi*, brö (med den som har brokiga fingrar); till följe af den mångfärgade strå till strå emedan strålarna bryta sig i olika fär i anseende i anl. till hwalfvets epith[et] strålarnas färgbrytning påtagligen gifvit anledning. Solens strålar föreställes såsom dess fingrar. Påtagligen hafva de m[ån]gskiftande strålarna gifvit anl[edning] till detta epithet. Strålarna föreställes neml[i-igen] såsom Solens fingrar. – *Uujunen*, lent hår.
- 247-248. Talmannens gördel är Antingen anses Gördeln anses ha större värde, då den är gammal eller
- 247-248. Antingen vill man härigenom prisa gördelns fasthet, eller anses dess värde i allm[änhet] vara större d[eri]g[enom] att den är urgammal.
251. *Kutri* hårlock, af det Ryska *кудры*. *Kultalativa* (med gyllne topp) som i 284 är epith[et] till *kutri* torde förnämligast endast blott afse hårets ljusa färg, och *latwa* hänföra sig, i detta icke sig till lockarna, utan till hela hufvudet, som hos människan motsvarar kronan på träd.

1148 The headline is written upside down at the foot of the page.

Var 256. — *Läiköttäjä*

v[ers] 258 *Saajan-naine*, brudtärnans Så kallas brudtärnan, men ordets ethymologie är okänd. Lönnr. anser, att de här förmodar, att de kanske böra man har svårt att härleda denna bet[ydelse] Lönnr[ot] förmodar, att *saajan nainen* böra skrivas såsom ett ord: *saajan-nainen*, och härleder det ur *saan* få, *saajanta* nom. verb. och deraf sedan adj. *saajannainen*, -*sen*, den som hjälper att få bruden åt brudgummen. Denna härledning synes dock vara alltför sökt.

260 *Ollallinen* (af *olen*, *olla*), den som städse står när bruden.

v[ers] 271. *Sunku* är en stor marknadsp[ats] nära Povenets vid norra ändan af Onega.

Var[iant] 284. *Sultsina*, en rätt som brukas i Ryska Kar. den liknar <-> liknar till formen en stor en rätt i Ryska Karelen, liknande till formen helt och alldeles fullkomligt en fyrdubbelt fallen pannkaka, och. Den består af hvetmjöl och har till fyllning med <-> i mjölk eller grädde kokad gröt.

285 *Sirkku*, tindrande (?) eller kanske nätt, vacker, af *siro*.

(287 *Saapka*, mössa.)

v 312-314

**Ordförklaringar m. fl. anmärkningar
till r[unorna] I-IV samt VI-XVI af
G[am]la Kalewala.
Begagnade vid föreläsningarna
öfver densamma år 124[1]¹¹⁴⁸**

*Philologiska Anmärkningar
till [Gamla] Kalewala*¹¹⁴⁹

1. *Runan.*

- v[ers] 34. *Ongelma*, <--> ~~krok~~ qvint (i tal), krok. S.
- v[ers] 46. *Tutkelmoista* (virren), sanan mutkat, polvet. C[ajan].
- v[ers] 48. *Sommelolle*, bundt, större nystan S. keräpohja (kerän pohja)
- v[ers] 52. *Kauan kaihossa sijaisnut*, länge wistats i det fördolda (dunklet). Siaisnut af siaisen. Kaihossa, kateissa.
- v[ers] 56. *Piena*, stolpe, post.
- ? v[ers] 57. *Kurkihirsi*, post. i st[ället] f[ör] *tupa* (pars pro toto), alltför i den widtomtalta, berömda stugan (pörtet). L[önnrot].
- ? v[ers] 67. *Taari*, svagdricka, spisöl. S.
- v[ers] 69. *Kuulun* af kuulu; kuulu ilta, märkvärdig afton, en afton wärd att äfven efteråt omtalas, sås[om] en afton, när fl[era] sångare vid ett g[ille?]-slag äro samlade. L[önnrot]
- v[ers] 72. *Huopehiksi* af *Huowet*, lättnad, lindring, kanske af samma stam som hupa, van.
- ? v[ers] 75. Yksin meillä yöt tulewat [et cete]ra.
- ? v[ers] 79. Kawe Ukko Pohjan herra, waka vanha [et cete]ra
- v[ers] 90. *Keritä*, upplösa, utveckla
- v[ers] 97. *Tähytän*, se med noggranhet, sigta.
- ? v[ers] 98. *Oppimahan*, äfven betrakta, undersöka, skåda.
- v[ers] 116. *lynnähyttelen*, läres bet[yda] ofta åstadk[omma] kl[ang?]¹¹⁵⁰

- 1149 KK Coll. 539:1 D6: 487–534.
- 1150 The end falls into the binding.

- ? v[ers] 118. *Hernewartisen hevosen, ärtstängesfärgad; K[eckman]*
- ? v[ers] 122. *ketun päällä kelletellä, ligga baklänges på skinnet. K[eckman]*
- v[ers] 136. *Kyyttösilmä, sned l vind l. smal-ögd L[önnrot] plirögd S. Glosögd. Arwidson.*
- v[ers] 139. *Katset af katsoa, vakta, fiendtligt observera, jfr. VI: 274 (pag. 66) L[önnrot] monne icke = kadet.*
- v[ers] 142. *Kanin, förfärdiga nätt och omsorgsfullt. Kanineheksi = kanituksi. L[önnrot]*
- v[ers] 143. *Kaari och selkä (likasom jalka och warsi skola vara synonyma. L[önnrot]*
- ? v[ers] 154. *Jäntimen pässä, låset?. L[önnrot]*
- ? v[ers] 158. *Sulittlewi, befjädrar. K[eckman]n.*
- ? v[ers] 153 *Kapo, Djur S.*
- 163 *Muju, vätska. L[önnrot]*
- v[ers] 161. *Karretahan = karkastaan, hårda.*
- v[ers] 165. *Sulitut rihmat, band till fjädrar. K[eckman] Fjädrar, h[var]med pilarna försågos L[önnrot]*
- ? v[ers] 172. *Wasamat wanuneheksi, klumppilarna svarfvade.*
- ? v[ers] 182. *Suwantolainen, som bor wid Suwanto.*
- ? v[ers] 180. *Katso kerran keskipäiwän.*
- v[ers] 189. *Af de fl[eäta] verka på = ta (tä) nyttjas derjemte en diminutiv form. Så kopon, koppoa*
- v[ers] 192. *Wekara, något wäldigt ting. L[önnrot]*
- v[ers] 196. *Pilkogret (viena) var hopsydt af 3 st[ycken] peurankoiwet. D[er]af kolmikoipinen.*
- ? v[ers] 201. *Vetää kaaren korwaan, monne = spänna bågen lock: han wände med sina händer den ganska heta (starka) bågen mot sitt öra (den ena ändan) och mot spetsen af sin högra hand (den andra). L[önnrot].*
- ? v[ers] ~~212~~ 213-215. *Kun och sen. Äro här Accus[ativus] Cas[us]. L[önnrot]*

- v[ers] 226 *Hietaharju* = sandåsig. Epith[et] åt maa.
 ? v[ers] 229 *Sapso* = Rewäsin, Mjälte S. jfr. C[ajan] veka lif.
 ? 210 Wäinö on tätisi poika
 ? v[ers] 232. *Kautta kainalon wasemen*, hvems kainalo.
 249. Seuron, aa, diminut. af seuraan, ata, jf v[ers] 189. C[ajan].
 250. *Karehin*, åstadkomma sus, sorl, g[enom] rörelse.
 268. *Pää*, i karelskan = henki, n[ota] b[ene] pään elo[?], person.
 ? v[ers] 274. *Loputen*, är väl s[am]ma Cas[us] af loppu, som loputse.
 ? v[ers] 275 *Peritellen*, (af perä, slut), sträfva mot slutet.
 v[ers] 301. karskahti = kratschen.

Toisinoita

- ? v[ers] 72. *Sinettäret*, sådana inbillade väsenden (Luonottaret), som satte blå färg på blommor. Äfven finnas Punattaret, rödfärgade den. L[önnrot]
 ? v[ers] 169. *Hännäslä ujon upehen*. Uwe, upeen, ora, lærer urspr. varit epithet.
 v[ers] 190. *Pyörtänä*, vanl. åkerren; här kanske = pyörtret, hvirfvel (v. 173), eller kanske begge åbrant. K[eckman] Den förra förkl[aringen] är bättre. L[önnrot]
 v[ers] 227. *Riuhto*, Hastigt slå ell[er] göra ngt
 249. *Seulun*, sållades, skakades.
 270. ~~*Lehuttelen*, fladdra af lehun.~~
 272 *Lapukas*, handske, want, af lapa.
 306. *Jäälitsa*, ägg, äfven stundom jääitsa af яйцо, ägg.

- 1151 Erroneous spelling of *stället*.
1152 Lönnrot 1828.

2. *Runan*

- v[ers] 4. *Pehkiö*, halfmurken, stubbe, klump.
? v[ers] 23 *Inha ikä*, svår, besvärlig.
? 24 *katowa kannikka*, kaon, oa, dim. af katoan I: 189. *Kannikka*, kant, yttersta; på mitt yttersta, som snart är förbi. L[önnrot]
? 50. *Rietta* orenlighet.
? 58 Onkelwoinen (Ongelmoinen), det man eftersöker. L[önnrot] deriverar ordet af ongin. Krokig? ej så
? 59. *Teppo*.
75. *Warpa* = varpu; *varpanen* = varpunen.
86. *suorotas*, af suorottaa, jemra, gråta så att höres.
90. *Uwantolainen*, Sieltä hän on meren selältä. C[ajan].
100 *Lonkaelle* = Bättre lonkaellut.
140. *Hwad* man äter i byn, går (ej på rätta stallet¹¹⁵¹, utan) på sidan, emedan man i byn vanl[igen] intet uträttar af *hwad* man, hemma väl mättad, hade lust att göra.
166. *Joukkonen* l *jouhkonen*, dim. af joutsen, svan.
? 167. *Yhen villan kylkyestä*, när fåret klippes, blifver ullen för en hel sida shängande, och det lærer k[al]l[a]s *willan kylyt* l. *kylkyen*. L[önnrot]
? 203. *Riuwuttelen*, smälta? beweka. K[eckman]
210. *Korentelen*, höjer sig, af korkia.
211. *Karittelen* = karištelen I: 250.
213. *Sariola*, der starrgräs växer, h[var]före äfv[en] *Saraikko*.

Varianter.

- v[ers] 4. *Säikäle*, klubb, afbrytet st[ycke], stump. I Kant[e-le] I¹⁵²: 18, 20 bet[yder] det *ben*, skänka; säs[om] afskildt fr[ån] kroppen,

- ? v[ers] 83. *Kaheksialle*, liks[om] af *kaksi* kommer *kahtaa*, likaså af de öfr[iga] *yhtää, kolmia, neljää, wiisiä, kuusia, seitsemiä* o. s. v. h[var]med bemärkel-sen om n[å]g[o]t utgående fr[ån] en wiss punkt ell[er] håll är förenadt.
- v[ers] 132. Perinteillä, af perintie? l. perinnet? Arf? Arf-gods? K[eckma]n. Det sednare bättre. L[önnrot]
- v[ers] 202. *Riuota*, monne ej besl[ägtad] med *riutua* och här = wäsyttaa.

3. *Runan.*

- ? v[ers] 4. *Kapiwi*, kawin kapia, monne *ordna foten* af kawi, kawio, fot, hof L[önnrot] Ell[er] monne af kapea, nätt?
- ? v[ers] 64. *Keträwarren kiertimiä*, kiero l. wäärä wärttinä var oduglig och bortkastades; keträwarren kiertemiä torde således v[ara] detsamma som kieron (d. ä. hyljätyn) keträwarren palasia L[önnrots] Or[dlista/bok].? Skilnaden emellan:
wärttinä
kehräwarsi
= pää
= sarwi
= luu
= puu
slända af ben, horn (renhorn), träd o. s. v. kehräwarsi och pää äro g[emen]samma; sarwi, luu & speciellare
- ? 91 *kaikkien sanojen salpa*, alla ords bom d. ä. som kunde hämma bloden med alla behöfliga ord.
- ? 95 & 96. *Luki synnyt syitä muöten*¹¹⁵³, läste ursprungsorden efter behofvet, *luottehet lomiamyöten* loihto-orden efter alla vändningar (hål, hemligheter, inweckl[ade], mörka st[ällen] L[önnrot] Sananjatko C[ajan].).

- ? v[ers] 102. På blånosens (ägget af yxan) skurna spår. *Suu sinerwä* i st[ället] f[ör] sinerwä suu.
- ? 136. *Raanta*, = nnan l. raanto af raataa = työ, teko L[önnrot] sår. S.
- ? 162. *kielipalku*
169. Vakittuja, wakatan, stämmer, gör att n[å]g[o]t bl[ir] stadigt.
- ? v[ers] 182 *Lakkapuu*, förstugu-(qvißt-)stolpe.
- v[ers] 196 Ge[nom] d<--> ursprungsläsningens verkan.
kasa, hörnen af äggen på yxan, icke yxbaken, som heter hamara
kumpu Rund upphöjning i en eljest jemn nejd. S.
Reutoa, vräka sig, kasta sig S.
186. Summa = sumia.
200. *Kannas* näs.
(Halliparta jos mi koira C[ajan].

Varianter

- v[ers] 1. *Salokaaron*, kaarron af kaarto; *salokaarto*, skogsomringning.
- v[ers] 3 *siroksen*. Siro bet. vacker, proper. Soria; d[er]af siroa, sirottaa, göra vacker, här reflexive.
- ? v[ers] 24 Warun, ua trol[igen] = varon, oa, bereda, förfärdiga (till förråd).
- v[ers] 69. kosken, kalkkan (koskenut, kalkanut, koskent, kalkant).
- ? kasa *hietra* kalliohon.
78. *kimmeltaa*, slingra.
- ? 104. Telkkimeksi. För det kommande till blodens stängsel, K[eckman]
- ? 165. Ohkoa owen awasi: stänkande öppnade han. K[eckman]
- ? 189 *Puuho* enl[igt] L[önnrot] Arch[angelsk] förvrängning af puhu.

4 *Runan.*

- ? 31. *kerran* i ordning
- ? 32. *Tuhma*, oförståndlig
33. *varaton* ofärsigtig
- ? 40. *Woimaton*, på det ohjelpiga eldåret (af *vörda*) emot h[vil]ket man intet förmår L[önnrot].
- ? 69. *Rääkyrauta*, sprödt jern (tackjern)? valkia rauta, kirkas rauta C[ajan].
- ? 123. *Walkama*, bultning.
135. Smakade tillräckligt, som han tyckte L[önnrot]
- ? 136. Stålets förfärdigandets vatten.
- ? 140. Dessa duga ej till stålets lagningswatten, till jernets beredningsämne, *maa*, ämne –? L[önnrot].
143. *Liihyttele*, sväfva
- v[ers] 147. Flyg snedt öfver sandmoar.
- ? 162. Sisiliskon silmän-teitä, monne silmänteitä, af *silmännet*, n[å]g[o]t som man betraktar.
- v[ers] 177. *syännyn* (af syän, hjerta), vredgas, förargas. Utta-
las mest *säännyn*. Jernet personif[iera]s och be-
tr[akta]s som en ond maka, h[va]före Ilm[arinen]
k[al]l[a]r det *veikko* och emon *lapsi* (v[ers] 118).
- ? v[ers] 171. *koito*, Usel, eländig S.
- v[ers] 175. *Piirama*, streck, liten grand.
- ? 201. *Riuottelen*, v[ara] i svagt flytande tillstånd.
- ? 221. *Riveštyn*, bl[ir] fugtig, s[amman]falla. S. Muu-
rehtuu, sairattu. C[ajan].
228. = Tulit pahapäseksi.
242. *Tihu*, tät, svår S. paho. C[ajan].
- ? 243. *katkoit k[alman] k[arvallišta] förrättade g[enom]
skärning ett ärh¹¹⁵⁴, som sk[ulle] anstå kalma.*
- ? 247. *Vierin*. Trol[igen] Instr[uctivus] Cas[us] af *wieri*;
i s[am]ma men[in]g nytt[ja]s i prosa *vieritse*:
puhua vieritse tala för 3^{dje} man

- 1155 Actually, there is no etymological connection between *lima* and *limi* (SSA s. v. *lima*, *limi*).
- 1156 Lönnrot 1835a.
- 1157 Renvall 1826.

- ? 251 *Ankea* lærer bet[*yda*] eg[entligen] hård, oböjlig, svår, trängande, murhe se on. C[*ajan*]. Motsträfvigt. S.
- ? 272. kun miekka meressä d. ä. ganska obetydlig och så önskas, att bloden nu wore.
- ? 292 *Tyytyä* dämmas g[*enom*] föresatt hinder; *tyrehtyä*, hämmas, upphöra, stadna (g[*enom*] torkning, mättning [et *cete*]ra).
- ? 332 *Limitysten*, Torde bet[*yda*] i snoddar, bredvid h[*varan*]dra och v[*ara*] besl[äktad]¹¹⁵⁵ m[*e*]d *lima*, trådluk wäll i watten.
- ? 336. *Helpet* vet, fröskal.
353. *Einetten emä*, *Eine*, första ämnet (frukost, d. ä. första maten om morgonen). *Einett[en]* emä, upp[*h*]ofvet till de första grundämnerna L[*önnrot*] = etinet
- ? 363. *Läpi liikkuma lihojen*, köttet som rörts, skadats.
373. *sorkahtaa*, halta, [hal]ka?, skuta, komma ur sitt st[älle]
- ? 375. *Weihlähtännä*; tullut wiiltyksi, wiiltämällä tullut juoksemaan. L[*önnrot*]
394. *vännys*, så att man af smärtan drags tillsammans *katsehet*, läkemedel, som bl[*ifva*] besvurne.

Varianter

5 Runan.

- v[*ers*] 55. *kassa*, skatt, rikedom, prakt. L[*önnrot*]. Enl[*igt*] andra bet[*yder*] *kassapää* obetäckt hufvud till skillnad fr[*ån*] gifta qvinnor, som hafva betäckt. Se H[*elsing*]f[*ors*] Morgonbl[*ad*]¹¹⁵⁶ N. 91.–93.
- v[*ers*] 40 *Laulo tuulen tuppurihin*, b[*etyde*]r. luften i raseri. K[*eckman*] Tuppura = Renw[*all*]¹¹⁵⁷ tuper. Här orkan. Äfven tuppuri.
146. *Kylän koirien kuluksi*, som vräkes i hundars fötter, af *kulku*, wrak, d[*er*]af *sopen kulu*, som vräkes i knutarna.

222. *Ilman alkosen alutta. Alkonen*, en liten början; s[å]l[e]d[e]s utan den ringaste börjans början. Utan att ens hafva n[å]g[o]t att *börja* med.
- ? 224. *Riporihman tehty sätta* snöret till dörrklinkan. Utan att så m[yc]k[e]t som snöret till dörrklinkan var förut gjordt. *Ripa* bet[yder] äfven flickornas hufvudbonad och *riporihma* band att baktill sammanbinda dem; k[an]ske är d[en]na sedn[are] bem[ärkelse] att föredra, emedan man ifall, då n[å]g[o]t förklenade, nyttjade liknelser, som syftade på qvinnornas ringhet. L[önnrot].
234. Äfven utan (,) kunde wasaröa warttakana förstås som vartt[akana] vasaraa d. ä. (fanns ej) ens skaft till hammare. L[önnrot]
- ? 242. *Lietse*, bälgr. *Lietsehensä liepemiä*¹¹⁵⁸. Det nedan före bälgen liggande st[älle].
- ? 286. *Lyyhättelewi*, göra ifrigt och påskyndande.
- ? 299. *Purno* = *purnu*, sädeslår. L[önnrot]. Se C[ajan].
- ? 316 Kahta hitsatt för att öka bet[ydelsen] af kallella.
318. *Pitkin päätänsä pitäwi* (ajatuksia l tuumia), d. ä. håller råd öfver hela sitt hufvud, sysselsätter hela sitt hufvud.
- Varianter till 5 R[unan]
- ? 34 *Lehwy*, dim. af *lehwä*, barr, trädswist, gren. Renw[all]¹¹⁵⁹
- ? 34 Lekkumahan.
- ? 143 *Willaseuot*. Seuwt för sewot af sepo? För metherns skull. L[önnrot].
- ? 185 *Wiitiseksen waatiseksen*, förklarades: puki wiienlaisia¹¹⁶⁰ waatthia. D[er]före är väl *Wiitiseksen* dets[amma som] *wiitiseksi*, ty änd[elsen] *kse*, *ksen* är den hos Arch[angel] eg[entligen] brukl[iga] för vårt *ksi*.
- v[ers] 197. *Ummenettomaksi* = kunnottomaksi? – älyttömäksi?

- 1158 Cf. the *New Kalevala* 37:102 *Lietsehensä liepehiä*.
- 1159 Renvall 1826. The line cited by Castrén is not included in the *Old Kalevala*.
- 1160 Actually, *viitiseksen* is a poetic variant of the verb form *vaatiseksen* and is not connected to the numeral *viisi*.

- 1161 Renvall 1826.
 1162 Sic!
 1163 Sic!
 1164 "animal rape," i.e. "sod-
 omy."

6. *Runan.*

- ? v[ers] 17 *Kesäkuut*, lärer bet[yda] sommarmånader (ej sommarfett) – cf. kuiwoaisi.
- ? v[ers] 43 *Järky*, wält. S.
- ? 43 *Iljana*, -an, iljan, -en, kortare former till *iljanet*, -een; äfven *iljama*, -an o. s. v. se Renw[all]¹¹⁶¹ = kaljama.
- ? v[ers] 97 *Telkitäksen*, sluta sig, innesluta.
- ? v[ers] 159 *Sintso* = *santso*, förrstuga¹¹⁶².
- ? 187 Jakku-mies, Monne ett ord eller 2^{ne} skildta jakku, kort bänk.
210. *Malti*¹¹⁶³, förstånd, skicklighet, förmåga.
- ? 224. *Lappehin*, sidlänges, med flata sidor.
- ? 224. *lappeli, lapelen?* lavella, hopa, skofla, sammanfösa. af *Lapio, lapo*
- ? 243. *kinahmi*, fradga, skum.
- ? 249. *Keskilaatu* (ett ord enl[igt] Lönnr[ot]). Den mel-lerst beskaffade hopen, ordningen.
254. *Lemmin poika*, kan ej deriv[era]s af Lempo. Nom[inativus] är trol[igen] Lemmi.
264. *Herjaan*. ζωοφορία¹¹⁶⁴. *Itse* till och med.
- 266–267 Antingen: "Sprang efter tagelsvansarne än på kärret på landet(s midt), än der vattnets gyttja röres" eller är *maan napa* här epith[et] åt *suon selkä*, då öfvers[ättes]: På kärret *midt emellan* (omringadt af) torra landet, I den rörliga wat-tengyttjan".

Adde.

- v[ers] 38. *Alakiwellä*, kiwi maassa, ku ei liiku ilmoissa ikänä.
57. rintalaštasešta, <> bröstharnesk.
- ? 192 *Karsina*, se C[ajan].
- ? 222 *kiwiharko*

1165 Actually, it must be connected to *suka*.

Varianter

- ? v[ers] 14 rätsi = rätsipaita = rätsinä = rästinä
 v[ers] 81. *Nuorehin* för norehin af noro.
 182 Ruohdin = Rohkenen, hos Arch[angelska] Fin[-nar].
 v[ers] 17. *Warwashattarani*.

Runan 7

- ? v[ers] 18. *Salitan*, af *salin*, klyfwa.
 26. *Yllätän*, upphinna.
 ? 35. *Rannan* raippaset.
 ? 41 *Kuukkuna*. Monne mussla.
 ? 44. Såsom enhvar der han borstar (sitt barn). til suku¹¹⁶⁵.
 ? 81, *Wuolaket*. Han sköt på snön den längre skidan. En skifva (hal), som vore den smör, tog så *kattawa* (kortare skida) till hjälp; (den liknade) en ilande falk.
 ? 94, kokka. N[å]g[o]n utstående spets, h[var]med han band elgen L[önnrot]. Kokka, ledband S.
 ? 109. *Lysmätti*, brytas till hälften, så att den s[amman]-hänges.
 ? 109. *Läpi*, det hål, h[vari]g[enom] warwastin ell[er] fotremmen är t[ri] träd.
 v[ers] 110. *Kannan tiestä* = kannan paikašta.
 v[ers] 111. *Katki* af *katken*, ea l. katkean, -ita
 ? v[ers] 112 *somman suovero*, enl[igt] n[å]gra det st[älle], der sompa är fästfogad wid sauwa; enl[igt] andra: det, h[var]est keihäs wid öfra ändan af sauwa sitter; s[åle]d[e]s i allm[ännhet] beslag, fogning.
 ? v[ers] 127. *Heinäköngät*, trol[igen] wårdslösare fotplagg i allm[ännhet]. Hittills hade Lemmink[äinen] ansett sitt arbete så lätt, att han ej ens brytt sig om att ordentligen sko sig.
 — (Heinäköngät = kesäköngät).

- ? 129. *Syylinki*, En strumpa, som nästan saknar all skaft, är af tjockare ull och nyttjas att draga ofvanpå wanl[iga] strumpan.
- ? 132. *Sini piikojen pihalle*, Skogen k[al]l[a]s stundom blå (sisälle salon sinisen); troligen ansågs dess folk äfven vara blåklädt. L[önnrot].
- v[ers] 133. Ris- ell. barr-träds borgen (d. ä. skogen? L[önnrot] *ingalunda*) rand, omkrets, infogad del. L[önnrot].
- ? v[ers] 150. *Sepeli*; hund med hvit hårkrans kr[ing] halsen.
- v[ers] 151. Jag lockar l. uppmuntrar mina hundar, Gör min båge beredd, *til*
- 152 [et cete]ra Tilltalar (magice) mina ~~hundar~~ skidor: skidan är slägt m[e]d foten, Bågen af s[am]ma folk l. sällskap som handen (befryndad m[e]d handen). Sades till dessas beröm.
- ? 171 *Mielusa*, h[oc] e[st] joka mielusaсти kohtelee, sås[om] man nu väntade skogen göra.
- ? 172 *Tarkka Tapiola*, ant[agligen] så, att skogen ansågs *waksam*, ell[er] skogen, h[var]e[st] waksamhet, försigtigh[et] fordras
- v[ers] 175. Så säger jag, *må då vara huru som helst* l. *enfadligen*, Instr. af [mo]koma.
- v[ers] 179. *kukuttele*. låt gala, ljuda, skälla.
- 183 [et cete]ra Böj lukten af willbrådet (l. föremålet för hundens wädrande) åt bågen till, (d. ä. der jag med min båge befinner mig); wänd hastigt lukten till bågen, slå den äfven ifrån aflägsnare ort, Bär hundens wädring [et cete]ra
- ? 184. *Tuhku*, lukt –
- v[ers] 190. *Jotta* koiran [et cete]ra. På sådant sätt skulle hunden [et cete]ra. I st[ället] f[ör] *koira kohti juoksevi*.
- ? v[ers] 191. *Julki julkitella*, *l*, julkotella, hark.
- ? v[ers] 195. *Wieri*; *vierin*, -iä, komma åt sidan, tala ut ifrån sig (hviska?).
213. *Kaltoin*. på snedden, åt sidan = *paltehin*.

213. *Kaarnapohjanen*, barknorr, rakt mot norr.
- ? 217. *Awullinen*, *Apu*, donum, bonum. Watsan apu, donum uteri i[d] e[st] foetus; inde *awullinen* (pro watsan awullinen) gravida, in utero gerendo.
- ? v[ers] 223. *Hawon akka*, kanske = *hawu*, barrskog. Barrskogens qwinna.
- v[ers] 220. *Perna* = Rewäsin S. *Itikka*, litet kräk.
- ? v[ers] 223 *Raiwokerta*, obändig.
- ? 228 *Waliwo* = *walio*, utvald, utmärkt. I Wuokkinie-mi får ej *i* och *o* i andra stafvelsen sammanstöta; utan de åtskiljas alltid med *w*. Ex. kuniwoiksi, nuottiwolla m. m. i st[ället] f[ör] kunnioiksi, nuottiolla.
- ? v[ers] 231. Peritän, hämta tillbaka, återställa, hjälpa.
- v[ers] 233. *Haukku*, här = haukkuja.
- ? v[ers] 237. *Kapu kielen kantimessa* (klabben, kafveln ifrån tungspännet (tungan) K[eckman]. Sill on *kapu suussa kielessä* [et cete]ra d. ä. han är stum. Man måste wäl fordom hafva förestält sig n[å]g[ot] sådant, som *kapu* genom trolldom eller eljest hafva kommit i ens mun.
- v[ers] 240. *Miehistä*. Jag bland (af, framför) andra karlar far nu [et cete]ra.
- ? 248 *Kolkkapoika*, en pils afhämtare, *kolkkipoika* fl[e-ra] pilar C[ajan].
- N[ota] b[ene] 246, 47, 45. Metsä, *Tapio*, *Korpi*, äro vocat[iva]¹¹⁶⁶.
- ? v[ers] 267. *Aionkana*, och 271. *Aiallani*. Gen. af *aika*, lika[som] *aika* är enl[igt] Wuokkin[iemi] *aian*. – *Ei aionkana*, ej då och då ens – *Aiallani* (pyytösaiallani) på min fångsttid.
268. *Hoiwautan*, wederqwicka
- ? 273. *Ainosin*. Begr[eppen] af *aina* och *ainoa* äro samslägtade i vårt språk; men här lærer *ainosin* bäst öfversättas m[e]d: så *wackert Aiononen* nyttjas neml[igen] sås[om] smekord, ungefär = *kultanen*, och *ainosin anella* är då: begära wackert

1166 An old functional case, used in addressing, according to the model of Latin grammar.

1167 Sic!
 1168 Sic!
 1169 älä || elä
 1170 Renvall 1826.
 1171 Sic!

- (eller så, att man kallar en ainonen). Träget, ständigt, oupphörligen, ensamt, kunna äfven passa, men de återgifva här ej rätt orden. L[önnrot].
- ? 284. *ounahuus*; *Ounas*, som begagnar främmande *outo?*, *owanl[iga]* medel till erhållande af *n[å]g[ot]* (upplysningar¹¹⁶⁷ i framtiden, lycka i fångst [et cete]ra). *ounaus*, sådant begagnande.
- ? 293. *Imerrin*, *-timet*, bröstben, bröst.
 296 *Pätinet*, bandstump, rimsa.
 298 *koltuska*, och, *koltu*, örprydnad, örhänge. Monne af Guld, kulta.
 299. *Simpsukka* perla (här; annars Simpsukan kiwi, *jywä*)
 315. *Sakara*, det yttersta, tinnar.
 323. *Kunki trol[igen]* för *kullaki*.
- ? 323. *kulmanne*, wägg.
 340. *nyperrän*, gnugga.
- ? 381 Sarka *k[al]l[a]s* på Ryska sidan *haljakka*; likaså wadmalskläder.
- ? 402. *Käyös waskinen wasara*. *Käyä bet[yder]* äfven *gå* efter, t. ex. *käy wettä*, *tulta* m. m.
406. *Rahan karwan kaswinmaalla*; *Raha bet[yder]* djurskinn. I *Sotkamo* sockens öfverenskommelse om presterskapets aflöning *kr[ing]* medl[et] af föreg[ående] sekel nyttjas det för eckorrskinn. ”Joka talosta pitää tuda¹¹⁶⁸ papille (niin monta) rahaa.
- ? 407–8. ”Om vilja skulle komma åt sidan, Om hjorden skulle springa öfver gårdsgården” –
- 424 *Viertä*, *-rren*, verb. *wierrehtää*, *älä*¹¹⁶⁹ *wierrä tieltä*, *gå* inte på sidan.
 425. *Annollansa*. Af *anna olla* = *annolla*; status quo.
- ? 441 *Riehto*, se *Renw[all]*¹¹⁷⁰. *Riehto-aita* torde *v[ara]* det tillstötande gärdesstycket L[önnrot]. *Riehto*, En del af gärdesgårdet¹¹⁷¹, söndrig, slarfvig S.
- ? 451 *Tanikan linna*, monne af *Tana*.

1172 Renvall 1826.

1173 Renvall 1826.

462. *Päiwän polwiset*, -nen urgammal, gammal som dagen (solen).
472. Dina gull (villebrådet) äro hårigare, hednare.
- ? 423 *Lempiliina*, wid offringen breddes ~~det skinn~~ skinnnet af det djur, man fick med hårsidan uppåt och derpå skrapades af guld ell[er] silfver. Ett sådant skinn k[al]l[a]s här metsän *lempiliina*, Skogs Gudomlighetens *wackra duk*, som de borde utbreda på marken.
- ? 482. *Lämsä*, snara l. ögla i snaran.
- ? 484 *Kameliwarsa*, torde urspr[ungligen] hetat kamala warsa.
509. *Kullertaa*, *kulleroia*, *kullerella*, om rörelsen, i s[ynner]h[e]t gående, som sker raskt och lätt Renw[alls] Or[dbok]¹¹⁷²
513. *Puiti* = puitse, puitte, puite (af puu), förbi (genom) träden, skogen.
- ? 525 *Auko*, auon, Öppning, gap.
- ? 526 *Riehto*, = reutu (-to), retu (-ttu), repale.
- 529-30. Regna snö till en skidståfs höjd, Låt den komma sjudandes (kokandes) så högt som spjutskaftet. L[önnrot].
530. *Kiehitellä*, kunde v[ara] *kehitellä*, utveckla.
- ? 532. *Laukki*, enl[igt] Renw[all]¹¹⁷³ *bläs*, kunde ock komma af *laukkan* och bet[yda] galloperare.
551. *Päätäsi kopia* = kopia päätäsi.
568. *Ankara*, sträng, oblid, swår; bet[yder] äfven förträfflig; kunde ironice här så vara.
- ? 605 *Wesoin*, watten-orm? L[önnrot].
- ? [606] Umpiputki
- 616 & 17 Jag känner ej wattnets (wattenormens) plågor (att bota), Ej det tillslutna rörens (käppens)
617. (*Ailut*, uen) swedor, plågor.
631. Kawahutan (~~l~~ kamah.) slänga, slänga till

Adde:

- kunnas*, höjd
Palttina, lärft
kalkkara, skramlande hänge.
Temmotin, rycknings verktyg, hof.
 ? *Remupilvi*, ojemnt moln.
 ? *Witiä*, fin snö, ofvanpå gröfre.

Varianter

- 16 kawellan = kawerran
 ? 109. *Päläs, -lkään*, jern- l. näfverplåten under fotstället på skidan, d[er]före *päästä tästä pälkähästä*, släpp mig ifrån d[en]na skidlopning ell[er] gång (jägarens önskan, när han intet får); sedan släpp mig ifr[ån] d[en]na ställning, ledsamhet i allm[änhet].
 605. *Lapokyy* Om ej = lapa jfr lapa *mato Wesikyy*, wattenorm.

8. Runan.

- ? v[ers] 12. *Harjan terä*, terä i motsats mot warsi, eller *kädenala*, borst-ändan.
 ? 28, *laaja*, bred, utbredd, förstörd (prostratus), olycklig
 ? 34 *Sirku*¹¹⁷⁴, lärer betyda fl[era] slags små fogel.
 35. *Tulonen*, dimin, af tulo, händelse, åkomma, (olyckshändelse).
 ? 93 *Lakehille lainehille; lakia*, öppen, hvars slut l. ända man ej ser.
 96. *Suunna*, s[amman]dr[aget] af sutena.
 v[ers] 100. *Puiten*, = pujoten = pujotellen af pujoan (= pujottelen), tråda igenom, slingra) S.
 ? 158. *Manalan alanteheassa*. Twenne Subst för Adject. och Subst., eller dets[amma] som *Alasessa Manalassa*, under nedanom Manala liggande stället.

186. *Heltehestä*. Adverb. änd[elserna] *-sta* och *-stä* före k[ommer] i Archang[el] ömsom m[e]d *-sti*. Så äfven en Adv. änd[else] *-ltä* för Cas[us] änd[elsen] *-lta* –
- ? 187. *Himmestä hiošta, himpi*, obscure; *hioštaa*, åstadk[omma] svettning.
- ? 188. *koko terältä*, med hela solstrålen K[eckman] *terä* i allm[änhet], för alla ting, h[var]m[e]d de yttra sin werkan (jolla koskewat).
- ? 189. *Nuiwa*, twär, owänlig, fiendtlig.
- ? 194. *Siipipuonna*, jonka on siipi puonnut (puonna).
- ? 195. *Konkelo*, krokigt träd S.
196. *Lenko*, böjd. S.
196. *lehahti*, fladdra, uppfladdra l. flyga, röras lätt, som ett löf (lehti).
- 202 [et cete]ra De unga (insöfde solen, så att de blefvo stående) stöda mot sina swärd, de gamle emot sina käppar ell[er] stafvar och folket af medelåldern emot sina spjut (De voro neml[igen] alla utrustade, stridsfärdiga).
205. *Leuhautan*, ungef[är] dets[amma] som *lehahti, liehautti*; flög på en gång (i ett tag).
- ? 211. *Meni myötänsä merehen* (myös lærer betyda ursprungligen ens omgifning) – (hel och hållen) L[önnrot]. (= *myötyri* ? <>s.)
- ? 213. *Wyölappu*, jerns[ölja?] med fliken? af bältet. anorst[ädes] wyölapašta l. lapawyöstä.
218. *Elotukku*, sädesknippe, n[å]g[o]t som hon först tog för en sädeskärfwe.
- ? 225. *Muskula*, enl[igt] Lex[ikon]¹¹⁷⁵. medicament-skärl K[eckman]. = små afsönsdrade st[ycken] l. bitar af allehanda saker. (*Loihtian muskulat*, st[ycken] af dödas ben m. m. som han till sin medicin använder).
226. *Wielä henkeä* (wajalla) till och med utan lif.

- ? 239. *Märännyt*, ruttnat L[önnrot]. monne af *märkä* bl[ifva] fuktad. K[eckman].
261. *Saamaton*, joka (tawalliseſti elää ilman) ei woi saada
262. *Olematon*, jolla ei ole, tyhjä, köyhä jne.
- ? 271. *Höyräytän*, L[önnrot] tror att *häyry* bet[yder] städiga ångor, *höyry* ånga i allm[änhet] likas[om] *löyly*, bad i allm[ännhet] och *läyly*, svettbad, besvärande, ohelsosamt bad jne i andra ord, der g[enom] särskild vocal i stammen, bemärkelsen förminskas l. ökas.

9. Runo.

- ? v[ers] 5 *Pohjapuu* = emä, köl.
- ? 5 *Eriwenonen*, *erä*, fångst – skogs – fiske – krigs – fångst. *Eri*, plur. s[amman]sättn[in]gs formen; s[åle]d[e]s bytes – fångst – krigs-skeppet.
10. *Wiriä*, ofta använda, tjenliga, goda trädet.
- ? 16. *Aiwin* = aiwoin pl. af = sing. aiwan.
- ? 36. *Perilaita*, bakdelens sidbord.
- ? 37 *Salwa*, fogning, hoppassning = *salwos* S.
42. *Lempiluotet*, (Luote = loihtoluku) begärliga, (kära) magiska ord.
72. *Alusmaja* = *alanne*, lägre liggande ställe eller och d[er]före Manalan *alusmaja*, att manala sjelf war en underjordens boning; alasella (alaalla olewalla) paikalla.
- ? 117. *Waatet walwo*, säger wäl ordstäfven om en, som låtsas sofva, men ändock lyssnar.
- ? 178 *Känkkäleuka*, m[e]d liten, utstående hake.
- 182, [1]83, *satanen*, *tuhantinen nuotta* troligen 100–1000-famnars not.
- 183 *tuurittelen*, knyppla <> ell[er] n[å]g[o]t dylikt.
- ? 199. *Uwentolainen*; om ej af *uuento* (uudento) sk[all] bet[ymda] en ny boningsort och *Uwentolainen*, en

främling, coloniist. Både för methern och annars sk[all] sedan de begge nu smultit till ett, och uvan-
tolainen, såsom det ömsom säges, äfven vara af
uuden (uutaa) – uuvantolainen.

- ? 203. *Ikimaja*, ewig, h[vari]från ingen återkommer, *iki-
runoja*, hvars sånger räcka ewigt –
- ? 213. *Emon alwehia*, fiskyngel, moderfiskens foster.
220. *Nuoriso* af nuori, liks[om] *puoliso* af puoli.
222. *Etinen* kansa, våra efterkommande, ty wi förestäl-
las lefva framåt. *Takanen* kansa, joka on jo taaksi
meistä jännnyt.

Varianter

30. *Hawinnehišta*, *Hawinne*, -een, lärer komma af *ha-
win* och v[ara] dets[amma] som hawinta.
93. *Murotan* = murennan.
139. *Herahtelen*, framsippa, -spruta.
172. *Suortua*, (eg[entligen] bl[ifva] rak), bl[lifva] färdig.
182. *Sykynen* = syksyinen.

10 Runo

- ? 23 *tappara* = kirwes.
- ? v[ers] 23. *Lähteä luku tulewi*, ordningen kommer, tiden nal-
kas.
- ? 24. *Toinen käyä kelpoawi*, – toinen (luku) och en an-
nan (tid) d. v. s. ytterligare måste man gå, ty det
beswärliga gåendet måste särskildt nämnas och ej
bl[anda] m[e]d *lähteä* uttry[ck].
34. *Tienaellos*, monne: Arbeta för betalning?
45. *Ahtamašta ansatiensä*; Laitetaan pitkät tiet perä-
tysten, ja niiden wirittämistä sanotaan ahtamiseksi.
- ? 58. *lentto*, liflös, kraftlös, orklös.
73. *Pengon*, förstöra, nedhugga, wräka
- ? 73. *pensjä* (om petäjä), ~~wara~~ liflig, frodig, yfvig.

1176 The edge of the page is worn out.

- ? 75. *Irjun*, grina m[e]d n[å]g[o]t läte.
90. *Warawäkewä*, jonka warassa l. takana oli paljo väkeä (woimaa).
92. *kerut*, pl. *kerukset* och *kero*, -on, lika m[e]d kurkku[u]¹¹⁷⁶, svalg.
92. *Kellehdin*, -htiä, vända sig hit och dit.
96. *Tuhotin*, blåsningsinstrument i allm[änhet]. Af *tuhottaa*, flåsa.
- ? 98. *Suullinen*, bet[yder] wäl allt, som hör till munnen.
- ? 98. *Hormi*, lös-skorsten öfver elden.
105. *Mahtipontinen*, jolla on mahin pontti kädessä.
112. *Mointa*, lär komma af Nom. *Moini* som jemte moinen lär förekomma] likas[om] *naini* o[ch] *nainen*.
- ? 116. *Hinkaan*, -gata. = kohdata, sattua.
117. *Julkea* = julki tulla.
119. *Tunnoton* = armahtamaton (omaa tuntoa vajalla)
120. *Tawoton*, icke folklik, grym, hård.
126. *Rahan nenästä* = rahan edestä l rahalla.
158. *Kiljun kartano*. *Kiljun* eg[entligen] Nom. Subst = kiljuwan.
- ? 194. *Säilä*, lærer bet[yda] klinga, svärdsklinga, h[var]af säilähtää.
196. *Iki*, för evigt.
201. *Ainokseni*, till mitt enda l. *förnämsta*. Dessutom lär det v[ara] diminit. af *aine* ell[er] *aino*, -on. Alla dessa ord äro beslägt liks[om] *aina*, n. s. och *aina* adv.
209. *Nouse* [et cete]ra – – (nouskoon) sata miestä [et cete]ra – *rauaišta urosta*, d. ä. karlar i jern.
- ? 218. *Periisäntä*, urhusbonde.
- ? 264. *Kinner*, i allm[änhet] *häl* eller ock = polwikinner, knäweck, ty de derpå följ[ande] *jaloista*, *kantapäistä*, *warpahišta* äro i nedstigande d[er]af.
268. *Perkelet* och *perkeleet* äro (begge former) brukl[iga]

- ? 275. *Ruttoin*, k[an]ske Gerund. af *Ruton*, -ttoa, göra n[å]-g[o]t hastigt, l. och Dat[ivus] Int[erior]¹¹⁷⁷ af *rutto*.
- ? 275. *Rutasen* eg[entligen] fatta hastigt ryckande ut; krysta.
- 316-17. *Ilma*, ant[ingen] nom[en] pr[oprium] = Ilmola (Ilmarises¹¹⁷⁸ hem) i luft (Ita <>s.). På ilmas halka, på kalmas isväg.
- ? 334. *Wieno*. Monne *underlig*, *främmande* = *wieras* (wienowesi, lugnt watten Renw[all]¹¹⁷⁹)
349. *Sininen* (nuoli) trol[igen] emedan man förest[äller] sig en framflygande pil såsom under farten skymtande i blånande.
356. *Louhikamari*, Stenröskammare.
402. *Lapohina*, (af lapo? K[eckman]) hellre af *lapa*. för s[amman]hanget m[e]d det föreg[ående].
- ? 429. *Mahti ponneton povessa*. Monne ej att föredraga Mahti-ponnet on (owat) powessa. Eljest torde ponneton stundom bet[ymda] *obändig*, *stor*.
- 446 *Ahdata*, wirittä (gillra).

Adde:

- Perehtyä*, bl[ifva] hemmastäd.
- Luomme*, wänder mig, sätter mig.
- Muhata*, v[ara] lös som kärmmull.
- Wieno*, svag, usling.
- Pulma*, åkomma.
- Taikia*, g[enom] trolldom förorsakadt ondt.
- Lummetkoira*, slakörad hund.
- Hattara*, flikigt, slarfva.
- Mannut*, jord. Diminit.
- Säilä*, -et, klufvet, aflångt trädst[ycke] ex pärtved.
- Parma*, Sv[enskans] barm.
- Welloa* = Sotkea.
- Räykyä*, upptina.
- ? *Kokkahonka*, der örnar sitta i toppen.
- Laikkopää*, nedan kal, i toppen lummig.

1177 The term used by Becker (1824) instead of the traditional illative.

1178 Sic!

1179 Renvall 1826.

- 1180 Verba neutra = Intransitiva, see further Becker 1824: 85.
 1181 Renvall 1826.
 1182 *Helsingfors Morgonblad* 91–93/1835. Lönnrot 1835a.
 1183 *Helsingfors Morgonblad* 91–93/1835. Lönnrot 1835a.

Varianter

15. *Hempu*, prydig, wacker, ansenlig färd.
 58 *Liewo*, trol[igen] af *lieto*, gyttja.
 59 *Niherwä*, tät, lummig, qwištrik.
 59. *kumia* = komia.
 89. *Torkahtaa jalkansa*, jalka torkahti l. anto torkahtaa. Neutr[um]¹¹⁸⁰ nyttjas stund[om] m[e]d n[å]g[o]t närbesl[ägtadt] object.
 89. *waapahtaa*, lät slinka, eg[entligen] Neutr[um]
 416. *Emmo*, = en mä ole = en mä o = en m'o = emmo; Så äfven *etso* för *et' sä ole*, *Enle* för *ei ole*.
 416. *kantus* jf. *kantura*. Epith[et] åt nöt, – krokfot.

11 Runo.

- ? 19 Järkälö = tela
 16. *Alanen* liks[om] *alus* det underliggande; som båten.
 24. *Lainehtia*, flyta på watten.
 ? 34 *Ihala*, se Lex[ikon]¹¹⁸¹ se L[önnrots] öf[ver]s[ättning]. på Morg[onblad]^{1182?}
 (81. *Tienkäwiä*, af *tienkäwi*, färd, wägwandring.)
 ? 87. *kuuja* hanlax (mager) S.
 127. *Suorin*, laga n[å]g[o]t i ordning, färdigt, k[an]ske äfven skynda. Reflex[iva] formen *suoratsi*, laga sig i ordning.
 199. *Riuwuttelen; pian pirtti riuwuttele*. Fac ut celeriter ignis conteratur. Per ellips. Riuwuttele pirtti, sauna, uuni, riihi [et cete]ra.
 200 *liuottelen*, = *liottelen* l. ock af *liukas* hal, slipprig; *liuotella*, göra n[å]g[o]t halt, slipprigt –
 211. *Piratse*, trol[igen] = *pirste* af *pirstoa*, spån, flisa, småwed.
 ? 213. säges ömsom *herasteslä* och *hereseslä*. Det sednare enl[igt] L[önnrot] naturligare. I Morg[on]bl[ad]¹¹⁸³ *wasslesöt*.

- ? 216. *Poro*, bet. α) aska, β) asklut, γ) lut i allm[ännhet] och såpa. Bered såpa af surmjölk. På friarfärder troddes v[ara] gynnande tvätta sig med ~~surmjölk~~ mjölk.
- ? *piimästä*. TR.¹¹⁸⁴ *liimäistä*, 20?
- ? 217 *Ytelmä*, i M[or]g[on]bl[ad]¹¹⁸⁵. *benmärg* (Monne: ytelen, *ytellä*, samla benmärg).
- ? 218 *Säikkyväinen*. Monne: *löddra*? L[önnrot].
- ? 235 *kaatiot* lär i allm[änhet] bet[yda] byxor.
- ? 236. ”Mina roder, hvarpå wattnet ej mera simmar” (flyter).
- ? 237 *Sasu*, medulla cornu rangiferi L[önnrot].; märg, såpa S.
- ? 238 *Haljakka*, = sarka, af *halewa*, *halia*, som är wadmalens eg[entliga] färg (grå, ljusgrå).
- ? [242] *Ussakka* bälte.
- ? 244 *Saapka*.
- ? 244 *Sahmattainen*. Sammet?
- ? 246 *Lässötän*, *liessottaa*, *luussotta*, onomat. som bet[yder] ljud, ex. när klädningssläp tar mot marken – – *mennä läässöttää*, gå vårdslöst
- ? 251. *Huopa*, filt (k[an]ske Haupt)
- ? 270, *warti* och *warten* (s[am]ma ord) af wara.
302. *Luuhattelen*, n[å]g[o]t sker på måfå. ~~Daf ordn.~~ Lönnr[ot] ö]fvers[ätter] m[e]d drömma.
- ? 303 *syyhättelen*, k[an]ske bättre utan h. *Syättelen*, drifva, skaka fram, h[oc] l[oco] ljud.
332. *Se*, pleonast.
- ? 353. *Ylentämäni* (Morg[on]bladet)¹¹⁸⁶ fostrarinna) borde v[ara] ylentäjäni. Felet uppk[ommit] d[eri]g[enom], att modren i inga runor tilltalar sitt barn m[e]d ylentämäni, h[vil]ket sångaren haft i minnet.
360. *Sammut*, puen. dimit. af Sampo

- 1184 Topelius 1823, 8.
- 1185 *Helsingfors Morgonblad* 91–93/1835. Lönnrot 1835a.
- 1186 *Helsingfors Morgonblad* 91–93/1835. Lönnrot 1835a.

- 1187 *Helsingfors Morgonblad* 91–93/1835. Lönnrot 1835a.
1188 Renvall 1826.

? 368. *Katasia*, bättre *kattasia* (Morg[onbladet]¹¹⁸⁷ stället, der n[å]g[o]t betäcket). I dörrvrån lemnas grytor-na m[e]d den ikokade maten, som ej på en g[ån]g åtgår och täckes för damm, hundar [et cete]ra.

Adde:

- Saatu*, wälgjord, god, duglig
? *Laituri*, brygga = Laitio
Kuettaa, låta leka.
? *Tarwoin*, bärting för att jaga fisk.
Atroimet, (atroin, arina, ahinga) [l]justerjern
Käpy
? *Kisa*, lek
Wyölliswitjat, ked till skärp
? *Wyöllyskoukku*, krok, ring i ked?
? *Hipiä* = iho l. ruumis
kaponen = kapia.
Uitimet, fena.
Luppu = *naawa*.
Warti = *warpu*.

Varianter

- ? 7. *Sukimojansa*, radix? Enl[igt] L[önnrot] är Sukima nom.
13. *Karahka* jfr. *karas*.
? 18 *Somerta* af *Somer* l. *Someri*? – Somero stenig rand K[eckman].
29 *Räpähien*, af *räwäs*, *-pään*, – riepu, l. räpäle.
? 31. *Hiukaan*, *-veta*, få sand på sig, ty *hiuka* är trol[igen] s[am]ma ord som *hieka* = *hieta*. Jfr. *Hiuwet* under *hiuka* hos Renw[all]¹¹⁸⁸.
? 31. *Karehtia* lär bet[yda] *gaf akt* l. *lyssnade på* ljudet (fr[ån] åtta håll.)
? 47 *kare*, *kari*, *stimm*, svärm af fiskar.
? 50 *Ureun*, tycks bet[yda] gå g[enom] n[å]g[o]n springa, liks[om] fiskarna måste klyfva vattnet för att komma undan.
? 83. *Urkenen*, monne besl[ägtad] med ura.?

- ? 83. *Umentolainen*, jfr *Umenneton* (Lönn[ro]t), ell[er] monne = *Uwentolainen*
- ? 86. *Kuullanta*, hoc ext[ensio] af *kutu*. *Käyä kuulla*, fånga fisk under lektiden; d[er]af verb. *kuullan* (kuultaa), och verbale *kullanta* (= ntg)
- ? 144. *Imantola*, ant[ingen] af *imantelen* (imannes), sött, ljufligt ställe (för friaren) *K[eckman]* ell[er] förbl[an]dn[in]g m[e]d *Pimentola* L[önnrot]
158. *lieto*, arm l. lös, rörlig, orolig.
211. *Puuhunen* l. *puuhut* nyttjas begge som dim. af *puu*.
- ? 212. *Tiiksilla*, Renw[all]¹¹⁸⁹ *Tiiska*.
216. *Latia* och *laatia*, brukas ömsom. H[är]af vårt *laitan*.
265. *Luukuttelen*, – *Luskuttelen*, gläffsa.
- ? 362. *Raastan*, lär bet[ymda] rycka, slita. Besl[ägtad] m[e]d *riistän*, *ryöstän*.

12 *Runo*.

- [5] *Walwatin*, för h[enne]s skull jag vakar.
- v[ers] 16–17 När du plöjer – – . Hiisi plöjde den fordom (och) Lempo gjorde wisserligen fåror, (men) alltid lemnar min stackars son sin plöjning (på sma åker) ogjord d. v. s. han var ej karl att plöja den, h[var]med *Pohjolas wärdinna* väl wille pröfva *Ilm[arinen]*s mod.
20. *Suorustella*; *suorran*, *suortaa*, d[er]af subst. *suorros*, -oksen (liks[om] *kynnös kyntää*) d[er]af *suorrostella*, göra färdigt, fullkomligt, o. s. v.
- ? 26 *Säärrystin*, instrument, h[var]m[e]d *sääri* betäckes, kan således v[ara] *brynja*, h[var]s bruk för våra *Förf[äder]* trol[igen] ej var obekant.
- ? 74. *Läylä*, -*len*, tråkig, besvärlig. D[er]af *läylentää*, *läylennellä*, besvara, oroa, tråka.
- ? 76 *Waalintu*, sades v[ara] = *kokko*. Monne liks[om] *hawukka* besl[ägtad] m[e]d *Isländska Hauk*.
- ? 80 *Kynkkäluu*, *kynkkä*, *Siipikynkkä*, vingbrosk.
81. *Lekuttelen*, jfr. *lekun*, här bäst *flaxa*.

1190 Renvall 1826.

1191 The numbers of the two lines should be 170 and 171 instead of 153. The last paragraph "Ruuotton - -" does not belong here. Castrén has indicated that some correction is needed.

- ? 85 *Lotasi*; engångsformen, slog emot, vidrörde.
- 86 *Kuopraelen* = kopraelen, kouraelen.
- ? 90 *Wengottelen* = *Hangotella*, som en hanko framskrida, när den slänges.
91. Stor ibland de store.
- ? 102 *koski* i jernförelse m[e]d Suvanto företer sig som gapet l. munnen af en stor fisk och det har säkert legat i Skaldens inbildng; men ~~hans~~ gädda (v[ers] 95) och sedermera äfven örnen hade ännu större gap.
115. *kynimen*; *kynin*, -men – kynkkä l. instrumentet för kynät. Fordom Nomin[ativ] var *kynimi* l rättare *kynime*, som ännu i s[amman]sättn[in]gar, sås[om] i Wariant[er] fallet är, kan brukas i s[ynner]het på Arch[angelska] sida[?]
- ? 125 *Koukkuluu*, gäddans krokiga ben l. skelett.
132. *Vinkale*. Vid[e] Lex[ikon]¹¹⁹⁰
- ? 147 *Omenatammi*, ollon.
148. *Lakka petäjä* = lakkapää petäjä m[e]d krona i toppen, lummig.
155. *kaari*, regnbågen, ej himlahvalfvet.
- korj.¹¹⁹¹ 153 *Riipo rintapäitä*, slet dess bröstben
- *Maišteli makua*, smakade dess kött (eg[entligen] smak)
- Ruuotton* bör v[ara] *Ruuaton* (otjenlig att ätas) l. mindre sannolikt *Ruo'oton*, utan ben. Men[in]gen följ[ande] "Örnen slänger den i luften upplyftade gäddas till föda otjenliga käkben (kåkar) ifrån sig och klyfver sedan dess mage.["]
- 162–164. "Ej kändes (tullut) watten som watten efter (för lpj.) gädd fiskens fjäll", (ty de betäckte wattnet så, att dess yta ej kunde urskiljas), "ej kändes luften, sås[om] luft" (var[iant] jorden sås[om] jord) efter (för) örn fogelns fjädrar."
168. *pahon*, *hkoa*, hugga, slå klyfwa S.

- 214 Teltamoinen, Var[iant] 207 & 20 Teutamoinen,
smekord – synonyma.
- ? Var[iant] 207. Jalkojen *jaksaja* = riisuja.
- 229 Päliltä = päliseltä.
236. *kuurullansa*, krokig, med nedböjd nacke.
237. *Länkämäisillähän*, länkämäinen, betad åt sidan.
237. *Aiwon*, tidigt, bittida, för länge sedan.
237. *Aikasuopa* (af Suowatta lördag S.) *Suopa*, ko-namn.
- 240 *Mäkähtää*, Engångs formen af määkyä.
- 241 *kewätuuhi*, lamm.
- 241 *Ullotella* = ulwoa – – bräka
- 236–244
Hon gick krökt på vägen,
Nedhukad till fähusen
Tidigt bölade den goda kon,
Ganska tidigt på morgonen.
Gaf det om våren födda lammet ett bräkande ifr sig.
Wärlammet bräkte (af längtan ell[er] kärlek till)
Den som kastade fram det fina höet
Som förbättrade deras portion (Gaf frisk föda till
frukoßt).
- ? 247. *Nuorasesta* h[oc] e[st] Nuoran tawalla; röken
uppsteg snörrätt.
- ? 247 *Paksusta* = paksulta = paksusti.
259. *keskutta*, rådstå, öfverlägga.
- 260 *Piilopirtti*
265. *Piiloikkunat*
ett pörte, hvarest tärnan kunde gömma sig, och
som hade små, omärkliga fönster.
- 278 *Uhalla*, på trots.
- 279 *Waikasta*, på wad.
- v[ers] 254 *käärilauta* wäfstock.

13. Runo.

- v[ers] 11 *Muhia*, fet o[ch] präktig.
- ? 15. *Kesäorawa*, en ekorre i sommardrägt (l. om sommaren).
- ? 26 *häwe*, -peen = *häpäs* l. *häwäs* se Renw[all]¹¹⁹²
- Var[iant] 17 *keski lehmojen vasaia*, medelmåttiga kors kalffvar
- Var[iant] 26. *kytkyt*, klafva.
33. *Wieno* = Wiena (trol.).
- ? 40 *Palwonen*.
- 43 *Muliſtan* och (var[iant] *muljautan*), *wrida*, *wända*, *wränga*, så att ögonen fingo ett förfarande utseende.
- Var[iant] 92 och 135 texten *puisen uuen urtehesen*: uti det nya trädkärllets fogning i. e. uti det.
- ? 92 *tiiski(nä)* uti små partiklar.
121. *kaiwahtavi*, för methern, pro *kawahtawi* L[önnrot]. plötsligt fråga. *Auer* = löyly, varm imma.
- ? 149 *laahovi*, hyppjade, rörde sig midt på golfvet
- Var[iant] 160. *Reikuttelen* = hieron l. *hykerrän*.
- Var[iant] 164 *Wästäkäinen* (besl[äktad] m[e]d *wästäräkki*) du lilla, netta fogel såsom smekord brukadt, liks[om] äfven för att utmärka renligh[et] och snygghet
- v[ers] 241. *liihätellen*, Var[iant] *riehattelen* = *rientää?* m[e]d hastighet framila.
309. *Walahdun*, falla, likas[om] sjunka ned, digna (*wai-pua*).
- Var[iant] 328. *Kahi kultanen kuhata* – Det gyllene drycket (*kahi* = kalja) pösa upp.
- 347 *karehtia*, qwittrare & sorlare
349. *kunnon kukkuja*, för tillfället duglig sångare.
361. *kuola* = *kuona*, drägel.
- Var[iant] 358. *Loiramoinen*, trol[igen] af *loiraan*, vråka sig – en lång wräkling

- Var[iant] 363. *kielen kanta*, tungans basis, h[var]m[e]d den fasthänger. kammelyn, Kimmelyn, bl[ifva] orörlig, krokna.
- v[ers] 378. *Alinomanen* = Alituinen, beständig.
 409 *Raataja*, en driftig och dugtig arbetare.
 409 *rahan alanen*, lejd för peningar.
Nykevä, trubbig.
- 14 Runo.
- ? v[ers] 3 *wiepoaja*, rörde l. befann sig wid ledet.
- v[ers] 13 *Raukewaksi* o[ch] v[ers] 17 *rauekkana*, brusa, rauschen
- ? 30 *liewehellä*, liepehellä – leipo, leiponen, leiwoinen?
Kaarnet korp.
- ? 33 *Simotus*.
- Var[iant] 29. *kapre; een*, monne kauris?
- v[ers] 36. *kalkke* = *kalkka*, skrammel.
- v[ers] 46. *raaſtan* } lossa romorna
 var[iant] 45 *riiſtän* }
- v[ers] 55 *wesanen wemmel*, En loka af wide l. annan slags widja.
- ? 59 *Mesinukka*; nukka bet[yder] lo l. logg, det uppskjutande på klädet. S[amman]dr[agning] med honungsrika uppskjutande vexter bl[om-]¹¹⁹³ strande lindan.
- Var[iant] 57. *kuomikko*, af kudon, wäf, tyg.
- Var[iant] 67 *kaasieſta*, ett kärl att ösa watten med.
- ? 67 *Maimat pilkehtäwi*, rommen utbreder sig skimrande.
- v[ers] 72 *leſty* = *lesitty* (af *lesin* tröska, skräda).
 80 *koroppa*, af Ryska *коробъ*, ask, vacka.
 89 *koltsas*, ring af R[yska] *кольцо*.

- ? 86. *kamana*, den öfversta dörrposten, som nedtill motsvaras af tröskeln –
90. *pästämätä*, utan att rifva neder –
- Var[iant] 89. *Otsiseinä*, pannväggen, gafvelväggen.
- Var[iant] 91. *kamoa* = *kamana*.
- v[ers] 105. *Avautohot* – *Awaukohot* –
122. *päältä poikitse*, i ändan af bygnaden tvärsöfver tusen famnar bred.
- ? 123. *Siili?* Hvad djur.
- ? 128. *Päkkehistä* – hassel.
129. *Suaslauta* Så k[al]l[a]s de bräder, som på sidan af ugnen betäcka stenarna och som ifrån patsas gå till väggen.
131. *vanua*, svarfva, skära; item vacka, polera
138. *Kalewan puista*, Monne rön? L[önnrot].
153. *Stolo*, bord, i Ryska – Столъ.
160. *Waate walkeuset*, hvitt som kläde.
163. *Rämäkkä*, sprakande –
- ? 166. *Tuohus*, k[al]l[a]s på Ryska sida wax-, talg- och andra ljus.
- ? 167. *Wahanen*, talg waxljus.
- Var[iant] 174. *koltsahaiset*, ringar.
- v[ers] 177. *Siikanen*, Sensus: Bredwid en så skön fästman *sopi siikanen* (smekord på bruden) *siwulle* kana-marja kainaloihin.
- v[ers] 189. *Kutsuloille*, (af kutsu), = kutsutuille.
185. *totta tehä*, göra skäl för sig.
186. *Wikoa tehä*, hastigt fara fram. Skynda bland gästerna som dricka ur den.
186. *wiisiwantehen*, fembandad
235. *Pöykän* = *pöyhään*, bullra, larma –
259. *Pakaelen*, (frequent. af *pakajan*) = pakisen.
- ? 282. *Wirren ponsi polwuhinen*, sångens ewärdelige pelare.

286. Äfven den, som icke hör, skall beundra sångaren.
 ? 315. *Eteinen*, vestibulum, förstuga K[eckman]. är det st[älle] der wärdinnan förvarar mjölk, smör etc. L[önnrot].
 ? 326. *Luonenko*, monne s[amman]dr[aget] för luopunenken? af *luon* i bem[ärkelsen] af kasta bort (sången), upphöra d[er]m[e]d.
 354. *Ratsu*, här häst i allm[än]h[et]
 ? 369. *Kuorekokkaras* lax-piroger l. dylik anrättng.
 var[iant] *koprin käärin kokkaroissa; käärin trol[igen] s[amman]dr[aget] af käärien h[oc] e[st] m[e]d tassarna famlande bl[and] bullorna.*
 372. *Luutoselta* = luuttomalta paikalta
 373. *Luotaselta* fr[ån] din närhet
 ? 376. *sirottelen*, skära smör k[rin]g att repeterande uppkommer

15. *Runo*

31. *Hiema* = hia.
 31. *Hiemotan*, träda på armen
 51. *käpä*, = *kepiä* = *kewiä*. Deriv[ativ] af *käydä*.
 ? 86. *Kapulehti*, monne kapeen lehti
 86. *Laklut*, berömmade diminit. p[ro]f laulut,
 ? 88. *kamalo* = kahmalo.
 182. *kangaswieri*, backsluttning
 183. *Wesiwieri*, strand
 ? 227. *Suppu* – soppi.
 231. *Armo*, Aktning, hyllning
 245. Man säger: *Mennä suikkasi sinne*, han for det hastigt, (liks[om] wiftandes) Han pajade dit Flexionen är en archaism.
 ? — *sutsuna*,
 246. *Räämi*, *räämä* och *räihkä*, stöka, bullra.
 246. *rätsinä*, särk.

247. Älä kengitä *kehjä*, flänga icke utan skor –
 Var[iant] *kemajan*, stoltisera.
- Var[iant] *kepäjän*, af *kepiä*, vara lätt på foten –
266. *toimean*, återvända efter väl förrättade ärenden
285. *Wehma* = wehka, Calla palu^ustris. *Wehmahuhma-*
re, nö^ubrödsqvarn
- 302 *Waljan päälle*, med ändan af remmen, h[*var*]med
 man spänner före – – *Walja*, rede
- 303–4. *Tiesin*, -*iä*, it[em] *tiisin*, -*iä*, laga så, att n[å]g[o]n
 får weta, underwisa, vara.
316. *korahutan*, smälla till, så att slaget åtföljes af
 rasslande
- ? 322 Ongelmo^usta.
365. *Kaaputtelen*, skrapa och nöta gol^ufv^ut –
- Var[iant] 383. *vesoimet* = wesat
- v[ers] 407. *Polkuttelen*, klumpsigt hoppa –
427. *Kelkyttelen*, springa lätt –
427. *Jolkuttelen* om björnens tunga lopp.
- Var[iant] 446. *Huhdon*, strukit, farit öfver.
467. *Patsaan*, uttr[*ycker*] susande ljud.

Adde:

- Laklu* = *Alli?* alfågel. S.
- ? *Kyty*, mannens bror.
- ? *Nato*, mannens sy^uster
- ? *Suppu* = Soppi.
- ? *Sutsuna*, kjortel.

16 Runan

- 13 *Waaher*, teren, lönn.
13. Orrarna kuttra.
- ? 14. *Kyynäpäs*, alm.
- Var[iant] 2. *Loitos*, på långt af^ustånd = kauas.

- Var[iant] 2. *Hamina*, det knarrande ljud, årkedjorna åstadkomma under roendet.
- ? Var[iant] 29. *Sukapää*, sträfhårig? K[eckman] kammad L[önnrot] med kam i håret <>.
- ? 37. *Sorritko sotiweräjän. Sortaa*, söndra. *Sotiweräjä*, en slags metaph[orisk] ben[ä]m[nin]g på bruden, då hon förest[älle]s såsom den, h[vil]ken inga friat, om h[vil]ken inga täflats l. kappats m[e]d h[varan]dra. (Möjligen äfven den förkl[aring], att *sotiweräjä* skulle i sig inlegga alla *illfyndiges slämplingar* emot brudparets framgång, då fråga vore, om sådana väl bl[ifva] öfver vunna orätt.)
41. *Lewititkö neien lemman*, Utbredde du jungfruns behag?
- Var[iant] 41. *Tiinu?*
— ? *pirrotan* = murrotta.
- v[ers] 52. *roikin* = *roiskaan*, g[enom] en plaskande ljud.
- v[ers] 55. *Hahut*, dim af *Hahka*, Eidergås. Enl[igt] L[önnrot]. tryckfel pro *hanhut*, liten, nätt gås.
- v[ers] 55. *Tehtahilta*, sades bet[yda] dets[amma] *som teljoilta*.
- v[ers] 62. *Poikkipuolinen*, k[an]ske poikkipuolisella, då men[in]gen vore: stig med ena foten på slädm eden (h[oc] e[st] stig upp från släden), med den andra tvärsöfver på halva meden. (d. v. s. n[å]g[ot] längre redan).
67. *Latsottamaanen*. Diminit. af *-ma. Latsottaa*, röra slipandes, tassandes.
83. *Käkänen*; käkä, -n (<=>sk handtag.
84. *Sulkiainen*, Tillslutare på dörren
- v[ers] 86. *Hemmun, puu*. wekt, sakta röras, så umgås m[e]d n[å]g[ot].
- Var[iant] 85. *Hersaja. Hersata*, fräsandes fara. äfven ljudet, kjolen åstadk[omma]

- V[erser] 81–116. Dörrarne flögo, alltid (beständigt) opp, wäntande uppå, längtande efter (*wuottaen* l. *wuottawat* måste förstås inunder så vid d[e]ssa, som andra dylika, m[yc]k[e]t brukliga, talesätt) dörr-öppnarinnan (*owellinen* ger eljest m[enin]gen en frequentativ wändning?), dörrhantagen knarrande emot den ringhandade tillslutaren; trösklarne kuttrade emot lenkjolens sakta öfverfarande; = förrestugan vände sig ofta på sidan, längtande efter förstugostädaren (rengöraren). – – Andbens (det präktiga, hårda, släta) golfvet musicerade i wäntan på – – det gyllene taket ljöd klart (lätt) – – fönstren gladde ofta – – wißhuset sänkte sig ofta för – fähuset närmade sig wäntande på fähusskötaren, (syslaren l. d[e]ns[amma], som i ordn[in]g bringar) – fähusförgården (*tanhua*) wek längre bort för den wäntande fogeln (anden) som skulle gå den – tidigt bölade den dugtiga kon efter den, som sk[ulle] ge den en duglig höwihko, det om wåren födda lammet bräkte (småbräkte l. hastigt bräkte) efter den, som skulle påöka dess portion, det redan på förra sommarn wordna (funna) fåret gaf klagande ljud efter den, som sk[ulle] framkaða lena höet.
- ? v[ers] 106. *lääniäinen; lääniä*, syssla om n[å]g[o]t, ordna, laga, sköta,
119. *Ulkonen*, som är ute, d. ä. ej wäggförsedd.
130. *Juoleus* – jealous, prydighet, stolthet.
139. *kukkulainen* af *kukka*, blomma (äfven barnleksak, allt grant). En liten wacker blom[m]a.
- 147–150. Det gick godt rykte om dig, såsom flicka i fadrens hem; laga så att det går godt rykte om dig hela lifstiden igenom, som du är i mannens hem. (*kuulu*, Imper. hörs, då blef omtald!). *Kuun ikäsi*, monne s[amman]dr[aget] af kunni (kunki) ikäsi (af *kuu*, en lång, obegränsad tid.

- Var[iant] 152. *Kutsunen*, berömmande dim. af kutsu, bjuden gäst.
- ? *Kuuronen*, skimrande, glänsande, lysande l. n[å]g[o]t annat berömmande epithet.
- ? *Airojalkanen*, Äfwen beröm[mande] epith[et] Monne ej den som har raka ben.
- v[ers] 162 *Warpalaide*, = *warpe*. Liknels[en] tagen af fullastad båt, som behöfver warpalaita för att wattnet ej skall komma öfver. Så äfven i faten.
- v[ers] 183. *Tenhous*, duglighet, karlawulenheth
- v[ers] 155 *Tämän tukun turpeutta; tukku*, hop, bytta. D[er]-m[e]d lärer bröllopsfolket l. endast brudparet menas. Turpia, fyllig, fet, *turpeus*, fyllighet, wäl-måga, skönhet.
- 186 *Imartuet*, sottma. S.
190. *Ilmarin eho*
- 193 Itu
- 195 Isku
se Porth[an] de Poesi Fenn[ica]. *Itu*, grodda kornet = mat. *Iskulla*, k[an]ske när de fått gro för långt, och maalla, när de fått n[å]g[o]n smak af unkenhet (jord)? (*Iskulla itunsa*, maalla malta-sensa)
197. *Surunna* = *Surrut*, liks. päässyt, tullut [et cete]ra
201. *Kohia*, omröra
214. *Päiwän päällinen omena*, det bästa, förnämsta äpplet *Omena*, metaph[oriskt] utwald man, och så m[yc]k[e]t för mer än alla andra, som äpplet på solsidan är bättre än de på skuggsidan.
224. *Romeikko*, stenbunden, obändig, ojemn mark. = *Romi*.
- ? 226. ”Lagat bänken af pensaat (buske). M[enin]gen är att beröma bänken.
234. *Oppahina*, nyttjas sås[om] m[ån]ga andra ord Plur[alis] pro sin[gularis].

1194 Added above.

- Var[iant] 237. Alatson = Alaston.
- Var[iant] 237. *Haljakka*, kläde, äfven surtout, rock af kl[äde].
Haahen, äkta röd färg
251. *kutri*, hårlock – Ryska кудри.
- Var[iant] 244 *Kirjottaa*, g[öra] grann, brokig.
- ? 259 *Saajannainen*, brudens tjenarinna, brudtärna¹¹⁹⁴, vid bröllopet. Är en hederspoët. Ordet bör skrivas tills[ammans] och härleds af *Saajanta*, den som hjälper att få bruden åt brudgummen.
- ? 260. *Olallinen*. Sjögr[ens] förkl[aring]. = Saajanainen, sås[om] den h[vil]ken städse står wid henne.
- Var[iant] 271. *Sunku*, stor marknadplats och by 1½ mil fr[ån] Povenets vid norra ändan af Onega. *Wiena*, – Archangel och Dwina.

Adde:

- Imaruet = Terwet
- Temminkäinen*, k[an]ske hårdtrampad.
- Kyykerellä*, sänka sig.
- Mutso*, ungmor.
- Patwaska*, Talman. Puhemies.
- ? *Huuet*
- Polttina*, 50 kop[eks] st[y]c[ke].
- Alttina*, 3 kop[ek]s st[y]c[ke], kopparmynt.
- Tenka*, ½ kop[ek]s st[y]c[ke]
- Riuna*, 10 kop[ek]s st[y]c[ke]

Byggnader och husgeråds-saker
samt kläder och andra verktyg

keträwarsi
Lakkapuu
Riporihma
Purno, lår
Sintsi
Karsina
Perilaita (på båt)
Katasia l. *kattasia*
Laituri, brygga. <----->¹¹⁹⁵
Tarwoin
Atroamet <----->¹¹⁹⁶
Käärilauta, wäfsäck.
Kaasie (Var[iant] 14: 67, ölkär!) *kauhanen* <----->¹¹⁹⁷
koroppa, ask, wacka.
Kamana;
<-->*tiseinen*¹¹⁹⁸
<-->*aslauta*¹¹⁹⁹ (14.129) Si<----->¹²⁰⁰
[E]teinen¹²⁰¹ (14: 315) = Sintsi
[P]atsas¹²⁰² (pirtin p.)
[Ka]rsina¹²⁰³ (6. 191). Framför ugnen.
[v]asu¹²⁰⁴ korg.

[The next page is blank]

Handwerk

Lietsehensä liepehiä

Måltider och maträtter

Satrona.
Lounas

Klädedrägt

Lapukas, handske [han]sk[e]
Kassa-pää, när håret är på fläta.
Ripa
Rintalaſtanen
Rätsi, Rätſinä, Särk

- 1195 Explanation in pencil is faded out.
1196 Explanation in pencil is faded out.
1197 Explanation in pencil is faded out.
1198 The first letters fall into the binding.
1199 The first letters disappear into the binding.
1200 Explanation in pencil is faded out.
1201 The first letter falls into the binding.
1202 The first letter falls into the binding.
1203 The first letters fall into the binding.
1204 The first letter falls into the binding.

Heinäköngät

Syylinki ~~kort~~ strumpa willasta (- haljakka willasta tehty)

Haljakka, painettu waate eli kaikki waate mi on werka

Palttina, det finaſte linnekläde.

Wyölappu (8. 213)

Kaatiot, böxor -

Ussakka, bälte som hålles öfver rocken, vyö, som hålles öfver skjortan

Wyölliswitjat

Wyölikoukku

Sotisopa, krigsskjorta

Huntu, qwinnors hufvudbonad = Sorokka - Repola

Iholiwi, veſt = Seletkä

Wiitta, kappa -

Kaita, särk?

Pääriusa, bandet som går öfver hufvudet -

Warwaſtin (på skida)

Läpi

Somman suovero

Päläs

Janhus

Warwaſtin l. *Nenuſtin*, remmen som går öfver tärna - Den andre k[al]l[a]s *kannantakanen*.

Päläs, näfret l. jernet under foten.

Fiskredskap

tarpoin

på not

Siula = sikla, ändan af noten

Noſtin

aina = selys, tågen, h[var]vid noten är faſtwäfd -

Bågen Jagtredskap och wapen

Kaari = selkä

jalka = warsi

Jäntimen siassa (1: 134)

Sulittaa

putki på svärdet = slida?

Naulan tie,

Björnen huru fångas?

[*Philologiska Anmärkningar till
[Gamla] Kalewala. I–IV Runan.*]

*Anmärkningar till Kalewala*¹²⁰⁵

I. Runan

Början af Kalewala utgör en inledning, som sällan försummas, då tvenne Runo-skalder sätta sig ned och ”föga hand i handen, hake i den andra haken” för att sjunga ett utförligare qwäde. De sjungande iakttaga alltid ett sådant bruk, att den ena af dem först qväder en vers för sig allena, hvarefter den andra begynner att upprepa samma vers; men ~~han hinner ej längre än till~~ sedan wid andra pes¹²⁰⁶ faller den första sångaren åter in, och sedan sjunga de gemensamt intill versens slut. Rättigheten att föra an tillhör naturligtwis den bättre sångaren, men om de sångarene äro jemngoda, uppstår dem emellan ej sällan en täflan, som ofta och i synnerhet wid gästabud kan fortfares i flere dagar. ~~Den ena sångaren~~ De söka då taga ordet af hvarandra, och så snart endera af dem råkar i trångmål, begagnar sig den andra af tillfället att anföra sången. Den som håller ut i längre tid, hälsas af åhörarne såsom segerwinnare, och hans lof utbreder sig widt och bredt kring bygden.

V[erser] 1–4. Wid uttrycket *mieleni tekee, det lyfter mig*, bör man erinra sig den dubbla betydelse af *sinne* och *lust*, som *mieli* äger i språket, ty om detta ord endast tages i betydelsen om lust, så har den första versen en inskränktare omfång än den andra, parallella versen, hvilket strider helt och hållet emot parallellismens väsen. Parallellismen har sin grund i bemödandet att närmare bestämma föremålets natur; således måste den nya bestämningen bara inskränktare till sitt omfång, eller åtminstone icke vidsträktare, än den första. *Te-kewi* är enl. ~~Lönnr. en~~ *Minun* är en pleonasm,

1205 KK Coll. 539:1 D7:
535–610.
1206 “(metric) foot”

- 1207 Lönnrot [1836–1840]
 1990: 544–545.
 1208 Becker 1824.
 1209 Renvall 1826.

tillkommen för alliterationens skull, som säl-
 lan åsidosattes i Finsk runo-vers. *Tekewi* anser
 håller *Lönnr[ot]* för en ursprungligare form, än
tekeewi, tekeepi, tekee. Hans anser tredje pers.
 Præs. Ind. Act hafva uppstått sålunda, att *hi* (*he*)
 blifvit tillagd verbets stam. *Hi* eller *he* wore en
 äldre form af tredje personens pronomen, hvars
 casus pluralis jemväl blifvit deraf bildade. Detta
hi skulle antingen omedelbart hafva öfvergått
 till *wi* samt sedan till *pi*, eller också har *he* först
 blifvit bortkastad och *w* sedan inskjuten, för att
 hindra föregående vocal att bilda en diphtong
 med efterföljande *i*. Ytterligare skulle den läng-
 re vocalen (*ottaa, tekee*) hafva uppkommit deri-
 genom, att efter bortkastandet af *h* efterföljande
i eller *e* sammanflutit till ett ljud med föregåen-
 de vocal. Således vore i de förlängda ursprung-
 liga formerna (*tekewi, ottawi*) bruket af lång
 vocal alldeles oriktigt (Mehil. 1839, Octob.¹²⁰⁷).
~~Wid anförda hypotes möter likväl den stora~~
~~svårighet, att stammens karakter-bokstaf, då~~
~~den är en littera media eller tenuis, alltid för-~~
~~stärkes eller fördubblas; ty dertill gifves ej något~~
~~annat rimligt skäl, än att ifrågawarande vocal~~
~~ursprungligen varit lång. – Ajattelen, tänka, cu-~~
~~rativo-freqv. af ajan, drifva (v. Beckers Gram.¹²⁰⁸~~
~~§ 77). Derivationen är analog med cogito af ago~~
~~(agito, co-agito l. cogito) i Latinet. – Laatiun, för-~~
~~foga sig v[er]b[um] reflex[ivum] af laadin, laa-~~
~~tia, ordna.~~

- V[ers] 7. *Yhymmä*; af *yhyn* l. *yhdyn*, -*tyä*. I Kalewala-dia-
 lecten förekommer aldrig bokstafven *d*; den an-
 tingen utelemnas, eller ersättes med *t, h, w, j*.
- V[ers] 8 *Saanemma*, Præs. Conj. 1. pers. plur. af *saan, saa-*
da l. *saaha*. Detta ord har i Karelska dialecten
 följande i Renwalls Lexicon¹²⁰⁹ ej upptagna be-
 märkelser: 1°) *komma*, t. ex. *Saaha kujahan*, kom-
 ma in i tåget Kal. VI: 156; 2do) *blifva*, t. ex. *Sai itse*
saneliaksi, han blef sjelf talare, Kal. III: 94. Begge

dessa bemärkelser kunna härledas af verbets grundbetydelse *få*; ty i Finskan och i särdeles i Karelska dialekten brukas *verba transitiva* ej sällan *reflexive*. Den reflexiva betydelsen af ~~ordet~~ verbet *få*, om det sättes med *casus loci* motsvarar närmaßt *komma*; men om ordet står tillsammans med ~~casus~~ *Factivus*, så erhåller det betydelsen af *blifva*.

V[ers] 11. *Pannos*, 2. pers. sing. Optat. af *panen*; är i v. Beckers Grammatik¹²¹⁰ upptagen såsom en särskild form af Imperativus.

V[ers] 12 *Haka*, hake; här den vinkel, som tummen gör med pekfingret.

V[erser] 15–16. *Kultasien*, *mielitehtosien* bero af Infinit[iverna]. *kuulla* och *tietä*, ty i Finskan betraktas modus Infinit. såsom ett nomen. *Mielitehtonen*, af *mie-li*, sinne, lust, längtan och *teen*, *tehdä*, göra: den som efter läng- ⁻¹²¹¹ här active.

V[ers] 20 *Virsi* är en längre fortgående sång, *laulu*, deremot ett kort, lyriskt qvåde. *Vetelemä*, nominal-modus af *wetelen* (Renwalls Gram.¹²¹² pag. – ⁻¹²¹³

~~V 21–24. Att sångerna blifvit tagna ifrån Wäinös gå--¹²¹⁴ det, har afseende derpå, att hans kraft ej bestod i någon yttre egenskap, utan -- ¹²¹⁵~~

V[erser] 21–24. Om läsaren med hvarandra jemför hufvudpersonerna i Kalewala och skärskådar enhvar utmärkande egenskaper, så skall han utan swårighet finna, att Wäinämöinen representerar det *ideella*, Ilmarinen, Kaukomieli (Lemminkäinen), Joukahainen det mera *reella* hos ~~människan~~ individen. Wäinämöinen var vis, siare, skald, men ”smida” kunde han icke. Ilmarinen deremot var en insigtsfull konstnär, Lemminkäinen en stridslysten kämpe, Joukahainen en bågskytt. Wäinämöinens kraft fanns i hans eget sköte, vid hans *gördel*, Ilmarinen deremot behöfde en *essja*, Kaukomieli ett *svärd*, Joukahainen en *båge*. – Nu sägas många ord wara tagna ifrån

1210 Becker 1824.

1211 The end falls into the binding.

1212 Renvall 1826. There is a concise grammar section at the beginning of the dictionary.

1213 The end falls into the binding.

1214 The end falls into the binding.

1215 The end falls into the binding.

- 1216 Renvall 1826.
 1217 Renvall 1826.
 1218 Castrén's nuncupativus = essiv(us).

- dessa ställen, andra åter äro ”plockade från vägens sidor, brutna från ljunbuskar, rifna från skogens ruskor” o. s. v. Här angifves således icke något bestämdt ämne, som skulle genomgå de skilda sångerna. – *Jousen tie*, bågens wäg, kanske skåran, hvarpå pilen lägges, analogt med *kalwan pää*, svärdspets.
- V[ers] 26. *Kalewala*, Wäinämöinsens, egentligen Kalewas gård. *Kalewala* kallas äfven *Wäinölä* (I: 129, V: 95) och *Luotola* (XXV: 147). Af Kal[evala] V: 37–38, 46 och och flere andra ställen synes härflyta, att Ilmarinen bodde på samma ställe, men enligt den elfte runan bodde begge bröderna i hvar sin gård.
- V[erser] 27–32. ~~Iso, berömmande diminutivum af isä. Vuollessa, Inessivus Inf. modi af sammandraget af wuoltaissa (wuoltessa), <-----> Inessivus Infin. modi, sammandraget af wuoltaessa (wuoltessa), liksom kiertessa af kiertäissä och wäätessä af wäätäessä. Keträwarsi, Renw[all]¹²¹⁶ kehrawarsi. Wärttinä, Renw[all]¹²¹⁷ wärttänä.~~
- V[ers] 34. *Ongelma*, hvad man metat, fångat, af *onkeilen*, *ongin*, meta.
- V[ers] 40. *Lassa*, sammandraget af *lapsena*, *lapsna*, *lasna*; deraf *lassa*, nuncup[ativus]¹²¹⁸ af *lapsi*.
- V[ers] 44. *Muurikki* och *Kimmo* äro ännu brukliga benämningar på kor.
- V[ers] 45. *Sa'an* hundradetal, är ej Genit. utan Instruēt. casus af *sata*. Nämnda casus tillhör äfven Singularis num., ehuru den ej förekommer i alla ord och genom sin ändelse är oåtskiljelig från Genitivus. Dylika Instruētiver äro i denna runa *jalan*, *kahen*, *kullan*, *illan*, *aamun* samt adverbierna *wiikon*, *kauan*.
- V[ers] 46. *Tutkelma*, hvad man undersökt begrundat, af *tutkin*, *-kia*. *Wirren tutkelma*, sång-ämne.

50—*Rekonen*,

- V[erser] 47–60. Sångerna förliknas här wid en tråd, som man nystrar ihop, då man upphör att sjunga, men under sjungandet åter utreder. Sina ihopnystrade qväden har sångaren lagt i en släde och fört ut i kölden, d. ä. i ett kallt uthus, der man förwarar allehanda öfverflöds-saker. Nu faller det honom in att hemta dem åter in i stugan. *Sommelö*, bundt, *Rekonen*, berömmande diminut. af *reko*, som åter är dimin. af *reki*, släde. *Wiikon* är i Archangelska Finskan synonymt med *kauan* och *wiikoinen* lika med *kaukainen*. *Wiiko* kallas heter *neteli*, af det Ryska недѣля. Likaså *Kaiho*, fördoldt, dunkelt ställe. *Siaisen*, af *sia*, viestas. *Rahi*, lång stol bänk framför bordet, kallas äfven *jakku*, VI: 187. Sångerna skulle hemtas på ändan af långbänken, emedan sångaren ärnade sätta sig der. *Piina Kuulu*, frejdad, berömd. *Kurkihirsi* (af *kurki*, trana, och *hirsi*, stock), takåsstock, den största stocken under taket. *Katos*, takhvalf, af *katto*, tak; *katan*, -*ttaa*, täcka: *Kerittelen*, freq. af *keritän*, upplösa, utveckla.
- V[ers] 66. *Taari*, spisöl. *Tähellä*, på fläcken, af *tähti*, punkt, stjerna.
- V[ers] 68. *Wierettelen*, drilla, låta (sången) rulla fram, v[er]-b[um] curat. – freq. af *vierin*.
- V[ers] 72. *Huowet*, -*pehen*, lättnad, lindring; troligen beslägtadt med *hupa*, -*wan*, nöje.
- V[erser] 75–78. Twenne herrliga ting kunna icke uppstå på en och samma gång. Ensam kommer dagen, ensam ljusnar natten, ensam föddes Wäinämöinen. [*Ilmaun*, v[er]b[um] refl[exivum], komma i dagsljuset, af *ilma*, luft. *Ikirunoja*, af *iki*, ewärdeligt, och *runoja*, nom. actoris, sångare. *Ikirunoja* och *laulaja iän ikuinen* äro Wäinämöinens vanliga epitheter.
- V[ers] 79. *Kave*, diminutt. *kapo* och *kaponen*. Ordet förekommer såsom epithet åt Gudar, menniskor och djur och utsöndrar hos före <--> något<---->

- 1219 Sic!
 1220 Lönnrot 1829.
 1221 Topelius 1822.
 1222 Topelius 1822.
 1223 Topelius 1831.

företrede, <--->. *Kawe Eukko luonnon tytti, kawe kultanen korea* åkallas af Wipunen i Kal[evala] X: 223 etc. att borttaga hans plågor. Hon säges vara äldst bland qwinnor, (XXV: 81 etc.) och anropas äfven af Pohjolas wärdinna anropar henne om en lycklig förlössning¹²¹⁹ (Kal. XXV: 81–95). Äfven anropas hon på bröllopsresor, Kantele H[äfte] ²¹²²⁰, sid. 12. – *Kawe ilman kaunis impi* kallas Ilmarinens syster i var[iant] till XI: 27. I Kal[evala] VII: 611–617 klagar Lemminkäinen, att han glömt fråga af sin *kawe-moder*, huru man skall besvärja wattnets plågor. Ölbryggerskan *Osmotar* kallas benämnas *kapo* i den 13de runan, *Metsän kawe* kallas i XIX: 457 *warglon* och *kaponen* tilldelas såsom epithet åt Wäinämöiens och Ilmarinens moder (XIV: 268). – Bland vilka djur benämnes *warglon kawe, metsän kawe* (XIX: 457), och *Kirokawe, Kirokapo* är ett epithet, som tilldelas onda trollkarlar. Ordet *Kawe* tillkännagifver vanligen någon slags förträfflighet hos föremål det ifrågawarande föremålet, men brukas äfven någon gång till att beteckna en särdeles utmärkande ond egenskap hos det ifrågawarande föremålet. Af sistnämnda anledning kallas en besvärjare *kirokawe* eller *kirokapo* (Kal[evala] VI: 214; XX: var. 189). *Kawe (kapo)* omtalas vidare i Kal[evala] I: 153; I: var[iant] 170; I: 206; jfr. XVII: 20 och Topelii Runor: H[äfte] ¹²²¹, sid. 10, 11, 13; Kal[evala] III: 20; XIII: 156; XXV: 34; VII: var[iant] 14; VIII: 105; XIII: var[iant] 143; Top. R. H. ¹²²², sid. 4, 6; H. ¹²²³, sid. 34, 35 o. s. v. Ordets ethymon är okänt. – Utom epithetet *Kawe*, som enda på närwarande ställe tilldelas Wäinämöinen, kallas han här äfven emot wanligheten *ukko* och *Pohjan herra*, hvilket gör versen så *mycket mera* misstänkt, som *herra* är ett främmande ord.

V[ers] 86. *Konsa* nyttjas i Karelen i stället för *koskaan*.

V[erser] 90–99. Orsaken, hvarföre Wäinämöinen anropar Sol, Måne och Karlawagn, är påtagli den, att han i moder-lifvet börjar längta efter ljuset, som förnämligaft ur dem utkommer.

Annars är det sällsynt att finna Wäinämöinen anropa Gudarna om bistånd; wanligen hjälper han sig med egen kraft, och äfwen här banar han sjelf vägen för sig till ljuset, då Gudarna wägra icke ej bönhöra honom. – Bland sinnliga natur-föremål äro Sol, Måne och Carlawagn ofta personifier. Då *Kuu* och *Päiwä* personifieras, erhålla de wanligen den foeminina personal-ändelsen *tar* (tär); *Kuutar*, *Päiwätär*, äfwen *Otawatar*. *Päiwyt* är diminit. af *päivä*, liksom *kuuhut* af *kuu*, *tiehyt* af *tie*, *kaarut* af *kaari*, *sammut* af *sampo* o. s. v. *Opetan* är här synonymt med *opastan*, hvilka ord ofta förwexlas i Archangelska dialecten. *Päästä* i stället för *päästäkäät*. Singul. nyttjas i Finskan ofta för Pluralis. *Tähyan* l. *tähdän* (*tähtään*), se med noggranhet, sigta, betrakta, af *tähti*. *Otawainen* diminit. af *otawa*. *Ilma* betyder i –¹²²⁴ rymder. *Ihoamahan*, antingen af *iho*: –¹²²⁵ kullet widröra, eller af *iha*: fägna sig. I sistnämnda vore *ihoamahan* en Sav[olax]-Karelsk dialect-egenhet af *ihaamahan*.

V[erser] 106–108. Wäinämöinens utveckling fortgår med raska steg. Straxt efter sin födelse beger han ut, kommer med biträde af sina händer till dörren, går på knäna öfver farrstu-golfvet och derefter med sina ”tvenne fötter” ut på gården.

100–101. *Kerittänyynnä*, *päästänyynnä* äro Nuncupat[ivus]¹²²⁶ casus af præet. partic. act., men brukas i Sav[olax]-Karelska dialecten såsom Nominat.

V[ers] 103. *Nimetön sormi*, digitus annularis, ringfinger.

V[erser] 115–116. *Takoa taputtelewi*, smider klappande; se v. Beckers Gram.¹²²⁷ § 120, reg. 2. *Lynnähyttelen*, v[er]b onomatop., ofta åstadkomma klang.

1224 The word falls into the binding.

1225 The word falls into the binding.

1226 Castrén's nuncupativus = essiv(us).

1227 Becker 1824.

1228 Renvall 1826.

1229 Actually, *ratsas* is a German loan (LÄGLOS III s.v. *ratsas*) and *ratas* is a Baltic loan (see e.g. Junttila 2015: 57, 89).

- V[erser] 117–118. *Tako – hewosen*, smidde en *halmlik* hingst, en *ärtskaftlik* häst. Dessa epitheter afse antingen hästens spånslighet och lätthet, eller mera sannolikt dess wackra, ljusa färg.
- V[ers] 122. *Kettu* är här detsamma som *kesi*; jfr. VII: 39. *Kellettelen* l. *kellehtelen*, wråkas, af *kellehin*, -htiä (X: 92), wända sig hit och dit i Renv. Lex.¹²²⁸
- V[ers] 124. *Löihen reisin ratsahille*, slog, kastade sig med låren till ridt. *Löihen*, Imperf. <-->v[er]b reflex. af *lyön*. *Ratsahille*, nominat. *ratsas*, af *ratsu*, häst, ridhäst. Af *ratsu* torde äfven *rattaat*, kärra, böra deriveras¹²²⁹ och betänkelsen *hjul* <--> utan tvifvel
- 125 *Ajoa tomuttelewi*, åker så att det dånar. *Tomu* betyder egentligen *dam*, men i runorna eger det äfven någon gång betydelsen af då. T. ex. *Kumu kuuluupi kylähän*, *Tomu toisehen talohon*, *metsähän iso meteli*, ett buller höres till byn, ett *dån* till andra gården, ett stort slammer till skogen.
- V[ers] 128 *Hernewarrella* i stället för *hernewartisella*.
- V[erser] 131–132. Dessa verser åt antyda genom sin klang hästens hastiga lopp. *Hastigheten* <-->t<-->k<-->s Den imitativa harmonin tillwägabringas <--> här dels genom åsidosättande af alliterationen, som alstrar en viss enformighet och långsamhet, dels derigenom, att hvardera versen här består af tvenne satser, då deremot en runo-vers annars aldrig innehåller mera än en enda sats. – I stället för den vanliga läsarten *reki wieri* har Lönnr[ot] här begagnat var[ianten] *koti jääpi*, emedan Wäinämöinen färdades ridande. Dock är äfven denna läsart *opasslig* olämplig i anseende till omvexlingen af tempora, som derigenom uppstår.
- V[ers] 134. *Ulappa*, af *ulko*, ut, det yttre, och *aapa* eller *aawa*, en widsträckt yta öfverhufvud.

- V[erser] 137–140. *Kyyttösilmä*, windögd. *Katset* l. *kadet*, afund, af *katson*, se, vakta, lura. *Kera*, mot, egentligen: med.
- V[erser] 142–147. *Jalokaarin*, nom. adj. af *jalo*, ståtlig, och *kari*¹²³⁰, båge. ~~*Kaari* och *selkä* äro synonyma. *Karin*, *ia* (jfr v. 153), som äro betyd betecknar fjädern uppå bågen än åter (*selkä*¹²³¹), än åter utmärker hela bågen.¹²³² *Karin*, *-ia*, som här tages synonymt med *selkä*, fjädern på bågen, men ofta beteckna hela bågen (*jousi*), och i v: 143 synes utmärka bågstocken (*warsi* eller *jalka*). *Kanin*, *ia*, göra nätt. *Kirjaelen*, *-lla*, göra brokigt, utsira. *Hopialla*, med silfver. Instruct. Sing. ersättes ofta med Adessivus. *Huolittelen*, *-lla*, göra arbeta med omsorg, af *huoli*. *Sai kaari kanineheksi*, i stället för *kanituksi*, bågen blef förfärdigad wäl formad.~~
- V[ers] 153. Denna vers synes ej höra hit, emedan *Kapo* är en allmännare föreställning, än *heponen*, *varsa*, *jäno*, hvilket strider emot parallellismens väsen och den Finska poesiens mekanik.
- V[ers] 154. *Jänö*, diminit. af *jänis*. *Jännin*, *-timen*, sträng, *jäntimen sia*, stället eller trissan, hvarvid strängen blir fästad, då bågen spännes.
- V[erser] 155–160. *Pinonen*, diminit. af *pino*, trafve. *Kolmisulka*, tre-fjädrad, fjädrad på tre sidor. *Kokonen*, en liten hop. *Sulittelen*, *-lla*, Casus¹²³³ Curat.-frequent. af *sulin*, förse med fjädrad; rad[ix] *sula*¹²³⁴, fjäder. ~~*Wiwustin*, af *wipu*, egentl. häftyg, 2do) af (af *wipu*, häfstång), 1°) häftyg, 2do) de längsta stjertfjäder. *Wiwustin*, häftyg, af *wipu*, häfstång. *Wiwustimet* kallas de längsta stjertfjädrar hos foglarna.~~
- V[ers] 161. *Karretahan* (*karaistaan* l. *karkaistaan*, *tehdään karkiaksi*) af *karran*, hårda.
- V[erser] 163–164. *Muju*, wätska. *Kyyn käärmehen*, wanligare *kyykäärmehen* af *kyykäärme*, huggorm. *Käwy*, plur. *kävyt*, Infit.¹²³⁵ *käwyjä*, kanske synonymt med *käyet* (*käydet*, l. *kävvet*), gäsningssämne, en wätska som bringar blodet i gäsning, eller också lika med *kähy*, *kähyjä* (såsom ordet skrives

- 1230 Sic!
- 1231 Sic! The same erroneous spelling of *selkä* appears in the next sentence.
- 1232 Castrén has stricken out the whole sentence.
- 1233 Castrén applies the term *casus* even for derivational categories.
- 1234 Sic! Should be *sulka*.
- 1235 Castrén's infinitivus = partitiv(us).

- 1236 Topelius 1823.
 1237 Topelius 1823.
 1238 Lönnrot 1828.
 1239 Topelius 1822.
 1240 Topelius 1823.

i Kal[evala] IV: 160, se rättelsen), hväsning, det gift, som ormen hväsande utspyr. I Top. Run. H. 2¹²³⁶, sid. 20 läses *käwet*, som bekräftar den förra härledningen.

V[ers] 165 *Sulitut rihmat*, befjädrade band, snören, med hvilka fjädrarna fastbindas vid pilen.

V[ers] 169 Den Finska Mythologien är rik på onda Gudamakter. De benämnas *Hiisi*, *Lempo*, *Piru*, *Horna*, *Perkele* o. s. v. Oftast förekommer i runorna *Hiisi*. I från honom härledas många sjukdomar och olyckshändelsen, som drabba menniskan. Dock tråda Gudarna i den Finska Mythologien sällan i någon omedelbar beröring med människorna. Deras vaksamhet inskränker sig mest till omsorgerna för deras *enskilta* egna angelägenheter. De föreställas, liksom människorna, boende i gårdar, på sednare tider i borgar, och enhvar utöfvar sin makt inom området af sin gård eller borg. Sålunda hade äfven *Hiisi* en gård, *Hiitola* kallad, Kal[evala] XVII: var[iant] 207; Top. Run. H. 2.¹²³⁷, pag. 4, 6, 9 o. s. v. Äfven omtalas *Hiien linna*, Hiisis borg, som i Kal[evala] VII: 451 kallas *Tanikan linna*. – Jemte *Hiisi* kallas i flere trollrunor hans lilla son, *Hiien poika pikkainen*, Kal[evala] VII: 426, Kantele H. 1²³⁸, sid. 16. *Hiien impi*, Hiisis tärna, är äfven nämnd på flere ställen. I en variant till Kal[evala] I: 169 säges Lappen hafva bildat bågsträngen af hennes hår, jfr Top. Run. H. 1²³⁹, sid. 25 och H 2¹²⁴⁰, sid. 4. – Mycket frejdad är i runorna *Hiisis häst*, *Hiien ruuna*, *suuri ruuna*, *Hiien ruskia hewonen*, *wahtileuka*, *hywä hewonen*, *pyhä laukki*, *pyhä ori*, m. fl. epitheter. Af dess tagel gör Lappen enligt den i texten intagna läsarten strängen till sin båge. Wäinämöinen bildar af dem strängarna till sin *harpa* Kantele, XXII: 131–132. I trollrunorna besvärjes det onda att låna Hiisis snabba häst och dermed skynda sig på flykten, X: 304 m. m. Hästen beskrifves i X: 310–313 på följande sätt:

Hästens eldman gnistor sprider
 Ifrån munnen frusta lågor,
 Utaf jern dess hofvar äro
 Fötterna af fasta stålet
 (jfr. VII: 497 etc.)

Att fånga Hiisis häst, war ett af de wärf, som af Pohjolas värdinna fördelades Lemminkäinen, då han begärde hennes dotter till äkta, VII: 494–501. – Bland föremålen i *Hiitola* nämnes äfven *Hiisis elg*, *Hiien hirwi*, *kameli-warsa*, *jalo-peura* m. m. Denna ålades Lemminkäinen att först fasttaga, om han ville vinna Pohja-dotterns hand VII: 10–14. Widare omtalas i Kal[evala] *Hiien pellot*, VII: 13, *Hiien pyhä pelto*, *wihana wainio* (VII: 500–511), *Hiien nurmet* (VII: 507) m. m., som utwisar att Gudarnas m[akt?]¹²⁴¹ ~~war densamma, som~~ oekonomie var likartad med människornas, och blott genom sin större utsträckning skild från människornas deras. Ett lån ifrån Christendomen är sannolikt föreställningen om *Hiisis kol-moar* (*hiilikankahat*, VIII: 112) och hans *glöd*, d[it?]¹²⁴² kölden besvärjes i Kal[evala] XVIII: 522–52[7?]¹²⁴³. Af *Hiisi brukas* någon gång plur. *Hiiet* (onda warelser), men att detta bruk är af ett sednare ursprung bewisas af den enda omständighet, att i parallella versen ~~då nästan alltid förekommer ordet *Juuttahat* af Judas.~~

Hiisi brukas betecknar, likasom *Perkele* någon gång en ond warelse öfwerhufwud, och i denna betydelse förekommer äfven plur. *Hiiet*, som i parallella versen wanligen alltid motiveras af *Juuttahat* (af *Judas*). – Utan någon rimlig anledning ~~haft någon hållit *Hiiet*~~ har man börjat anse *Hiiet* för ett urhistoriskt folk i Finland. Wäl wisas på flere ställen i landet *Hiitten linnat*, men dessa borgar äro af naturen underbart formade berg, och wanligen af ett så hemskt utseende, att man lätt fattar orsaken, hvarföre de i folktron anses wara ett verk af mörka makter. De här

- 1241 The word falls into the binding.
 1242 The end falls into the binding.
 1243 The last number falls into the binding.

- 1244 For the distribution and archaeological interpretation of the Bronze Age mounds of field stones, see e.g. Lavento 2016: 160–170. For the word *hiisi* as an onomastic constituent, see Koski 1967, 1970.
- 1245 Castrén's nuncupativus = *essiv(us)*.
- 1246 Renvall 1826.
- 1247 Lönnrot [1836–1840] 1990: 12.
- 1248 Sic!

- och der wid kusten befintliga stenrösen kallas i Satakunda *Hiitten kiukaat*, men ~~der~~till om man frågar efter anledningen till denna benämning, så får man nästan alltid det svar, att menniskor omöjligen kunna hopstapla så stora stenar. Af enahanda anledning kallas dessa rösen *Jätin haudat*.¹²⁴⁴
- Var[iant] 169. *Uwet, upehen* är lika med *ori*. Med *emäkave* förstås troligen på detta ställe moderhäst, och *halukawe*, är påtagligen ett epithet åt hingsten.
- V[ers] 174. *Luikerrehtelen*, onomat. af *luikas*, hal, *luikahan, luikerran, luikerrahan*, halka, skrida ~~med~~ fram.
- V[erser] 177–178. *Korwalle* – – *pyörtehelle*, ett mythiskt ställe, som ofta nämnes i Kalewala.
- V[ers] 182 *Suwantolainen*, ett af Wäinämöiens många epitheter; eg. den som bor wid eller wistas på ett lugnt ställe af en flod. $\leftrightarrow$ Såsom epithet åt Wäinämöinen afser ordet ~~Wäinämöiens~~ hans benägenhet att ~~wistas på~~ färdas på sjön.
- V[erser] 183–188. *Muutamena*, nuncup[ativus]¹²⁴⁵ af *muutami*, vanligen *muutamana* af nominat. *muutama*. *Loi*, Imperf. af *luon*, skilja, sätta, åtskilja (disponera); se Renw[alls] Lex[ikon]¹²⁴⁶ och Mehil[äinen] 1836, Januarii¹²⁴⁷. *Loi silmänsä luotehelle*, han skilde sina ögon (sin blick ifrån någon¹²⁴⁸ föremål och sände den) åt väster. *Luoet, nordwest*, i Ryska Karelen sydvest; vi vocis: det wäderstreck, der solen går ned (luoksen, laskeupi, Lönnr.).
- V[erser] 189–196. *Kopon, -ppoa* är en förkortad form af *koppaan, kopata*. Af de flesta verba på *ta (tä)* brukas enl[igt] Lönnr[ot] en sådan form. *Wekara*, ett wäldigt ting (Lönnr.). *Kolmikoipinen* af *kolme*, tre, och *koipi*, benling. Så kallades kopet, emedan det var hoplydt af tre benlingar.
- V[erser] 199–200. *Weti – jouahutti*, han drog upp (spände) bågen, han skyndade (skyndsamt).

V[erser] 199–204. ”Han drog upp bågen, han skyndade (skyndsamt), vände (spände) den med händerna, (förde) till sitt öra den alltför eldiga, (snabba bågen, och ställde ~~stöcken (stockändan) wid sin högra hand~~ stockändan) wid sin högra hand, (understöddande bågen med den venstra), med afseende på (syftande åt) Wäinämöinsens hufvud, till förderf åt wattnets wän. *Jouahutan*, af *joudun*, skynda sig, moment. *jouahun*, mom.-curat. *jouahutan*. *Käännällytän*, af *käänän*¹²⁴⁹, wända, *käännällän*, wända med ansträngning, (likasom *puhallan*, *vihellän*, *siwallan*), curat. *käännällytän*.

V[ers] 207. *Luonnottaret*, (Sing. *Luonnotar* af *luonto*, natur). *Luonnottaret* woro qwinnliga Gudomligheter hvilka wårdade såväl den yttre, sinnliga naturen som människans inre och i synnerhet sedliga wäsen. Det war af Lappen ett brott emot naturens band att skjuta Wäinämöinen, som var en son till hans faster, och derföre måste Luonnottaret¹²⁵⁰ träda warnande i wägen. – De som hålla Wäinämöinen för det Finska folkets stamfader, äro troligen ej obenägna för den hypotesen, att här är fråga om den Lappska och Finska stammens släktskap. Annars finnes till v[ers] 210 en variant, så lydande:

Jos sa ammut Wäinämöisen,
Ilo ilmalta katoopi,
Laulut maalta kankiaapi,

d. ä. om du skjuter Wäinämöinen, försvinner glädjen ifrån rymden och sången ifrån jorden.

v[ers] 212. *Wirkin* l. *wirkon*, se *wirkkaan* i Renw[alls] Lex[ikon]¹²⁵¹.

V[erser] 213–216 utgöra en wanlig trollformel, hvarigenom jägar- en besvärjer sin pil att träffa målet. *Kun* och *sen* äro Accusativer. *Ylentän[ehe]*¹²⁵² præs. Conj.¹²⁵³ act. en ursprungligare form än *ylentänee*, af *ylennän*, *tää*, höja. *Alentu[oho]*¹²⁵⁴ 3 pers. Sing. Optat. af v[er]b reflex[ivum] *alennun*, *-tua*, sänka sig.

1249 Sic!

1250 Sic!

1251 Renvall 1826.

1252 The end falls into the binding.

1253 Castrén's praesens conjunctivus = modus potentialis.

1254 The end falls into the binding.

- 1255 The end falls into the binding.
 1256 The beginning of the word falls into the binding.

V[erser] 218–221. *Ylätse*. Denna casus har till en del försvunnit ur språket, men igenfinnes d[ock?]¹²⁵⁵ hos en mängd Adverbia och sådana nomina, som innehålla en orsbestämning, t. ex. *alatse, sivutse, maitse, sillatse*.

Nämnda casus utmärker egentligen en rörelse *långsmed* något. I landets västra dialecter har *tse* wanligen öfvergått till *-ten, -tte*, t. ex. *maitte, maiten*. – *On* är en vanlig pleonasm. *Taiwonon*, diminit. af *taiwo* (*taiwas*). Lönnr[ot] anser ordet vara beslägtadt med *taitaa, taito, taika, taimi, taima, tainta*, m. m. och således afser den *insigt* och *skicklighet*, som erfordrats till himlahvalfvets daning. *Ilman kaaret*, luftens (himlens) bågar. Himlahvalfvet troddes stödja sig på bågar, jfr XXX: 78, 93, 123. *Katkielen l. katkeilen*, frequent. af *katkian*, brista.

V[ers] 225. *Manalle*, sammandraget af *Manalalle*, af *maa, maan*, och *ala*, det undre af jorden, underjord. *Manala* är synonymt med *Tuonela*, Tuonis (Döds-Gudens) hem.

V[ers] 226. *Hietaharju*, sandås, ett epithet till jorden.

~~V. 229–232. Troligen kallas hästen här *elg* i anseende till sin snabbhet.~~

~~229–232. Pilen för i den blåa elgens mjälte, nedanom den gamle Wäinämöinen, och gick trängde sig genom rankbens köttet~~

Var[iant] 227. *Riuhon, -htoa*, slå eller göra någon ting hastigt. *Päähän olka* (oikiahan), i stället för *olkapäähän*.

V[erser] 229–232. Pilen för ”i blåa elgens mjälte, nedanom den gamle” (på hästryggen sittande Wäinämöinen”, och trängde sig dit genom köttet på det ben, hvaremot rankorna sitta, – –¹²⁵⁶ ”genom den venstra skuldran” (*kainalo*, egentligen: armbåge). – Hästen kallas *elg* i anledning af sin snabbhet.

- V[ers] 236. *Kopra*, en Karelsk dialect-egenhet, motsvarande *koura* i de öfriga dialecterna. *Kohahdan* v[er]b momentant<--->, hastigt brusa, *strepere*, strepens cadere; v[er]b. moment. af ~~kohajan~~ *koha*an, ~~beslägtadt med~~ lika med *kohisen*, *kohajan* stamordet är *kohu*.
- V[erser] 243-244. Så länge det gifves en uppenbar tid, (så länge tiden uppenbarar sig, finnes till) och månen äger guldets klarhet. *Ilmoissa*, Nuncup[ativus]¹²⁵⁷ cas[us] sammandraget af *ilmoisena*, *ilmoisna*.
- V[ers] 249. *Seuron*, -*oa*, åtfölja, förkortade form af *seuraan*, -*ta*, se v[ers]. 189. Var[iant] *Seulun*, *ua*, sållas, skakas, af *seula*, såll.
250. *Karehin*, -*htia*, Onomat. åstadkomma sorl, beslägtadt med *karisen*. Meningen är, att Wäinämöinen färdades fram med sådan fart, att watten brusade kring honom.
- 255-269. Likasom i det föregående omtalas många föremål i naturen, ehuru werlden ännu icke är skapad, likaså nämnas här uddar, holmar, m. m., dem Wäinämöinen tillwägabringar före jordens skapelse. Sißtänmda motsägelse hade likwäl kunnat lätt undanrödjas derigenom, att ifrågarvarande verser fått sin plats i andra runan. För öfrigt bör man sammanhålla detta ställe med Kal[evala] XXX: 84-94, der Wäinämöinen säger sig icke allenaßt hafva ordnat hafven och hvad i dem finnes, utan äfven gifvit åt jord och himmel sin fulländning. - *Lukia* och *sanella*, se föret[ålet] till öfversättn[ingen] af Kalewala. *Arwelen*, gissa, begrunda, uttänka. *Käännähytän*, *ttää*, wända hastigt, v[er]b. moment.-curat. af *käännän*. Så stor war Wäinämöinens förmåga, att han blott behöfde wända handen för att skapa en udde, med sin fot vidröra hafsbottnen, för att åstadkomma gropar o. s. v. *Pohjaun*, botten, v[er]b reflex[ivum] af *pohjaan*; stamordet är *pohja*, botten *Kaiwaelen*, v[er]b[um] frequent. af *kaiwan*, gräfva. *Seisouu*, Imperf. Ind. af Act.

- 1258 The origin of the name is obscure. See e.g. SSA s. v. *turja*.
 1259 Sic! Schröter 1834.
 1260 Agricola 1551 (the preface of the *Dauidin Psaltari*).
 1261 Topelius 1823.

V[erser] 270–275.

af *seisoun*, *-ta*, v[er]b[um] refl[exivum] af *seison*, *-oa*. *Luotoloita*, nom. *luotolot*, af *troligen* en collectiv plurals af af *luoto*, pl *luodot*. Till den förra plural-formen gifves numera ingen Sing., men enl[igt] Lönnrots förmodan skulle härtill ursprungligen äfven funnits en Sing. på *-lo* (*-lö*), som han anser för ett diminutivum, t. ex. *purtilo*, tråg, af *pursi*, båt. *Karipäitä*, af *kari* grund, och *pää*, spets, (hufvud), uppstående grund.

Turjan maa, som genom en vanlig omkastning äfven kallas *Rutjan maa*, betyder Norige. Stamordet är troligen *Thor*.¹²⁵⁸ Det är anmärkningsvärdt, att ~~Thors namn~~ ~~namnet~~ Guden *Thor* igenfinnes hos flera Finska stammar. I Lappland förekommer han under aldeles samma namn. I Finland har jag traditionsvis hör *Tuori* omtalas, och i Kal[evala] XXVI: 101, m. fl. ~~ställen~~ ~~105~~ ~~ete~~ nämnes *Tuuri* eller *Palwonen* (*Palwonen*, *Palonen*). Härur torde man äfven böra härleda *Turilus* (Lapp. *Turiladsch*), Scrötters¹²⁵⁹ Runor, sid. 2; *Turrisas*, Agricola¹²⁶⁰ i sitt poem om Finska ~~Gudar~~ Afgudar; *Tursas*, Top. Runor, H 2¹²⁶¹, sid. 15 m. fl. ställen; ortnamnen *Turun harju*, *Turun korwa*, *Tuorila* m. m. – Östjakerna sägas tillbedja Guden *Turum*, Wogulerna *Torom*, Tschuwascherna *Thora* l. *Tor*, Tatarerna *Tärä* o. s. v. – *Laskihen*, v[er]b reflex[ivum] af *lasken*, sänka sig, lika med *laskeuwi* (v[ers] 287) af *laskeun*. Skilnaden emellan dessa tvenne slag af verba reflexiva är den, att det förra alltid utmärker en sjelfvillig handling, då deremot genom genom det sednare ofta tillkännagifves en handlig, som härrör af yttre tvång. Personerna wid det förra slaget af verbum refl. bildas genom tilläggande af *-me* l. *-mek*, *-te* l. *-tet*, *-kse* l. *-hen* så väl till Sing. som Plur., hvilken sistnämnda num. likväl sällan brukas. Var[iant] 272. *Lapukas*, handske. – *Liitelen*, *-llä* (af *liitän*), fästa (sig) vid något, stadna. *Itä*, öster, (af *iän*, *itää*, gro), eg[entligen] det ställe, hvarest solen gror eller

uppgår. Plurall. *iät, lännet* utmärka, att örnen ej lemnade något ställe i öster eller väster obesökt. De bero, liksom *luotehen*, af *lenti*, ehuru detta är ett verb. intransit. *Loputen*, lika med *loputse*. *Peritellen*, Instr. Infinit.¹²⁶² modi af *perittelen*, *-llä*, sträfva mot slutet, rad. *perä*, det yttersta.

- V[ers] 281. *Kulonen*, nom. adj. af *kulo*, höbås.
 V[ers] 285 *Sinerwoinen*, blå strimma, af *sinerwä*, blå.
 298. *Wawahutan*, hastigt röra, v[er]b moment.-curat. af *wapaan*, *wawata* lika med *wapisen*, *-sta*, darra.
 301. *Karkahdan*, onomatop. skramla.
 304–305. Lönnrot tvekar i walet emellan åtskilliga varianter, som gifvas till mythen om werldens skapelse, och i synnerhet till dessa verser. Den förnämsta bland dem är omnämnd i företalet till öfversättning af Kalewala, och innehåller, att örnen, sedan dess ägg från Wäinämöinens knä nedsjunkit i hafvet, flyger i öster och väster, sökande öfverallt det försvunn[a]¹²⁶³, att hon slutligen finner äggen, men [i]¹²⁶⁴ ett förändrat och uselt skick, s-⁻¹²⁶⁵ i förbrytelsen deröfver skapar af d-⁻¹²⁶⁶ den werlden, yttrande derwid de ord som ~~runan~~ texten tillskrifvas Wäinämöinen. Enligt en annan i Mehiläinen för år 1839, December¹²⁶⁷, införd variant uppstår werlden af nämnda ägg utan någons tillgörande. Men då äfven på andra ställen werldens skapelse tillskrifves Wäinämöinen, och enligt hvad i företalet till Kalewala-öfversättningen är utveckladt, ingen ting i föreställningen om Wäinämöinen strider häremot, så torde den antagna läsarten böra föredragas framför de öfriga, helst de äfven i poetiskt hänseende äro af ett en underordnad värde beskaffenhet.
 Var[iant] 306. *Jälitsä*, stundom äfven *jäitsä*, ägg, af det ordet *яйцо*.

[An empty page in the manuscript. There are 315 lines altogether in the first song.]

- 1262 Here II infinitive, (modern) E-infinitive.
 1263 The end falls into the binding.
 1264 Falls into the binding.
 1265 The end falls into the binding.
 1266 The end falls into the binding.
 1267 Lönnrot [1836–1840] 1990: 558–559.

1268 Castrén's nuncupativus = essiv(us).

II. Runan.

- V[erser] 1–8 Ehuru Wäinämöinen skapat werlden, nalkas honom *lika wäl* ofärd och onda dagar. Hjelplos irrar han omkring på hafvet och färdas förbi holmar och skär, dem han sjelf danat. Han liknar en watten-ruska, som är ~~segelaren till hinder~~ gör segelaren omak, eller en fattig man, som är den rike till last. – *Kulkia* brukas här transitive. *Pehkio*, halfmurken stubbe. Var[iant] *Säikälet*, klabb, ett afbrutet stycke träd, Nuncupat[ivus]¹²⁶⁸ *säikälehenä, säikälehnä, säikälennä*. – *Rikkahilla* i stället för *rikkahille*. Casus Allat. har försvunnit i Ryska Karelen, och Adessivus tjenar till att ersätta densamma.
- V[ers] 14. *Utaun, -ta*, komma af in händelse. Ordet härstammar från det Ryska: удается.
- V[ers] 15. ”På månad och dag”, månader och dagar, d. ä. på lång tid. *Kulku* af ~~kulun~~ *kulkua*, vråkas.
- V[erser] 23–24. *Inha*, svår, besvärlig. *Kaon, -toa*, förkortad form af *katoan, -ta*, försvinna. *Kannikka*, kant, det yttersta. ”Wid detta mitt yttersta, som äfwen (snart) försvinner.”
- V[ers] 32. *Ajaksen*, v[er]b reflex[ivum] af *ajan*.
- V[erser] 34–36. I företalet till öfversättningen af Kalewala är anmärkt det tvåfaldiga förhållande, hvari Pohjola och Kalewala genom Sampo och Pohja-dottren stå till hvarandra. ~~s<-->t<-->~~ Pohjola. Pohjas sköna mö war nämligen målet för de tre Kalewala-hjeltarnas önsknigar, och genom henne träder Pohjola någon gång i en ljusare dager. Men i Sampo-cykeln, och ännu mera i 6te och 17de runan, skildras det såsom en mörk, männer förödande och i alla afseenden ohygglig ort. Sjelfva färden dit ansågs för en hjelte-bragd, ty på vägen funnos många under och förderf. Först mötte man en eldig örn, som satt på en eldfull björk och hväste sina klor emot wandraren. Derefter kom man till en eldfull ö, hvarpå fanns en glödhet

badstuga med en eldgraf, hvilken skulle öfverstigas. Sedan såg man nära Pohja-gården ett gårde af stål resa sig ända upp till molnen. Spjut woro ställda till gårdets störrar, och man hade fäst dem tillhopa med ödlor och etter-ormar. Den som lyckligen kom genom detta gårde, möttes ännu af en orm, hvilken låg utsträckt framför porten, och var ”längre än den längsta furu, tjockare än stugans stolpe”. Äfven wargar och björnar bewakade porten. I stugan woro alla männer svärdomgjordade och stridsbeklädde. De sökte än genom vapen, än genom trollqwäden bringa förderfvet den oförwägne, som djerfdes träda inom Pohjolas väggar. Icke utan skäl kallas därför stället *miesten syöjä sia*, (*kylä*), *urosten upottaja*, den männer ätande (förödande), hjeltar dränkande (dödande) orten (byn). Såsom Ortsbestämningarna i de Finska runorna öfverhufvud äro högst sväfvande, så kallas äfven Pohjola än *kylä*, by, än tages det för ett lund¹²⁶⁹ och är då synonymt med *Pohja*, hela Norden, *Pohja*, eller <---> *Lappi*, Lappland (VI: 5–6), *Pohja*, Norden, och *Lappi*, Lappland *Pohja* eller och *Lappi* så väl i dess generella betydelse af den yttersta norden, som i den speciella af Lappland, Kal[evala] VI: 5–6 m. m. Wanligen skildras dock Pohjola såsom en *gård*, belägen högst upp i norden (Pohja). Der finnes således en wärdinna, *Louhi* – fruktanswärd genom trollkonst, som hon begagnade till onda och förnämligast emot Kalewala fiendtliga ändamål. Hon war moder till nio sjukdomar (Kal. XX[V]¹²⁷⁰) och hade dessutom i sin makt många andra plågo-andar, såsom köld och frost m. m. Dessa sände hon ut till att plåga förgöra Kalewalas folk; hon inneslöt sol och måne i ett berg, för att derigenom tillintetgöra all fruktbarhet i Kalewala, och förehade dessutom många andra stämplingar emot Wäinämöinen, Ilmarinen och Lemminkäinen. Utom Louhi nämnes äfven *Pohjolas wärd* och *Pohjas son* samt den afskywärd *Ulappala-gubben*, men de spela alla en underordnad role i Kalewala runorna. Hvad nu sjelfva benämningen *Pohjola* beträffas,

- 1269 Sic! An erroneous of spelling of *land*?
 1270 The last number falls into the binding.

- 1271 Castrén's infinitivus =
partitiv(us).
1272 Lönnrot [1836–1840]
1990: 72.
1273 Lönnrot [1836–1840]
1990: 402.

så utmärkes dermed, såsom ofwanföre är antydt, Ställets ~~nordliga läge~~ läge högt i norden, *Pohja* (botten, slut, det yttersta). *Pohjola* kallas äfven *Ulappala*, emedan det war beläget wid en så benämnd hafsfjärd, *Päiwilä* (af *päiwä*, sol, dag) med anledning [af] de långa sommar-dagarne, *Untamo* (af *uni*, sömn, Inf.¹²⁷¹ *unta*), hvilken benämning åter afser den långa mörka sömngifwande wintern; *Pimentola* (af *pimiä*, mörk) och *Sariola*, hvars härledning är owiss. I Mehiläinen för 1836, Maji¹²⁷² härleder Lönn. *Sariola* från *sara*, starrgräs, och förmodar, att man med denna benämning ville $\leftarrow\rightarrow$ utmärkte Ställets belägenhet wid starrbevuxna mossor; men i samma tidskrift för år 1839, Januarii¹²⁷³, söker han bevisa, att *Pohjola* är det gamla Bjarmaland och att ~~man med~~ *Sariola* (ursprungligen *Saariola*, af *saari*, holme) bör förstå de motsvarar det svensk betecknar det Svenska *Holmgård*. Men denna hypotes är understödd af alltför svaga skäl, för att wara öfvertygande.

V[erser] 48–49.

Hawu, barrträd, ~~barrträds[rus]ka~~. *Lehwä*, barr, barrträdsqwist.

V[erser] 57 58.

Tiehyt, diminit. af *tie*, wäg. Så lefwande är Finarnes föreställning af naturen, att sjelfwa wägen personifieras. *Onkelwoinen*, epithet åt wägen, betyder egentligen det som man eftersöker, af *ongin*, *-kia*. *Ottelen*, *-lla*, frequent. af *otan*, föra, borttaga, vilseleda.

V[ers] 59.

Matka Teppo, *tie jumala* bör wara: *Matka-Teppo*, *tie-jumala*, ty om äfven wägen kunnat kallas *jumala*, så är det dock ~~omöjligt~~ otänkbart, att sjelfva färden hade blifwit förgudad. *Teppo* är nämligen en Gudomlighet, såsom det parallella ordet *jumala* tillkännagifver. Dess ~~ethymologie~~ ~~är okänd~~, så framt T Sannolikt härstammar ordet från *Stephan*, som i runorna wanligen benämnes *Tehwanus* och dyrkas såsom hästarne skyddspatron, samt i anledning deraf ofta

är med på färden. Här af synes, att närwarande bön icke är genuin. Dessutom är den olämplig på närwarande ställe, emedan af den grund, att Wäinämöinen färdas på öppna hafvet, då deremot här talas om vägar, skogar och ödemarker. Sistnämnda anmärkning gäller äfven nästföregående<-> verser.

V[ers] 61. *Wiiton*, -*ttoa*, förkortad form af *wiittaaan*, -*tata*, *staka*.

V[erser] 68–90. *Harwahammas*, glestand, är ett stående epithet för Pohja-gumman. *Aikasehen*, casus Illat. af *aikanen*, tidig; brukas här såsom adverbium. *Warpanen* l. *warpunen*, diminut. af *warpa* l. *warpu*. *Ammuelen*, -*lla*, ösa flitigt, lika med *ammentelen*. *Tanhua*, fägård. *Juorotos*, jemmer, af *juorotan* (jollotan), jemra sig, gråta hörbart. *Uwantolainen* (*Uventolainen*) är ett af Wäinämöinens epitheter. Lönnr. har ~~yppat framkastadt framkastadt~~ har angifvit tre särskildta härledning ar af ordet: 1°) af *uusi* = ny, Gen. *uuden* l. *uuwen*, *Uwentola*, nybygge, och *Uwentolainen*, den som först slår ned sina bopålar på något ställe; 2do) från *upia* l. *uwe*, <----->, utmärkt, förträfflig, 3°) från *uin*, *uia*, simma, *Uintolainen*, *Uentolainen* och deraf *Uwentolainen*. Måhända är dock *Uwantolainen* blott en råbräkning af *Suwantolainen*.

V[erser] 100–101. ~~Jemte lonk~~ I stället för *lonkuelle* (frequent. af *lonkun*, -*kkua*) och *hajonne*, 3. pers. Sing. præ. Conj.¹²⁷⁴ ~~sjunges~~ höres äfven *lonkaellu*, *hajonnu*, hvilket ger en bättre mening. Wäinämöinen gret ej, såsom ett barn, med widöppen mun och wridna läppar.

V[ers] 113. *Kysytteli*, *lausutteli*, hon hade att fråga och tala; eller blott: hon frågade och talte, ty det händer ofta, då ett verb. frequent. blir bildadt af curat., at den curativa bemärkelsen går förlorad.

V[ers] 119. *Tulettelen*, komma ofta, egentl. låta ofta komma, curat. freq. af *tulen*.

1274 Castrén's præsens conjunctivus = modus potentialis.

- 1275 Castrén's factivus =
translativ(us).
1276 Castrén's nuncupati-
vus = essiv(us).
1277 Sic!

- V[ers] 123. *Puhki polweni*, (<----> genom) hela mitt lif. *Puhki* är egent. i Finskan egentligen ett adverb, men motsvarar fullkomligt <-> præpositionen *genom* i Svenskan så väl i dess concreta som abstracta betydelse, t. ex. genom golfvet, genom lifvet. *Polwi*, knä, led, mennisko-ålder.
- V[ers] 135. *Asen*, -*men*; boningsställe, af *asun*, -*ua*.
- V[ers] 136. *Luotasi*, ifrån ditt granskap, af *luo*, *luosi*, Fact[ivus]¹²⁷⁵ *luoksi*, Nunc[upativus]¹²⁷⁶ *luona* o. s. v.
- V[erser] 140-141. *Kylkehen kylänen syönti*, ”det som förtäres i byn, går i sidan”. Man mättar sin mage för att få krafter att arbeta; men då i byn ingen ting blir uträttadt, så är maten gagnlös och synes ålltså¹²⁷⁷ icke hafva kommit i magen, utan förspillat sig på orätt ställe. – *Luon* betyder äfven här *tillåta*, *gifva*. *Pääsisin* i stället för *että pääsisin*. *Roppehešta* för *ropehešta*, af *rowet*, -*pehen*, rifva. *Kuni* för *kuin*, genom omkastning.
- V[ers] 164. *Sampo* är enligt Lönnrot Bjarmernas ryktbara Gudabild, och härledes af honom från *самый богъ*, som skulle betyda den högste Guden, (egentligen sjelfva Guden). Men det är tillförene på annat ställe omnämndt, att *Sampo* äger en alldeles motsatt betydelse i den Finska Mythologien, att den är ”ett magiskt medel för det i yttre måtto goda. Till följe af sin lycko-bringande egenskap föreställes den wanligen under bilden af en qvarn, hvarigenom antydes, att den war ett ymighetens redskap. Äfven synes man hafva föreställt sig den såsom en kista eller ett förvaringsrum med dertill hörande lock, som war prydligen utsiradt och derföre kallas *kirjokansi* (brokigt lock). Widare säges *Sampo* hafva slagit ~~sin~~ djupa rötter och spridt dem widt och bredt i jorden, emedan allt, som skall bringa ymnig frukt, måste rota sig väl. Dessa föreställningar om *Sampo* äga ej sin tillämpning på en Gudabild, och ännu mindre kan det tänkas, att man skulle

hafva låtit deri ingå sådana beståndsdelar, som fjädrar, ullstrån, kornfrön m. m. Deremot egnar sig allt just det phantastiska uti mythen om Sampo bildande till att utmärka en talisman, som ej får wara ett vanligt redskap, utan anses för desto werksammare, ju mera sällsam den är. – Att blotta besittningen af *Sampo*, men icke böner, offer, eller någon slags dyrkan, tilwägabragte all den <-> wälmakt å städse om Pohjolas wälmakt – äfven detta passar bättre på en talisman, än på en Gudabild. (Se vidare i företalet till öfversättningen af Kalewala sidd. XXX och XXXI.) Hwad ytterligare härledningen af ordet *Sampo* beträffar, så kunde det möjligen vara ett berömmande diminutivum af *sampi*, liksom *neito* af *neiti*, *tyttö* af *tytti* o. s. v. *Sampi* läser ursprungligen betyda det förnämsta i sitt slag, och säges 1°) om den förnämsta medlem i familjen, 2do) om en fisk, som anför ~~en hela en~~ svärmen, m. m.

v[ers] 166. *Joukkonen* l. *jouhkonen*, diminut. af *joutsen* (*joutten*, *jouhten*), swan.

V[ers] 167. *Kylyt*, *-kyen*, diminut. af *kylki*, sida. Lönnr. förmodar, att med *villan kylyt* förstås all den ull, som fås ifrån fårets ena sida, men mera sannolikt betecknas kanten af ett ullstrå, hvilket äfven sjelfva orden innebära.

V.—182—185.

V[erser] 180—185.¹²⁷⁸ Till stöd för den i företalet till öfvers. af Kalewala, sid. XVII, anförda hypothes, att i dessa wer-ser ej ut<-> är fråga om Ilmarinens delaktighet i skapelse-acten, utan blott om hans utomordentliga skicklighet att smida, tjenar ännu ytterligare den omständigheten, att *taivoa* och *kantta* stå i Casus Infinit.¹²⁷⁹, hvarigenom blott obestämdt angifves, att Ilmarinen ”smidt på himmel”, ~~men icke mera (smidt himlen)~~, hvilket här utan tvifvel är ett figurligt talesätt. Ty om meningen wore att tilldela Ilmarinen himlens skapelse, så borde ovillkorligen Accusativus följa.

1278 Castrén has moved this passage from another page.

1279 Castrén's infinitivus (here in pluralis) = par-titiv(us).

- 1280 Renvall 1826.
 1281 Castrén has stricken
 out this passage.
 1282 Castrén has stricken
 out this passage.

- V[ers] 199. Att Wäinämöinen lofvar sin broder Ilmarinen i lösen för sin befrielse, hör wäl icke till antalet af hans lysande bedrifter; men det tadelwärda i denna handling mildras likwäl betydligt derigenom, att Wäinämöinen icke hade någon annan utväg att befria sig från Pohjola, då deremot smeden Ilmarinen ~~hade något~~ kunde hoppas att förtjena något på denna färd.
- v[ers] 200. *Sampuet af sammut*, nyttjas här i Pluralis till att utmärka, att Ilmarinen alltför wäl kunde åstadkomma sådana saker.
- V[ers] 203. *Riuwutan*, *-ttaa*, smälta, göra wek, af *riudun*, *-tua*, se Renw[all]¹²⁸⁰.
210. *Korja*, synon. med *reki*, ~~torde vara är kanske lå-
nadt ifrån det Svenska~~ kanske af det Svenska ordet *korg*.¹²⁸¹
- V[ers] 210. *Korja* är alltid synonymt med *reki*, men torde ursprungligen ~~hafva bete~~, liksom *kori*, wara lånadt ifrån Svenskan.¹²⁸²
- V[ers] 210. *Korja* är troligen synonymt med *kori*, af det Svenska *korg*. *Korentelen*, frequent. af *korennan*, höja; stamordet är *korkia*, hög.
- V[ers] 211. *Karittelen* (*karettelen*, *karistelen*), åstadkomma gny; jfr. I: 250.

III Runan.

- V[erser] 1–30. Den frejdade Pohja-dottren pryder sig med en lysande klädnad, stiger sedan upp på himla-bågen och sätter sig ned att wäfva en gyllne wäfnad. ~~Wäinämöinen blir henne warse~~ Stadd på återfärden ifrån Pohjola blir Wäinämöinen henne warse, och betagen af den ~~glans, som~~ strålgans, som omgifwer flickan, söker han förmå henne att stiga ned i hans släde. Var[jant] 1. *Salo-kaarto*, skogs-omgifning, skogsrand. *Salo-kaarron waimo*, en qwinna (Gudinna), som ~~herrader~~ herrskar öfver skogen ända till dess yttersta rand. *Maan*

kuulu, *ween walio*, landets berömda, wattnets utvalda, d. ä. skönaſt ibland allt, som finnes till i watten och på land. Genitiverna *maan* och *ween bero af kuulu* och *walio*, hvilka wäl egentligen äro adjectiver, men kunna äfven betraktas såsom substantiver. I Finskan är gränsen emellan nomina substantiva och adjectiva ~~högst~~ ej ganska obestämd. *Walio*, utwald, skön, är beslägtadt¹²⁸³ med *walitsen*, *-ta*. *Puen*, *pukea*, kläda, här reflexive. Var[iant] *Siroksen*, pryda sig, v[er]b reflex[ivum] af nom adj *siro*, rak, prydlig. *Kautokenkä*, snörsko, af *kauto* l. *kauta* (se Renw[all]¹²⁸⁴) och *kenkä*. *Kapivi* af *kavin*, *-pia*, enligt Lönnr[ot] *ordna foten* (beslägtadt med *kawio*, *kapio*), eller kanske: *smycka* (sig), af *kapia*, smal, nätt. *Röpeä*, lysande, egentl[igen]: det som faller lätt i ögonen. *Ilman wemmel*, luftens ~~luka~~ båge, lika med *taiwon kaari*, himlens båge, hvar[med]¹²⁸⁵ på detta ställe förstås regnbågen, <->¹²⁸⁶ ~~det följande~~ för ty den gyllne wäfnaden, som i det följande omtalas, hvad kan den wäl vara annat, än regnbågen med sin brokiga färgprakt? – *Pitelewi pirtojansa* (för *pirtoansa*), håller, d. ä handterar sin wäfsked. *Huolitan*, *-taa*, draga försorg. Var[iant] *Warun*, *-ua*, förmodligen detsamma som *waron*, *-oa*, bereda, förfärdiga (till förrätt, *waraksi*). *Laskele*, 2 pers. Imperat. v[er]b reflex[ivum] af *lasken*. *Te* eller blott *t* anträffas ofta hos verba, såsom kännetecken på andra person. Detta *te* (*t*) har uppkommit af andra personens pronomen, hvari *t* är den ursprungliga character-bokstafven, ehuru den i Singularis blifvit framför *i* enligt regeln förbytt till *s*.

V[erser] 32–38. Pohja-dotterns hand kunde ej vinnas utan stora wärf och swära äfventyr, hvilka merendels föreskrifvas af flickans moder, ty det war rätteligen hos henne, friarne först måste anhålla om dottern. – *Taiten*, fyndigt, egentl[igen] Inſtr. Infinit.¹²⁸⁷ modi, af *taidan*, *-taa*. Det fyndiga i flickans swar består i dess twetydighet. Hon

- 1283 Castrén has written the syllable *be-* twice to indicate a page break.
 1284 Renvall 1826.
 1285 An ink spot hides the end.
 1286 An ink spot hides the word.
 1287 Here traditional II infinitive, modern E-infinitive.

- 1288 "Pleonasm" in this connection, as it is combined with an abessive case.
- 1289 "(metric) foot."
- 1290 Pyrrhichius (pyrrhichios) is an ancient metric foot consisting of two short syllables.
- 1291 Castrén's præsens conjunctivus = modus potentialis.
- 1292 Renvall 1826.
- 1293 Renvall 1826.
- 1294 Renvall 1826.

- förbinder sig ej uttryckligen att komma i Wäinämöinsens släde, om han äfven skulle emot förmodan utföra de ~~honom~~ förelagda wärfven, utan lofvar endast hålla honom för för en hjelte. Det är för öfrigt anmärkningsvärdt, att äfven sådana wärf, som de här omtalta, ~~anses för~~ kallas hjelte-bragder. *Jossa*, sammandraget af *jos sinä*. *Ilman tutkamettomalla* (terällä). *Ilman* är en pleonasm.¹²⁸⁸ *Tutkameton*, spetslös, af *tutkain* (ursprungligen *tutkame* l. *tutkami*), Gen. *tutkamen*, spets. *Tuntumaton*, som icke kännes, af *tunnun*, -*tua*.
- V[ers] 46 ~~Ehuru den~~ *Jo olen* utgör en pes¹²⁸⁹; ty ehuru den Finska runo-methern wanligtvis blott består af trocheer och pyrrichier¹²⁹⁰, händer det dock någon gång, att den första pes i versen är en spondé, jamb, daçtyl, tribrachys m. m.
- V[ers] 44 *Tullekkana* l. *tullekkaan*, præ. Conj.¹²⁹¹ af *tulen*, -*lla*. Aspirationen (tulle') hårdnar ofta till *k* framför ett annat *k*.
- V[ers] 58. *Kalwin*, -*pimen* är enligt Renvall¹²⁹² lika med *kalpa*; här torde det wara synonymt med *wärttinä*.
- V[ers] 64. *Keträwarren kiertimiä*, en sländas snedheter (snedas bitar), d. ä. en sned (oduglig) sländas stycken (Lönnr.).
- Var[iant] 69 *Kosken*, *kalkan*, *kalkkat* äro ~~contractioner~~ Kareliska förkortningar af *koskenut*, *kalkkanut*, (*koskent*, *kalkant*).
- V[ers] 70. *Kasa* betyder icke allenaßt *yxbacken*, såsom Renvall¹²⁹³ uppgifver, utan äfven ~~yxens~~ äfven och kanske rättare: *eggets* kanten af ~~egget~~ på *yxens* egg.
- V[ers] 78 *Kalpištihen*, studsa, v[er]b refl[exivum] af *kalpištan*, ~~studs~~ resilientem facio, Renw[all]¹²⁹⁴. Var[iant] *Kimmellän*, *kammellan*, slingra.
- V[ers] 79. *Pätönen* af *pädön*, -*töä* l. *päden*, -*teä*, duga; *pätöwä* duglig och diminit. *pätönen*, småduglig, oduglig, olycklig.

- V[ers] 80. *Warpahasen*, enligt Becker¹²⁹⁵: *warpaasehen* l. *warpaaseen*; hvilka former wäl förekomma i språket, men äro grammatikaliskt oriktiga;¹²⁹⁶ ty *warwas* har ursprungligen haft till Nominat. *warpaha*, och när man dertill fogar Illativi ändelse *hen* (*h̃n*¹²⁹⁷), så erhålles *warpahahen*, som enligt wanlig consonant-förvandling blir *warpahasen*, och genom sammandragning *warpaasen*, men hvarken *warpaaseen*; ej heller *warpaasehen*. – Att yxen träffat Wäinämöinen i *knät* och *tån*, är ett beteckningssätt, som härrör af brist på synonyma ord, och uttrycker, attv Wäinämöinen stött sig i foten.
- V[erser] 33–86. Det finnes i naturen intet så liflöst ting, som den Finska sångmön ej förmår göra lefvande. Här personifieras så wäl yxen, som dess skaft, och de sägas, likt gluppska rofdjur, förtära köttet och bloden råa (*uuelta*, *tuorehelta*). *Söip'* (*söipä*), Sing. i stället för Plur. *On* är åter en pleonasm.
- V[ers] 88. *Hurme*, cruor. *Huppellehtamalla*, Adess. af mod. Nomin.¹²⁹⁸ *huppellehtama*. *Huppellehtelen*, hoppa, stritta, af *hypin*, *hyppelen* l. *huppelen*, *huppellehdan*, *huppellehtelen*.
- V[ers] 90. *Tietäjä*, nom. actoris af *tiedän*, *tää*, den som wet, insigtsfull, vis, och ~~κατ'εξοχην~~ *wis* å ~~trolldomen~~, ~~trollwis~~ siare, trollkarl. *Iän* *ikuinen*, ewärdelig, gammal som tiden. *Ikä* betyder icke allenaßt lifstid, mennisko-ålder, utan äfwen tid öfwerhufvud.
- v[ers] 91 *Kaikkien sanojen salpa*, alla ords bom, d. ä. *den som i sig innesluter alla ord* (all wishet) ~~hvilket~~ Lönnrot anser detta uttryck innebära, att Wäinämöinen *kunde hämma bloden med alla behöfliga trollord*, att han war *kaiken sanallinen salpa*. Enligt Keckman¹²⁹⁹ skulle härmed förstås, att han var en *bom* (kunde skydda sig) *emot alla* (andras) ~~trö~~ *besvärjelser*.

- 1295 Becker 1824.
- 1296 For the historical development of the -s- in Finnish, see e.g. Rapola 1966: 252–256.
- 1297 Castrén indicates the vowel changing by the quality of the preceding vowel with $\checkmark$.
- 1298 Castrén's modus nominativus here = traditional III infinitive, modern mA-infinitive.
- 1299 C.N. Keckman's unpublished translation of the *Old Kalevala* with comments.

- 1300 The end falls into the binding.
 1301 Castrén's imperfectum conjunctivi = modus conditional(is).
 1302 Castrén's etymology is incorrect. See e.g. SSA s.v. *puhdas* and *pyhä*.

- V[erser] 93–94. *Loihen*, v[er]b reflex[ivum] af *luon*, göra sig till något, blifva. *Loihtia*, trollkarl, besvärjare, nom. actoris af *loihin* är enligt Lönnr. det mångtydiga *luon*, -da, hv- ⁻¹³⁰⁰ af första härleder sig *luoet*, -tehen, troll-ord, besvärjelse-ord, samt sedermera verb. *luoehin* (*luoihin*, *loihin*). *Luovet* skulle således enligt dess denna derivation betyda *det, hvarigenom man gör, åstadkommeer något. Sanelia*, besvärjare, af *sanelen*, *sanon*, tala, orda, besvärja.
- V[erser] 95–96. Han läste ursprungsorden enligt alla de möjliga *orsaker*, som hade vållat skadan (enligt *behofvet*, Lönnr[ot]), och besvärjelse-orden efter alla vändningar, (hål, hemligheter, mörka och intrasslade ställen, Lönnr[ot]). – Till en fullständig trollruna hörer, såsom bekant är, *synty* eller kännedomen af det ondas *ursprung*, och *sanat* (*luottehet*), dess *besvärjelse*.
- V[erser] 97–104. Wäinämöinen ~~wändar sig~~ hade förgätit ej ”några blodens mäktiga besvärjelse-ord, af hvilka en bom hade kunnat erhållas och ett stadigt lås åstadkommas för dessa af jernet uppsprättade, af ~~blåmunnen~~ blånosens skurna ställen, till fördämare för den kommande, till stängsel för den ilande” (bloden). – *Saatahisi*, *luotahisi* äro Karelska former af Imperf. Conj.¹³⁰¹ Perf. *Suu-sinerwä* (*sinerwä suu*), blå mun, yxens egg. *Samoaja*, nom. actoris af, nom. actoris af *samoan*, -ta, ila.
- V. 106. — Bloden far fram i en våg, (i vågor). Här nyttjas ~~Inessivus och icke Nuncupativus (aaltona), emedan den sistnämnda casus~~
- V[ers] 106. ”Bloden far fram i en våg”. ~~←→ vågor~~ *Ajan*, -aa brukas här intransitive.
- V[ers] 114. *Kumpu*, rund upphöjning i en eljest jemn nejd.
- V[ers] 117. *Pyhä*, helig, wördnadswärd, ett af Wäinämöiens epitheter. *Pyhä* torde wara beslägtadt med *puhas* och kanske ursprungligen dermed identiskt,¹³⁰² se Kal[evala] XXII: 87–88.

- V[ers] 120 *Läylemmäksi*, af *läyli*, besvärlig, comparat. *läylempi*, Gen. -*mmän*.
- V[ers] 121. *Painuwi*, af *painun*, -*ua*, brukas här reflexive.
- V[ers] 125. *Reuon*, -*toa*, wräka, kasta sig.
- V[erser] 127–128. *Wirkku*, egentl[igen] liflig, ~~beslägtad~~ af *wiriä*, *wirkiä*. *Wirkku* säges företrädeswis om hästar. *Helähytän*, åstadkomma klang, verb. moment.-curat. af *helään* (*helisen*), klinga. *Helmiswyö*, en piske (egentl. gördel), beprydd med perlor (d. ä. klingande smycken).
- V[ers] 136. *Raanta* l. *raanto*, svårt verk, af *ra'an*, *raata*,¹³⁰³ göra ett besvärligt arbete, eller möjligen af det Ryska *рана*, sår. *Katsoja*, nom. actoris af *katson*, -*oa*; den som ser, undersöker.
- V[ers] 146. *Puun jälen puhelia*, den som blåser på trädets spår. Denna vers. torde icke vara här på sitt ställe, ty det var icke trädets, utan jernet, som hade wällat skadorna. Det är wäl brukligt wid beswärljer, att icke allenaßt omgripa sådant, som närmaßt förorsakat olyckan, utan äfven många andra saker, som dermed stå i något sammanhang. Sålunda hade det äfven här kunnat komma i fråga, att beswärja trädets, emedan ~~olyckan~~ ~~timade båtens~~ ~~Wäinämöinen~~ höll på att timra en båt, då olyckan skedde, men det var i alla fall icka trädets, utan *jernets spår*, som skulle botas.
- V[ers] 152. *Suhuttelen*, -*lla*, onomatop., göra något med sådan hastighet, att det hwiner (*suhisee*).
- V[ers] 162. *Kielipalku*, sladderska, af *kieli*, tunga och *palku*, ärtskida; hvars tunga är lätt och rörlig liksom en ärtskida.
- Var[iant] 165. *Ohkoa*, pušta, stänka; *öppnade dörren pustande*. Infinitivus i denna construction är ovanlig.
- V[ers] 169. *Wakittaja*, nom. actoris af *wakitan*, -*ttaa*, stämma, stilla. Stamordet är *waka*, stadig, fast, stilla.
- V[ers] 182. *Lakkapuu*, af *lakka*, qwißt, och *puu*, träd, stolpe; en stolpe, som understöder qwišten.

1303 According to Lönnrot 1866–1880, *raanta* is identical with *raa'anta*, a nomen actionis of *raataa* “to work hard.”

V. 188. — *Halliparta*, *hvitbrunskäggig*, *gråskäggig*. *Harju*,
ås, här *takås*.

V. 152. — *Suhuttelen*, *onomatop.*, göra *m*

V[erser] 187–190. Gubben säges *bo* på ugnen, ty det är ett här i Finland ännu gängse bruk, att åldriga och orklösa personer wistas för wärmens skull ofvan på ugnen, dit man stiger uppför en trappa, som är anbragt emellan wäggen och muren. *Halliparta*, *hvitbrunskäggig*, *gråskäggig*. *Harju*, ås, här: *takås*. *Urahdan*, *-htaa*, egentl[igen] morra (om hundar), ryta, se *urisen*. Var[iant] *Puuhon*, *-oa* vore väl egentl[igen] en förkortad form af *puuhoan*, *-ta*, arbeta, bemöda sig; men då denna betydelse svårligen kan tillämpas på detta ställe, så är *puuho* sannolikt en förwringning af *puhu*, uppkommen enligt Lönnr[ot] i Ryska Karelen, der ordet *puhun* är föga brukligt. *Paukuttelen*, *-lla*, larma, dundra, verb. moment. Curat.-frequent. af *paukun*, *-kkua*.

V[erser] 191–200. Här är med djerfva ord uttryckt det colossala förtroende, som trollkarlen hyser till sin förmåga. Han har hämmat floder i deras lopp, dämt sjöar, hejdat forssars swell, m. m. Likwäl tyckes äfven på detta ställe hafva ~~in~~ in~~----~~ insmugit sig en Christlig föreställning, bestående deri, att trollkarlen säger sig hafva åstadkommit detta *Luojan kolmella sanalla*, *pyhän synnyn säätämällä*, med Skaparens tre ord, med den heliga ursprungsrunans tillstadjelse. Ty ehuru ordets (wishedens) makt i den Finska mythen gäller mera, än måhända i någon annan Hednisk lära, så är likwäl den föreställning främmande deri, att meniskan är mäktig genom Guds ord. Det ordet, som utgör den wises styrka, erkännes wäl wara en gäfwä, så wida icke sjelfwa Wäinämöinen förmår skapa tre trollord, men det är ej uppfattadt såsom en Guds gäfwä, utan anses wara ett arf ifrån forntidens wise. – Hwad för öfrigt ordet *Luoja* beträffar, så kan man wäl icke med

fog förneka dess ursprungliga tillvaro i språket, ehuru det till sin betydelse är lika osäkert, såsom dess stamord *luon*, *-da*. Måhända förstås dermed i allmänhet den som företrädesvis gör, *åstadkommer* något i ett eller annat afseende. Betydelsen af *Skapare* synes åtminstone ej vara genuin, emedan *Luoja* ofta brukas såsom epithet för personer, hvilka icke enligt mythen deltagit i skapelsen. Till följe af Christendomens inflytande eger ordet likväl ofta i runorna sistnämnda betydelse, särdeles i det fall, då det ej icke är brukadt såsom epithet, utan förekommer absolute, såsom på detta ställe närvarande ställe (jfr. <=>; <=>) (se vidare anmärkningar till IV: 354). – *Kannakset kapeimmilta*, näs hafva blifvit till slutna (förenade) på de smalasta ställen, d. ä. der afståndet varit minst mellan näsen. *Joet, järwet, kosket, selät, kannakset* höra samteligen till *tukittuna*. Till v. 200 finnes en variant: *Kapeista kannaksista*, hvilken ger en <---->

IV. Runan.

V[erser] 1–12.

Oaktadt den stora quantitet af blod, som Wäinämöinen hade förlorat, förmår han dock resa sig upp från släden och gå till stugan med sina egna krafter. Här hemtar man en silfverstop, bär fram en gyllne kanna (d. ä. ett kärl af silfver och guld), för att låta bloden rinna deri, men stopet rymmer dock föga eller intet af Wäinämöinens blod. – *Jumala* är ett epithet, som i runorna icke blott tilldelas Gudar, utan äfven heroer och ~~ut-~~omordentliga ovanliga menniskor. Af sistnämnda anledning tilldelas epithetet *Jumala* så väl åt Wäinämöinen, som äfven Lemminkäinen (Kal[evala] XVIII: 456). Ännu i dag benämns på somliga orter trollkarlar *maa-jumalat* (jordens Gudar).

- 1304 Falls into the binding.
 1305 Falls into the binding.
 1306 Sic!

- V[erser] 15–16. *Mi sinä lienet – urohiasi*, hwem kan du wara ibland – dina hjeltar? d. ä. till hvilket slag af hjeltar kan du tillhöra?
- V[ers] 18. *Kantokorwo*, bärlå, af *kannan*, -*taa*, bära och *korwo*, så, egentl[igen] käril med handtag (*korwa*, öra).
- V[ers] 27. Det hörde icke wara öfverflödig, att såsom en förklaring öfver den beswärlig, som nu följer, omnämna de hufvud-momenter som ingå i Finska Magin. Öfwerhufvud kan Magin tilldelas i twenne slag: 1°) den *omedelbara* och 2do) den *medelbara*. Det förra slaget består deri, att menniskan med sin blotta viljas kraft söker beherrska naturen. Alla medel till dess kufvande äro för henne obekanta, och beswärlig, som på detta sitt första stadium endast består i befallande ord utan allt förnuftigt innehåll, i wilda åtbörder och ett sanslöst raseri, uttrycker till sin idé allenast ett behof hos menniskan att göra sig till herre öfver naturen. Den medelbara Magin innehåller åter ett erkännande deraf, att menniskan i sin omedelbarhet ej förmår beherrska naturen; men de medel hon dervid begagnar, äro på intet wis afpassade efter föremålets beskaffenhet.

Bland dem höra i Finska Magin: 1°) *g-* –¹³⁰⁴ tradition fortplantade trollformlen och beswärlig-ord (*sanat*), som anses äga en Symbolisk, i orden förborgad kraft; 2do) ~~—t<>liga~~¹³⁰⁵ hvarjehanda ting och verk och redskap, såsom talismaner, amuletter m. m. Sådana föremål, som menniskan anser vara henne öfvermåktiga öfverlägsna genom sin styrka, slughet eller andra egenskaper, söker hon besegra genom 3°) *lumous*, tjusning. Här gäller det *merendels*, att genom wänliga och bewekande ord söka göra föremålet sig benäget. I den Finska Magien¹³⁰⁶ förekommer 4°) *synty*, hvarest trollkarlen söker utreda föremålets *ursprung* och wäsen, för att derefter bestämma medlet. Men emedan allt, hwarwid

synty-runan kommer i fråga, - ¹³⁰⁷går är till sin natur ondt och för[fär]ligt¹³⁰⁸, så går söker man äfven deri - ¹³⁰⁹ta och för föremålet framvisa dess wäsen samt dymedelst twinga det att gifwa sig besegradt. *Synty* blir således äfven ett medel till det ondas kufvande, huru beswärljelsen derjemte måste användas, liksom å andra sidan beswärljelsen ~~samt~~ i de flesta fall ej anses ega nog kraftig werkan förutan *synty*. Så kunde Wäinämöinen i III: 91 icke stämma blodet, emedan han förgätit några beswärljelse-ord, och här måste trollkarlen först känna jernets ursprung, innan han kan företaga sig att läsa beswärljelsen. - Hwad nu jernets födelse (*raudan synty*) beträffar, så utmärker den sig genom en högst owanlig klarhet och sträng sammanhållning. ~~Jernet är~~ ↔ Se här en kort sammanfattning af dess innehåll. - Jernet är eldens och wattnets yngsta broder, d. v. s. ~~hade samma~~ jernet hade ursprungligen samma flyktiga wäsen, som elden och wattnet, men war swagaßt ibland dem. På den stora svåra brandsommaren måste jernet det fly undan lågorna och söka sin räddning upp i molnen, hvarest det dolde sig i jungfrurs swällande bröst. Jungfrurna woro tre; de göto sin mjölk ned på marken. En göt svart, den andra hvit och den tredje eldröd mjölk. Den svarta mjölken blef ämnet till stångjern, den hvita till tackjern och af den röda mjölken alstrades stålet. De till jorden nedfallna jern-ämnen doldes nu i en gungfly, hvarifrån de sedan uppsparkades af wargar och björnar. Det uppsparkade gruset bemärktes¹³¹⁰ af (en) Gud, som tillfälligtvis wandrade på kärret. Han intogs af ömkan öfver jernets usla belägenhet, och straxt derefter började Ilmarinen smida och rengöra det. Dessförinnan tog han likwäl af jernet den ed, att aldrig skada sin moders barn - menniskan. Nu skall jernet härddas. Ilmarinen ~~sänder Mehiläinen~~ (~~biet~~) bortom uppmanar Mehiläinen (~~biet~~) att flyga bortom nio haf och derifrån ~~af hem~~ bringa häning, för att han i denna milda wätska må härda jernet.

- 1307 Falls into the binding.
 1308 Falls into the binding.
 1309 Falls into the binding.
 1310 Falls into the binding.

1311 The word falls into the binding.

Herhiläinen, Hiisis fågel, förnimmer uppmaningen och –¹³¹¹ till honom ormens etter, öd-lans gift och grodans ondska. Ilmarinen anser detta för håning och härdar jernet deri. Härigenom förderfvades jernet så, att det bröt sin ed och skadade sin moders barn. – Man kan ej undgå att härwid gif anmärka tvenne omständigheter: 1°) jernets det ömkliga läge, hvar jernet ~~ursprungligen~~ i början befinner sig, och 2do) dess sedermera förderfvade natur. – I sin uselhet måste jernet först gripa till flykten och hålla sig undangömdt i jungfrurs bröst. Här förvandlas det till mjölk (~~←-----→~~ (~~←->~~ger en litet fastare form)), ligger sedermera såsom grus i kärret, nedtrampadt af vargar och björnar {och?} blir omsider härdadt af Ilmari-[nen] med förderfvas i och med detsamma genom Herhiläinens förwällande, hvarefter det bryter sin ed och ”likt hunden äter upp sin ära”.

V[ers] 31. *Kerran*, i lagret, i ordningen.

V[erser] 32–42.

Den 26te runan upplyser, att en gång, då Wäinämöinen och Ilmarinen slog upp eld på himla-fästet, en eldgniäta nedföll på jorden och der anställde en stor förödelse. Det lyckades väl hjelte-bröderna att uppfånga gniätan, men den kom straxt åter lös och ”uppbrände halfva Pohja-landet, en stor sträcka af Sawoland och Kargala å ömse sidor”. Detta är utan tvifvel denna tid, som hvarom här talas och som ofta i runorna benämnes: ”det myek torra året, den svåra brandsommaren, det ohjelpiga eldåret”. *Tuhma*, oförsigtig -ständig. *Waraton*, oförsigtig, (joka ei tieä waroa, Lönnr[ot]). *Eho* (*ehiä*), hel, fullkomlig. ~~Woimaton~~, ohjelpig, hvaremot man man ej förmår något, af ~~woin~~, -da. *Suurra*, sammandraget af *suurena*, *wuonna* af *wuotena*. *Woimaton*, wanligen kraftlös af *woima*; här: ohjelpig, hvaremot man ej förmår något, af *woin*, -da.

- V[erser] 53–54. *Wid brädden af ett långt moln, i toppen af en slät jemn ek, d. ä. i en ek med jemn krona, hvilken sträckte sig ända upp till molnen. Tammen latwassa tasasen i stället för tammen tasasessa latwassa.*
- V[erser] 57–58. *Der funnos fyra jungfrur, tre fullkomliga brudar. Emedan språket för hvarje nomen numerale allenaft äger en beteckning, så måste i parallela verser det närmaft största eller minsta talet begagnas i ~~paralella versen~~ parallella versen. Ofta uttryckes genom sådana talesätt ett ungefärligt antal, motsvara liksom i Svenskan (tre å fyra) men här är bestämdt fråga om tre jungfrur, såsom v[erser]. 62–65 tillkännagifva. Jungfrurna kallas i en ironisk mening fullkomliga brudar, emedan ty de hade swällande bröst.*
- V[erser] 65. *Kolmansi* är en ursprungligare form än *kolmas*.
- V[erser] 67. *Melto-rauta*, mjukt jern, stångjern.
- V[erser] 69. *Rääkkyrauta*, sprödt jern, tackjern.
- V[erser] 84. Emedan den Finska Mythologien¹³¹² erkänner många Gudar, så står *jumala*, i fall versen annars är genuin, i stället för *joku jumala*, någon Gud.
- V[erser] 86. *Noštimilla* är här synonymt med *noštamilla*; *der wargen lyftat sin fot*.
- V[erser] 92. *Sutonen*, dimin. af *susi*, hvarest *t* är ursprungliga karakter-bokstafven¹³¹³, ehuru den blifvit enligt regel framför *i* förbytt till *s*.
- V[erser] 97. *Welottihin*, läs: *welottihin*, af *wellon*, -*oa*.
- V[erser] 105. *Perä*, det yttersta af någon ting, *slut, grund* - - <->¹³¹⁴ i detta ords dubbla betydelse. *Siinä ei ole perää* (*pereä*), det har ingen grund, *ei perän perää*, icke den minsta grund.
- V[erser] 118–119. Jernet kallas *menniskans broder* af den anledning, att äfven man förestälde sig det såsom ett lefvande, tänkande och kännande wäsen, liksom menniskan. *Lastuan*, -*ta*, göra till spån, af *lastu*.

1312 Castrén might refer to Christfrid Ganander's *Mythologia Fennica* (1789) or to his own notes collected for the lectures on mythology (published after his death).

1313 = Original word-internal consonant.

1314 Something may fall into the binding.

1315 See further Häkkinen
2000, esp. 195.

- V[ers] 123. *Wasarilla*, wid (under) hamrarna; *walkkamilla* (nom. *walkkama*), under bultningen, af ~~*walkkaan, ta kata, och*~~ $\leftrightarrow$ *walkan, -kkaa* (*walkkaan, -kata*), slå, bulta.
- V[erser] 134–141. *Koitti* (*koetti*) af *koetan, -ttaa*, pröfva, smaka. *Hyvin mielellänsä*, mycket gerna, (*mieli*, sinne, lust). Enl[igt] Lönnrot: smakade tillräckligt (*hywin*), såsom han tyckte (*mielellänsä*, efter sitt sinne). *Kielellänsä* och *mielellänsä* bilda rimslut, hvilket ej anses för någon prydnad i Finska runo-vers. *Teräksen tekumujuja* etc., stålets berednings-wätskor, jernets härdnings-vatten. *Tekomuju*, af *teen, -'hdä* och *muju*. *Karkasu-wesi* af *karkaisen* (*karkia*) härda och *wesi*. – *Rakentomaa*, beredningsämne, af *rakennan, -taa*, bereda, och *maa*, jord, ämne.
- V[ers] 142. *Mehiläinen* blir ofta i trollrunor anmodad att flyga öfver nio och ett halft haf, för att hemta häning och helso-bringande läkemedel; se Kal[evala] VIII: 263–276; XIII: 286–297 o. s. v.
- V[ers] 143. *Liihyttelen, -llä*, onomatop., sväfwä, flyga sväfwande.
- V[ers] 145. *Flyg en hafshälften på det tionde* (kymmenettä). Infinitivus casus kallas af äldre Grammatici¹³¹⁵ *Partitivus*, emedan det ofta tjenar till att utmärka en del af något.
- V[ers] 147. *Kalton*, snedt, Instruēt. Sing. af *kaltto*, sned.
- V[ers] 154. *Herhiläinen*, bälgeting, kallas Hiisis fågel, emedan dess styng anses tros vara lika giftigt, som ormbett. Tillika hysa Finnarne den widskepelse, att om man dödar en bälgeting nio innan kort skola infinna sig för att hämnas den aflifvade.
- V[ers] 162. *Silmänteitä*, af *silmännet, -teen*, hvad man påögnat. Stamordet är *silmä*, öga. Ödlan förmodas genom sitt blott påögnande kunna förgifta ett föremål.

- V[ers] 163. *Salawiha*, hemlig ondska, hemligt gift. Grodan anses för ett lika giftigt djur som ormen; den för-ra får sitt gift ifrån ~~jorden~~ wattnet, den sednare från jorden, eller såsom det heter i ~~en~~ i någon trollruna: ”*Mato syöpi maan wihoja, sammakko ween wihoja*”. Grodans gift kallas hemligt, emedan den skadar utan att lemna några spår efter sig i yttre måtto, och i anledning deraf anses ~~alla trollkarlar det <-> för höjden af all trollwished <-----> det af somliga trollkarlar för höjden af all wishet, att kunna bota en af grodan förorsakade tillfogade sjukdomen.~~
- V[ers] 175. *Piirama* torde vara beslägtadt med *piirrän*, *piiru*, *piirtooch* betyda *streck* (– ett litet streck af tiden –), eller också är det lika med *pirama* (Top[elii] Run[or], Häft[e] 2³¹⁶, sid. 14), af *pira*an, *-ata*, drypa, rinna, flyta, framskrida, således ~~det förflöt litet~~ mod. nomin. *pirtama*, det som förrunnit, framskridit. Således: ”det war en liten tid, *helt litet af det framskridna*”.
- V[ers] 177. *Syännyn* l. *säännyn*, *-tyä*, af *sydän*, wredgas, förargas, lägga på hjertat.
- V[ers] 182. *Lipsahan*, *-htaa*, slinta.
- V[ers] 185. *Hurahan*, *-hta*, frusta.
- V[erser] 190–231. Sedan trollkarlen lärt känna jernets ursprung och onda seder, begynner han här sin besvärjelse och söker till en början tukta det med satirens gissel. Han wisar, huru oskadigt jernet war, då det flöt såsom mjölk i jungfrurs bröst, såsom watten i källan, då det togs upp från kärret och rengjordes från smuts, samt då det fräste såsom slagg i smidjan ~~och begick sin slut gj~~ och huru det slutligen förderfvades och begick mened. – *Koito*, eländig, usel. – *Sukeun*, *sukenen*, *sukean*, bewäxa, frodas, af *suka*, borste, och *suin*, *sukia*, borsta, vårda, fostra. *Kun sa loukoit* – – – *pite-lit*, när du skadade din natur (~~d. ä. sin broder, människan, som är hvilken af sin natur som är~~

1317 Sic!

~~befr~~ (menniskan, som är befryndad med dig) och ~~handterade~~ ~~din~~ grep med munnen i din egen slägt." Yxens egg kallas jernets mun, jfr. III: 102. *Et sä sillon suuri* – – *pieni*, icke war du stor den tiden, icke stor och icke liten. *Kipusas*, smärtsam. *Rieskanen*, söt mjölk, diminit. af *rieska*, som egentligen betyder *färsk*, se XVII: 217. *Riuottelen*, ~~wara i~~ svagt flyta, ~~wara i~~ ett svagt, flytande (kraftlös) tillstånd, frequent. af *riuotan* l. *riuwutan*, se II: 203. *Lieto* utmärker i allmänhet något ~~flyktigt~~, och är i ~~anledning~~ ~~deraf~~ ~~Lemmin~~ ~~käinens~~. *Käsikarwa*, håret uppå handen. *Riwestyn*, *-tyä*, blifva fuktig, nedsölas (IV: 285), bortslänkas¹³¹⁷ (VII: 476). *Tulit päästäsi pahaksi*, d. ä. *pahapäiseksi*, du blef ondsint. *Turmelluhuit* är för versens skull utdraget af *turmelluit* (reflex. af *turmelen*). *Söit* – – *kunniasi*, du åt upp din ära, såsom hunden (äter, hvad hon kräkts).

V[ers] 232. Trollkarlen frågar, om jernet af sina anhöriga blifvit uppmanadt till usla bragden, eller utfört den på eget bewåg. I förra fallet skulle jernet icke varit *sui juris* och trollkarlen borde då vända sig till dem, på hvilkas befallning jernet föröfvat det onda; men i det sednare fallet har han endast att skaffa med jernet sjelft.

V[ers] 237. *Waiko muu sukusi suuri*, eller sin öfriga *stora* (höga) ätt, är sagdt i en ironisk mening.

V[ers] 242 *Tihu* (tihilä), tät, svår.

V[ers] 243. *Katkoit Kalman karwallista*, du förrättade genom skärning en Kalma-lik (egentl[igen] Kalma-färgad handling). *Kalma* öfversättes wanligen med *liklukt*, *lik*, ~~död~~ ~~men~~ ~~förekommer~~ i ~~runorna~~ ~~para~~ ~~lellt~~ med *Tuoni* (IX: 97–98, 110–111, 122–123; var. 82, 172–173), och *Perkele* (X: 326–327) men förekommer i runorna ofta personifieradt (IX: 97 98, 111, 123, var. 82, 172; X: 326, o. s. v.) och föreställes ~~såsom~~ bo i grafgården samt vara dess beherrskare, i ~~anledning~~ ~~hvaraf~~ ~~han~~.

- V[erser] 244–251. Jernet uppmanas att komma för att se och igenkänna samt sjelf *förbättra* sitt verk; annars hotar trollkarlen omtala för modren det onda, ~~sonen~~ barnet föröfvat, hvilket kommer att ådraga henne sorger och bekymmer. Jernet föreställes såsom ett omyndigt barn, hvars gerningar modren måste ställa till rätta. *Wierin* är sannolikt casus Instruct. af *wieri*, sida; *wirkata wierin*, låta talet komma åt sidan, tala för tredje person. I samma mening nu brukas i prosa talesättet: *puhua wieritse*. *Ankein asua*, uppföra sig illa; *ankein*, Instr.af *ankea*, hård, oböjlig, svår, wild, trängande.
- V[ers] 252. Med nästföregående vers slutas jernets besvärjelse så kallade *raudan sanat*; medelst hvilka trollkarlen tror sig hafva befriat den sjuke från alla de smärtor, som från det giftiga och smärtsamma jernet <-> satt sig i såret. Det men det bör likväl anmärkas, att besvärjelse-orden (*sanat*), ehuru de i denna troll-runna äro beroende af *synty*, ofta icke stå i något sammanhang dertill, hvarföre äfven en och samma besvärjelse kan begagnas wid flera åkommor. – Nu förestår det för trollkarlen att hämma blodet, hwarwid han uppläser de så kallade *Veren salwanta sanat* (blodens tillslutnings-ord), som sträcka sig ifrån v. 252 till och med v. 305.
- V[ers] 254. *Weren suu*, blodens mun är sjelfva såret.
- V[ers] 257. Trollkarlen kallar sig *Ukon poika*, Ukkos son, emedan han tror sig ega en öfverlägsen förmåga, wara en *uros*, hjälte. Ukko war nemligen Finarnes mäktigaste Gudomlighet.
- V[ers] 268. *Piätyn* (*pidätyn*), *-ttyä*, stadna, hålla sig, *retineri*, v[er]b[um] refl[exivum] af *pidän*, hålla, *retinere tenere*.
- V[ers] 272. ~~Kun~~ *Miekkä* meressä torde här stå i stället för *miekkä-heinä*, iris pseudocorus. *Heinä* är utlemnadt, emedan det förekommer i parallella versen (*saraheinä*).

- 1318 Renvall 1826.
 1319 Renvall 1826.
 1320 Castrén's factivus =
 translativ(us).

- V[erser] 276–285. *Mieli laati* har alldeles samma betydelse, som talesättet: *mieli tekee*. *Lipehimmästi*, på det snabbaſte, adverb. af *lipeä*, hal, snabb. *Liikkuos* och *luistaellos*, 2. pers. Optat. af *liikun* och *luistaelen* (*luistelen*, frequent. af *luistan*, halka). *Sorotan*, *-ttaa*, droppa (Renw[all]¹³¹⁸), rinna sorlande. *Riveſtyn*, se ofvanföre.
- V[ers] 288. *Siirräte*, 2. pers. Sing. Præs. Imperat., v[er]b reflex[ivum] af *siirrän*, *-tä*, wika, flytta. *Wälehen*, skyndsamt, se Renw[all]¹³¹⁹.
- V[ers] 290. Emellan *tyytyä* och *tyrehtyä* är den åtskilnad, att *tyytyä* betyder ſtadna, ~~upp~~ genom ett föresatt hinder, dämmas, *tyrehtyä* deremot: ſtadna af ſig ſjelft.
- V[ers] 293. *Tyrjä* är utan tvifvel detsamma ſom *Turja* (I: 270), och *Juortana* är *Jordan*, ty i lånta ord förvandlas o ofta till *uo*, t. ex. *ſtol* till *tuoli*, *ſtop* till *tuopi* o. s. w. De här förekommande föreſtällningar om Jordans och Röda hafvets dämning ſamt himmelens torka äro tagna ur Bibeln och ſtå att läsa i Jos. 3: 16, 4; 23, i 2 Mos. B. 14: 21, i 1. Kor. B. 17: 1 (jfr. Luc. 4: 25, Jac. 3:17).
- V[ers] 306. Wid ådrors förbindning, ſom nu vidtager, måſte trollkarlen jemväl uppläsa en beſvärjelſe-formel, hvilka här beſtår i en bön till *Suontar* l. *Suonten waimo*, en qvinlig Gudomlighet, ſom spinner ådror ſamt en annan till *Tuoniſonen*.
- V[ers] 308. *Suonilangat*, åderträdar, ſom nyttjades wid förbindningen, (icke åder-ſträngar).
- V[erser] 330–332. *Suuksutuſten*, med mynningarna mot hvarandra, af *suu*, (mun, mynning, Fact[ivus]¹³²⁰ *suuksi*), *suuksutan*, ſätta mynningarna mot hvarandra, deraf nom. ſubſt. *suuksutus*, Inſtr. *suuksutuſten*. *Waſtatuſten*, ~~Inſtr.~~ mot hvarandra, Inſtr. af *waſtatus*. *Limityſten*, wid hvarandra (ſå att den ena ändan öfverſkjuter den andra), inſtr. af *limitys*. – V[erserna] 330–331

äro paralella, ty *suuksutuſten* är synonymt med *waſtatuſten* och *suuret suonet* med *waltasuonet* (pulsådror).

V[erser] 336–339. *Helwet*, *-pehen*, fröskal. *Tuhatlatwa*, en växt med tusen knoppar, af *tuhat*, tusen och *latwa*, topp, knopp. *Kut'* i stället för *kuita*. *Toisialta*, ifrån annat håll; nominat. *toisia* af *toinen*, liksom *yhtää* af *yksi*, *kahtaa* af *kaksi*, *kolmia*, *neljää*, *witiä*, *kuusia* o. s. v. *Kylmä kylä*, den kalla byn (Pohjola).

V[erser] 340–341. *Jonk' ei oo* – *kaswantoa*, hvars hela gräsväxt (alla örters växt) man ~~b<---~~ hvarken hört eller sett, d. ä. man har hvarken hört omtalas eller sett alla grässlåg, som der wäxa, eller också: man har icke annorstädes hört eller sett en sådan gräsväxt. Enligt Keckman¹³²¹: ”Hwarest ej blifwit hördt eller sedt, att gräs alls växt.”

V[erser] 348–349. ”Han smorde” Wäinämöinen (d. ä., hans sår) öfvan ”nedtill, ofvantill och jemwäl på midten.

V[ers] 352. Här borde med rätta följa Utan skäl har Lönnr. utelemnat *Woiteen sanat* (läkemedlens besvärjelse), ~~emedan~~ ty sjelfva läkemedlen anses icke nog verksamma utan att trollkarlen först läst öfver dem en besvärjelse, i anledning hvaraf de äfven kallas *katsehet* (v[ers] 390) af *katson*, se, besvärja. – Deremot hade närw¹³²²

äfwen på midten.” – Utan skäl har Lönnr. här utelemnat *woiteen sanat* (läkemedlens besvärjelse), ty sjelfva läkemedlen anses icke vara nog verksamma, utan att trollkarlen först uppläst öfver dem en besvärjelse, i anledning hvaraf de äfven kallas *katsehet* (v. 390) af *katson*, *-oa*, se, syna, besvärja.

V[ers] 352. I den bön, som nu följer, finner man en brokig blandning af hedniska och christliga föreställningar. *Tulko*, 3. pers. Optat. i stället för *tulkohon* (tulkoho, tulkoh).

1321 C.N. Keckman's unpublished notes to the *Old Kalevala*.

1322 Castrén has crossed out the whole paragraph.

- V[ers] 353. *Einetten emät*, grundämnens mödrar; nämnes blott på detta ställe. *Ein* betyder wäl egentl. det *första* öfverhufvud, hvarföre äfven det första målet kallas *ein*.
- V. 353. — Att *Luoja* icke alltid har betydelsen af Skapare, har <-> med
- V[ers] 353. Att *Luoja* på detta ställe är en christlig föreställning och betyder Skapare, finner man icke blott af christna anda öfverhufwud, som uttalar sig i v[erserna] 352–357, utan äfven af det parallella ordet *jumala*, hvilket, såsom ofwanföre är anmärkt, i Singul. ej kan brukas annorlunda än såsom epithet, så vida den Finska Gudaläran är polytheistisk. Men att *Luoja* icke alltid i runorna har denna betydelse, upplyses bland annat deraf, att *Luoja* tilldelas såsom epithet åt *Tapio* och den gätlika *Päiwän poika*, hvilka enligt mythen icke deltagit i skapelsen. *Tapio* kallas 1°) *Antiluoja*, Gåfwo-gifvare (?), 2do) *Suuri Luoja*, hvaraf följer, att man äfven erkänt smärre *Luoja*t. Äfven k
- V[erser] 356–357. *Jottei wietäisi* – *weäteltäisi*, att man icke måtte föras till (bringas i) lyten, släpas till åkommor (angripas af plågor. *Jottei*, sammandraget af *jotta ei* (että ei).
- 358–378. Här anropas Gud att med häst och släde fara i kroppen och der anställa besigtning samt iståndsätta allt, som ännu kunde vara i olag. – *Ilmonen jumala* är troligen icke *luftens Gud*, *rymdernas beherrskare*, utan troligen sannolikt detsamma som *julkinen jumala* (v[ers] 419), den uppenbare Guden, den som i allt uppenbarar sig, (*joka on ilmi, julki*). Detta är åter en christlig föreställning. – *Läpi liikkuma lihojen*, genom köttet, som rört sig (blifvit skadadt). *Liikkuma* är modus nominat. af *liikun*, *-kkua*, och styr Genit. *weri suonen solmelohon*, lät blodet löpa igenom den knutna ådern. *Solmelo*,

- knytning af *solmi*, knut. – *Sorkahtanna* i stället för *sorkahtanunna* af *sorkahdan*, *-htaa*, halka, slinta, komma från sitt ställe. *Weihlähtännä* (*weihlähtänynnä*) af *weihlähdän*, *-htää* (af *wiilän*), skära, här: rinna till följe af skärning.
- V[erser] 385–388. Denna trollformel, som uppläses öfver förbundet (– *siteen sanat* –), grundar sig på den christna föreställning, att all god gåfva kommer ifrån Gud.
- V[ers] 393. *Puoli pyörryksihin*, läs *puoli-pyörryksihin*, i half-swimming. *Pyörys*, swimming, af *pyörrän*, *-tää*, wända, wrida (sig), swimna.
- V[ers] 394. *Wäännys*, convulsion, då man af smärta drages tillsamman, af *wäännän*, *-tää*, wrida.
- V[erser] 397–398. *Kipumäki* l. *Kipuwuori*, plågo-backe, plågo-berg, är ett mythiskt ställe, dit smärtorna förjagades ~~in klippan~~ $\leftrightarrow$ med genom ett nio-famnars djupt hål; se Kal. XXV: 200–213.
- V[erser] 415–424. Det finnes knapt i hela Kalewala någon ting mera bibliskt, än denna tacksägelse af *Wäinämöinen Hedendom* den Finska Hedendomens representant.

1323 KK Coll. 539:1 D8: 611-
621.

*Varia*¹³²³

Bland alla Finska Gudomligheter är Ukko den ende, hvars makt menniskan med undergifvenhet erkänner, h[vil]ken hon med böner anropar och bewisar en högre Gudomlig wördnad. ~~Alla de öfriga, Tapio, Hiisi l Lempo, Ahti, Mielikki, Wellamo, Tuoni o. s. v., söker hon winna genom besvärjelser och tjustringar, någon gång genom offer och löften.~~ Orsaken härtill är ofelbart den, att Ukko herrskar öfver föremål, till hvilka människans makt minst sträcker sig. Han är himmelens Gud, herre öfver åskan, som äfven bär hans namn, ljungelden, öfver himmelens moln, regn och snö, wäder och vind. Han kallas vanl[igen] *yljumala, ilmonen jumala, taiwahan jumala, taiwahan napanen, mies wanha taiwahinen; Pilwien pitäjä, hattarojen hallitsia, remupilven reunahinen*. Alla dessa benämningar tillkännagifva, att han thronade i höjden. ~~Dr Lönnrot har framkastat den hypotes, att Ukko urspr. varit den ende Guden och förde och herrskade blott öfver himmelska ting. Redan häraf finner förhastadt det är att anse Ukko, och herrskade blott öfver himmelska ting.~~

[The next page is blank.]

Striden är ej ethisk i

~~Man strider ej med vanl. vapen~~

Kal[evala] och Pohjola = 2 länder, 2 folkslag

Wäin[ämöinen], Ilm[arinen], Lem[minkäinen] historiska pers[oner].

Gudarne behöfde väl ej äfven sörja näring<->bedrift<->

Wäin[ämöinen] finska folkets wälgörare

[The next page is blank.]

- *Sångerna* i Kal[evala] äro hjeltesånger <----> hjeltarna äro ofta i nöd och anropa gudarna
- Finnes i runorna intet, som bekräftar *hv* deras gudanatur?
- Betr[aktande?] af hvarje hjelte för sig.

- Pohjola och Kal[evala] – släkt, folk, gudahem
- Wäin[ämöinen], Ilm[arinen] och Lemm[inkäinen] utgöra tills[ammans] en fullst[ändig] char[akter]

[The next page is blank.]

1. Kalewala och Pohjola
2. Förhållandet dem emellan
Sampo och Pohja-jungfru

---

1. Wäin[ämöinen] såsom wis
  2. ——— ” ——— schaman
  3. ——— ” ——— sångare
  4. ——— ” ——— hjelte
  5. ——— ” ——— skapare etc.
  6. Wäin[ämöinen]s utseende.
1. Ilmarinen smed etc.

[The next page is blank.]

Osmola = Wäinölä, 7: 98¹³²⁴

Suvantola = *Kalewala*, Wäinölä 6: 233¹³²⁵

1324 Refers to the *New Kalevala* (1849). In this commentary, the revised version with Elias Lönnrot's own corrections (*Kalevala* 1849/1935) has been used as an established source text.

1325 Refers to the *New Kalevala* (1849).

- 1326 In this commentary, Castrén refers to the 1849 version.
 1327 The number falls into the binding.
 1328 The number falls into the binding.
 1329 The number falls into the binding.
 1330 The number falls into the binding.
 1331 The number falls into the binding.
 1332 The number falls into the binding.
 1333 The number falls into the binding.
 1334 The number falls into the binding.

Pohjola, Pohja

1, 35	Pohjan pellot ¹³²⁶
3, 188	Pohjola porolla kynti
5, 231.	I Pohja (säger Wäin[ämöinen]s begrafna moder) äro flickorna skönare än i Joukola.
6, [3-]4.	Wäin[ämöinen] begaf sig: – Kylmähän kylähän Pimeähän Pohjolahan
[6] ¹³²⁷ , 91[-92].	Pohjola = Pimentola.
[7] ¹³²⁸ , 113[-114].	Pohjan pitkähän perähän, Summahan Sariolahan.
[7] ¹³²⁹ , 367,	Pimeästä Pohjolašta, Summašta Sariolašta
[10] ¹³³⁰ : 71-73	Pohjola = Sariola säges varit bel[äget] ”Lapin lauilla” etc.
- 87	Kiitti puoli Pohjan maata etc.
- 109.	(En) lähe Pohjolan tuville Sariolan salvoksille Miesten syöjille sioille Urosten upottajille
12, 35	<i>Pohjan poikien tulille Lapin lasten tanterille</i> etc.
13, 129.	Pohjan aittojen alatse Lapin lasten tanteritse
13, 169.	Pohja = Lappi etc.
14, 20.	Pohjan kankahat.
14, 211.	Pohjolan joki
14, 337.	Pohjolan tuwat
[17] ¹³³¹ , 219.	Pohjan pitkästä perästä, Lapin maasta laukiašta –
[18] ¹³³² , 480	Pimeässä Pohjolassa, Sangassa Sariolassa –
-, 693.	Poikki Pohjolan vesien Lakki-päien lainehien
[20] ¹³³³ , 5.	Noita Pohjolan pitoja, Jumalisten juominkia.
[20] ¹³³⁴ , 38.	Pohjan pelto –

Kalewa

2. 249 Pellervo sädde
Wierehen Kalewan kaivon
Osmon pellon penkerehen
Eipä nouse Osmon ohra,
Ei kaswa Kalewan kaura. –
= Kalewa, Osmo = Wäinäm[öinen]
- 6, 214 Joko ammuit Wäinämöisen
Kaotit Kalevan pojan?
7. 97 Öرنen förbarmar sig öfver Wäin[ämöinen]
Kun ajoit Kalewan kasken
Osmolan salon siwallit.
13. 103 Kalhuilla Kalevan pojan
Liukoimilla Lemminkäisen
14. 434. Syöksi lieto Lemminkäisen
Kaotti Kalewan pojan.
- 20: 147. Wierehen Kalewan kaivon,
Osmon pellon penkerehen.
– Osmon uuen pellon päässä
Kaskessa pojan Kalewan
- [20:] 571. Kutsu kaikki pohjan kansa
Ja kaikki Kalevan kansa
(till Pohjas bröllop)
Då att alla kunde bjudas till bröllopet, så
måste deras antal aj varit alltför stort.
21. 174 Karsina (on tehty) Kalewan
puišta (Pohjolassa).
42. 351. (Pohjolas värdinna anropar Iku[-Turso])
Kaataos *Kalewan miehet*,
Upota *Uwantolaiset*.
45. 16. (D[et] o[vannämnda] till Yli-jumala):
Kaataos Kalewan kansa
45. 184. (Pohj[olas] värdinna skickar sjukdomar)
Wašten Wäinölän wäkeä
Surmaksi su'un Kalewan
47. 352 Joko kuoli kuulut miehet,
Katosi Kalevan pojat?
Ei ole kuollehet urohon
Kaatunut Kalevan kansa

- 1335 Kalevala 1849/1935: *Osmoinen orošta virkko / Kalevainen kaskemaalta.*
- 1336 Kalevala 1849/1935: 35: *Pohjan peltojen periltä.*
- 1337 Kalevala 1849/1935: 36: *Kalevalan kankahilta.*
- 1338 The aforesaid.
- 1339 Kalevala 1849/1935: *Noilla Väinölän tiloilla / Kalevalan kartanoilla.*
- 1340 Kalevala 1849/1935: *sekä tuolla taivahassa.*

		<i>Kalewainen = Osmoinen</i>
4: 74		Osmoinen orošta nousi, Kalewainen kankahašta ¹³³⁵
20: 416.		Se oli oluen synty, Kalevaisten kaljan alku.
		<i>Kalewala</i>
1. 36.		Pohjan peltojen peritse ¹³³⁶ Kalewan kankahašta ¹³³⁷
3: 4		Noilla Väinölän ahoilla Kalevalan kankahilla (Elelee Väinäm[öinen])
3: 28		Joukah[ainen] hörde bättre sånger qwädas i <i>Kalew[ala]</i> af Väin[ämöinen], än han hade lärt sig i sitt hem.
3: 84		Wäinölä = Kalewala.
3: 90		D[itt]o ¹³³⁸ = D[itt]o
3: 153		_____ ” _____
6: 16		_____ ” _____
6: 208		_____ ” _____
6: 232		Pahoin teit sinä poloinen Kun on ammut Väinämöisen Kaotit Kalewalaisen Suvantolan suuren miehen Kalevalan kaunihimman
8: 50		Noilla Väinölän tiloilla Kalevalan kankahilla ¹³³⁹
10: 19		Kalevalan kankahalle Osmon pellon pientarelle.
45: 4		Wäinölä = Kalewala
47: 43		Oli yö Kalewalassa Noilla Väinölän tuvilla sekä tuolla taiwassa ¹³⁴⁰ Ukon ilman istumilla.

I Sampo-cykeln förest[äller] Kalew[ala] ett ~~h~~ helt land.

Kalewalainen

- 6, 117 Elä ammu Wäinämöistä
Kaota Kalewalaišta,
Wäinö on sukua suurta,
Lankoni sisaren poika
15, 98. Kunne saatoit Lemminkäisen
Kaoit¹³⁴¹ Kalewalaisen?
45, 12. Tuolle Wäinölän väelle
Kansalle Kalewalaišten.

Kalewatar

- 20, 189 *Kalewatar*, kaunis neiti beträder Osmotar
oluen seppä. Kapo kaljojen tekijä i ölbrygd
23, 6. *Osmotar* = Kalewatar ger råd åt bruden
25, 18 *Lokka* = *Kalewatar* Ilmarinens moder

Ilma

- 24, 524 Jo koti sepon näkywi¹³⁴²
Tuvat Ilman (Ilmarisen) tuulottawi
34: 12 Läksi soitellen sepošta,
Ilon lyöen Ilman mailta
(om Kullerwo)

Joukola

- Joukahainens hem (5, 156)
7, 68, Joukola = Luotola, Joukahainens hem
Joukahainen = Lappalainen 6, 96
Obs. Joukahainen = *Jouko* (öfver hela slägten) 5, 234
20: 47. Eikä ollut iskiätä
Pohjan poikien lu'ussa
Koko suuressa su'ussa
20: 121. Beskrifn[in]g öfver Pohjolas stuga
20: 483 Sariolan salmi
20: 571 Kaikki Pohjan kansa
24. 500 Ajoa kahuttelewi
Noita Pohjan rannikoita
Simasalmien sivutse
Hietaharjun hartioitse

- 1341 Sic! Kalevala 1849/1935:
kaotit kalevalaisen.
1342 Kalevala 1849/1935: 523:
jo sepon koti näkyvi.

1343 Kalevala 1849/1935: jo
näkyvi Pohjan portti.

Obs.	Näillä raukoilla rajoilla Poloisilla Pohjan mailla. Pohja Finland
R[unan] 26.	Skildras Pohjola, såsom ett tillhäll för vargar, björnar ormar, lika troll. Der finnes Lappi och Turjalainen – äfven vägen till Pohjola var full med under.
28. 5	Pimeästä Pohjolaſta Sangaſta Saran taloſta
29, 553.	Pohjola = Takajoukko
29, 565	Pohjola = Lemmon kansa.
30 122.	Läksi luoen luotehesen Tuolle Pohjolan merelle
30 125.	– Pohjolan merelle Ulapalle aukialle
30 219.	Kölden är född Pohjolan koan perässä Pimentolan pirtin päässä
32, 468	Pohjan pitkähän perähän Lapin maahan laakeahan
35: 131.	Noilla Pohjan kankahilla, Lapin laajoilla rajoilla
42, 67.	(Louhi) kutsui Pohjolan kokohon
42, 93.	Wäin[ämöinen] söfde Kaiken Pohjolan perehen Ja kaiken kyläisen kansan.
42, 302.	Pohjola = paha valta
48: 324	Tule poika Pohjolaſta Lapsi täyeſtä Lapiſta, Mies pitkä pimentolaſta
49: 121.	Pohjolan portti näkywi ¹³⁴³ Kivikummut kuumottavi.
49: 126	Pohjolan joki.

- härkomst [släktförhållanden]
1. Wäin[ämöinen] = vis, trollkunnig, sångare
= skaldekonstens uppfinnare
= krigare
= världens skapare
= Olycklig i frieri
— Hans förh[ållande] till wattenet
  2. Ilmarinen = ilma
= smed (hammare, Thor).
= wotj[akernas] *Ilmar*.
= Lappar
  3. Lemmink[äinen] = Balder
= Den blinda herden
= Uppståndelsen = Frälsaren
= Hafvets gud.
  4. *Louhi*, plågornas moder

1344 KK Coll. 539:1 D[9]: 621–623. According to the archive catalogue, the manuscript is of unknown origin, and it has been added to the Castrén collection later than all the other items in the same folder. The contents of the text reveal that it is based on the new edition of the *Kalevala* (1849). Obviously, it belongs to the lecture series on Finnish mythology.

1345 Sic!

1346 The first letter is obscure.

1347 *Vid* || till

1348 Erroneous spelling of *Joukahainen*.

1349 Sic!

1350 Sic!

*Heroer*¹³⁴⁴

Kalevala, Pohjola eller Pimentola äro Guda hem. dessa¹³⁴⁵ sto do ej i godt förhållande till hwarandra. Omkring dessa gårdar hvälfver sig Kalevala dikter. I det dunkla Pohjola fans ett lysande pjäs¹³⁴⁶, en fager Jungfru. Vid¹³⁴⁷ henne hade Kalevala hjeltarna fäst sin håg och lemnade ingen möda ospard för att vinna hennes kärlek. Den åldrige Wäjnämöinen hade förut haft sina tankar riktade på den unga Joukahainens syster men hon kunde ej oaktat sin moders böner blifva den åldriges maka, utan störtade sig heldre i hafvet för att blifva en syster åt fiskarna. Wäinämöinen gjorde ett försök att fiska upp henne, men då detta misslyckades, skulle han på sin ifrån grafven talande Moders inrådan begifva sig till Pohjola dottern. Den unga Joukahainen fick kunskap härom och beslöt att lägga försåt för honom.

Jukahainen¹³⁴⁸ skulle skjuta Wäinämöinen men han träffade enda st hästen och den gamle störtade i hafvet. Stormen dref honom ut på de vida fjärdarna, hvilket gladdde Jukahainen. Men en örn som hade i tacksamt minne att Wäinämöinen hade lemnat ett träd i en sved till den bevingades vistelseort tog honom på sina vingar och förde Wäinämöinen till Pohjola. Hit kommen längtar han åter hem, men Louhi Pohjola värdinnan vill i lösen att Wäinämöinen skall smida åt henne verktyg till Sampo och lofvar honom till belöning sin sköna dotter. Detta kunde han ej fullfölja men lofvar sända smeden Ilmarinen. genom¹³⁴⁹ detta löfte befriades han. På vägen såg han Pohja Jungfrun sitta på luftens båge vid en väfnad af silfver och guld. Han lockar Jungfrun att stiga ner, men hon gör svårigheter, och lofvar ej blifva hans maka, så framt han ej är i stånd att klyfva ett tagelstrå med en uddlös knif, att slå en knut uppå ett ägg, utan att knuten kan upptäckas, att skala näfver från en sten och spjälka gärdesstörar från isen, utan att en enda smula dervid åtskiljes, samt slutligen att af en sländas stycken timra en båt och skjuta den på hafvets bölja utan att dervid begagna hvarken händer eller fötter. Wäinämöinen griper modigt till företaget men hugger sig i foten, och sålunda förlorade han hoppet om Jungfruns hand. blodet¹³⁵⁰ rann från detta sår i strida floder, men en troll karl förmåddes att stämma bloden. Derpå fortsatte

han resan åter till Wäinöläs länder och Kalevalas moar. Under vägen qved han en gran med blommig krona, som sträkte sig ända upp öfver¹³⁵¹ mollnen och gyllne grenar hwilka spridde sig widt och bredt uti rymden. I granens topp qvad han sedan en måne och Karlavagnen på dess grenar. Hemkommen var han mycket bekymrad öfver sitt löfte att sända Ilmarinen till Pohjola värdinnan. Wäinämöinen begaf sig till Ilmarinen i hopp att den fagra Jungfrun skulle locka honom dit, men detta misslyckades. Derpå började Wäinäm[öinen] orda om den underbara granen och lockade Ilm[arinen] att icke allenast vilja se trädet men äfven uppstiga till dess krona och nedtaga solen och Karlavagnen. Men qnapt var han der förrän W[äinämöinen] qvad en stormvind som förde Ilm[arinen] till Pohjola. Strakts skulle han smida Sampo af en svanfjäder ett korn frö och en sommar tackas fin ull och en gullkos mjölk. Han utför äfven detta, men förmådde ej beveka flickans hjerta utan återvände hem.

Så springer sånger öfver till en annan hjelte Ahti eller Lemminkäinen, äfven Kaukomieli benämd. Han bemäktigade sig med egen hands rätt den sköna Kyllikki, och ingick med henne det förbund att hon aldrig skulle få besöka något gladt samqväm, ej heller skulle han gå i någon strid. Men engång under Lemminkäinens frånvaro ville hon dock tillfredsställa sin dans lust. hvilket Läminkäinens syster Ainikki omtalade för honom. I sin vrede beslöt han att fara till Pohjola för att söka sig en annan hustru. Hans ömsinta moders varningar kunde ej afhålla honom derifrån. Han slängde borsten med hvilken hon höll på att kamma sig i väggen och yttrade med trotsande mod.

Då är Lemminkäinens bane,
Arme mannens ofärd kommen,
När ur borsten bloden dryper,
Rinner ner i röda strålar.¹³⁵²

Klädd i en krigisk rustning beger han sig af till Pohjola. Här bringar han genom sina trollqväden ofärd öfver alla endast en gammal blind herde ansåg han ej värd att blifva föremål för sin vrede. detta hån förtörnade herden så att han ilade i försåt till tuonela floden der lemminkäinen¹³⁵³ skulle passera. Utan om-svep fordrar han med pock af Pohjola värdinnan hennes dotter

- 1351 öfver || tio
1352 Cf. Castrén's translation in the preface of the *Kalevala* (1841).
1353 Sic!

1354 Sic!

1355 Sic!

till hustru. Wärdinnan förelägger honom som villkor att fånga Hiisis snabba elg. han¹³⁵⁴ lyckas äfven, det andra, betsla Hiisis eldiga häst. Det tredje var att skjuta en svan i tuonela floden. Hitkommen blef han mördad af den blinda herden. Sedan kommer Tuoni sonen och hugger honom i stycken med sitt svärd.

Emedlertid bider man i Lemminkäinens hem hans återkomst, tills en dag Kylicki ser bloden rinna från hans borste. Hans moder hastar till Pohjola för att spörja om sammanhanget. Louhi vill ej först gifva henne äskadt besked, men till slut omtalar hon sammanhanget. Hon let sedan Ilmarinen göra sig en järn[?] räfsa med hvilken hon uppfång hans lemmar från floden, fogade ihop hvarje del och ingjöt lif i dem som återvände hem med honom.

Åter vänder sängen sig till Wäinämöinen låter honom timra sig en båt och res¹³⁵⁵ till Pohjola härvid tryta honom tre ord, och för att skaffa dem res[er] han till tuonela, men återvänder med oförrättat ärende. Nu råder en herde honom att vända sig till den äldre Wipunens graf i hvars sköte många tusen ord och sånger voro förvarade. Wäinämöinen följer herdens råd res[er] och blir af Wipunen uppslukad men vinner sitt endamål och fullföljer båten. Han far landsätta vid Ilmarinens strand och blir öfverförd af dennes syster Annikki. Begge hjeltarne anländer på en gång till Pohjola i friare bestyr. Pohja värdinnan råd[er] sin dotter att taga Wäinämöinen, men flickan föredrog Ilmarinen. Han får sig dock förelagt, att plöja en ormfyll åker, att betsla Tuonis björn och Manalas varg, samt att fånga en gädda från Tuoni floden. Efter hand lyckades allt detta. Och Brölloppet blef och alla från Pohjola och Kalevala voro bjudna utom Lemminkäinen. Gripen af harm reste Lemminkejnen oaktat sin mors varningar objuden till brölloppet. Anländ var brölloppet slutadt han blef hånad. Han bjöd värden på envig och skjöt af hans hufvud och hängde det på en gärdesstör. Pohja värdinnan samlade allt sitt folk och skulle hämnas, men L[emmink]ainen flydde till en aflägsen holme der hans fader haft en tillflygts ort under krigstiden. Anländ till holmen börjar den flygtige Lemminkejnen lefva i godt förstånd med alla qvinnor på ön. Mannerna beslöto hans ofärd, han blef underrättad derom och flydde. Hans båt söndrades af storm men simmande kom han till land och hem, men fann den allt i aska, äfven modren var

försvunnen, men L[emminkäinen] fann henne dock. Han för-
enade sig med en hjelte Tiera eller Kuura och de begaf sig men
blefvo af Pohjola Wärdinnan och en skarp frost som gjorde att
fartyget frös fast och de sjelfva irrade omkring och kommo slut-
ligen hem med oförrättadt ärende. Den djerfve Kullervo bringar
Ilmarinens värdinna i förderfvet. Bedröfvad smider han en an-
nan af guld, men trifs ej vid sidan af denna kalla bild. Han reser
åter till Pohjola begär den andra dottren blir vägrad, men nytt-
jar armens rätt och för bruden hem men märker under vägen
att bruden varit otrogen och förvandlar henne till en fiskmås.
Han möter sedan Wäinämöinen och de förena sig att bortröfva
Sampo. Lemminkäinen sällar sig äfven till deras vapenbroder.
Wäinämöinen qväder Pohja folket till sömns och tar sampo,
i glädjen vill Lemminkeinen att Wäinämöinen skall qvada en
glädje sång men han vill hafva tystnad men i stället uppstäm-
de Lem[minkäinen] sin omusikaliska röst och vakte på tredje
dagen Pohja folket som straxt begaf sig med Louhi i spätsen
att hämnas. Wäinämöinen tappar sin gäddbens harpa. Kalevala
hjeltarna segra men det lyckas Louhi att bortrycka Sampo som
härvid krossas i stycken. Hon behöll locket[.] derföre är i Lapp-
land jämmer och ett brödlöst lif, men de öfriga bitarna flöt till
Finlands stränder[.] derföre qvad Wäinämöinen

Detta bär uti sig fröet
Början till evärdlig lycka,
Deraf Plöining, deraf Såning,
Deraf allt skogs gröda
Deraf Månen till att lysa
Lyckans Sol att städse skina
Öfver Suomis vida bygder
Öfver Finlands ljufva länder¹³⁵⁶

Och sen Wäinämöinen samlat spillrorna sjöng han

Gud och Skapare förlöna
Gif oss lycka här i lifvet
Att beständigt väl vi lefva
Och till slut med heder slumra
Af i Suomis ljufva bygder
I den herrliga Karelen.¹³⁵⁷

- 1356 Cf. *Kalevala* 1849/1935:
23:297–304.
1357 Cf. *Kalevala* 1849/1935:
23:401–406.